

Datganiad Cyfrifon

2024 - 2025

CYNNWYS

Adran	Tudalen(au)
1 Adroddiad Naratif	1 - 7
2 Datganiad o'r Cyfrifoldebau dros y Datganiad o'r Cyfrifon	8
3 Datganiad Llywodraethu Blynyddol	9 - 58
4 Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru i Aelodau Cyngor Sir Caerfyrddin	59 - 62
5 Datganiadau Cyllidol	63
5.1 Dadansoddiad Gwariant a Chyllid	64
5.2 Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	65
5.3 Datganiad am y Symudiadau yng Nghronfeydd	66 - 67
5.4 Y Fantolen	68
5.5 Y Datganiad Llif Arian	69
6 Nodiadau i'r Cyfrifon	70 - 154
7 Y Cyfrif Refeniw Tai (CRT)	155 -156
8 Nodiadau i'r Datganiad Incwm a Gwariant y CRT	157 - 159
9 Cyfrif Cronfa'r Degwm Dyfed	160
10 Cronfeydd Ymddiriedolaethau	160
11 Gofal Cymdeithasol/Gwasanaethau Plant - Cyfrifon Cleientiaid a'r Staff	161
12 Geirfa	162 - 166

1 ADRODDIAD NARATIF

Mae'r Datganiad Cyfrifon canlynol yn dwyn at ei gilydd, ar ffurf gryno, drafodion ariannol yr Awdurdod am y flwyddyn 2024/25.

Mae tudalennau canlynol yr adroddiad hwn yn dangos Cyfrifon yr Awdurdod am y flwyddyn 2024/25. Fe'u lluniwyd yn unol a'r Côt Ymarfer 2024/25 ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol (y Côt).

1.1 Mae'r cyfrifon hyn yn cynnwys y datganiadau ariannol canlynol:

Dadansoddiad Gwariant a Chyllid

Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Datganiad am y Symudiadau yng Nghronfeydd yr Awdurdod

Y Fantolen

Y Datganiad Llif Arian

Ceir manylion am bob un o'r datganiadau ariannol hyn yn Adran 5.

Datganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai a Datganiad Newidiadau i'r Cyfrif Refeniw Tai

Ceir manylion am y datganiadau ariannol hyn yn Adrannau 7 ac 8.

Cronfa'r Degwm Dyfed a Chronfeydd Ymddiriedolaethau Eraill

Ceir manylion am y cronfeydd hyn yn Adrannau 9 i 11.

Mae'r cyfrifon yn cael eu hategu gan y Datganiad o Bolisïau Cyfrifydda (Nodyn 6.1 – Nodiadau i'r Cyfrifon).

1.2.1 Cyllideb Refeniw

Mae prif gydrannau cyllideb yr Awdurdod ar gyfer 2024/25 a sut y maent yn cymharu â'r union incwm a gwariant wedi'u nodi isod:

Gwasanaeth	Cyllideb Gweithio				Gweithredol				Amrywiad am y Flwyddyn
	Gwariant	Incwm	Net na ellir ei reoli	Net	Gwariant	Incwm	Net na ellir ei reoli	Net	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Prif Weithredwr	23,042	(5,358)	(10,663)	7,021	26,582	(9,743)	(10,663)	6,176	(845)
Cymunedau	228,848	(104,331)	18,617	143,134	258,638	(131,368)	18,617	145,887	2,753
Gwasanaethau Corfforaethol	74,928	(40,162)	(4,967)	29,799	73,087	(39,055)	(4,967)	29,065	(734)
Addysg Gwasanaethau Plant a Theuluoedd	66,335	(21,369)	40,537	85,503	79,470	(31,034)	40,537	88,973	3,470
Cyllid Ddirprwyedig Ysgolion	169,391	(25,571)	0	143,820	185,406	(34,573)	0	150,833	7,013
Datblygiad Economaidd , Lle & Seilwaith	151,291	(79,199)	33,347	105,439	174,585	(101,935)	33,347	105,997	558
Gwariant Adrannau	713,835	(275,990)	76,871	514,716	797,768	(347,708)	76,871	526,931	12,215
Llog Net ac Addasiadau Cyfrifyddu Cyfalaf				(49,410)				(52,877)	(3,467)
Newidiadau i'r gronfa bensiwn				462				462	0
Absenoldebau Cronedig				(219)				(219)	0
Ardollau a Chyfraniadau:									
Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog				158				152	(6)
Awdurdod Tân				14,367				14,367	0
Cyd-bwylgor Corfforaethol				175				151	(24)
Gwariant Net				480,249				488,967	8,718
Grant Pensiynau Athrawon a Diffoddwyr Tân				(4,052)				(3,960)	92
Grant Cyffredinol y Llywodraeth				0				(5,218)	(5,218)
Cyfraniadau i/(o) Weddillion Cyffredinol				0				3,251	3,251
I/(o'r) Cronfeydd Adrannol/Wrth Gefn				(3,000)				(3,000)	0
Trosglwyddiadau i/(o'r) Cronfeydd Wrth Gefn				0				233	233
Trosglwyddiadau i/(o) Balansau Ysgol				0				(7,013)	(7,013)
Cyllideb Net				473,197				473,260	63
Grant Cynnal Refeniw				(281,597)				(281,597)	0
Ardrethi Annonmestig				(69,050)				(69,050)	0
Treth Y Cyngor				(122,550)				(122,613)	(63)
				0				0	0

Cymeradwywyd cyllideb refeniw 2024/25 gan y Cyngor Sir ar 28 Chwefror 2024. Ceisiodd y gyllideb fodloni dyheadau'r Awdurdod, gan gydnabod y risgiau ariannol eithriadol sy'n wynebu awdurdodau lleol. Aeth y gyllideb i'r afael â gofynion penodol mewn rhai meysydd gwasanaeth wrth geisio cydbwysu'r effaith ar y gwasanaethau a ddarperir a threthdalwyr lleol.

Dangosai'r sefyllfa ariannol diwedd blwyddyn fod gorwariant ar lefel adrannol o £12,215k gan gynnwys symudiad yn balansau ysgolion.

Roedd gan Adran y Prif Weithredwr danwariant o £845k ar gyfer y flwyddyn. Y prif amrywiant yw arbedion cyflog oherwydd swyddi gwag yn yr is-adrannau TG, Polisi, Cyfreithiol, Cymorth Busnes, Gwasanaethau Etholiadol a Marchnata a'r Cyfryngau. Mae yna hefyd arbedion ar

gyflenwadau a gwasanaethau yn ystod y flwyddyn. Hefyd, bu arbedion ar deithio a thâl yr Aelodau.

Roedd gan yr Adran Cymunedau orwariant o £2,753k ar gyfer y flwyddyn. Roedd gan Ofal Cymdeithasol orwariant o £2,137k ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r gorwariant yn gysylltiedig â'r galw cynyddol am wasanaethau e.e. Cartrefi Preifat/ Awdurdod Lleol a meysydd lle mae'n parhau i fod yn anodd cyflawni cynigion arbedion cyllideb gan fod timau Gwaith Cymdeithasol wedi blaenoriaethu darparu gwasanaethau allweddol yn ddiogel, sy'n golygu nad yw'r adran wedi gallu bwrw ymlaen â rhai o'r cynigion arbedion arfaethedig. Roedd gan Hamdden a Diwylliant orwariant o £338k erbyn diwedd y flwyddyn, yn rhannol oherwydd nifer o ddiffygion incwm. Roedd gan y Gwasanaethau Tai a Diogelu'r Cyhoedd a ariennir gan y Cyngor orwariant o £279k, yn bennaf oherwydd tangyflawni incwm mewn eiddo trwyddedadwy a methu newid ffioedd oherwydd canllawiau statudol.

Roedd gan Adran y Gwasanaethau Corfforaethol danwariant o £734k ar gyfer y flwyddyn. Mae tanwariant o £277k ar gostau pensiwn cyn Ad-drefnu Llywodraeth Leol, tanwariant o £37k ar Danysgrifiadau, tanwariant o £898k ar y gronfa ymddeol gorfforaethol, tanwariant o £229k ar Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor ynghyd â thanwariant o £73k ar Ryddhad Ardrethi oherwydd llai o ddefnydd o'r ddau gynllun na'r hyn y cyllidebwyd ar ei gyfer. Mae'r rhain yn cael eu gwrthbwysu gan orwariant mewn Gwasanaethau Amrywiol oherwydd yr angen i neilltuo rhywfaint o'r tanwariant adrannol ar gyfer pwysau hysbys yn y dyfodol, ynghyd â gorwariant mewn Refeniw, yn bennaf oherwydd cynnydd mewn taliadau banc o ganlyniad i gynnydd mewn taliadau â cherdyn.

Roedd gan yr Adran Addysg, Gwasanaethau Plant a Theuluoedd orwariant o £3,470k ar ddiwedd y flwyddyn (ac eithrio ysgolion). Er bod yr is-adran Gwasanaethau Addysg yn nodi tanwariant net o £456k mae pwysau sylweddol mewn meysydd eraill. Mae hyn oherwydd cyfuniad o ffactorau, megis pwysau o fewn Comisiynu a gorwariant o £261k mewn Gwaith Cymdeithasol, yn bennaf oherwydd bod mwy o alw am ddarparu nwyddau a gwasanaethau i alluogi plant i aros gyda'u teuluoedd. Yn ogystal, mae nifer o leoliadau cymhleth iawn wedi arwain at orwariant o £3,059k mewn gwasanaethau Preswyl a Gomisiynir. Mae gorwariant sylweddol hefyd mewn Maethu a Gwasanaethau Eraill o ran Plant sy'n Derbyn Gofal oherwydd mwy o leoliadau maeth a phecynnau cymorth arbenigol. Mae'r gorwariant o £1,093k ym maes Lleoliadau Preswyl yn gysylltiedig yn bennaf â darparu staff asiantaeth arbenigol i bobl ifanc ag anghenion cymhleth iawn. Mae'r pwysau hyn yn cael eu gwrthbwysu'n rhannol gan danwariant o £1,282k mewn perthynas â manteisio i'r eithaf ar incwm grant a swyddi gwag am ran o'r flwyddyn mewn meysydd gwasanaeth eraill.

Ar y cyfan, mae ysgolion yn gosod eu cyllidebau yn fwy na'r cyllid sydd ar gael yn ystod y flwyddyn, wedi'i yrru'n rhannol gan bwysau Anghenion Dysgu Ychwanegol, er bod hyn wedi'i liniaru'n rhannol gan grantiau annisgwyl ychwanegol a dderbyniwyd. Yn gyffredinol, roedd gwariant y balansau yn £7,013k yn ystod y flwyddyn, gan arwain at ddiffyg o £1,838k.

Roedd gan Adran Lle, Seilwaith a Datblygu Economaidd orwariant o £558k ar gyfer y flwyddyn. Mae gan yr is-adran Gwella Gwasanaethau a Thrawsnewid danwariant o £180k. Mae gan yr is-adran Seilwaith Amgylcheddol orwariant o £737k sy'n bennaf oherwydd pwysau o £1,018k ar gludiant ysgol a thrafnidiaeth gyhoeddus. Fodd bynnag, mae hyn yn cael ei liniaru gan danwariant o £460k yn yr Is-adran Datblygu Economaidd ac Eiddo. Mae gan y cyfrif Gweithredol - Cynnal a Chadw Eiddo danwariant o £271k o ganlyniad i gynnydd mewn incwm ac mae gan yr Uned Fusnes Dylunio Eiddo danwariant o £94k gan fod y costau cynnal yn is na'r hyn y cyllidebwyd ar ei gyfer.

Ar ôl ystyried arbedion ar gostau cyllido cyfalaf, incwm llog uwch a Chyllid Grant ychwanegol sylweddol gan Lywodraeth Cymru, gan gynnwys cymorth ar gyfer dyfarniad cyflog y Cydyngor Cenedlaethol a chyllid annisgwyl i gefnogi pwysau, ynghyd â'r symudiad mewn

cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd ac adrannol, trosglwyddodd yr Awdurdod £3,251k i gronfeydd wrth gefn cyffredinol ar gyfer blwyddyn ariannol 2024/25.

CYFRIF REFENIW TAI	Cyllideb Gweithio			Gweithredol			Amrywiad am y flwyddyn
	Gwariant	Incwm	Net	Gwariant	Incwm	Net	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cyfrif Refeniw Tai	54,263	(54,556)	(293)	56,615	(55,558)	1,057	(1,350)
Trosglwyddiadau i/(o'r) Balansau CRT	0	0	293	0	0	(1,057)	1,350

Roedd gorwariant o £1,350k o ran y Cyfrif Refeniw Tai ar gyfer y flwyddyn.

Y prif amrywiadau oedd:

- Mae gorwariant o £4,588k mewn costau Atgyweirio a Chynnal a Chadw yn adlewyrchu'r nifer cynyddol o orchwylion ymatebol i ddelio â'r ôl-groniad o atgyweiriadau tai, sy'n cael ei wrthbwysu'n rhannol gan warged ar y cyfrif gweithredol sy'n darparu gwasanaethau'r Cyfrif Refeniw Tai o £2,419k
- Gorwariant ar Oruchwyllo a Rheoli megis costau gweithwyr o £97k (dyfarniad cyflog ac ati), buddsoddi mewn ystadau o £472k, costau ynni uwch o £473k, taliadau iawndal o £159k, costau buddsoddi TG o £146k a ffioedd/cyflenwadau eraill o £55k.
- Bu gostyngiad o £205k yng nghyllid diwygiedig y rhaglen gyfalaf ac mewn darparu rhai gwasanaethau'n uniongyrchol o fewn cymunedau ar gyfer cyllid refeniw uniongyrchol.
- Arweiniodd cyfartaledd pwysedig llai o ran cyfradd ddyled at ostyngiad o £283k mewn taliadau cyfalaf.
- Mae incwm tâl rhent/gwasanaeth yn well o £1,127k oherwydd gostyngiad mewn colledion eiddo gwag.
- Mae Grant Cymorth Tai ychwanegol wedi darparu arbedion o £586k.
- Cynhyrchodd balansau/cronfeydd wrth gefn y Cyfrif Refeniw Tai £60k yn llai o incwm oherwydd bod y cyfraddau llog ychydig yn is na'r hyn a ragwelwyd.
- Roedd Grant Cymorth Tai ychwanegol wedi darparu arbedion o £306k.
- Roedd llai o ddefnydd o ddarpariaeth drwgddyled wedi arbed £50k.

1.2.2 Prif Grantiau yn erbyn Grantiau Asiantaeth

Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, mae Llywodraeth Cymru wedi darparu amrywiaeth o daliadau cymorth, at amrywiaeth o ddibenion gwahanol, gan gynnwys taliadau COVID-19 parhaus, cynllun adsefydlu Wcráin ac amrywiaeth o fesurau costau byw gwahanol i gefnogi aelwydydd.

Roedd gwerth y ffrydiau cyllido ychwanegol hyn yn sylweddol yn y blynyddoedd blaenorol ac felly mae crynodeb yn Nodyn Incwm Grant 6.35.

Bernir bod yr awdurdod yn asiant pan fydd yn gweithredu fel cyfryngwr. Mae'r awdurdod yn brif gorff pan fydd yn gweithredu ar ei ran ei hun. Os yw'r awdurdod yn gweithredu fel prif gorff, yn ôl y Cod mae'n ofynnol i'r trafodion gael eu cynnwys yn ei Ddatganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

1.3 **Arian Wrth Gefn**

Yn yr amgylchedd o newid a her sy'n wynebu Llywodraeth Leol heddiw, mae'r Awdurdod wedi ymrwymo i gynnal lefel resymol o arian wrth gefn. Ar ddiwedd y flwyddyn roedd y symiau wrth gefn fel a ganlyn:

	£'000	£'000
Cronfa'r Cyngor		
A ddelir gan ysgolion yn unol â Rheoliadau Rheoli		
Ysgolion Lleol (RHYLL)	(1,838)	
Ar gael yn gyffredinol ar gyfer gwariant newydd	17,252	15,414
Cyfrif Refeniw Tai		10,939
		26,353

Yn ogystal â'r arian wrth gefn cyffredinol mae gan yr Awdurdod £128.123 miliwn o arian wrth gefn a glustnodwyd ar gyfer dibenion penodol.

1.4 **Benthycia**

Roedd £15 miliwn o benthyciadau newydd o Bwrdd Benthyciadau Gweithfeydd Cyhoeddus (BBGC) yn 2024/25.

Ar 31 Mawrth 2025, cyfanswm yr arian a fenthycwyd i'r Awdurdod oedd £416 miliwn, a oedd yn llai na therfyn awdurdodedig yr Awdurdod, sef £614 miliwn. Cynhwysir fwy o fanylion yn Nodyn 6.44 i'r Cyfrifon.

Mae gweithdrefnau a therfynau'r Awdurdod ar gyfer benthyciadau wedi'u hamlinellu ym Mholisi a Strategaeth Rheoli y Trysorlys, sy'n cael ei gymeradwyo bob blwyddyn.

1.5 **Cronfa Bensiynau**

Mae'r Gronfa Bensiynau yn clustogi'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o'r trefniadau gwahanol i gyfrifyddu ar gyfer budd-daliadau ôl cyflogaeth ac ar gyfer ariannu budd-daliadau yn unol â darpariaethau statudol. Mae'r balans ar y Gronfa Bensiynau o £34.5 miliwn yn dangos ddiffyg ar sail cyfrifyddu yn yr adnoddau y mae'r Awdurdod wedi'u neilltuo i dalu'r buddion a enillwyd gan weithwyr blaenorol a gweithwyr presennol. Mae'r diffyg hwn yn ymwneud â rhwymedigaethau pensiwn heb eu hariannu sydd wedi'u heithrio o gyfrifiad y terfyn uchaf asedau.

1.6 **Yr Hinsawdd Economaidd Bresennol**

Mae'n ofynnol i'r datganiadau cyfrifyddu adlewyrchu'r amgylchiadau ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

Mae holl asedau'r Awdurdod yn cael eu hailbrisio fel rhan o gylch ac felly mewn llawer o achosion, mae'r prisiad cyfredol (a bennwyd yn y blynyddoedd diwethaf) yn debygol o adlewyrchu gwerth presennol yr asedau ar y farchnad neu roi adlewyrchiad teg ohono. Mae'r rhan fwyaf o asedau yn cael eu cadw ar gyfer darparu gwasanaethau ac felly nid yw unrhyw newidiadau i amodau'r farchnad o ran gwerthiannau masnachol yn effeithio ar werthoedd yn y cyfrifon hyn. Lle nad yw prisiad llawn wedi'i gynnal ar ddyddiad y fantolen, mae prisiadau eiddo wedi'u diweddarau i adlewyrchu mynegeion adeiladu cyfredol neu elfennau cymaradwy yn y farchnad (yn dibynnu ar y dull prasio) lle amlygwyd newid sylweddol. Mae'n ofynnol bod y datganiadau cyfrifon yn adlewyrchu'r amodau sydd ar waith ar ddiwedd y flwyddyn.

Er bod chwyddiant Mynegai Prisiau Defnyddwyr yn parhau i fod yn isel o'i gymharu â'i lefel uchaf o 11.1% ym mis Hydref 2022, nid yw Banc Lloegr wedi lleihau cyfraddau llog mor

gyflym ag y disgwyliwyd yn flaenorol oherwydd pwysau tuag i fyny gan ffactorau gan gynnwys anghydfodau masnach ryngwladol a'r cyhoeddiad yng nghyllideb yr hydref y byddai cyfraniadau yswiriant gwladol cyflogwyr yn cynyddu. Fel y nodwyd yng nghyfrifon y blynyddoedd blaenorol, mae'n dal yn wir, wrth i ddeiliaid morgeisi presennol gyrraedd diwedd cytundebau cyfradd sefydlog, y bydd angen iddynt ailforgeisio ar gyfraddau llawer uwch, gan barhau i roi pwysau ar gyllid mwy o aelwydydd.

Mae'r ffactorau economaidd ehangach hyn wedi cael eu hystyried wrth adolygu darpariaethau drwgddyled, yn ogystal ag wrth osod dyraniadau cyllidebol realistig ond darbodus – a oedd yn cynnwys cynnydd mewn chwyddiant a rhagdybiaethau cyflog rhwng cyllidebau drafft a chyllidebau terfynol i ystyried y wybodaeth ddiweddaraf oedd ar gael.

Adroddodd Llywodraeth y DU a etholwyd ym mis Gorffennaf 2024 "dwll du" o £22bn yn y flwyddyn ariannol gyfredol, yn ychwanegol at bwysau hysbys mewn cyllid cyhoeddus. Mae hyn, ar y cyd â chynlluniau gwariant newydd, wedi arwain at newidiadau mewn taliadau tanwydd gaeaf pensiynwyr, cynlluniau eraill i dynhau meini prawf budd-daliadau a chynnydd mewn costau yswiriant gwladol cyflogwyr. Ar adeg ysgrifennu, nid oes eglurder ynglŷn â'r union lefel o gyllid sydd ar gael i Awdurdodau Lleol Cymru dalu'r gost gynyddol hon o ran yswiriant gwladol.

Yn erbyn y cefndir hwn, mae ein statws ariannol cyffredinol wedi'i gynnal ar lefel ddarbodus, ac mae cyllidebau ar gyfer y blynyddoedd i ddod wedi'u paratoi mewn modd cadarn. Mae cyllid grant untro ychwanegol yn ystod y flwyddyn wedi caniatáu i'r awdurdod gynyddu lefel y balansau cyffredinol ar ddiwedd y flwyddyn i £17.3m, sy'n fwy na'r lefel ddarbodus a dderbynnir yn gyffredinol o 3% o gyllidebau refeniw net. Hefyd mae gan yr Awdurdod gronfeydd wrth gefn sylweddol wedi'u clustnodi at ddibenion penodol, p'un a yw hyn er mwyn mynd i'r afael â rhwymedigaethau yn awr neu yn y dyfodol e.e. cronfeydd yswiriant neu ar gyfer ariannu cynlluniau cyfalaf penodol.

O ystyried yr asesiad hwn, nid yw'r Swyddog Adran 151 yn credu ar hyn o bryd bod yr Awdurdod mewn perygl o orfod cyhoeddi hysbysiad Adran 114 yn y dyfodol agos.

1.7 **Cyfalaf**

Yn 2024/25 gwariodd yr Awdurdod tua £165.7 miliwn ar brosiectau cyfalaf. Cyllidwyd y gwariant hwn â chyfuniad o fenthyciadau, derbyniadau cyfalaf defnyddiadwy, grantiau llywodraeth a chyfraniadau eraill, arian wrth gefn a chyllido refeniw uniongyrchol.

Gwariwyd £42 miliwn ar Dai ac mae'r meysydd gwario wedi'u nodi isod:

Sector Cyhoeddus

Adnewyddu ac ailddatblygu'r Stoc Dai a phwrcasu stoc tai ychwanegol.	£38.6 miliwn
--	--------------

Sector Preifat

Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl	£2.7 miliwn
Gwelliannau eraill	£0.7 miliwn

Mae'r prif feysydd gwariant ar wasanaethau heblaw gwasanaethau Tai fel a ganlyn:

	£'miliwn	
Addysg a Gwasanaethau Plant	19.1	Ysgolion Newydd, Adnewyddiadau a Gwelliannau i ysgolion presennol a Phrosiectau Gwasanaethau Plant a Theulu
Hamdden	3.9	Chwaraeon a Hamdden, Celfyddydau a Diwylliant a Llyfrgelloedd.
Seilwaith ac Ailgylchu a Amnewid Fflyd	26.1	Ffyrdd, Pontydd, Llwybrau Beicio, Diogelwch ar y Ffyrdd, Meysydd Parcio, Hawliau Tramwy ac Amddiffyn yr Arfordir a Llifogydd, Depos, Rheoli Gwastraff ac Ailgylchu a Ailosod Fflyd
Datblygu Economaidd	68.4	Prosiectau Corfforol Adfywio Ledled y Sir, Datblygiadau Cymunedol, Cyd Fentrau Phrosiectau Rhanbarthol/Bargen Ddinesig Bae Abertawe a Phrosiectau Ffyniant Bro
Gwasanaethau Cymdeithasol	1.7	Cartrefi Gofal a Datblygiadau Dysgu yr Anabl
Corfforaethol	4.5	Mân Waith Cyfalaf a Datblygiadau Strategaeth TGCh

1.8 **Gwybodaeth Ychwanegol**

Mae gwybodaeth ychwanegol am y cyfrifon ar gael oddi wrth Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol, Adran Y Gwasanaethau Corfforaethol, Neuadd y Sir, Caerfyrddin, SA31 1JP.

2 DATGANIAD O'R CYFRIFOLDEBAU DROS Y DATGANIAD CYFRIFON

Cyfrifoldebau'r Awdurdod

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod:

- Wneud trefniadau i weinyddu ei faterion ariannol mewn modd priodol ac i sicrhau bod un o'i swyddogion yn gyfrifol am weinyddu'r materion hynny. Yn yr Awdurdod hwn, Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol yw'r swyddog hwnnw.
- Rheoli ei faterion mewn modd sy'n gwneud y defnydd mwyaf darbodus, effeithiol ac effeithlon o adnoddau a diogelu ei asedau.
- Cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon.

Cymeradwyaeth Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

Cymeradwyaeth o'r Datganiad Cyfrifon ar ôl yr archwiliad.

Cadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

Dyddiad: 24 Medi 2025

Cyfrifoldebau Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol

Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol sy'n gyfrifol am baratoi Datganiad yr Awdurdod o'i Gyfrifon sydd, yn unol â'r arferion cyfrifo priodol fel y'u pennwyd yn Côt Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig ("y Côt").

Wrth baratoi'r Datganiad Cyfrifon hwn, mae Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol:

- Wedi dewis polisiau cyfrifydda addas ac wedyn wedi'u cymhwyso'n gyson;
- Wedi gwneud penderfyniadau ac amcangyfrifon a oedd yn rhesymol a doeth;
- Wedi cydymffurfio â'r Côt;
- Wedi cadw cofnodion cyfrifydda priodol, amserol a chyfredol;
- Wedi cymryd camau rhesymol er atal a darganfod twyll ac unrhyw afreoleidd-dra arall.

Ardystio'r Cyfrifon

Yr wyf yn ardystio fod y Datganiad Cyfrifon a welir ar dudalennau 63 i 161 yn rhoi golwg gywir a theg ar sefyllfa ariannol Cyngor Sir Caerfyrddin ar 31^{ain} Mawrth 2025 ac o'i incwm a'i wariant am y flwyddyn yn diweddu 31^{ain} Mawrth 2025.

Chris Moore FCCA
Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol

Dyddiad: 18 Medi 2025

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL 2024/25

Crynodeb Gweithredol

Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol hwn yn ystyried pa mor effeithiol y mae ein trefniadau llywodraethu wedi bod yn 2024/25 ac yn edrych ymlaen at welliannau a blaenoriaethau posibl ar gyfer 2025/26.

Sicrwydd

Ystyrir bod trefniadau Llywodraethu Corfforaethol y Cyngor yn dderbyniol.

Mae'n bwysig bod Datganiad Llywodraethu yn cynnwys gwerthusiad a chasgliad ac yn rhoi barn glir ynghylch a yw'r trefniadau llywodraethu a amlinellir yn addas i'r diben.

I alluogi'r farn hon cynhaliodd gwasanaeth Archwilio Mewnol y Cyngor adolygiad o'n trefniadau yn erbyn y safonau a fabwysiadwyd. (gweler isod).

Canfyddiadau Adolygiad Archwilio Mewnol Cyngor Sir Caerfyrddin o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol a Llywodraethu Corfforaethol	
Lefel y Sicrwydd ar ôl yr Adolygiad	Disgrifiad o Lefel y Sicrwydd
Uchel	Ceir system rheolaeth fewnol gadarn, mae'n gweithredu'n effeithiol ac yn cael ei rhoi ar waith yn gyson i gefnogi'r gwaith o gyflawni amcanion yn y maes a archwiliwyd.
Ni chanfu Archwilio Mewnol unrhyw faterion rheoli hanfodol y dylid rhoi blaenoriaeth uchel i ymdrin â nhw.	

Cwmpas y Cyfrifoldeb: Fframwaith a Strategaeth Gorfforaethol

Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am sicrhau bod ei fusnes yn cael ei gyflawni yn unol â'r gyfraith a safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu, bod cyfrif priodol amdano a'i fod yn cael ei ddefnyddio mewn ffordd ddarbodus, effeithlon ac effeithiol er mwyn sicrhau gwelliant parhaus.

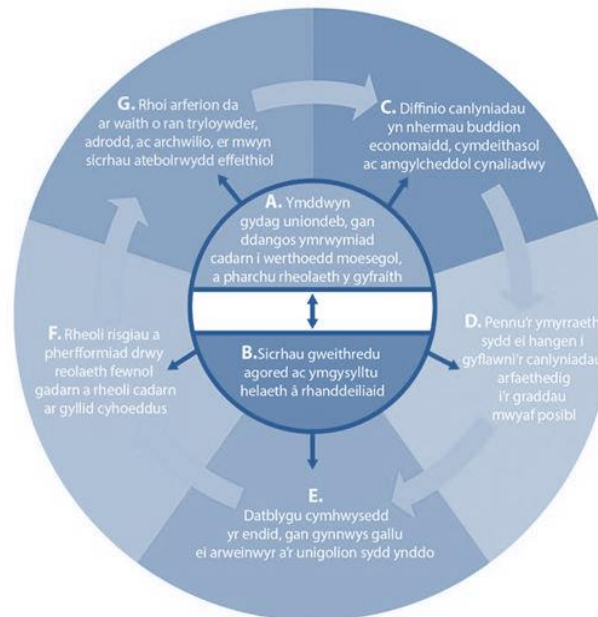
Mae'r tabl isod yn amlinellu'r mesurau a'r cyfrifoldebau llywodraethu y mae'r Awdurdod yn ymgymryd â nhw i sicrhau bod y safonau hyn yn cael eu cynnal:

Grŵp Llywodraethu Corfforaethol	Mae'r Grŵp Llywodraethu Corfforaethol, sy'n cynnwys swyddogion allweddol a 2 Aelod Cabinet, ar waith i ddarparu gwybodaeth a monitro'r camau a gymerir o ran materion sy'n effeithio ar Lywodraethu. Mae hyn yn cynnwys y Côd Llywodraethu Corfforaethol, a gafodd ei gymeradwyo gan y Cyngor ym mis Mehefin 2012 a'i ddiweddarau'n fwyaf diweddar ym mis Gorffennaf 2021.
Fframwaith CIPFA/SOLACE	'Delivering Good Governance in Local Government' (Nodiadau Canllaw ar gyfer Awdurdodau Cymru (Argraffiad 2016) – cyhoeddwyd ym mis Medi 2016). Mae'r fframwaith hwn yn clustnodi 7 prif egwyddor llywodraethu da sy'n ategu gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Mae Côd Llywodraethu Corfforaethol yr Awdurdod yn cydnabod polisiau a phrosesau yn unol â'r 7 egwyddor a fabwysiadwyd yn y fframwaith.

Saith Egwyddor CIPFA

Fel y nodir yng Nghôd Llywodraethu Corfforaethol yr Awdurdod, dyma'r saith egwyddor sylfaenol:

**Cyflawni'r Deilliannau Bwriadedig
a Gweithredu er Budd y Cyhoedd bob Amser**

Bydd pob un o'r egwyddorion yn cael ei ystyried, yn ei dro, gan roi gwybodaeth fanwl am y mesurau a gymerwyd ac unrhyw welliannau neu flaenoriaethau sy'n angenrheidiol i wella gweithdrefnau llywodraethu'r Awdurdod yn y flwyddyn ariannol.

Credwn fod mesurau llywodraethu 2024/2025 a fabwysiadwyd gan yr Awdurdod yn effeithiol wrth sicrhau trefniadau llywodraethu cadarn a'u bod yn darparu ymagwedd bragmatig at heriau a blaenoriaethau.

Wendy Walters
Y Prif Weithredwr

Darren Price
Yr Arweinydd

Dyddiad: 16 Medi 2025

Egwyddor A - Uniondeb a Gwerthoedd

Ymddwyn ag uniondeb, arddangos ymrwymiad cryf i werthoedd moesegol, a pharchu grym y gyfraith

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny?	Blaenoriaethau a heriau ar gyfer 2025/26? (Cynllun Gweithredu)
Y Pwyllgor Safonau	Mae Cadeirydd y Pwyllgor Safonau yn cyflwyno adroddiad blynyddol i'r Cyngor llawn ynghylch gweithgareddau'r Pwyllgor. Yn ôl y gyfraith mae'n rhaid i'r adroddiad hwn ddisgrifio sut y mae swyddogaethau'r pwyllgor wedi cael eu cyflawni yn ystod y flwyddyn ariannol, ac mae'n cynnwys crynodeb o'r hyn sydd wedi cael ei wneud o ran y canlynol: adroddiadau ac argymhellion a wnaed neu a gyfeiriwyd at y pwyllgor; camau a gymerwyd gan y pwyllgor ar ôl iddo ystyried adroddiadau ac argymhellion o'r fath; hysbysiadau a roddwyd i'r pwyllgor, yn ogystal ag asesiad y Pwyllgor ynghylch i ba raddau y mae arweinwyr grwpiau gwleidyddol ar y Cyngor wedi cydymffurfio â'u dyletswyddau i gymryd camau rhesymol i hyrwyddo a chynnal safonau ymddygiad uchel gan aelodau'r grŵp a chydweithio â Phwyllgor Safonau'r Cyngor. Mae'r Pwyllgor hwn hefyd yn goruchwyllo'r Polisi a'r Weithdrefn Datgelu Camarfer.	-Darparwyd hyfforddiant ar y Côd Ymddygiad i Gynghorwyr Sir ac i Gynghorau Tref a Chymuned ar ôl etholiadau Mai 2022. Darparwyd hyfforddiant gloywi ym mis Mehefin 2024 ar gyfer Cynghorwyr Tref a Chymuned, ac mae sesiwn ar gyfer Cynghorwyr Sir wedi cael ei threfnu ar gyfer 2025. -Yn ystod 2024/25 gwnaed cyfanswm o 10 atgyfeiriad at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ynglŷn ag ymddygiad aelodau Cyngor Sir Caerfyrddin. Ni ymchwiliwyd i wyth o'r cwynion, roedd diffyg tystiolaeth yn achos 1 gŵyn ac nid oedd tystiolaeth o dorri'r rheolau yn achos 1 gŵyn. -Rhoddwyd gollyngiadau gan y Pwyllgor i 20 o gynghorwyr tref a chymuned i gymryd rhan mewn eitemau busnes lle'r oedd ganddynt ryw fath o fuddiannau, ac i 33 o Gynghorwyr Sir. Cafodd cyfarfodydd y Pwyllgor Safonau 69 gwyliad byw a 381 gwyliad archif yn 2024/25, o gymharu â 143 gwyliad byw a 247 gwyliad archif yn 2023/24.	1. Sefydlwyd Fforwm Safonau Cenedlaethol yn cynnwys cadeiryddion yr holl Bwyllgorau Safonau yng Nghymru yn fforwm ar gyfer rhannu arferion gorau, gan sicrhau gymaint ag y bo modd gysondeb ar benderfyniadau tebyg a thrafod materion amserol. Dylai Cadeirydd neu Is-gadeirydd y Pwyllgor Safonau barhau i fynychu cyfarfodydd y Fforwm a rhannu arferion gorau gyda gweddill y pwyllgor.

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny?	Blaenoriaethau a heriau ar gyfer 2025/26? (Cynllun Gweithredu)
Y Cyfansoddiad	Pan gafodd llywodraeth leol ei moderneiddio yn dilyn Deddf Llywodraeth Leol 2000, mabwysiadodd yr Awdurdod fath newydd ar Gyfansoddiad ar y ffurf a hyrwyddwyd gan Lywodraeth Cymru. Ers hynny, mae'r cyfansoddiad hwnnw wedi'i adolygu i sicrhau ei fod yn diwallu anghenion yr Awdurdod a'i reoleiddwyr o ran tryloywder y llywodraethu, atebolrwydd a gwneud penderfyniadau. Cyhoeddir Y Cyfansoddiad ar wefan y Cyngor ac mae'n egluro sut y mae'r Cyngor yn gweithredu a sut y mae'n gwneud penderfyniadau. Mae'n cael ei ddiweddarau yn ôl yr angen ac o leiaf unwaith y flwyddyn.	-Symudodd yr Awdurdod at fodel o annog a hyrwyddo craffu cyn-penderfynu ar gyfer ei holl brosesau gwneud penderfyniadau a pholisïau, ac i'r perwyl hwnnw mae wedi cryfhau ei Flaenraglenni Gwaith fel y gall Pwyllgorau Craffu weld yn well pa benderfyniadau / polisïau sy'n mynd i gael eu hystyried a phryd, gan roi cyfle iddynt gymryd rhan yn gynnar yn y broses. -Mae data yn dangos bod diddordeb yng ngwaith yr Awdurdod, a chafodd gweddarllediadau o gyfarfodydd y Cyngor Sir 560 gwyliad byw a 2330 gwyliad archif yn ystod y flwyddyn, a'r Cabinet 252 a 2650 yn yr un modd.	1. Gofynnwyd naw Cwestiwn â Rhybudd gan yr Aelodau i Aelodau Cabinet o dan Reolau Gweithdrefnau'r Cyngor yng Nghyngor Llawn yn ystod 2024/2025. Fodd bynnag, dim ond yng nghyfarfodydd y Cyngor Sir llawn y gellir cyflwyno cwestiynau a ofynnir fel hyn ac felly gall fod oedi cyn y gellir ymdrin â hwy. Felly, gallai cwestiynau o'r fath fod wedi ennyn ymatebion cyflymach pe baent wedi'u gofyn yn uniongyrchol i'r Aelodau Cabinet y tu allan i gylch cyfarfodydd y Cyngor Llawn. 2. Dim ond dau Gwestiwn â Rhybudd a ofynnwyd gan aelodau'r cyhoedd yn y Cyngor Llawn yn ystod 2024/2025, a allai ddangos diffyg ymwybyddiaeth o'r cyfleuster ac felly dylid monitro hyn yn agos. 3. Mae'r Awdurdod wedi cyhoeddi ei Gynllun Cyfranogiad y Cyhoedd sy'n rhoi gwybodaeth am y ffyrdd y gall y cyhoedd ryngweithio â'r Awdurdod.

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny?	Blaenoriaethau a heriau ar gyfer 2025/26? (Cynllun Gweithredu)
Grŵp Llywodraethu Corfforaethol	Sefydlwyd Grŵp Llywodraethu Corfforaethol i gydlyn trefniadau llywodraethu'r Awdurdod, eu rheoli ac adrodd yn eu cylch. Mae'r Grŵp yn gyfrifol am ddiweddarau'r Côt Llywodraethu ac am lunio'r Datganiad Llywodraethu Blynnyddol, i'w cymeradwyo gan yr Arweinydd, y Prif Weithredwr a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.	-Mae dull cydgysylltiedig o ddrafftio'r Datganiad Llywodraethu Blynnyddol a herio'r cynnwys, er mwyn sicrhau ei fod yn adlewyrchu'r sefyllfa lywodraethu wirioneddol ac yn nodi pa welliannau sydd eu hangen. Caiff cynllun gweithredu ei lunio'n flynyddol, a chaiff y materion llywodraethu hyn eu monitro drwy gyfarfodydd chwarterol y Grŵp Llywodraethu.	1. Mae'r amserlen ar gyfer llunio'r Datganiad Llywodraethu Blynnyddol i'w hadolygu'n gyson. 2. Rhaid sicrhau, wrth lunio'r Datganiad Llywodraethu Blynnyddol: • Bod y Côt Llywodraethu yn cael ei weithredu. • Bod gan ein Hamcanion Llesiant, Blaenoriaethau Thematig a Blaenoriaethau Gwasanaeth drefniadau llywodraethu priodol. • Ein bod yn gweithredu'r egwyddor datblygu cynaliadwy. • Bod trefniadau llywodraethu yn effeithiol er mwyn sicrhau ein bod yn cyflawni ein 'gofynion perfformiad', sef i ba raddau yr ydym yn cyflawni ein swyddogaethau yn effeithiol ac yn defnyddio adnoddau yn ddarbodus, yn effeithlon ac yn effeithiol. • Ymgysylltu ag Aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio 3. Rydym yn parhau i sicrhau bod Rheoli Perfformiad Corfforaethol ac Archwilio Mewnol yn gweithio gyda'i gilydd i sicrhau bod y Datganiad Llywodraethu Blynnyddol yn chwarae ei ran yn Hunanasesiad Cyffredinol y Cyngor.

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny?	Blaenoriaethau a heriau ar gyfer 2025/26? (Cynllun Gweithredu)
Swyddog Monitro	Mae'r swyddog monitro (Pennaeth y Gyfraith, Llywodraethu a Gwasanaethau Sifil) yn gweithio'n agos gyda'r Prif Weithredwr a'r swyddog A.151 yn unol â darpariaethau Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 ac yn rhoi gwybod am unrhyw anghyfreithlondeb posibl. Mae dyletswyddau eraill yn cynnwys cynnal y Cyfansoddiad a chydymffurfio ag ef; cefnogi Aelodau a Swyddogion i gydymffurfio â'r gyfraith ac egwyddorion yr Awdurdod; goruchwyllo Uned y Gwasanaethau Democrataidd; a bod yn bresennol yn Rhwydwaith Swyddogion Monitro Cymru Gyfan bob chwarter.	Nid oedd yn rhaid i'r Swyddog Monitro gyhoeddi unrhyw adroddiad statudol yn ystod y flwyddyn 2024/25.	Gan nad oedd yn rhaid i'r Swyddog Monitro gyhoeddi unrhyw adroddiad statudol yn ystod y flwyddyn 2024/25 nid oes unrhyw argymhellion.

B – Bod yn agored ac Ymgysylltu

Sicrhau ein bod yn agored ac ymgysylltu'n drylwyr â rhanddeiliaid

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny?	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
Ymgynghori ac Ymgysylltu â Dinasyddion a Defnyddwyr Gwasanaethau	Mae nifer o grwpiau rhwydwaith yn cynrychioli amrywiaeth o fuddiannau o'r fforwm ieuencid i'r rhwydwaith heneiddio'n dda yn ogystal â fforymau yr ydym yn ymgysylltu â nhw i geisio barn y rhai â nodweddion gwarchodedig penodedig fel y'u cydnabyddir gan Reoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011. Mae'r holl ymgynghoriadau yn cael eu cyhoeddi ar wefan y Cyngor gan roi trosolwg cynhwysfawr o'r broses ymgynghori i drigolion. Nod y dull hwn yw gwella tryloywder ac annog cyfranogiad gweithredol. Defnyddir ffynonellau gwybodaeth eilaidd hefyd i greu darlun cynhwysfawr. Defnyddir data o'r fath yn yr adroddiad blynyddol a'r hunanasesiad.	- Yn ystod y flwyddyn, cynhaliodd yr Awdurdod ymgynghoriad helaeth ar ei gyllideb, oedd yn cynnwys wythnos o seminarau wyneb yn wyneb gydag aelodau yn ogystal â digwyddiadau Golwg Sir Gâr ar gyfer pobl ifanc, arolygon ar-lein, cyfryngau cymdeithasol, a chyfarfodydd rhanddeiliaid gyda Chynghorau Tref a Chymuned ac Undebau. Caiff canlyniadau'r ymgynghoriadau eu hystyried a'u cyflwyno i'r Cabinet a'r Cyngor Sir fel rhan o Adroddiad Strategaeth y Gyllideb. Eleni, cafwyd 2,905 o ymatebion. - Cafwyd 3,597 o ymatebion i'n Harolwg Preswylwyr ar gyfer 2024, sef ychydig o ostyngiad (9%) ers y flwyddyn flaenorol. Mae hyn yn parhau i fod yn welliant sylweddol ers ein blwyddyn sylfaenol yn 2022. - Yn ogystal, cyflwynwyd 2522 o arolygon wedi'u cwblhau fel rhan o brif gynllun tai ac adfywio diweddar o gymharu â 189 a gyflwynwyd mewn arolwg tebyg a gynhaliwyd yn 2018. Mae'r cynnydd yn y nifer sy'n cymryd rhan yn cael ei briodoli i'r	1. Mae Strategaeth Gynnwys y Cyngor wedi'i drafftio ac mae disgwyl iddi gael ei chymeradwyo gan y Cabinet ym mis Ebrill 2025. Mae'r Strategaeth yn amlinellu'r gofynion ar gyfer y Cyngor ac yn cadarnhau rhai o'r dulliau presennol sy'n cael eu defnyddio. Ar ôl cymeradwyo'r Strategaeth, bydd Grŵp Gorchwyl a Gorffen ar draws yr adrannau yn cael ei sefydlu i ddatblygu ymhellach ein dull a'n cyfleoedd i gymryd rhan ar draws y Cyngor. Mae hyn yn cynnwys gweithgareddau ymgysylltu ac ymgynghori yn ogystal â rhannu gwybodaeth sy'n cael ei chasglu o unrhyw waith cynnwys ar draws gwasanaethau'r Cyngor. 2. Bydd y Tîm Dealltwriaeth Data a Pherfformiad yn cefnogi'r gwaith o ddatblygu a dadansoddi gweithgarwch ymgynghori sy'n deillio o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021. 3. Byddwn yn gweithio gyda gwasanaethau eraill y Cyngor i ddatblygu ymhellach gyfraniad a defnydd y Cyngor o ddata a gesglir fel rhan o fframwaith cynnwys, cyfranogi ac ymgynghori ar draws y Cyngor. (12435) (Argymhelliad Rheoleiddiol

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny?	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
		berthynas agosach a ddatblygwyd â'r tîm Marchnata a'r Cyfryngau sy'n sicrhau bod ymgynghoriadau'n cael eu hyrwyddo ar y cyfryngau cymdeithasol a'r wefan gorfforaethol ac yn cael eu hanfon at yr holl randdeiliaid allweddol.	Swyddfa Archwilio Cymru – 'Defnyddio Data'). 4. Dylai'r Cyngor edrych ar y dewisiadau sydd ar gael i rannu gwybodaeth am berfformiad mewn ffordd fwy tryloyw a hygyrch. Mae hyn yn cynnwys esbonio wrth drigolion (lle bo modd) sut a pham y gwneir penderfyniadau ynghylch gwario a buddsoddi adnoddau ariannol.
Cwynion	Mae gan y Cyngor Bolisi Cwynion (a fabwysiadwyd yn 2021/22) ar gyfer cwynion corfforaethol yn seiliedig ar fodel Cymru Gyfan ac a gyhoeddwyd gan yr Asiantaeth Safonau Cwynion o dan bwerau yn Adran 36 o Ddeddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2019. Amlinellir y weithdrefn ar gyfer cwynion a chanmoliaeth ac adroddir ar ystadegau a dadansoddiadau o'r cwynion a gyflwynwyd fel rhan o adroddiadau monitro perfformiad chwarterol. Mae gan y Cyngor Dîm Cwynion Corfforaethol canolog ar gyfer y rhan fwyaf o wasanaethau ac mae'r tîm hwn yn cysylltu â gwasanaethau perthnasol eraill y Cyngor i ymateb i gwynion. Yr eithriad yw bod gwasanaethau cymdeithasol i oedolion a gwasanaethau cymdeithasol i blant yn cael	Dyma ddadansoddiad o'r cwynion yr ymchwiliwyd ac ymatebwyd iddynt yn ystod 2024/25: • Cwynion corfforaethol: Daeth 1,564 o gwynion i law. Aeth 35 o gwynion ymlaen i Gam 2. • Cwynion gofal cymdeithasol oedolion statudol: 62 o gwynion Cam 1 a 7 o gwynion Cam 2. • Cwynion gofal cymdeithasol plant statudol: 47 o gwynion Cam 1 ac 8 o gwynion Cam 2. Nid yw'r Cyngor wedi gallu ymateb i bob cwyn o fewn yr amserlenni statudol: • Cwynion Corfforaethol: Ymatebwyd i 65% o gwynion Cam 1 a 12% o gwynion Cam 2 o fewn yr amserlenni statudol. • Cwynion gofal cymdeithasol oedolion statudol: Ymatebwyd i 52 (67%) o gwynion Cam 1 a 7 (57%) o gwynion Cam 2 o fewn	1. Yn ystod 2024/25, mae cwynion Cam 2 wedi cynyddu ac wedi mynd yn fwy cymhleth. Mae hyn wedi cael effaith uniongyrchol ar ein gallu i fodloni'r amserlenni statudol. Rydym yn cydnabod bod perfformiad o ran ymateb i gwynion o fewn amserlenni statudol yn is na lle hoffem fod, yn enwedig ar gyfer cwynion Cam 2. 2. Yn ystod 2024-25, rydym wedi penodi Swyddog Rheoli Cwynion newydd fel rhan o'r tîm cwynion corfforaethol i gefnogi'r gwaith o reoli cwynion Cam 2. Mae disgwyl i'r swyddog hwn ymuno â'r tîm yn ystod haf 2025.

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny?	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
	eu rheoli gan yr Adran Cymunedau. Ar gyfer cwynion sy'n gysylltiedig â gwasanaethau cymdeithasol (oedolion a phlant) mae'r Cyngor yn gweithio yn unol â Rheoliadau Gweithdrefn Gwynion y Gwasanaethau Cymdeithasol (Cymru) 2014	yr amserlenni statudol. Cafwyd hefyd 3 cwyn gorfforaethol Cam 1 (100%) a dim cwynion Cam 2. Cwynion gofal cymdeithasol plant statudol: Ymatebwyd i 47 (45%) o gwynion Cam 1 ac 8 (13%) o gwynion Cam 2 o fewn yr amserlenni statudol. Cafwyd hefyd 10 o gwynion corfforaethol Gwasanaethau Plant Cam 1 (80%) ac 1 gŵyn Cam 2 (0%). Mae rhaglen hyfforddiant amrywiol ar waith ar gyfer cwynion bellach.	3. Mae trefniadau yn cael eu rhoi ar waith i ddadansoddi tueddiadau a phatrymau cwynion yn well i wella'r hyn sy'n cael ei ddysgu o gwynion a rhannu gwybodaeth a dealltwriaeth gan roi ffocws allweddol ar weithio i ddatrys materion.
Gwasanaeth Cyhoeddus a'r Ombwdsmon	Mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn ystyried cwynion oddi wrth aelodau'r cyhoedd ac oddi wrth aelodau ynghylch ymddygiad aelodau, ac oddi wrth aelodau'r cyhoedd ynghylch camweinyddu honedig, ac mae ganddi rymoedd i gychwyn ymchwiliadau ar ei liwt ei hun. Caiff ei Hadroddiad ei gyhoeddi'n flynyddol. Cyflwynir Adroddiadau Budd y Cyhoedd Adran 16 yr Ombwdsmon i'r Cyngor Sir fel sy'n ofynnol yn ôl y gyfraith. Rydym yn darparu data bob chwarter i Asiantaeth Safonau Cwynion yr Ombwdsmon.	-Rydym yn darparu data bob chwarter i Asiantaeth Safonau Cwynion yr Ombwdsmon, a grëwyd i sbarduno gwelliannau ar draws awdurdodau mewn perthynas â thrin cwynion a chanlyniadau. -Ni chyflwynwyd unrhyw Adroddiadau Budd y Cyhoedd yn erbyn yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn 2024/25. Ni wnaed unrhyw atgyfeiriadau ar gyfer gwrandawiadau i unrhyw gwynion am ymddygiad Cynghorwyr Sir, naill ai i Bwyllgor Safonau'r Awdurdod nac i Banel Dyfarnu Cymru yn ystod 2023/24.	Mae'n hanfodol gosod blaenoriaethau clir a fydd yn gwella ein hymdrechion ar y cyd â'r Ombwdsmon. Mae'r Ombwdsmon yn chwarae rhan hanfodol wrth sicrhau atebolrwydd, tryloywder a thegwch yn y cyngor. Byddwn yn sicrhau bod y cyhoedd yn cael gwybodaeth ddigonol am eu hawliau a'r gwasanaethau a ddarperir gan yr Ombwdsmon. Byddwn yn sicrhau y bydd ein gwaith gyda'r Ombwdsmon yn ystod 2025/26 yn arwain at welliannau o ran atebolrwydd a thryloywder. Bydd yr ymdrechion hyn o fudd i'r cyngor.

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny?	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
Cyfathrebu	Mae'r tîm Marchnata a'r Cyfryngau yn yr Awdurdod yn hyrwyddo gwaith y Cyngor ac yn cefnogi ymgysylltu'n rhagweithiol ag aelodau'r cyhoedd, gan eu helpu i gael gwybodaeth am wasanaethau'r Cyngor. Mae'r canolfannau Hwb yn Rhydaman, Caerfyrddin a Llanelli yn cynnig apwyntiadau sydd wedi'u trefnu ymlaen llaw a chyngor galw heibio i 5,500 o drigolion y mis ar gyfartaledd, yn ogystal â rhoi cyngor a mynediad i gymorth hyfforddiant a chyflogaeth. Mae Hwb Bach y Wlad yn cydweithio ag asiantaethau partner allweddol i ddarparu amrywiaeth cynhwysfawr o wasanaethau sydd â'r nod o gefnogi llesiant a gwydnwch ariannol cymunedau gwledig yn Sir Gaerfyrddin. Mae'r tîm Marchnata a'r Cyfryngau yn gweithio gyda'r Cabinet a'r Timau Rheoli Adrannol i gynllunio cyfathrebu'n rhagweithiol, gan helpu meysydd gwasanaeth i ymgysylltu â'r bobl iawn, ar y adeg iawn, yn y modd iawn.	- Mae Fy Nghyfrif Hwb am wasanaethau a thaliadau ar-lein yn parhau i fod yn ffordd effeithiol o gael mynediad at wasanaethau. Drwy gydol 2024/25 rydym wedi gweld trigolion a busnesau yn cyrchu gwybodaeth, cymorth a gwasanaethau'r cyngor ar-lein; roedd dros 4.5 miliwn o sesiynau ar ein gwefan unwaith eto eleni. Mae'n bwysig iawn i ni fod pobl yn gallu cyrchu gwybodaeth yn hawdd ac eleni buom yn gweithio gyda DAC (Canolfan Hygyrchedd Digidol) i archwilio ein gwefan i wneud yn siŵr bod modd defnyddio'r cynhyrchion/gwasanaethau digidol a'u bod yn cydymffurfio lle bynnag y bo modd â lefel AA Canllawiau Hygyrchedd Cynnwys y We (WCAG 2.2) yn unol â gofynion Deddf Cydraddoldeb 2010. Mae mor bwysig cofio bod trigolion, ymwelwyr a busnesau bellach yn cyrchu'r wefan mewn gwahanol ffyrdd; mae 62.9% yn defnyddio eu dyfais symudol i wneud hynny erbyn hyn. Mae hyn yn allweddol wrth ystyried sut i gyflwyno gwybodaeth i sicrhau ein bod yn ymgysylltu â chynulleidfa mor eang â phosibl. Mae'r cyfryngau cymdeithasol yn parhau i fod yn ffordd wych o gyfathrebu. Postiadau a gyhoeddwyd ar X - 1,151 Argraffiadau trwy bostio ar Facebook – 6.9 miliwn Cyrhaeddiad Facebook - 6.5 miliwn Postiadau a gyhoeddwyd ar Facebook – 1,627 Dilynwyr Facebook newydd – 1,876 (1,458 yn 23/24) Cyfanswm y dilynwyr - 27,931 Dilynwyr X Newydd – -332 (-12) Cyfanswm y dilynwyr - 11,317	1. Byddwn yn parhau i archwilio ffyrdd o ymgysylltu â'n cwsmeriaid allanol mewn ffordd glir a chyson. 2. Byddwn yn parhau i hyrwyddo gwasanaethau a gwaith y cyngor. Cynorthwyo a hysbysu'r cyhoedd ynghylch sut a pham mae adnoddau ariannol yn cael eu dyrannu a'u buddsoddi. https://vimeo.com/1045390849 3. Mae dulliau cyfathrebu'r Cyngor bellach yn cyd-fynd â'r Strategaeth Gorfforaethol a'r amcanion llesiant ac yn cyfeirio atynt.

C – Gwneud Gwahaniaeth**Diffinio deilliannau o ran manteision economaidd, cymdeithasol, ac amgylcheddol cynaliadwy.**

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny?	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
Y Pwrpas a'r Weledigaeth	Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn gosod dyletswydd ar gyrff cyhoeddus i weithredu ar y cyd drwy Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Sir Gaerfyrddin, y mae'r Awdurdod yn aelod ohono. Cafodd Strategaeth Gorfforaethol y Cyngor, a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2023, ei llywio gan ganfyddiadau'r asesiad llesiant, ac mae'n cadarnhau pedwar amcan llesiant. Gellir gweld yr amcanion llesiant hyn ar dudalen we yr Awdurdod: Dechrau'n Dda, Byw a Heneiddio'n Dda, Cymunedau Ffyniannus, ac Ein Cyngor.	- Mae'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn ceisio gwella llesiant cyffredinol trigolion Sir Gaerfyrddin drwy ei Gynllun Llesiant ac mae'n canolbwyntio ar 5 amcan llesiant; datblygwyd y rhain yn seiliedig ar ganfyddiadau asesiad llesiant a gynhaliwyd. Yn ystod y flwyddyn mae'r Bwrdd wedi cymryd camau i wneud cynnydd yn erbyn yr amcanion a'r camau a nodwyd. -Mae prosesau cynllunio busnes y Cyngor yn cyd-fynd yn llawn ag Amcanion Llesiant a Blaenoriaethau Thematig a Gwasanaeth y Strategaeth Gorfforaethol. - Fel Cyngor, mae gennym eisoes lawer o ddata yr ydym yn ei adrodd ac mae'r Tîm Dealltwriaeth Data yn ceisio gwella'r ffordd yr ydym yn defnyddio gwybodaeth a dealltwriaeth i lywio'r gwaith o gynllunio gwasanaethau, gan osod dull corfforaethol i ddod yn awdurdod sy'n cael ei yrru gan ddata. Rydym hefyd yn bwrw ati i wneud mwy o ddefnydd o ddata wrth gynllunio ein gwaith.	1. Bydd y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn parhau i fonitro cynnydd y camau sydd eisoes yn cael eu cymryd ac mae ganddo nifer o grwpiau gorchwyl a gorffen ag aelodaeth amlasiantaeth i ddatblygu'r gwahanol feysydd gwaith. 2. Yn ystod 2025/26 byddwn yn parhau i ddatblygu'r Gyfres Ddata Gorfforaethol i gefnogi'r Strategaeth Gorfforaethol ar gyfer 2022-2027 a meysydd polisi allweddol.

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny?	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol	Mae'r Ddeddf yn nodi 'set graidd o weithgareddau sy'n gyffredin i lywodraethu cyrff cyhoeddus yn gorfforaethol (SPF1 Para. 47). Mae cymhwyso gofynion y Ddeddf i'r gweithgareddau hyn yn debygol o sicrhau'r math o newid sydd ei angen yn fwyaf effeithiol'. Pwrpas cyffredinol y Ddeddf yw sicrhau bod trefniadau llywodraethu cyrff cyhoeddus yn cyd-fynd â gwella llesiant Cymru, gan ystyried anghenion cenedlaethau'r dyfodol. Fel corff cyhoeddus mae'n rhaid i ni gyhoeddi ein Hamcanion Llesiant i wneud y mwyaf o'n cyfraniad i'r Nodau Llesiant Cenedlaethol.	- Rydym yn mynd i'r afael â'r Ddeddf trwy ein Strategaeth Gorfforaethol, Adroddiad Blynyddol a datganiad llesiant. - Ym mis Rhagfyr 2024 fe wnaethom gyhoeddi Adroddiad Blynyddol y Cyngor ar ein cynnydd yn ystod 2023/24. Mae'n darparu asesiad a gwybodaeth gynhwysfawr a chytbwys i'r cyhoedd am ein gwasanaethau, er mwyn iddynt allu gweld sut yr ydym yn perfformio a'r heriau yr ydym yn eu hwynebu. Defnyddiwyd amrywiaeth o wybodaeth i lywio ein hunanasesiad o bob Amcan Llesiant a rhannu tystiolaeth i farnu cynnydd.	1. Mae angen i ni barhau i hyrwyddo Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a'r egwyddor datblygu cynaliadwy a phan fyddwn yn ailosod ein Strategaeth Gorfforaethol a'n Hamcanion Llesiant yn dilyn yr etholiadau Llywodraeth Leol byddwn yn cynnwys ein rhanddeiliaid wrth nodi blaenoriaethau'r dyfodol er mwyn llywio amcanion llesiant y Cyngor a sicrhau bod gwaith y sefydliad cyfan yn cyd-fynd yn llwyr â chyflawni'r amcanion hynny.
Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021	Sefydlodd y Ddeddf hon fframwaith deddfwriaethol newydd a diwygiedig ar gyfer etholiadau llywodraeth leol, democratiaeth, llywodraethu a pherfformiad. Mae'n disodli Mesur Llywodraeth Leol 2009. Mae dyletswyddau'r Cyngor yn unol â Rhan 6 yn cynnwys y ddyletswydd i adolygu ei berfformiad yn barhaus, ymgynghori ar berfformiad, adrodd ar berfformiad, trefnu asesiad perfformiad gan banel, ac ymateb i'r asesiad hwnnw gan banel.	-Roedd ein Hunanasesiad Blynyddol o'r Gofynion Perfformiad hyn yn cynnwys hunanasesiad gan bob is-adran yn erbyn y gofynion, gan sgorio eu hunain o ran cyflawni'r disgwyliadau. Yn dilyn hynny cafodd hunanasesiadau eu cywain at ei gilydd i ffurfio hunanasesiad corfforaethol cyffredinol a chafodd ei ymgorffori yn Adroddiad Blynyddol y Cyngor.	1. Byddwn yn parhau i wneud gwell defnydd o wybodaeth o ystod o ffynonellau wrth lunio Adroddiadau Monitro Rheoli Perfformiad chwarterol. 2. Byddwn yn sicrhau bod y Cyngor yn ymgorffori'n llawn y gofynion sy'n ymwneud â pherfformiad a llywodraethu'r Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau a'u cysoni â'n dyletswyddau presennol mewn perthynas â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny?	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
		- Fel rhan o'n dyletswydd i asesu i ba raddau yr ydym yn bodloni ein gofynion perfformiad, bydd y Cyngor yn cael ei Asesiad Perfformiad cyntaf gan Banel yn 2025/26. Mae hyn yn seiliedig ar y cysyniad o wella a chymorth a arweinir gan y sector.	3. Byddwn yn cyhoeddi Adroddiad Blynnyddol y Cyngor ar gyfer y cyfnod 2024-25, gan ymgorffori gofynion hunanasesu, sy'n dwyn ynghyd ddisgwyliadau Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau Cymru 2021 a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. 4. Bydd y Tîm Marchnata a'r Cyfryngau a'r Tîm Dealltwriaeth Data a Pherfformiad yn cefnogi'r gwaith o ddatblygu a dadansoddi gweithgarwch ymgynghori sy'n deillio o'r Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau. 5. Byddwn yn cynnal yr Asesiad Perfformiad gan Banel ar gyfer Sir Gaerfyrddin ac yn ymateb i'r canfyddiadau yn unol â'r Canllawiau Statudol.
Adroddiad Blynnyddol yr Arweinydd/Cynllun 5 Mlynedd	Yn dilyn yr etholiadau llywodraeth leol ym mis Mai 2022 cyhoeddodd y weinyddiaeth ei Datganiad Gweledigaeth y Cabinet ar gyfer 2022-27 ym mis Gorffennaf 2022. Roedd y Datganiad Gweledigaeth hwn yn llywio datblygiad y Strategaeth Gorfforaethol newydd a'r Amcanion Llesiant ac mae camau gweithredu wedi'u hymgorffori mewn cynlluniau cyflawni gwasanaethau.	- Mae'r 113 o ymrwymadau yn cael eu holrhain a'u monitro drwy System Monitro Perfformiad a Gwellu (PIMS) y Cyngor a chyflwynir adroddiadau yn eu cylch bob chwarter.	1. Bydd yr Arweinydd a'r Prif Weithredwr yn cyfarfod yn chwarterol i fonitro cynnydd a rhoi gwybod am unrhyw faterion i'w datblygu drwy drefniadau rheoli perfformiad.

D – Sicrhau ein bod yn cyflawni'r hyn y mae'n fwriad gennym ei wneud

Penderfynu ar yr ymyriadau angenrheidiol i gyflawni'r deilliannau bwriadedig i'r graddau gorau posibl.

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny?	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
Rheoli Perfformiad/y Swyddogaeth Graffu	Mae Amcanion Llesiant y Strategaeth Gorfforaethol yn nodi'r prif gamau a gymerir i gyflawni'r amcanion. Cefnogir y camau hyn gan gamau gweithredu manwl a mesurau a nodir yn y Cynlluniau Busnes. Mae'r camau a'r mesurau hyn yn cael eu monitro ar y System Monitro Perfformiad a Gwella (PIMS). Mae hyn yn galluogi swyddogion cyfrifol i ddiweddarau cynnydd bob chwarter a gall hyn gael ei fonitro a'i gymeradwyo gan Benaethiaid Gwasanaeth a'i adolygu gan Dimau Rheoli Adrannol. Bob chwarter, mae'r Tîm Rheoli Corfforaethol a'r Aelodau Cabinet yn archwilio perfformiad mewn cyfarfodydd pwrpasol. Mae'r pwyllgorau craffu yn derbyn adroddiadau Rheoli Perfformiad chwarterol yn ogystal â'r adroddiad diwedd blwyddyn. Caiff adroddiadau eu paratoi i ymateb i feysydd portffolio penodol pob pwyllgor. Ceir adroddiadau atodol a manylach ar absenoldeb salwch a llesiant yn chwarter 2 a chwarter 4.	- Mae'r fframwaith rheoli perfformiad yn nodi dull y Cyngor o fonitro a rheoli perfformiad gwasanaethau'r Cyngor. Ei nod yw cadw'r Cyngor ar y trywydd iawn a chanolbwyntio ar gyflawni ei flaenoriaethau allweddol, drwy roi'r wybodaeth a'r offer sydd eu hangen ar gynghorwyr, rheolwyr a staff i ddarparu gwasanaethau o ansawdd uchel sy'n perfformio'n dda sy'n helpu i sicrhau canlyniadau da i drigolion. - Mae adroddiadau monitro chwarterol integredig yn cael eu datblygu'n barhaus i greu darlun mwy cyflawn ar gynydd. - Mae'r holl gynlluniau busnes yn cael eu halinio â'r Strategaeth Gorfforaethol ac mae'r camau a'r mesurau a osodir i gyflawni'r strategaeth yn cael eu monitro'n chwarterol ac mae adroddiadau sy'n cael eu teilwra i gylch gorchwyl pob Pwyllgor Craffu yn cael eu cyflwyno'n chwarterol. - Adroddiadau Blynnyddol - Rydym yn cynhyrchu Adroddiad Blynnyddol sy'n edrych ar sut rydym yn cyflawni ein Hamcanion Llesiant ac yn bodloni ein 'Gofynion Perfformiad'. - Fel rhan o'n dyletswydd i asesu i ba raddau yr ydym yn bodloni ein gofynion perfformiad, bydd y Cyngor yn cael ei Asesiad Perfformiad cyntaf gan Banel yn 25/26. Mae hyn yn seiliedig ar y cysyniad o wella a chymorth a arweinir gan y sector.	1. Byddwn yn parhau i wneud gwell defnydd o wybodaeth o ystod o ffynonellau wrth lunio Adroddiadau Monitro Rheoli Perfformiad chwarterol. 2. Byddwn yn parhau i ddatblygu'r Gyfres Ddata Gorfforaethol i gefnogi'r Strategaeth Gorfforaethol ar gyfer 2022-27 a meysydd polisi allweddol. 3. Byddwn yn cynnal yr Asesiad Perfformiad gan Banel ar gyfer Sir Gaerfyrddin ac yn ymateb i'r canfyddiadau.

E - Gwerthfawrogi ein pobl; ymgysylltu, arwain a chefnogi

Datblygu capasiti a gallu arweinwyr ac unigolion

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen/A ydym wedi symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny:	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd	Pwyllgor statudol yw hwn ac iddo gylch gwaith sy'n cynnwys hybu a chefnogi llywodraethu da. Mae agwedd bwysig ar y nod hwnnw'n cael ei sicrhau drwy ddarparu cyfleoedd hyfforddi a datblygu rhesymol i'r Aelodau a thrwy benodi Cadeirydd y Pwyllgor yn Hyrwyddwr Datblygu'r Aelodau.	Nid oedd y Pwyllgor wedi ystyried unrhyw adroddiadau statudol yn ystod y flwyddyn. Mae cylch gorchwyl y Pwyllgor yn gyfyngedig gan fod gan yr Awdurdod hefyd Weithgor Adolygu'r Cyfansoddiad trawsbleidiol (CRWG) sy'n ystyried argymhellion mewn perthynas â newidiadau cyfansoddiadol. Cafodd nifer o newidiadau eu hargymell i'r Cyngor ar gyfer y cyfansoddiad gan CRWG yn y cyfarfod blynyddol ym mis Mai 2025 ac yna fe'u mabwysiadwyd. Mae modiwlau Sefydlu penodol i aelodau yn ogystal â chatalog llawn o ddysgu, sy'n cynnwys modiwlau CLILC a ddyluniwyd yn benodol ar gyfer aelodau etholedig cynghorau yn awdurdodau lleol Cymru, ar gael ochr yn ochr â sesiynau dysgu wedi'u recordio a gyflwynwyd ers 2022 fel rhan o'r cynlluniau datblygu aelodau blynyddol a gymeradwywyd gan y Pwyllgor.	Sicrhau bod yr Awdurdod yn parhau i ddarparu hyfforddiant a datblygiad digonol i'w aelodau. Ystyried unrhyw adroddiadau statudol ac adroddiadau gan Bennaeth y Gwasanaethau Democrataidd ar ba mor ddigonol yw'r ddarpariaeth gan yr awdurdod o ran staff, llety ac adnoddau eraill i gyflawni swyddogaethau gwasanaethau democrataidd.

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen/A ydym wedi symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny:	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
Rheoli ein gweithlu	Mae gan Strategaeth Gweithlu y Cyngor 5 amcan allweddol sydd wedi'u datblygu i danategu Strategaeth Gorfforaethol, Strategaeth Drawsnewid a Gweledigaeth Cabinet y Cyngor. Caiff hyn ei ategu gan gynllun cyflawni 5 mlynedd a chyfres o fesurau i asesu ei effeithiolrwydd. Mae fframwaith gweithlu a chynllunio olyniaeth y Cyngor yn galluogi rheolwyr i gynllunio ar gyfer y dyfodol yn effeithiol. Mae ein polisi Dysgu a Datblygu yn amlinellu ein hymrwymiad i fynediad teg at ddysgu i bawb, ac ochr yn ochr â hynny y mae ein System Rheoli Dysgu (Thinqi). Mae gennym amrywiaeth o bolisïau Adnoddau Dynol hyblyg sy'n ein helpu i reoli a chefnogi ein gweithlu. Mae ein tîm Iechyd Galwedigaethol yn cynorthwyo staff i aros yn y gwaith neu ddychwelyd i'r gwaith yn dilyn cyfnod o absenoldeb. Mae gennym Dîm Iechyd a Diogelwch corfforaethol sy'n helpu i sicrhau iechyd, diogelwch a llesiant ein staff tra byddant yn y gwaith.	Buddsoddwyr mewn Pobl Achrediad ers 2009. Cyrhaeddwyd y Safon Aur yn 2022. Nododd yr adolygiad "Disgwyliadau a Chydnabyddiaeth" fel maes sydd angen ei wella, yn ogystal â'r Arolwg Blynnyddol Ymgysylltu â Staff diweddaraf. Adolygiad Archwilio Cymru o Reoli'r Gweithlu (2022). Yn gyffredinol, canfu'r adolygiad fod y Cyngor yn gwella'r gwaith cynllunio strategol ar gyfer ei weithlu ac yn cymryd camau i fynd i'r afael â materion capasiti staff mewn meysydd gwasanaeth allweddol ond mae'n cydnabod bod angen cryfhau'r gwaith o fonitro perfformiad rheoli'r gweithlu. Mae adnoddau Cynllunio'r Gweithlu bellach ar gael i reolwyr i gefnogi cynllunio adnoddau. Mae Cynllunio'r Gweithlu yn cael ei weld fel rhan annatod o'r cylch cynllunio busnes. Adroddiadau Monitro Absenoldeb Salwch – Mae'r Tîm Rheoli Corfforaethol / Cabinet / Pwyllgorau Craffu yn monitro perfformiad yn rheolaidd. Hefyd, mae Penaethiaid Gwasanaethau yn gallu gweld data amser go iawn ynghylch presenoldeb. Arolwg Ymgysylltu â Staff Blynnyddol - mae hwn yn dweud wrthym i ba raddau y mae ein staff yn teimlo'n rhan o bethau wrth	1. Diogelu - Cwblhau polisi, canllawiau a chronfa ddata gwirfoddolwyr. 2. Data - Datblygu ymhellach y ffordd yr ydym yn defnyddio ein data gweithlu trwy ddatblygu dangosfwrdd perfformiad y gweithlu. 3. Cynllunio'r Gweithlu - Annog rheolwyr i barhau i ddefnyddio'r adnoddau cynllunio gweithlu a throï gweithgareddau yn Gynlluniau Gweithredu Cynllunio'r Gweithlu ar gyfer eu gwasanaeth.

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen/A ydym wedi symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny:	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
	Mae Diogelu mewn cyflogaeth yn parhau i fod yn flaenoriaeth uchel ac mae polisïau a chanllawiau perthnasol yn sicrhau bod ein prosesau recriwtio a chyflogi parhaus mor gadarn ag y gallant fod. Yn ddiweddar, rydym wedi penodi Partner Busnes Arweiniol - Adnoddau a Chyflogaeth Ddiogel a fydd yn symud argymhellion adolygiad Archwilio Cymru yn eu blaenau.	weithio i ni. Mae'r canlyniadau cyffredinol yn gadarnhaol ac mae staff yn teimlo'n falch o weithio i'r Cyngor ac yn barod i'n hargymell fel cyflogwr. Arolygon Staff – mae arolygon o bryd i'w gilydd ar bynciau penodol yn rhoi adborth ar gyfer gwella neu'n helpu i lywio datblygu polisïau e.e. Arolwg ynghylch Aflonyddu Rhywiol Mawrth 2025 Safon lechyd Corfforaethol - Llwyddwyd i gadw'r gydnabyddiaeth ym mis Mawrth 2023 a chawsom y safon Platinwm. Adroddiad Blynyddol Llesiant Gweithwyr - Adroddiad monitro i'r Tîm Rheoli Corfforaethol. Mae'r adroddiad hwn yn rhoi trosolwg cynhwysfawr o weithgareddau ar gyfer y Tîm Rheoli Corfforaethol a'r Awdurdod, gan gynnwys adroddiadau manwl ar ddamweiniau a damweiniau a fu bron â digwydd, metrigau perfformiad lechyd a Diogelwch statudol, a'r amrywiaeth o wasanaethau cymorth a ddarperir gan y swyddogaeth Llesiant Gweithwyr, a hynny i gyd yng nghyswllt ein fframwaith lechyd, Diogelwch a Llesiant. Adroddiadau diweddarau rheolaidd i'r Bwrdd Trawsnewid gan Grŵp Trawsnewid y Gweithlu ar brosiectau allweddol.	

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen/A ydym wedi symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny:	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
Y Cynllun Dirprwyo i Swyddogion	Mae'r Cynllun Dirprwyo yn rhestru'r amrywiaeth o benderfyniadau a ddirprwyir i swyddogion, boed hynny gan y Cyngor neu gan y Cabinet. Wrth arfer y pwerau a ddirprwyir iddynt, rhaid i'r swyddogion gydymffurfio â'r gofynion statudol a Fframwaith Polisi a Chyllideb y Cyngor, ymysg gofynion eraill. Rhaid i unrhyw benderfyniadau arwyddocaol gael eu cofnodi a gallant gael eu 'galw i mewn'. Mae penderfyniadau gweithredol arwyddocaol gan swyddogion yn cael eu cyhoeddi.	- Bydd pob Adran yn cadw ei chofnodion ei hun o benderfyniadau dirprwyedig a wnaed gan swyddogion. Cyhoeddir y penderfyniadau mwy arwyddocaol ac maent ar gael i'w galw i mewn cyn y gellir eu gweithredu.	1. Mae'r Cynllun Dirprwyo wedi'i ymgorffori yn y Cyfansoddiad. Bydd cynllun dirprwyo wedi'i ddiweddarau yn cael ei gyflwyno i'w gymeradwyo yn y cyfarfod blyneddol ar 21 Mai 2025.

F - Rheoli Risgiau, Perfformiad a Chyllid

Rheoli risgiau a pherfformiad drwy reolaeth fewnol gadarn a rheolaeth ariannol gyhoeddus gref.

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen/A ydym wedi symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny:	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
Rheoli Risg	Mae Grŵp Llywio Rheoli Risg yr Awdurdod yn adrodd ar ei weithgarwch i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio. Mae'r grŵp yn cynnwys yr Hyrwyddwr Risg sy'n Aelod Cabinet, Hyrwyddwyr Risg Adrannol a Phennaeth Gwasanaeth yw'r cadeirydd. Nod yr Awdurdod yw sicrhau bod rheolaeth dda ar risg yn dod yn rhan annatod o'i holl brosesau. Mae adran benodol yn Adroddiadau'r Pwyllgorau ar gyfer trafod ac egluro unrhyw oblygiadau o safbwynt Rheoli Risg. Caiff Risgiau Corfforaethol, Gwasanaethau a Phrosiectau eu cofnodi ar Gofrestr Risg. Rydym yn defnyddio "Meddalwedd ar y we ar gyfer Cofrestru Risgiau". Mae gan bob Adran fynediad mewnbynnu uniongyrchol. Adroddir ar y Gofrestr Risg Gorfforaethol i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio bob chwe mis, yn dilyn adolygiad chwarterol ac asesiad beirniadol o'r risgiau gan y Tîm Rheoli Corfforaethol (TRhC).	- Cynhaliwyd gweithdai ar gyfer ein Tîm Rheoli Corfforaethol a'n Penaethiaid Gwasanaeth i ddatblygu Datganiad Parodrwydd i Dderbyn Risg. Arweiniodd y gweithdai hyn at ddatganiad cynhwysfawr sy'n darparu fframwaith ar gyfer gwneud penderfyniadau gwybodus. - Cyflwynwyd sesiwn Hyfforddiant Risg bwrpasol ar gyfer Aelodau Cabinet a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 27 Mehefin 2023. - Ar y cyd ag ALARM (Embrace Risk), trefnodd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru seminar hyfforddi Cymru gyfan yn benodol ar gyfer Aelodau Pwyllgorau Llywodraethu ac Archwilio, ar 19 Mawrth 2024 - 'Hanfodion Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru: Rheoli risg ar gyfer cynghorwyr (llywodraethu ac archwilio)'. - Yn dilyn adolygiad annibynnol o'r Gofrestr Risg Gorfforaethol, gwnaed argymhellion ar gyfer gwella a symud ymlaen. Roedd yr adolygiad hwn yn hanfodol wrth nodi bylchau ac mae wedi arwain at welliannau a newidiadau sylweddol i'r Strategaeth Rheoli Risg.	1. Parhau i adolygu lle mae angen hyfforddiant / sesiynau ymwybyddiaeth mewn perthynas â risg. Parhau i adolygu'r Gofrestr Risg Gorfforaethol a sicrhau bod y modd yr adroddir am risgiau corfforaethol yn gwella'n barhaus. 2. Cynnal goruchwyliaeth barhaus o'r Gofrestr Risg Gorfforaethol a gwella'r gwaith o adrodd ar risgiau corfforaethol yn barhaus i sicrhau eu bod yn cael eu mynegi'n glir, yn strategol ac yn cael eu llywodraethu'n effeithiol. 3. Bydd y Strategaeth Rheoli Risg yn cael ei hystyried gan y Tîm Rheoli Corfforaethol ym mis Mai 2025 ac yna ei chyflwyno i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen/A ydym wedi symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny:	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
		Mae'r Gofrestr Risg Gorfforaethol yn cael ei chynnwys ar agenda Tîm Rheoli pob Cyfarwyddiaeth ddwywaith y flwyddyn. Yn ystod y cyfarfodydd hyn, mae Swyddogion Risg yn bresennol i drafod risgiau perthnasol y Gyfarwyddiaeth yn fanwl, gan ddarparu heriau ar gynnwys, sgoriau, diffiniadau, ac agweddau perthnasol eraill. Cynhelir cyfarfodydd misol rheolaidd gyda gweinyddwyr rheoli risg adrannol i drafod dulliau newydd a materion sy'n dod i'r amlwg. Cafodd y ffurflen risg newydd ei threialu gan yr unigolion hyn ac mae bellach yn cael ei rhoi ar waith ar gyfer cofnodi risg ym mhob adran.	
Y Grŵp Llywio Rheoli Risg	Mae'r Grŵp Llywio Rheoli Risg yn archwilio'r modd y gellir datblygu Rheoli Risg ac yn helpu i sicrhau bod Rheoli Risg yn rhan annatod o holl benderfyniadau'r sefydliad. Mae'r Grŵp yn cwrdd bob tri mis ac yn cael ei gefnogi gan waith ei Is-grwpiau h.y. Risgiau Eiddo a Rhwymedigaeth, Risgiau Fflyd Cerbydau a Chynllunio Wrth Gefn.	- Mae Cylch Gorchwyl y Grŵp Llywio Rheoli Risg a'i is-grwpiau amrywiol wedi'i adolygu a'i roi ar waith. Mae hyn yn caniatáu i'r Grŵp Strategol fabwysiadu dull mwy strategol o ystyried materion rheoli risg, megis cynnal adolygiadau rheolaidd o'r Gofrestr Risg Gorfforaethol. - Mae parhad busnes wedi'i nodi fel maes i'w fonitro drwy'r Gofrestr Risg Gorfforaethol. Mae templedi Parhad Busnes wedi'u diwygio a'u hadolygu gan y Grŵp Cynllunio Wrth Gefn.	1. Gellid cryfhau rôl y Grŵp Llywio o ran dyrannu'r £250k o gyllid rheoli risg drwy gyflwyno meini prawf cliriach ar gyfer sut y caiff y cyllid hwn ei flaenoriaethu a'i wario'n flynyddol. 2. Gwellu cynlluniau parhad busnes: sicrhau bod Cynlluniau Parhad Busnes effeithiol ar waith i liniaru tarfu gweithredol, colledion ariannol a niwed i enw da. 3. Profi Cynlluniau Parhad Busnes

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen/A ydym wedi symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny:	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
		Mae'r templedi hyn bellach wedi'u cyhoeddi drwy'r Hyrwyddwyr Risg i'w defnyddio gan bob gwasanaeth. Mae systemau TG yn rhan fwy helaeth o'r asesiad a chynigiwyd cymorth TG i unrhyw wasanaeth sy'n dymuno defnyddio ei sgiliau a'i wybodaeth i gwblhau eu cynlluniau parhad busnes.	
Pwyllgorau Craffu	Mae gan yr Awdurdod bum Pwyllgor Craffu. Mae'r Swyddogaeth Graffu yn chwarae rhan werthfawr o ran sicrhau gwell perfformiad a herio. Mae'n amlwg fod y rôl Graffu o ran y "Grwpiau Gorchwyl a Gorffen" wedi cael dylanwad cadarnhaol ar ddatblygu polisïau. Mae gan yr Awdurdod system ddatblygedig iawn o reoli perfformiad. Mae'r Pwyllgorau Craffu'n cael adroddiadau chwarterol ac Adroddiad Blyneddol am berfformiad, sy'n cynnwys diweddariad am yr holl Ddangosyddion Perfformiad a'r Camau Gweithredu Allweddol sydd yn y Strategaeth Gorfforaethol. O dan gyfansoddiad y Cyngor, mae gan unrhyw 3 Aelod o'r Cyngor y grym i 'alw i mewn' unrhyw benderfyniadau gweithredol mewn perthynas â'u cyfrifoldebau swyddogaethol eu hunain, boed gan y Cabinet cyfan neu gan aelodau unigol o'r Cabinet yn eu meysydd portffolio eu hunain.	- Mae Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion y Fforwm Craffu yn cyfarfod bob chwarter i drafod a chynnig gwelliannau i'r swyddogaeth graffu i'w hystyried gan Weithgor Adolygu'r Cyfansoddiad yr Awdurdod; cynnig eitemau i'w trafod mewn cyfarfodydd gyda'r Cabinet ddwywaith y flwyddyn; a gweithredu fel fforwm ar gyfer rhannu arferion da craffu. Ym mis Chwefror 2025 fe wnaethom drefnu Gweithdy Hunanasesu Craffu deuddydd a gynhaliwyd gan Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru. Roedd y broses hunanasesu yn canolbwyntio ar: Rhan Un: Gweithdy Craffu Effeithiol • Deall a chytuno ar rôl a phwrpas y swyddogaeth graffu • Adolygu nodweddion craffu effeithiol • Adolygu eich dulliau craffu	Thema gyffredin ar draws yr holl awdurdodau lleol yw'r her i gynyddu cyfranogiad y cyhoedd mewn Craffu. Byddwn yn parhau i hyrwyddo Craffu trwy ei Gynllun Cyfathrebu. Cytunwyd y byddai aelodau yn hyrwyddo Craffu eu hunain ymhellach fel rhan o weithdai hunanasesu. Mae cyfranogiad aelodau mewn pwyllgorau craffu yn cael ei fonitro ac mae dull rhagweithiol gan swyddogion i annog cyfranogiad yn cael ei roi ar waith.

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen/A ydym wedi symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny:	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
	Yn unol â'r fformiwla a nodir ym Mesur Llywodraeth Leol 2011, Aelodau o'r Wrthblaid yw Cadeiryddion dau o bum Pwyllgor Craffu yr Awdurdod.	Rhan Dau: Hunanwerthuso • Asesu perfformiad craffu cyffredinol • Myfyrio ar arferion unigol ac arferion pwyllgorau • Nodi unrhyw welliannau y gellid eu gwneud yn bersonol ac yn lleol.	
Gweinyddwr Ariannol (Swyddog a.151)	Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol yw'r swyddog sy'n gyfrifol am weinyddu busnes yr Awdurdod o dan Adran 151 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 ac mae'n gyffredinol gyfrifol am weinyddiaeth ariannol y Cyngor Sir. Mae CIPFA wedi cyhoeddi adroddiad manwl ar rôl swyddogion A151 mewn Llywodraeth Leol – CIPFA S151. Mae Is-adran y Gwasanaethau Ariannol yn rhoi cymorth i Adrannau ac yn cydgysylltu a chefnogi'r broses ar gyfer paratoi'r gyllideb a monitro ariannol. Yn ei waith, mae'r Awdurdod yn dilyn cyfres benodol o Reolau Gweithdrefnau Ariannol a Rheolau Gweithdrefnau Contractau sy'n cael eu cynnal gan Adran y Gwasanaethau Corfforaethol. Bydd unrhyw newidiadau'n cael eu cymeradwyo gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.	Barn gyffredinol Archwilio Mewnol a gyflwynwyd ym mis Gorffennaf 2023 i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio: mae'r Awdurdod yn gweithredu amgylchedd rheoli DERBYNIOL. Caiff Rheolau Gweithdrefnau Ariannol a Rheolau Caffael Corfforaethol eu hadolygu a'u diweddarau'n rheolaidd pan fo'n briodol. Aeth y Rheolau Gweithdrefnau Ariannol gerbron y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ym mis Gorffennaf 2022. Aeth y Rheolau Caffael Corfforaethol gerbron y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ym mis Medi 2023. Ym mis Medi 2024 cyhoeddodd Archwilio Cymru adroddiad archwilio diamod mewn perthynas â'n Datganiad Cyfrifon 2023/24, a Sir Gaerfyrddin oedd yr Awdurdod Lleol cyntaf yng Nghymru i ennill y sicrwydd hwn ar gyfer y flwyddyn honno. Yn ystod y flwyddyn, parhaodd Sir Gaerfyrddin i ddarparu'r Swyddog A151 yn ogystal â swyddogaethau cymorth ariannol i Ddinas-ranbarth Bae Abertawe, Cyd-bwyllgor Corfforedig De-orllewin Cymru a Phartneriaeth Pensiwn Cymru.	1. Er bod yr Awdurdod Lleol wedi gallu cyflawni ein nod ein hunain o gwblhau'r cyfrifon drafft erbyn diwedd mis Mehefin, a chwblhau'r archwiliad erbyn diwedd mis Medi, roedd hyn yn heriol. Mae'n ofynnol erbyn hyn (o dan ganllawiau a gyhoeddwyd gan Archwilio Cymru) baratoi cyfrifon drafft a chymeradwyo cyfrifon wedi'u harchwilio erbyn 30 Mehefin a 30 Medi, yn y drefn honno. Mae angen i ni sicrhau ein bod yn parhau i gyflawni erbyn y terfynau amser hyn – mae hyn yn cynnwys y prisiad pen desg ar gyfer y rhan fwyaf o asedau eiddo. Yn benodol, bydd y gwaith o baratoi cyfrifon 2024/25 yn cynnwys newid i fabwysiadu IFRS16 (Prydlesi), sy'n ofynnol ar gyfer datganiad 2024/25. 2. Mae'r sgoriau o'n harolwg preswylwyr yn awgrymu bod angen gwneud mwy o waith i ymgysylltu â thrigolion i'w cael i ddeall sut y mae'r cyngor yn defnyddio adnoddau ariannol, ac i ofyn am eu barn ynghylch beth neu sut y gallem wneud yn well. 3. Cynllunio Ariannol Tymor Canolig - angen gwneud gwaith pellach ar alinio â'r Strategaeth Drawsnewid a'r Strategaeth Gorfforaethol.

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen/A ydym wedi symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny:	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
Pwyllgor Cronfa Bensiwn Dyfed	Cyngor Sir Caerfyrddin yw'r Awdurdod Gweinyddu a benodwyd yn statudol ar gyfer Cronfa Bensiwn Dyfed . Mae Pwyllgor y Gronfa Bensiwn yn cynnwys tri Aelod o'r Cyngor Sir ynghyd â dirprwy sydd wedi'i enwebu i wasanaethu yn absenoldeb Aelod. Mae'r cyfrifoldebau canlynol gan Bwyllgor y Gronfa Bensiwn: Adolygu perfformiad Cronfa Bensiwn Dyfed, penderfynu ar gyfeiriad strategol pob mater sy'n ymwneud â buddsoddi'r Gronfa a monitro pob agwedd ar y swyddogaeth fuddsoddi a phenderfynu ar faterion y Gronfa Bensiwn fel yr Awdurdod Gweinyddu.	- Bu lefelau uchel parhaus o ymgysylltu yn ymwneud â newid yn yr hinsawdd yn ogystal â materion Amgylcheddol, Cymdeithasol a Llywodraethu eraill gan gynnwys Israel/Palesteina, y mae'r gronfa wedi parhau i ymgysylltu â hyn gyda sefydliadau amrywiol. Mae'r gronfa wedi cydnabod risg sy'n gysylltiedig â'r hinsawdd yn ei pherfformiad buddsoddi ac wedi sefydlu polisi buddsoddi cyfrifol.	1. Mae deddfwriaeth a gyflwynwyd gan lywodraeth newydd San Steffan yn gofyn am newidiadau sylweddol i drefniadau llywodraethu Partneriaeth Pensiwn Cymru – mae hon yn agenda hynod heriol, gydag amserlenni llawer byrrach sy'n gofyn am gyflawni gwaith ar unwaith, gan gynnwys yn ystod y cyfnod ymgynghori.
Y Fargen Ddinesig	Ar 29 Awst 2018 llofnododd Cyngor Sir Caerfyrddin, Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot, Cyngor Sir Penfro a Chyngor Dinas a Sir Abertawe Gytundeb i Sefydlu Cyd-bwyllgor ar gyfer Dinas-ranbarth Bae Abertawe. Cynhaliwyd cyfarfod cyntaf y Cyd-bwyllgor ar 30 Awst 2018. Sir Gaerfyrddin yw'r Corff Atebol ar gyfer swyddogaeth y Fargen Ddinesig.	Derbyniodd Portffolio Bargaen Ddinesig Bae Abertawe sgôr Asesiad Hyder Cyflawni (DCA) Ambr-Gwyrdd, sef y drydedd sgôr Ambr-Gwyrdd yn olynol, sy'n dynodi bod y Portffolio mewn cyflwr da a'r arwyddion yw ei bod yn ymddangos yn debygol y caiff ei gyflawni'n llwyddiannus. Mae Portffolio Bargaen Ddinesig Bae Abertawe yn parhau i wneud cynnydd o dan arweinyddiaeth Uwch-swyddog Cyfrifol a Chyfarwyddwr Portffolio cryf. Mae'r Portffolio yn parhau i ymarfer disgyblaethau da ac yn gweithio'n dda gyda'r uwch-swyddogion cyfrifol unigol ar draws y partneriaid lluosog mewn ymgais i fanteisio ar y cyfleoedd y mae'r Fargen Ddinesig yn eu cynnig i'r rhanbarth.	1. Roedd Bwrdd Gweithredu Bargeinion Dinesig a Thwf Cymru yn canmol yn fawr y cynnydd y mae Bargaen Ddinesig Bae Abertawe wedi'i wneud ac yn cydnabod bod y Portffolio yn cael ei gyflawni'n llawn, yn cael ei reoli'n dda ac yn gwneud cynnydd da. Bydd casgliadau'r adroddiadau a'r adolygiadau a nodir uchod yn cryfhau trefniadau llywodraethu a phroses fewnol ac yn cefnogi arferion gorau i sicrhau bod rhaglenni a phrosiectau'n cael eu rhoi ar waith yn llwyddiannus.

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen/A ydym wedi symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny:	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
	Mae'r Cyd-bwyllgor yn cynnwys arweinwyr y pedwar Awdurdod rhanbarthol ac un aelod cyfetholedig heb bleidlais yr un o Fwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda, Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe, Prifysgol Abertawe a Phrifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant. Mae Cyd-bwyllgor Craffu wedi'i ffurfio hefyd, ac mae'r swyddogaeth graffu'n cael ei gweinyddu gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot. Mae portffolio o naw rhaglen a phrosiect wedi'i gymeradwyo o dan Fargen Ddinesig Bae Abertawe, ac mae tri ohonynt yn cael eu cyflawni'n rhanbarthol.	Mae angen cadw pob rhan o'r Portffolio yn strategol berthnasol wrth alluogi, cyfrannu at, neu gyflawni'n uniongyrchol y Canlyniadau a'r Buddion a fwriadwyd. Gwnaeth y Tîm Adolygu bedwar argymhelliad i Uwch-swyddog Cyfrifol y Portffolio i sicrhau bod modd rheoli a chyflawni'r portffolio yn effeithiol. Cyfathrebu ynghylch bwriad strategol, rheoli buddion, llywodraethu (o ran cysondeb â'r Cyd-bwyllgor Corfforedig) a sicrhau'r gwerth mwyaf posibl o ddibyniaethau a chyfleoedd, yn enwedig mewn perthynas â'r sector preifat. -Mae adroddiad yr archwiliad mewnol wedi penderfynu ar gyfradd sicrwydd archwilio 'Sylweddol'; bach iawn, os o gwbl, yw'r gwendidau o ran digonolrwydd a/neu effeithiolrwydd y trefniadau llywodraethu, rheolaeth fewnol, rheoli risg a rheolaeth ariannol, a byddent naill ai'n annhebygol o ddigwydd neu byddai eu heffaith yn annhebygol o effeithio ar gyflawni amcanion Bargaen Ddinesig Bae Abertawe.	Gan fod y portffolio bellach wedi mynd gryn bellter tuag at gael ei gyflawni, ceir pwyslais ar wireddu buddion, y broses o reoli newid, rheoli risg a gwneud y mwyaf o effaith y Fargen Ddinesig ar draws y rhanbarth. Bydd argymhellion yn cael eu hadolygu a'u gweithredu o fewn gweithgareddau rheoli portffolio, llywodraethu a rheoli a'u monitro yn unol â threfniadau llywodraethu. Rydym wrthi'n cynnal adolygiad o strwythurau llywodraethu rhanbarthol yn y de-orllewin a'r ffordd orau o alinio strwythurau presennol rhwng y Fargen Ddinesig a'r Cyd-bwyllgorau Corfforedig.

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen/A ydym wedi symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny:	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
Partneriaeth	Mae'r Cyd-bwyllgor rhwng Sir Gaerfyrddin, Abertawe a Sir Benfro – “Partneriaeth” – wedi'i sefydlu, ac fe drosglwyddwyd y staff perthnasol o'r rhagflaenydd ERW i Partneriaeth. Mae'r fframwaith hwn yn cyflawni rhai o'r amcanion oedd gynt yn cael eu cyflawni gan ERW, sef datblygiad proffesiynol ar gyfer gweithlu ysgolion a chynllunio a datblygu cwricwlwm newydd.	Mae trefniadau rhanbarthol i gefnogi'r gwaith o gyflawni gwelliannau addysgol yn cael eu cyflawni ar hyn o bryd gan Partneriaeth drwy Gytundeb Cyfreithiol a ddaeth i rym o 2022, gan greu Cyd-bwyllgor rhwng Awdurdodau Lleol Sir Gaerfyrddin, Sir Benfro ac Abertawe. Mae Cymal 20 o'r Cytundeb Cyfreithiol yn caniatáu i'r Partïon derfynu'r trefniadau presennol ar delerau sydd i'w cytuno ar y cyd. Cyfarfu Cyd-bwyllgor Partneriaeth ar 18 Hydref 2024 i gytuno ar gostau cynnal newydd a nodi'r cynnig i leihau trefniadau llywodraethu. Yn ogystal, nodwyd y byddai'r penderfyniad i drosglwyddo o fodel cyd-bwyllgor i gytundeb cydweithio newydd yn fater i bob un o gynghorau cyfansoddol Partneriaeth. O ganlyniad, cyflwynwyd adroddiad i'r Cabinet ym mis Rhagfyr 2024 i geisio cymeradwyaeth ffurfiol ar gyfer y trefniadau yn y dyfodol.	Ymrwymo i gytundeb cydweithio newydd o 1 Ebrill 2025. Mae angen Cytundeb Cydweithio newydd i gynnal lefel gymesur o lywodraethu i gynnal cyfrifoldeb ar y cyd a gwaith partneriaeth effeithiol.

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen/A ydym wedi symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny:	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
Cyllid Ysgolion	Mae cyllid ysgolion yn cael ei lywodraethu gan y system Rheoli Ysgolion yn Lleol, sy'n dirprwyo cyfrifoldebau rheoli ariannol i ysgolion unigol. Mae cyllid ysgolion cyffredinol yn cael ei ddyrannu yn ôl y fformiwla ariannu teg. Mae cyllid ysgolion yn cael ei lywodraethu gan y system Rheoli Ysgolion yn Lleol, sy'n dirprwyo cyfrifoldebau rheoli ariannol i ysgolion unigol. Mae cyllid ysgolion cyffredinol yn cael ei ddyrannu yn ôl y fformiwla ariannu teg.	Yn ystod y flwyddyn, nododd proses monitro'r gyllideb orwariant sylweddol yn y ddwy ysgol yn ogystal â gwasanaethau plant a theuluoedd yn ôl gwerth yn ogystal ag ar sail gyfrannol. Cafodd hyn ei fonitro trwy'r broses adrodd gorfforaethol, a rhoddwyd adroddiadau ychwanegol ar waith trwy'r tîm Rheoli Corfforaethol, y swyddogaeth Graffu. Cynhaliodd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ddau weithdy pwrpasol yn canolbwyntio ar fesurau rheoli cyllidebol a'r hyn oedd yn gyfrifol am y meysydd lle bu gorwariant. Mae'r ysgolion â'r gorwariant mwyaf yn ystod y flwyddyn wedi cael cymorth wedi'i dargedu, ac mae'r Dirprwy Brif Weithredwr yn cadeirio bwrdd swyddogion gwasanaethau plant sy'n gyfrifol am oruchwyllo'r gwaith o weithredu cynllun gwella y cytunwyd arno. Er bod y sefyllfa gorfforaethol gyffredinol wedi gwella ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, roedd gorwariant sylweddol o hyd ar draws nifer o wahanol wasanaethau ac mewn ysgolion penodol.	Mewn perthynas â gorwariant cyllidebol, mae angen gwaith monitro agos parhaus trwy strwythurau llywodraethu presennol, ac mae angen cymorth ac ymyrraeth bellach i fynd i'r afael â materion cyllidebol strwythurol yn ogystal â gorwariant mewn meysydd unigol ac ysgolion.

G – Tryloywder ac atebolrwydd da

Gweithredu arferion da o ran tryloywder, adrodd, ac archwilio er mwyn darparu atebolrwydd effeithiol.

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen/A ydym wedi symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny:	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
Y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, y Pwyllgor Safonau a Phwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd	Mae'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn elfen allweddol o'r trefniadau Llywodraethu Corfforaethol. Mae'r Pwyllgor yn cwrdd drwy gydol y flwyddyn ac yn rhoi sicrwydd ynghylch y trefniadau sydd gan yr Awdurdod ar gyfer rheoli risg, cynnal amgylchedd rheoli effeithiol ac adrodd am berfformiad ariannol yn ogystal ag anariannol. Mae gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio hefyd gyfrifoldebau dirprwyedig dros gymeradwyo Datganiad Cyfrifon yr Awdurdod. Mae'r Pwyllgor Safonau (y mae llawer o'i aelodau yn lleygwyr) yn hybu safonau uchel o ymddygiad ar gyfer Aelodau yn ogystal â chadw golwg gyffredinol ar y prosesau sydd gan yr Awdurdod i ymdrin â chwynion a'i weithdrefn Datgelu Camarfer.	Yn ystod 2022/23, cadarnhawyd penodiadau ar gyfer tri o'r lleygwyr, ac erbyn diwedd y flwyddyn, roedd ymgeisydd i lenwi'r swydd wag a oedd yn weddill wedi'i ddewis a'i benodi gan y Cyngor llawn ar 19 Ebrill 2023. Mae'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn cytuno ar eu hanghenion datblygu a rhaglen hyfforddi. - Cynhaliodd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio sesiwn Hunanasesu ym mis Mai 2023. Cafodd cynllun gweithredu ei lunio a'i gytuno a chafodd y camau gweithredu eu cyflawni erbyn mis Gorffennaf 2024 drwy gyflwyno Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor. Mae'r cynllun gweithredu yn sicrhau bod y cynllun gwella a datblygu yn gyfredol ac yn adlewyrchu anghenion y Pwyllgor, ac yn cyfrannu at hunanasesiad yr Awdurdod.	1. Dylai'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ailystyried yr hunanasesiad o'i rôl a'i gyfrifoldebau i ganfod lle mae angen gwelliannau a datblygiad pellach. 2. Gweithdy/sesiwn hyfforddi i gael ei drefnu ar gyfer y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar y Safonau Archwilio Mewnol newydd (Safonau Archwilio Mewnol Bydeang yn Sector Cyhoeddus y DU).

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen/A ydym wedi symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny:	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
	Hefyd mae gan yr Awdurdod Bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd (5 Aelod Etholedig) a Phennaeth Gwasanaethau Democrataidd penodedig statudol. Mae cylch gwaith y Pwyllgor, fel y'i pennwyd gan yr Awdurdod, yn cynnwys sicrhau bod cyfleoedd hyfforddi a datblygu rhesymol i'r Aelodau, penodi Hyrwyddwr Datblygu'r Aelodau, a hybu a chefnogi llywodraethu da.	- Daeth y Safonau Archwilio Mewnol Byd-eang yn Sector Cyhoeddus y DU i rym ar 1 Ebrill 2025. Mae'r tîm Archwilio Mewnol wedi cynnal sesiynau hyfforddi ar y safonau newydd ac wedi diweddaru'r dogfennau angenrheidiol i sicrhau bod yr arferion gwaith yn unol â gofynion y safonau newydd. Mae'r Siarter Archwilio Mewnol wedi'i diweddaru, ac mae Strategaeth Archwilio Mewnol wedi'i rhoi ar waith. Cafodd y ddwy ddogfen eu cymeradwyo gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn ei gyfarfod ym mis Mawrth 2025.	
Archwilio Mewnol	Mae'r adolygiad o effeithiolrwydd y system Rheoli Mewnol a'r trefniadau Llywodraethu yn cael ei lywio gan waith yr Archwilwyr Mewnol, sy'n rhoi sicrwydd i'r Awdurdod. Mae'n ofynnol i'r gwasanaeth Archwilio Mewnol gyflawni ei waith yn unol â'r safonau a nodwyd yn Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus (PSIAS). Y rhain yw'r safonau proffesiynol y cytunwyd arnynt ar gyfer Archwilio Mewnol mewn Llywodraeth Leol. Yn unol â gofynion y Safonau, mae'r Pennaeth Archwilio Mewnol yn llunio adroddiad blynyddol i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ei ystyried. Mae fformat yr	-Cyflwyno Cynlluniau Archwilio Strategol a Blynyddol i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yng nghyfarfodydd mis Mawrth. Darparu diweddariadau chwarterol ar y gwaith a wnaed a chyflwyno'r Adroddiad Blynyddol bob mis Gorffennaf. -Cafodd yr holl gamau i gyflawni'r argymhellion a wnaed yn Asesiad Ansawdd Allanol 2022/23 eu cwblhau. -Cyflwynwyd arolygon adborth cleientiaid yn ystod y flwyddyn, sy'n ein helpu i wybod sut rydym yn gwneud. O'r canlyniadau hyd yn hyn, cawsom ymatebion cadarnhaol (Rhagorol neu Dda) i fwy na 90% o'r cwestiynau. Defnyddir canlyniadau'r arolygon fel sail drafod i wella ein perfformiad.	1. Adolygu effeithiolrwydd dangosyddion perfformiad newydd a gyflwynwyd yn 2022/23 i sicrhau bod y nod o helpu'r gwasanaeth i ddod yn fwy effeithlon yn cael ei wireddu. 2. Adolygu canlyniadau'r arolygon i helpu i wella gwasanaethau. 3. Sicrhau bod y swyddogaeth yn cydymffurfio â'r Safonau Archwilio Mewnol Byd-eang newydd yn Sector Cyhoeddus y DU, a ddisodlodd Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus, o 1 Ebrill 2025 ymlaen.

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen/A ydym wedi symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny:	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
	Adroddiad Blynyddol yn cydymffurfio â gofynion y Côd Ymarfer. Mae gan yr Awdurdod swyddogaeth Archwilio Mewnol effeithiol. Caiff y Cynlluniau Archwilio Strategol a Blynyddol eu cymeradwyo gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio bob blwyddyn a rhoddir adroddiadau rheolaidd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio drwy'r flwyddyn ynghylch y cynnydd a wnaed ac unrhyw wendidau sylweddol a glustnodwyd. Yn ogystal â'r gwaith a gynlluniwyd, mae'r Uned Archwilio Mewnol yn ymchwilio i dwyll ac yn rhagweithio i ganfod twyll. Mae ymatebion o ran y cynllun gweithredu i adolygiadau Archwilio Mewnol yn cael eu mewnbynnu ar System Monitro Gwybodaeth am Berfformiad y Cyngor (PIMS) ac mae'r cynnydd yn cael ei ddiweddarau bob chwarter gan swyddogion cyfrifol.		
Rheoleiddwyr Allanol	Mae'r gwasanaethau yn cael eu hadolygu yn ystod y flwyddyn gan reoleiddwyr allanol, megis Estyn, Arolygiaeth Gofal Cymru ac Archwilio Cymru (Swyddfa Archwilio Cymru gynt). Mae'r adroddiadau dilynol yn cael sylw yn unol â hynny.	- Rydym yn olrhain argymhellion adroddiadau Rheoleiddio Cenedlaethol a Lleol Archwilio Cymru ac Arolygiaeth Gofal Cymru ac yn adrodd arnynt bob chwarter.	1. Cael trafodaeth gydag Archwilio Cymru a chyrff rheoleiddiol eraill ar eu rhaglenni archwilio lleol a chenedlaethol.

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen/A ydym wedi symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny:	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
	Bob blwyddyn, mae Archwilio Cymru, sef Archwilydd Allanol yr Awdurdod, yn gwneud gwaith i fodloni'r canlynol: Archwilio Cyfrifon, Gwerth am Arian, Gwelliant Parhaus, a'r egwyddor datblygu cynaliadwy. Rydym yn cynnal cofnod hefyd o'r adroddiadau a'r argymhellion rheoleiddiol. Mae'r argymhellion neu'r cynigion ar gyfer gwella mewn adolygiadau rheoleiddiol allanol yn cael eu cofnodi yn System Monitro Gwybodaeth am Berfformiad y Cyngor a rhoddir adroddiad ar gynnydd bob chwarter ar y dangosfyrddau. Rhoddir Adroddiad Blynnyddol i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.	- Rydym hefyd yn cyflwyno adroddiad blynnyddol ar argymhellion Archwilio Cymru i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio. - Rydym yn disgwyl i bob adroddiad a fydd yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio fynd drwy'r Tîm Rheoli Corfforaethol. - Yn ystod y flwyddyn rydym wedi cytuno y bydd argymhellion adroddiad cenedlaethol Estyn yn cael sylw gan y Grwpiau Ffocws sydd newydd eu sefydlu i gefnogi themâu allweddol a blaenoriaethau lefel uchel Cyfeiriad Gwasanaethau Addysg yn Sir Gaerfyrddin i'r dyfodol 2022 - 2032.	
Asedau Gwybodaeth	Prif Swyddog Digidol y Cyngor yw Uwchberchennog Risg Gwybodaeth yr Awdurdod. Mae Grŵp Llywodraethu Gwybodaeth a Seiber yn cwrdd yn rheolaidd i ddiogelu gwybodaeth yr Awdurdod a'i chadw'n ddiogel. Darperir cofnodion y cyfarfodydd hyn i'w hystyried i'r Tîm Rheoli Corfforaethol ddwywaith y flwyddyn.	-Mae'r Awdurdod yn cyflogi Rheolwr Seiberddiogelwch, a thîm Seiber sy'n cynghori ynghylch diogelwch data. Rydym yn defnyddio swyddogion ymgynghorol ac ymgynghorwyr allanol o bryd i'w gilydd i brofi trefniadau diogelwch yr Awdurdod a chynghori yn eu cylch. Rydym yn cyflogi Swyddog Diogelu Data sy'n cynghori ynghylch cydymffurfio â'r gyfraith ac sy'n sicrhau bod polisiau a gweithdrefnau ar waith ac y cydymffurfir â hwy.	1. Nod CymruSOC yw gwella seiberwydnewch i gyrff sy'n aelodau drwy ddarparu "ymbarél seiber" amddiffynnol, rhithwir sy'n cynnwys monitro'r rhwydwaith, amddiffyn rhag ymosodiadau seiber, a rhannu gwybodaeth am fygythiadau. Ar hyn o bryd mae'r cyngor wedi cyrraedd y cam cynefino ar gyfer aelodaeth o'r CymruSOC a bydd y broses yn cael ei chwblhau ddiwedd mis Mai 2025.

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen/A ydym wedi symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny:	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
	Mae amrywiol fesurau diogelu ar waith i warchod rhag colli neu ryddhau gwybodaeth bersonol, gan gynnwys hyfforddiant staff, cyfathrebu corfforaethol, polisïau a gweithdrefnau perthnasol, nifer sylweddol o alluoedd seiber a diogelu data technegol, a nifer o brotocolau a gweithdrefnau diogelu data.	Hefyd, rydym yn cael Archwiliad Iechyd TGCh blynyddol wedi'i ardystio gan CREST. Mae hwn yn asesiad cynhwysfawr o ran bod yn agored i niwed, a gefnogir gan lywodraeth y DU, sy'n nodi risgiau diogelwch posibl mewn amgylcheddau TGCh, gan sicrhau y cydymffurfir â'r safonau. Mae hyn yn cael ei gynnal fel rhan o gydymffurfio â'r Rhwydwaith Gwasanaethau Cyhoeddus. Hefyd rydym yn cymryd rhan mewn ymarferion seiber sy'n cael eu cynnal gan dîm seiberwydnwch Llywodraeth Cymru. - Yn 2024/25, cafodd cyfanswm o 32 o achosion o dorri rheolau data personol eu hadrodd a'u cofnodi. Cafodd yr Uwchberchennog Risg Gwybodaeth, y Cyfarwyddwr perthnasol a'r Pennaeth Gwasanaeth adroddiadau manwl ar yr holl ddigwyddiadau hyn, ac fe'u cyflwynwyd hefyd i gyfarfodydd y Grŵp Llywodraethu Gwybodaeth a Seiber lle cawsant eu trafod. Mae gwybodaeth am achosion o dorri rheolau data personol hefyd yn cael ei chynnwys mewn adroddiad a gyflwynir ddwywaith y flwyddyn i'r Tîm Rheoli Corfforaethol. Mewn cymhariaeth, cofnodwyd 20 o achosion o dorri rheolau ar gyfer 2023/24. - Mae'r Tîm Seiberddiogelwch wedi ymateb i 53 o ddigwyddiadau yn ystod y flwyddyn ddiwethaf.	Mae hyn yn cynnwys sefydlu arbenigedd monitro a rheoli digwyddiadau rhagweithiol ychwanegol i ategu'r tîm mewnol. Yn ogystal, mae CymruSOC yn darparu arbenigedd rheoli digwyddiadau 24/7 a gwasanaethau y tu allan i oriau arferol. 2. Mae Fframwaith Asesu Seiber Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru yn cael ei roi ar waith drwy gydol 2025 ar draws Awdurdodau Lleol Cymru i reoli a gwella eu seilwaith seiberddiogelwch. Mae'r fframwaith yn cynnwys pedwar piler sy'n canolbwyntio ar wahanol agweddau ar seiberddiogelwch, a disgwylir iddo gael ei roi ar waith yn llawn erbyn diwedd Rhagfyr 2025. Nod y fframwaith yw darparu dull cynhwysfawr o reoli risgiau seiberddiogelwch, canfod digwyddiadau seiberddiogelwch, a lleihau effaith digwyddiadau seiberddiogelwch. Mae'r fframwaith hefyd yn cynnwys adolygiadau thematig a gynhelir gan Archwilio Cymru i sicrhau bod arferion seiberddiogelwch yn cael eu hasesu'n drylwyr a'u gwella. 3. Bydd adroddiadau torri rheolau yn cael eu hychwanegu at y System Monitro Perfformiad a Gwella (PIMS) i dynnu sylw at hyn ym mhob maes gwasanaeth.

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen/A ydym wedi symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny:	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
		Roedd pob un o'r rhain yn deillio o faleiswedd wedi'i rhwystro neu ddolen gwe-rwydo a ddilynwyd gan y defnyddiwr ar ddyfais trwy e-bost maleisus neu lawrlwytho meddalwedd ac roedd angen ymateb gan y tîm seiber i sicrhau bod yr ymosodiad yn cael ei atal a'i ddileu, canfod y pwynt mynediad, a chynnig cymorth i'r defnyddiwr. Nid oedd unrhyw un o'r digwyddiadau yn achosi i ddata gael ei ddarganfod, ei golli neu ei ddinistrio neu'n arwain at fynediad anawdurdodedig i'n seilwaith, ond serch hynny roedd angen ymateb. Ym mis Chwefror eleni, cafodd y system recriwtio ar y cwmwl a ddefnyddir gan y Cyngor ei thargedu gan ymosodiad Atal Gwasanaeth. Nid oedd tystiolaeth bod rheolau data wedi'u torri neu fod data wedi'i beryglu ar unrhyw adeg. Effeithiodd yr ymosodiad ar berfformiad ac argaeledd y system yn unig ond mae'n tynnu sylw at bwysigrwydd rheoli risg cadwyn gyflenwi yn barhaus a gwiriadau sicrwydd seiberddiogelwch.	4. Byddwn yn parhau i addysgu staff gan dynnu sylw at y posibilrwydd bod seiberdroseddau ar gynydd a thrwy sicrhau bod hyfforddiant ymwybyddiaeth seiberddiogelwch yn orfodol i'r holl staff. 5. Byddwn yn parhau i fod yn aelod o'r grŵp WARP rhanbarthol (Pwynt Rhybudd, Cyngor ac Adrodd). 6. Byddwn yn sicrhau bod ymagwedd gadarn at Seiberddiogelwch ac atebion cynaliadwy yn cael eu rhoi ar waith ar gyfer Llywodraethu Gwybodaeth ac yn cyflawni ein rhwymedigaeth statudol o dan y Ddeddf Diogelu Data ac yn sicrhau ein bod yn cael y wybodaeth ddiweddaraf am newidiadau mewn cyfraith sy'n cael eu cyflwyno yn y DU. 7. Byddwn yn gwneud mwy o ddefnydd o'r dechnoleg ddigidol ddiweddaraf i drawsnewid ymhellach y gwasanaethau a ddarperir gan y Cyngor. 8. Parhau i gynnal ymarferion seiber i brofi'r cynllun ymateb i ddigwyddiadau seiber ac adrodd yn ôl i'r Grŵp Llywodraethu Gwybodaeth a Seiber a'r Tîm Rheoli Corfforaethol.

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen/A ydym wedi symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny:	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
Adolygu Effeithiolrwydd	Cynhelir adolygiad rheolaidd o effeithiolrwydd ein trefniadau Llywodraethu (gan gynnwys y system Rheoli Mewnol) a hynny gan y Grŵp Llywodraethu Corfforaethol drwy ei waith. Mae'r adolygiad yn cael gwybodaeth i'w lywio gan reolwyr yr Awdurdod sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd llywodraethu, gan Adroddiad Blynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol a chan sylwadau'r Archwilwyr Allanol (Archwilio Cymru).	-Mae'r adolygiad yn defnyddio tystiolaeth a sicrwydd o amrywiaeth o feysydd gan gynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i'r Cyngor, y Cabinet a'i aelodau, y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, Archwilio Mewnol/Allanol, ac Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru. -Y farn Archwilio Mewnol ar gyfer 2023/24 oedd bod y broses a'r dystiolaeth ategol am y Datganiad Llywodraethu Blynyddol o lefel sicrwydd uchel. Cafodd y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ei gynhyrchu'n amserol yn unol â'r amserlen cau cyfrifon.	1. Gwella'r amserlen gwblhau ar gyfer y Datganiad Llywodraethu Blynyddol er mwyn sicrhau ei fod yn cyd-fynd â'r amserlen cau cyfrifon yn gynharach, gan ei fod yn cael ei gynnwys yn y Datganiad Cyfrifon.
Y Cyngor	Mae'r Cyngor yn cyfarfod yn fisol ac yn gwneud penderfyniadau ar swyddogaethau'r Cyngor. Cynhelir ei gyfarfodydd trwy drefniant hybrid ac mae aelodau – a'r cyhoedd – yn cael y dewis o'u mynychu wyneb yn wyneb neu ar-lein. Cyhoeddir agendâu o leiaf 3 diwrnod llawn cyn cyfarfodydd, ac mae cyfarfodydd yn agored i'r cyhoedd (yn amodol ar eithriadau) ac yn cael eu gweddarlledu. Cyhoeddir cofnodion ac maent ar gael i'r cyhoedd.	-Nid oedd symud yn orfodol i gyfarfodydd ar-lein yn llesteirio'r broses ddemocrataidd ac roedd darparu hyfforddiant yn galluogi pob aelod i allu mynychu cyfarfodydd a chymryd rhan ar-lein. -Mae ein holl gyfarfodydd yn cael eu gweddarlledu, gan ganiatáu i'r cyhoedd allu clywed a dilyn y trafodion.	1. Ym mis Ionawr 2024 adolygodd y Cyngor ei Bolisi Cyfarfodydd Aml-leoliad i gynnwys mwy o ganllawiau ar y defnydd o gamerâu ar gyfer pobl sy'n ymuno o bell i gynnal uniondeb proses gwneud penderfyniadau'r Awdurdod a lleihau'r cyfle am her gyfreithiol yn hyn o beth.

Proses	Sut y cyflawnir hyn:	Pa mor dda rydym yn symud ymlaen/A ydym wedi symud ymlaen a sut rydym yn gwybod hynny:	Blaenoriaethau/Heriau ar gyfer 2025/26?
Arweinyddiaeth/y Cabinet ac Aelodau Cabinet	Mae'r Cabinet yn gwneud penderfyniadau ynghylch swyddogaethau gweithredol o fewn y fframwaith polisi a chyllideb a bennir gan y Cyngor. Cyhoeddir yr Agenda o leiaf 3 diwrnod cyfan cyn ei gyfarfodydd ac mae'r cyfarfodydd yn cael eu cynnal yn gyhoeddus (yn amodol ar eithriadau statudol) ac yn cael eu gweddarlleu. Cyhoeddir ei gofnodion a gall ei benderfyniadau gael eu 'galw i mewn' gan unrhyw 3 Aelod o'r Cyngor. Mae'r Awdurdod fel arfer yn cwrdd â'r Cynghorau Tref a Chymuned ddwywaith y flwyddyn mewn Fforwm ffurfiol. Mae gan Aelodau Cabinet bwerau gwneud penderfyniadau mewn perthynas â'u meysydd portffolio eu hunain. Cyhoeddir eu penderfyniadau a gallant gael eu 'galw i mewn' gan y Pwyllgorau Craffu perthnasol.	-Mae'r Cabinet yn cyfarfod yn ffurfiol bob pythefnos. Mae gan y Pwyllgor Craffu hawliau galw i mewn; ni wnaethpwyd unrhyw alwadau i mewn yn ystod 2024/2025 -Mae holl gyfarfodydd y Cabinet yn cael eu gweddarlleu, gan ganiatáu i'r cyhoedd allu clywed a dilyn y trafodion. Caniateir i'r cyhoedd hefyd ofyn cwestiynau, â rhybudd, yng nghyfarfodydd y Cabinet. -Cynhelir cyfarfodydd penderfyniadau yr Aelodau Cabinet bob deufis, a chyhoeddir yr agendâu a'r penderfyniadau ar wefan y Cyngor.	1. Byddwn yn parhau i annog cyfranogiad y cyhoedd, yn unol â Strategaeth Cyfranogiad y Cyhoedd. 2. Byddwn yn parhau i gyhoeddi agendâu a phenderfyniadau, yn unol â gofynion cyfreithiol.

A: Edrych Ymlaen a Chynllun Gweithredu: Heriau a Blaenoriaethau

I grynhoi:

Yr Hyn a Gyflawnwyd

- Barnwyd bod trefniadau Llywodraethu Corfforaethol y Cyngor yn dderbyniol, a bod system rheolaeth fewnol gadarn yn gweithredu'n effeithiol
- Ni chanfu Archwilio Mewnol unrhyw faterion rheoli hanfodol y dylid rhoi blaenoriaeth uchel i ymdrin â nhw
- **Egwyddor A - Uniondeb a Gwerthoedd**
 - Cynhaliodd y Pwyllgor Safonau safonau ymddygiad uchel a darparodd hyfforddiant ar y Côt Ymddygiad i Gynghorwyr Sir a Chynghorau Tref a Chymuned
 - Cafodd Cyfansoddiad y Cyngor ei adolygu'n gyson i sicrhau tryloywder o ran llywodraethu, atebolrwydd a gwneud penderfyniadau
- **Egwyddor C – Gwneud Gwahaniaeth** - Sicrhwyd bod prosesau cynllunio busnes y Cyngor yn cyd-fynd yn llawn ag Amcanion Llesiant a Blaenoriaethau Thematig a Gwasanaeth y Strategaeth Gorfforaethol
- **Egwyddor E - Gwerthfawrogi ein pobl; ymgysylltu, arwain a chefnogi** - Cadwodd y Cyngor lefel Platinwm o ran cydnabyddiaeth y Safon Iechyd Gorfforaethol ym mis Mawrth 2023

Gwelliannau

- **Egwyddor B – Bod yn agored ac Ymgysylltu**
 - Cyflwynodd y Cyngor rôl Swyddog Rheoli Cwynion newydd i gefnogi'r gwaith o reoli ymatebion, gan roi ffocws cychwynnol ar gwynion Cam 2
 - Cymeradwywyd Strategaeth Gynnwys y Cyngor gan y Cabinet ym mis Ebrill 2025
 - Sicrhwyd bod Cynllun Cyfathrebu'r Cyngor yn cyd-fynd â'r Strategaeth Gorfforaethol newydd a'r Amcanion Llesiant
- **Egwyddor F - Rheoli Risgiau, Perfformiad a Chyllid**
 - Cafodd Strategaeth Rheoli Risg y Cyngor ei hadolygu a'i diweddarau, gydag argymhellion ar gyfer gwella a chynnydd
 - Diweddarwyd system recriwtio'r Cyngor, a darparwyd hyfforddiant i sicrhau prosesau recriwtio symlach

Ffocws ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf

- **Egwyddor C – Gwneud Gwahaniaeth** - Bydd y Cyngor yn parhau i hyrwyddo Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a'r egwyddor datblygu cynaliadwy
- **Egwyddor D – Sicrhau ein bod yn cyflawni'r hyn y mae'n fwriad gennym ei wneud**
 - Bydd y Cyngor yn parhau i wella'r defnydd o wybodaeth o amrywiaeth o ffynonellau i lywio Adroddiadau Monitro Rheoli Perfformiad chwarterol
 - Bydd y Cyngor yn datblygu'r Gyfres Ddata Gorfforaethol i gefnogi'r Strategaeth Gorfforaethol ar gyfer 2022-2027 a meysydd polisi allweddol
 - Bydd y Cyngor yn cynnal yr Asesiad Perfformiad gan Banel ar gyfer Sir Gaerfyrddin ac yn ymateb i'r canfyddiadau yn unol â'r Canllawiau Statudol.
- **Egwyddor F – Rheoli Risgiau, Perfformiad a Chyllid**
 - Cynllunio Ariannol Tymor Canolig - angen gwneud gwaith pellach ar alinio â'r Strategaeth Drawsnewid a'r Strategaeth Gorfforaethol
- **Egwyddor G – Tryloywder ac atebolrwydd da** - Bydd y Cyngor yn sicrhau ymagwedd gadarn at seiberddiogelwch ac atebion cynaliadwy ar gyfer Llywodraethu Gwybodaeth

Dros y flwyddyn nesaf bwriadwn gymryd camau i fynd i'r afael â'r materion Llywodraethu y mae angen eu hystyried a rhoi sylw iddynt yn ystod y 12 mis nesaf er mwyn cryfhau ein trefniadau Llywodraethu ymhellach. Atodir Cynllun Gweithredu yn crynhoi'r Camau uchod, Swyddogion Cyfrifol a Dyddiadau Targed yn Atodiad 1, ynghyd â chamau sy'n weddill o flynyddoedd blaenorol sy'n cael eu crynhoi yn Atodiad 2. Rydym yn fodlon y bydd y camau hyn yn mynd i'r afael â'r angen am welliannau, a byddwn yn monitro'r ffordd y cânt eu gweithredu fel rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf.

ATODIAD 1

Materion Llywodraethu a Nodwyd yn Natganiad Llywodraethu Blynnyddol 2024/25					
Cyf	Y Mater	Swyddog cyfrifol	Camau Gweithredu/Cynnydd		Statws
A: Uniondeb a Gwerthoedd					
DLIB 2024/25 Rhif 1	Dylai Cadeirydd neu Is-gadeirydd y Pwyllgor Safonau barhau i fynychu cyfarfodydd y Fforwm a rhannu arferion gorau gyda gweddill y pwyllgor.	Swyddog Monitro	Mawrth 2026		
B: Bod yn agored ac ymgysylltu					
DLIB 2024/25 Rhif 2	Datblygu a gwella'r modd y caiff gwybodaeth am berfformiad ei rhannu.	Rheolwr Polisi Corfforaethol a Phartneriaeth	Mawrth 2026		
C: Gwneud gwahaniaeth					
DLIB 2024/25 Rhif 3	Datblygu Cyfres Ddata Gorfforaethol y Cyngor ymhellach i'w defnyddio i gefnogi'r gwaith o reoli perfformiad yn erbyn y Strategaeth Gorfforaethol a meysydd polisi allweddol	Rheolwr Polisi Corfforaethol a Phartneriaeth	Medi 2025		

Materion Llywodraethu a Nodwyd yn Natganiad Llywodraethu Blynnyddol 2024/25					
Cyf	Y Mater	Swyddog cyfrifol	Camau Gweithredu/Cynnydd		Statws
D: Sicrhau ein bod yn cyflawni'r hyn y mae'n fwriad gennym ei wneud					
DLIB 2024/25 Rhif 4	Parhau i wella'r defnydd o wybodaeth o amrywiaeth o ffynonellau i lywio Adroddiadau Monitro Rheoli Perfformiad chwarterol	Rheolwr Polisi Corfforaethol a Phartneriaeth	Mawrth 2026		
DLIB 2024/25 Rhif 5	Datblygu'r Gyfres Ddata Gorfforaethol i gefnogi'r Strategaeth Gorfforaethol ar gyfer 2022-2027 a meysydd polisi allweddol	Rheolwr Polisi Corfforaethol a Phartneriaeth	Mawrth 2026		
DLIB 2024/25 Rhif 6	Cynnal yr Asesiad Perfformiad gan Banel ar gyfer Sir Gaerfyrddin ac ymateb i'r canfyddiadau	Rheolwr Polisi Corfforaethol a Phartneriaeth	Medi 2025		

Materion Llywodraethu a Nodwyd yn Natganiad Llywodraethu Blynyddol 2024/25					
Cyf	Y Mater	Swyddog cyfrifol	Camau Gweithredu/Cynnydd		Statws
E: Gwerthfawrogi ein pobl: ymgysylltu, arwain a chefnogi (nodir y camau gweithredu yn Atodiad 2 o adolygiad Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2023/24)					
F: Rheoli risg, perfformiad a chyllid					
DLIB 2024/25 Rhif 7	Profi cynlluniau parhad busnes.	Pennaeth Refeniw a Chydymffurfi aeth Ariannol / Prif Swyddog Digidol	Mawrth 2026		
DLIB 2024/25 Rhif.8	Cynllunio Ariannol Tymor Canolig - angen gwneud gwaith pellach ar alinio â'r Strategaeth Drawsnewid a'r Strategaeth Gorfforaethol	Pennaeth Y Gwasanaeth au Ariannol / Rheolwr Polisi Corfforaethol, Perfformiad a Phartneriaeth /Cyfarwyddwr Y Gwasanaeth au Corfforaethol	Mawrth 2026		

Materion Llywodraethu a Nodwyd yn Natganiad Llywodraethu Blynnyddol 2024/25					
Cyf	Y Mater	Swyddog cyfrifol	Camau Gweithredu/Cynnydd		Statws
G: Tryloywder ac atebolrwydd da					
DLIB 2024/25 Rhif 9	Adolygu effeithiolrwydd dangosyddion perfformiad newydd a gyflwynwyd yn 2022/23 i sicrhau bod y nod o helpu'r gwasanaeth i ddod yn fwy effeithlon yn cael ei wireddu. Adolygu canlyniadau'r arolygon i helpu i wella gwasanaethau.	Pennaeth Refeniw a Chydymffu rfiaeth Ariannol	Rhagfyr 2025		
DLIB 2024/25 Rhif 10	Sicrhau bod Archwilio Mewnol yn cydymffurfio â'r Safonau Archwilio Mewnol Byd-eang newydd yn Sector Cyhoeddus y DU, a ddisodlodd Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus, o 1 Ebrill 2025 ymlaen.	Pennaeth Refeniw a Chydymffu rfiaeth Ariannol	Mawrth 2026		

ATODIAD 2

Materion llywodraethu y mae angen rhoi sylw iddynt a nodwyd mewn Datganiadau Llywodraethu Blynyddol blaenorol						
Cyf	Y Mater	Swyddog cyfrifol	Camau Gweithredu/Cynnydd		Statws	Diweddariad wedi'i nodi ddiwethaf ym mis Mai 2025
DLIB 2020/21 Rhif 2	Gweithredu gofynion Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru).	Corfforaethol	Mai 2022	Mae gan yr elfennau nad ydynt wedi'u gweithredu hyd yma amserlen y mae angen ei bodloni i gyflawni gofyniad / amserlen y Ddeddf. Rhoddwyd elfennau o berfformiad a llywodraethu ar waith. Etholiadau yn cael eu cynnal.	Yn parhau. Mae rhannau o'r Ddeddfwriaeth yr oedd angen eu rhoi ar waith wedi'u cwblhau. Mae'r elfen hunanasesu wedi'i hymgorffori. Aros am ganllawiau gan Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ynghylch asesu cymheiriaid. Cwblhawyd yn rhannol – cwblhawyd yr elfen perfformiad.	Mae canllawiau terfynol ar gyfer cynnal Asesiad Perfformiad gan Banel bellach wedi'u derbyn oddi wrth Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru. Mae Sir Gaerfyrddin yn gwneud trefniadau i gynnal yr asesiad cyntaf ym mis Mehefin 2025. Mae elfennau Perfformiad a Llywodraethu o'r Ddeddf bellach ar waith a byddant yn cael eu hadolygu'n barhaus fel rhan o'r trefniadau sydd ar waith.
DLIB 2021/22 Rhif 1	Datblygu strategaeth recriwtio a chynllun gweithlu ochr yn ochr â chyflwyno meddalwedd recriwtio newydd i sicrhau y gellir symleiddio a chynnal y gwasanaeth recriwtio.	Rheolwr Gwasanaethau Pobl	Mawrth 2023	Ar y gweill – meddalwedd newydd ar waith – profi'r system a chyflwyno hyfforddiant – o fis Mawrth 2023. Bydd y strategaeth yn dilyn unwaith y bydd y system yn ei lle. Mae system recriwtio newydd ar waith ac mae'r hyfforddiant yn parhau. (Mawrth 2024). Mae	Wedi cychwyn. Profion wedi'u cwblhau a diweddariadau ôl-brofi i'r system ar y gweill. (Mai 2023). Strategaeth Gweithlu gerbron y Tîm Rheoli Corfforaethol ar 30 Mawrth Cyfarfod Tîm Rheoli Corfforaethol pwrpasol ynglŷn â'r gweithlu ar 4 Mai a chynnydd ar feddalwedd newydd Strategaeth gerbron	Mae system recriwtio ar waith ac mae holl recriwtwyr Cyngor Sir Gaerfyrddin wedi'u gosod arni. Nid yw rhai ysgolion wedi cofrestru eto felly mae gwaith yn mynd rhagddo i annog pawb i ddefnyddio'r system newydd. Ni fydd unrhyw system arall ar gael ar ôl mis Mawrth 2025. Mae prosesau recriwtio yn parhau i gael eu mireinio ac mae hyfforddiant yn cael ei ddarparu. Mae gwaith ymgynghori yn dechrau ynghylch strategaeth a gofynion recriwtio'r Cyngor yn y dyfodol.

<i>Materion llywodraethu y mae angen rhoi sylw iddynt a nodwyd mewn Datganiadau Llywodraethu Blynyddol blaenorol</i>						
Cyf	Y Mater	Swyddog cyfrifol	Camau Gweithredu/Cynnydd		Statws	Diweddariad wedi'i nodi ddiwethaf ym mis Mai 2025
				strategaeth recriwtio yn cael ei drafftio ac ymgynghori yn ei chylch yn ystod yr haf/dechrau'r hydref 2024.	Rhag-gyfarfod y Cabinet ar 18 Mai	Mae'r Strategaeth Recriwtio yn cael ei hystyried gan y Tîm Rheoli Corfforaethol ar 8 Mai 2025
DLIB 2021/22 Rhif 4	Datblygu cynllun Ymgysylltu ac Ymgynghori ar gyfer yr awdurdod lleol.	Rheolwr Marchnata a'r Cyfryngau Rheolwr Polisi Corfforaethol, Perfformiad a Phartneriaeth	Mawrth 2023	Mae'r gwaith wedi dechrau – myfrio ar ganfyddiadau'r arolwg staff a Buddsoddwyr mewn Pobl.	Wedi cychwyn. Ymgysylltu ag Undebau Llafur - cyflwynwyd fforwm ymgynghori ar y cyd - mae'r arweinwyr grwpiau a'r Prif Weithredwr yn mynychu hefyd. Y nod yw gwella ymgysylltu ac ymgynghori. Adborth staff wedi'i gwblhau.	Cymeradwywyd Strategaeth Gynnwys y Cyngor gan y Cabinet ym mis Ebrill 2025.
DLIB 2021/22 Rhif 12	Adolygu'r trefniadau Llywodraethu ar gyfer y ddau Gwmni Masnachu Awdurdod Lleol gyda'r bwriad o gysoni'r trefniadau ac egluro rolau Aelodau a Phwyllgorau Craffu mewn perthynas â'r Cwmnïau Masnachu Awdurdod Lleol.	Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol Pennaeth Gweinyddiaeth a'r Gyfraith	Mawrth 2023	Adolygiad y Swyddog Monitro wedi'i gynnal a'i gwblhau. Mae'r adroddiad yn cael ei gwblhau. Bydd CWM yn mynd ag adroddiad adolygu llywodraethu i Fwrdd CWM.	Wedi cychwyn Diweddariad: Adolygiad diweddarau'r Swyddog Monitro ar Lywodraethu wedi'i gynnal a'i gwblhau. Mae'r adroddiad yn cael ei gwblhau'n derfynol. Mae CWM wedi mynd ag adroddiad adolygu trefniadau llywodraethu gerbron Bwrdd CWM. Cam gweithredu Cwm wedi'i gwblhau.	Adroddiad drafft terfynol i'w drafod gyda'r Prif Weithredwr ddiwedd mis Mai 2025.

Materion Llywodraethu a Nodwyd yn Natganiad Llywodraethu Blyneddol 2023/24					
Cyf	Y Mater	Swyddog cyfrifol	Camau Gweithredu/Cynnydd		Statws ym mis Mai 2025
Uniondeb a Gwerthoedd - Cwblhawyd					
Bod yn agored ac ymgysylltu					
DLIB 2023/24 Rhif 3	Strategaeth gynnwys i gael ei datblygu, gyda'r bwriad o wneud ein hymgyngoriadau yn fwy effeithiol.	Marchnata a'r Cyfryngau Rheolwr Polisi Corfforaethol a Phartneriaeth	Ionawr 2025	Strategaeth Gynnwys wedi'i drafftio	Cymeradwywyd Strategaeth Gynnwys y Cyngor gan y Cabinet ym mis Ebrill 2025.
DLIB 2023/24 Rhif 4	Datblygu a gwella'r modd y caiff gwybodaeth am berfformiad ei rhannu.	Rheolwr Polisi Corfforaethol a Phartneriaeth	Mawrth 2025	Gwaith parhaus o fewn ac ar draws gwasanaethau yn cael ei wneud i sicrhau bod mwy o ddealltwriaeth ar draws y Cyngor o faterion perfformiad allweddol a phwysau. Mae'r gwaith ar wybodaeth i'r cyhoedd wedi bod yn gyfyngedig oherwydd capasiti staff ac adnoddau i'w datblygu.	Mae adroddiadau arsylwadau chwarterol yn parhau i gael eu croesawu, ac mae'r gwaith yn parhau i wella ehangder y wybodaeth sy'n cael ei chynnwys. Bu ffocws arbennig ar gynnwys rhagor o gwybodaeth o safbwynt defnyddwyr gwasanaeth. Mae'r gwaith i adolygu'r tudalennau rheoli perfformiad i'r cyhoedd yn parhau ac mae diweddariadau wedi'u cynllunio ar gyfer y misoedd nesaf.

Materion Llywodraethu a Nodwyd yn Natganiad Llywodraethu Blynnyddol 2023/24					
Cyf	Y Mater	Swyddog cyfrifol	Camau Gweithredu/Cynnydd		Statws ym mis Mai 2025
DLIB 2023/24 Rhif 5	Gwella'r defnydd o wybodaeth am gwynion a sut y caiff y wybodaeth ei monitro er mwyn cefnogi dysgu a gwella gwasanaethau, ar gyfer cwynion Corfforaethol a rhai'n ymwneud â Gofal Cymdeithasol.	Rheolwr Polisi Corfforaethol a Phartneriaeth	Mawrth 2025	Gwaith parhaus ond mae crynodebau misol ar ddata cwynion bellach yn cael eu rhannu â Chyfarwyddwyr. Mae trefniadau ar gyfer dangosfwrdd Cwynion Corfforaethol ar fin cael eu cwblhau a bydd yn darparu data 'byw' ar gyfer adrannau. Mae adroddiadau perfformiad chwarterol i'r Tîm Rheoli Corfforaethol yn rhoi trosolwg o feysydd allweddol lle mae pwysau o ran cwynion ac mae'r Ffrwd Waith Trawsnewid - Dylunio a Gwella Gwasanaethau yn bwriadu adolygu data cwynion yn barhaus.	Mae dangosfwrdd data cwynion yn cael ei ddatblygu a bydd yn cael ei gyflwyno yn ystod 2025-26 i alluogi adrannau i fonitro perfformiad cwynion yn fyw.
DLIB 2023/24 Rhif 6	Sicrhau bod Cynllun Cyfathrebu'r Cyngor yn cyd-fynd â'r Strategaeth Gorfforaethol newydd a'r Amcanion Llesiant.	Rheolwr Polisi Corfforaethol a Phartneriaeth Marchnata a'r Cyfryngau	Medi 2024	Mae gwaith ar y gweill ond mae angen aliniad pellach i sicrhau bod pob cyfle yn cael ei symud ymlaen o ran perfformiad a chyfathrebu.	Wedi cychwyn

Materion Llywodraethu a Nodwyd yn Natganiad Llywodraethu Blyneddol 2023/24					
Cyf	Y Mater	Swyddog cyfrifol	Camau Gweithredu/Cynnydd		Statws ym mis Mai 2025
Gwneud gwahaniaeth					
DLIB 2023/24 Rhif 7	Cyflwyno Cyfres Ddata Gorfforaethol y Cyngor i'w defnyddio i gefnogi'r gwaith o reoli perfformiad yn erbyn y Strategaeth Gorfforaethol a meysydd polisi allweddol	Rheolwr Polisi Corfforaethol a Phartneriaeth	Medi 2024	Mae Dangosfwrdd/Cyfres Ddata Gorfforaethol wedi'i datblygu ond mae capasiti staff a materion adnoddau yn golygu nad yw wedi'i defnyddio llawer hyd yn hyn.	Mae datblygiad pellach wedi'i gynllunio ar ôl recriwtio Rheolwr Perfformiad Strategol newydd.
Gwerthfawrogi ein pobl: ymgysylltu, arwain a chefnogi					
DLIB 2023/24 Rhif 8	Diogelu - Cwblhau'r polisi a'r gronfa ddata gwirfoddolwyr	Prif Weithredwr Cynorthwyol	Rhagfyr 2024	Polisi gwirfoddoli wedi'i gwblhau. Mae cronfa ddata a allai fod yn addas wedi'i nodi sy'n cael ei defnyddio gan y Gwasanaethau Hamdden.	Mae tîm bach sy'n cael ei oruchwylio gan grŵp Diogelu'r Gweithlu yn edrych ar sut y gellir cyflwyno hyn ar draws y Cyngor, gan gynnwys ysgolion.
DLIB 2023/24 Rhif 9	Datblygu data'r gweithlu ymhellach trwy ddangosfwrdd perfformiad	Prif Weithredwr Cynorthwyol	Rhagfyr 2024	Mae data eisoes ar gael ac mae dangosfwrdd perfformiad y gweithlu yn y cam datblygu cyntaf.	Bydd ffocws ar recriwtio a pherfformiad strategaeth y gweithlu.

Materion Llywodraethu a Nodwyd yn Natganiad Llywodraethu Blyneddol 2023/24					
Cyf	Y Mater	Swyddog cyfrifol	Camau Gweithredu/Cynnydd		Statws ym mis Mai 2025
DLIB 2023/24 Rhif 10	Er mwyn sicrhau bod gofynion Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru) 2023 wedi'u hymgorffori fel sy'n briodol ar draws y Cyngor: Rhan 1: Y Cyngor Partneriaeth Gymdeithasol Rhan 2: Partneriaeth Gymdeithasol a Datblygu Cynaliadwy Rhan 3: Caffael cyhoeddus cymdeithasol gyfrifol	Rhan 1 a 2: Prif Weithredwr Cynorthwyol (Rheoli Pobl) Rhan 3: Pennaeth Refeniw a Chydymffurfiaeth Ariannol	Mawrth 2025	Rhan 1: Rhan 2: Partneriaeth Gymdeithasol a Datblygu Cynaliadwy. Ymgysylltu ynghylch datblygu Amcanion Llesiant Rhan 3: Daeth Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru) 2023 yn gyfraith yng Nghymru ar 24 Mai 2023. Mae disgwyl i rai darpariaethau'r Ddeddf ddod i rym pan fydd Gweinidogion Cymru yn gwneud un neu ragor o orchmynion cychwyn. Rhagwelir y bydd Rhan 3 o'r Ddeddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus, sy'n canolbwyntio ar gaffael cyhoeddus sy'n gymdeithasol gyfrifol, yn dechrau yn hydref 2025 ar y cynharaf.	Rhan 1: Rhan 2: Dealltwriaeth o ofynion y Ddeddf o ran ymgysylltu ynghylch datblygu/adolygu Strategaeth Gorfforaethol y Cyngor a'r Amcanion Llesiant. Mae trafodaethau'n parhau gydag Undebau Llafur ar ddull gweithredu Sir Gaerfyrddin. Rhan 3: Mae paratoadau ar y gweill i gydymffurfio â gofynion y Ddeddf newydd.
Rheoli risg, perfformiad a chyllid					
DLIB 2023/24 Rhif 11	Parhau i ddatblygu trefniadau rheoli risg a'u gwella, drwy adrodd am risgiau.	Pennaeth Refeniw a Chydymffurfiaeth Ariannol	Mawrth 2025	Strategaeth Rheoli Risg wedi'i hadolygu a'i diweddarau	I'w hystyried gan y Tîm Rheoli Corfforaethol ym mis Mai 2025. Gweithio gydag Archwilio Cymru ar hyn o bryd ar ei adolygiad o reoli risg; bydd gwelliannau a awgrymir yn cael eu hystyried.

Materion Llywodraethu a Nodwyd yn Natganiad Llywodraethu Blynnyddol 2023/24					
Cyf	Y Mater	Swyddog cyfrifol	Camau Gweithredu/Cynnydd		Statws ym mis Mai 2025
Tryloywder ac atebolrwydd da					
DLIB 2023/24 Rhif 13	Byddwn yn sicrhau bod dull cadarn o ymdrin â seiberddiogelwch ac atebion cynaliadwy yn cael eu gweithredu ar gyfer Llywodraethu Gwybodaeth.	Prif Swyddog Digidol	Mawrth 2025	Rydym wedi sicrhau ymagwedd gadarn at Seiberddiogelwch trwy weithredu mesurau cynhwysfawr i ddiogelu ein seilwaith digidol a gwybodaeth sensitif. Mae ein gwaith Cloriannu Seiberddiogelwch yn tynnu sylw at y gwaith sylweddol a wnaed i feithrin gwydnwch yn ein seilwaith, gan gynnwys datblygu Cynlluniau Adfer mewn Argyfwng ac Ymateb i Ddigwyddiadau Seiber, a strategaeth wrth gefn gadarn. O ran atebion cynaliadwy ar gyfer Llywodraethu Gwybodaeth, rydym wedi parhau i addysgu staff ar bwysigrwydd diogelu data, arferion da o ran seiberddiogelwch, ac arferion cyfrinair diogel. Rydym wedi sicrhau bod hyfforddiant diogelu data ac ymwybyddiaeth seiberddiogelwch yn orfodol ar gyfer yr holl staff ac yn parhau i gynnal ymarferion seiber i brofi ein cynlluniau ymateb i ddigwyddiadau. Mae ein grŵp Llywodraethu Gwybodaeth a Seiber yn chwarae rôl hanfodol wrth sicrhau cydymffurfiaeth â'r holl ddeddfwriaeth berthnasol, rheoli data'n ddiogel ac yn effeithlon, a diogelu'r Cyngor a'i weithwyr. Rydym hefyd wedi cymryd rhan mewn ymarferion efelychu Seiber i wella ein seiberwydnwch a'n haeddfedrwydd. Mae Canolfan Gweithrediadau Diogelwch Cymru, yr ydym wrthi'n ymuno â hi ar hyn o bryd, yn cynnig dull canolog a chydgysylltiedig o ymdrin â seiberddiogelwch, gan amddiffyn y sefydliadau sy'n aelodau ledled sector cyhoeddus Cymru yn gadarn yn erbyn seiberfygythiadau. Yn olaf, mae'r Fframwaith Asesu Seiber, yr ydym yn ei roi ar waith ar hyn o bryd, yn ein helpu i asesu a gwella ein harferion seiberddiogelwch.	Ar hyn o bryd rydym yn helpu Archwilio Cymru i gynnal archwiliad cynhwysfawr o'n trefniadau Seiber, a gobeithiwn y bydd hyn yn rhoi sicrwydd ac yn argymhell gwelliannau.

ATODIAD 3

Materion Llywodraethu – Camau Gweithredu a Gwblhawyd			
DLIB 2021/22 Rhif 5	Gwaith datblygu pellach ar ymdrin â chwynion ac ymchwilio i gwynion.	Rheolwr Polisi Corfforaethol, Perfformiad a Phartneriaeth	<u>Cwblhawyd</u> Datblygwyd canllawiau ar gyfer Swyddogion Ymchwilio. Cynhaliwyd sesiynau briffio ar gyfer swyddogion sy'n debygol o gynnal ymchwiliadau.
DLIB 2021/22 Rhif 6	Adolygu'r gwasanaeth cwsmeriaid yr ydym ni fel Cyngor yn ei ddarparu a sut y gallwn wella taith y cwsmer ymhellach.	Rheolwr Marchnata a'r Cyfryngau	<u>Cwblhawyd</u> Mae rhaglen 'Hawliwch yr hyn sy'n ddyledus i chi' wedi'i datblygu a'i rhoi ar waith. Mae cytundebau ar waith gyda phartneriaid mawr i hwyluso taith y cwsmer. Mae Hwb Bach y Wlad bellach yn weithredol
DLIB 2022/23 Rhif 4	Llunio Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ac ystyried a ddylid cyflwyno'r adroddiad blynyddol i'r Cyngor llawn.	Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a'r Gwasanaethau Corfforaethol – Pennaeth Refeniw a Chydymffurfiaeth Ariannol	Cyflwynodd y Cadeirydd yr adroddiad i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a gynhaliwyd ym mis Gorffennaf 2024 ac yna i'r Cyngor llawn ym mis Hydref 2024. <u>Cwblhawyd</u>

Datganiad Llywodraethu Blynnyddol 2023/24 - Materion Llywodraethu - Cwblhawyd					
Cyf	Y Mater	Swyddog cyfrifol	Camau Gweithredu/Cynnydd		Statws ym mis Mai 2025
Uniondeb a Gwerthoedd					
DLIB 2023/24 Rhif 1	Datblygu a gwella proses gwneud penderfyniadau'r Pwyllgor Safonau a thrwy ddysgu o'r Fforwm Safonau Cenedlaethol	Swyddog Monitro	Mawrth 2025	Mae safon uchel o benderfyniadau gan y Pwyllgor Safonau wedi cael ei chynnal trwy gydol y flwyddyn. Mae'r Cadeirydd a/neu'r Is-gadeirydd yn mynychu cyfarfodydd y fforwm ac yn rhannu arferion gorau gyda gweddill y pwyllgor a hefyd yn rhannu ein henghreiffiau ein hunain o arferion gorau gyda gweddill y fforwm.	Cwblhawyd
DLIB 2023/24 Rhif 2	Sicrhau bod y Datganiad Llywodraethu Blynnyddol yn chwarae ei ran yn hunanasesiad y Cyngor.	Rheolwr Polisi Corfforaethol a Phartneriaeth Pennaeth Refeniw a Chydymffurfiaeth Ariannol	Mawrth 2025	Mae prosesau'r Datganiad Llywodraethu Blynnyddol a'r hunanasesiadau wedi'u halinio ac mae gwybodaeth yn cael ei rhannu rhyngddynt. Mae gwaith parhaus i sicrhau bod camau gweithredu/meysydd i'w datblygu o'r Datganiad Llywodraethu Blynnyddol a'r hunanasesiad yn llywio cynlluniau busnes adrannol.	Cwblhawyd
Rheoli risg, perfformiad a chyllid					
DLIB 2023/24 Rhif 12	Dylid llofnodi'r cyfrifon drafft erbyn 30 Mehefin, a'u cymeradwyo'n derfynol erbyn 30 Medi. Mae'r amserlen a'r prosesau wedi'u diwygio i sicrhau eu bod yn cael eu cyflawni erbyn yr amserlen cau.	Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol	Medi 2024	Cyflawnwyd hyn yn 2024	Cwblhawyd

4 ADRODDIAD ARCHWILYDD ANNIBYNNOL ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU I AELODAU CYNGOR SIR CAERFYRDDIN

Barn ar ddatganiadau ariannol

Rwyf wedi archwilio datganiadau ariannol Cyngor Sir Gaerfyrddin ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2025 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Cyngor Sir Gaerfyrddin yn cynnwys y Dadansoddiad Gwariant a Chyllid, y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian, y Symudiad ar y Datganiad Cyfrif Refeniw Tai a Datganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys crynodeb o bolisiau cyfrifyddu arwyddocaol.

Mae'r fframwaith adrodd ariannol sydd wedi'i gymhwyso wrth eu paratoi yn gyfraith berthnasol ac yn safonau cyfrifyddu rhyngwladol a fabwysiadwyd yn y DU fel y'u dehonglir a'u haddasir gan y Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2025.

Yn fy marn i, ym mhob agwedd berthnasol, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Sir Gaerfyrddin ar 31 Mawrth 2025 ac o'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi eu paratoi'n briodol yn unol â gofynion deddfwriaethol a safonau cyfrifyddu rhyngwladol a fabwysiadwyd gan y DU fel y'u dehonglir a'u haddasir gan y Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2025.

Sail y farn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU (ISAs (DU)) a Nodyn Ymarfer 10 'Archwilio Datganiadau Ariannol Endidau'r Sector Cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig'. Disgrifir fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hynny ymhellach yn adran cyfrifoldebau'r archwilydd ar gyfer archwilio'r datganiadau ariannol yn fy adroddiad.

Mae fy staff a minnau yn annibynnol ar Gyngor Sir Gaerfyrddin yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys Safon Foesegol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Rwy'n credu bod y dystiolaeth archwilio yr wyf wedi'i chael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail i'm barn.

Casgliadau sy'n ymwneud â pharhad busnes

Wrth archwilio'r datganiadau ariannol, rwyf wedi dod i'r casgliad bod y defnydd o'r sail parhad busnes o gyfrifyddu wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol.

Yn seiliedig ar y gwaith rwyf wedi'i gyflawni, nid wyf wedi nodi unrhyw ansicrwydd perthnasol sy'n ymwneud â digwyddiadau neu amodau a allai, yn unigol neu ar y cyd, fwrw amheuaeth sylweddol ar allu Cyngor Sir Gaerfyrddin i barhau i fabwysiadu'r sail parhad busnes o gyfrifo am gyfnod o 12 mis o leiaf o'r adeg y bydd y datganiadau ariannol wedi'u hawdurdodi i'w cyhoeddi.

Disgrifir fy nghyfrifoldebau a chyfrifoldebau'r swyddog cyllid cyfrifol mewn perthynas â pharhad busnes yn yr adrannau perthnasol o'r adroddiad hwn.

Gwybodaeth Arall

Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys yr wybodaeth a gynhwysir yn yr adroddiad blynyddol ac eithrio'r datganiadau ariannol ac adroddiad fy archwilydd arnynt. Mae'r Swyddog Cyllid Cyfrifol yn gyfrifol am y wybodaeth arall a gynhwysir yn yr adroddiad blynyddol. Nid yw fy marn ar y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac nid wyf yn mynegi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd arni, ac eithrio i'r graddau a nodir yn benodol yn fy adroddiad.

Fy nghyfrifoldeb i yw darllen y wybodaeth arall ac, wrth wneud hynny, ystyried a yw'r wybodaeth arall yn berthnasol anghyson â'r datganiadau ariannol neu'r wybodaeth a gafwyd yn ystod yr archwiliad, neu a yw'n ymddangos fel arall yn berthnasol anghywir. Os byddaf yn nodi anghysondebau perthnasol neu gamddatganiadau perthnasol ymddangosiadol o'r fath, mae'n ofynnol i mi benderfynu a yw hyn yn arwain at gamddatganiad perthnasol yn y datganiadau ariannol eu hunain. Os, yn seiliedig ar y gwaith yr wyf wedi'i gyflawni, y byddaf yn dod i'r casgliad bod camddatganiad perthnasol o'r wybodaeth arall hon, mae'n ofynnol i mi adrodd y ffaith honno.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w adrodd yn hyn o beth.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a gynhwysir yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratoir y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2025; ac
- mae'r wybodaeth a roddir yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratoir y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac yn unol â'r canllawiau.

Materion yr wyf yn adrodd arnynt trwy eithriad

Yng ngoleuni'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth gan Gyngor Sir Caerfyrddin a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi camddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Naratif na'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w adrodd mewn perthynas â'r materion canlynol, yr wyf yn eu hadrodd i chi, os, yn fy marn i:

- Nad wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad;
- Nad yw cofnodion cyfrifyddu digonol wedi'u cadw, neu nad oes digon o ffurflenni ar gyfer fy archwiliad wedi'u dychwelyd gan ganghennau na wnaeth fy nhîm ymweld â nhw; neu
- Nad yw'r datganiadau ariannol yn cytuno â'r cofnodion cyfrifyddu a'r ffurflenni a ddychwelwyd.

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol am y datganiadau ariannol

Fel yr eglurir yn llawnach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad o Gyfrifon, mae'r swyddog cyllid cyfrifol yn gyfrifol am:

- paratoi'r datganiad o gyfrifon, sy'n rhoi golwg wir a theg ac yn cydymffurfio ag arferion priodol;
- cynnal cofnodion cyfrifyddu priodol;
- rheolaethau mewnol fel y mae'r swyddog cyllid cyfrifol yn penderfynu ei fod yn angenrheidiol i alluogi paratoi datganiadau o gyfrifon sy'n rhydd o gamddatganiad perthnasol, boed hynny oherwydd twyll neu gamgymeriad; ac
- asesu gallu Cyngor Sir Caerfyrddin i barhau fel busnes parhaus, gan ddatgelu, fel y bo'n berthnasol, materion sy'n ymwneud â pharhad busnes a defnyddio'r sail cyfrifyddu oni bai bod y swyddog cyllid cyfrifol yn rhagweld na fydd y gwasanaethau a ddarperir gan Gyngor Sir Caerfyrddin yn parhau i gael eu darparu yn y dyfodol.

Cyfrifoldebau'r archwilydd ar gyfer archwilio'r datganiadau ariannol

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio'r datganiadau ariannol yn unol â Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhydd o gamddatganiad perthnasol, boed hynny oherwydd twyll neu gamgymeriad, a chyhoeddi adroddiad archwilydd sy'n cynnwys fy marn i. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd ond nid yw'n warant y bydd archwiliad a gynhelir yn unol ag ISAs (DU) bob amser yn canfod camddatganiad perthnasol pan fo'n bodoli. Gall camddatganiadau deillio o dwyll neu gamgymeriad ac fe'u hystyrir yn berthnasol os, yn unigol neu ar y cyd y gellid disgwyl iddynt ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a wneir ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Mae afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll, yn enghreifftiau o beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau. Rwy'n dylunio gweithdrefnau yn unol â'm cyfrifoldebau, a amlinellir uchod, i ganfod camddatganiadau perthnasol mewn perthynas ag afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Roedd fy ngweithdrefnau yn cynnwys y canlynol:

- Ymholi i reolwyr, Adran Archwilio Fewnol Cyngor Sir Caerfyrddin a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, gan gynnwys cael gafael ar ac adolygu dogfennau ategol sy'n ymwneud â pholisïau a gweithdrefnau Cyngor Sir Caerfyrddin sy'n ymwneud â:
 - nodi, gwerthuso a chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau ac a oeddent yn ymwybodol o unrhyw achosion o ddiffyg cydymffurfio;
 - canfod ac ymateb i risgiau twyll ac a pha un a oeddynt yn gwybod am unrhyw dwyll gwirioneddol, a amheuyd neu honedig; ac
 - y rheolaethau mewnol a sefydlwyd i liniaru risgiau sy'n gysylltiedig â thwyll neu beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau.
- Ystyried fel tîm archwilio sut a ble y gallai twyll ddigwydd yn y datganiadau ariannol ac unrhyw ddangosyddion posibl o dwyllo. Fel rhan o'r drafodaeth hon, nodais botensial ar gyfer twyll yn y meysydd canlynol: diystyru gan reolwyr a phostio dyddlyfrau anarferol.
- Cael dealltwriaeth o fframwaith awdurdod Cyngor Sir Caerfyrddin yn ogystal â fframweithiau cyfreithiol a rheoleiddiol eraill y mae Cyngor Sir Caerfyrddin yn gweithredu ynddynt, gan ganolbwyntio ar y cyfreithiau a'r rheoliadau hynny a gafodd effaith uniongyrchol ar y datganiadau ariannol neu a gafodd effaith sylfaenol ar weithrediadau Cyngor Sir Caerfyrddin.
- Cael dealltwriaeth o berthnasoedd partïon cysylltiedig.

Yn ogystal â'r uchod, roedd fy gweithdrefnau i ymateb i risgiau a nodwyd yn cynnwys y canlynol:

- adolygu datgeliadau datganiad ariannol a phrofi dogfennau ategol i asesu cydymffurfiaeth â chyfreithiau a rheoliadau perthnasol a drafodwyd uchod;
- holi rheolwyr, y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a chynghorwyr cyfreithiol am ymglyfreitha a hawliadau gwirioneddol a phosibl;
- darllen cofnodion cyfarfodydd y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu a'r Cyngor; ac
- wrth fynd i'r afael â'r risg o dwyll trwy reoli diystyru gan reolwyr, profi priodoldeb cofnodion dyddlyfr ac addasiadau eraill; asesu a yw'r dyfarniadau a wnaed wrth wneud amcangyfrifon cyfrifyddu yn arwydd o ragfarn bosibl; a gwerthuso rhesymeg busnes unrhyw drafodiadau perthnasol sy'n anarferol neu'r tu allan i'r cwrs busnes arferol.

Fe wnes i hefyd gyfathrebu deddfau a rheoliadau perthnasol a nodwyd a risgiau twyll posibl i holl aelodau'r tîm archwilio ac aros yn wylidwrs i unrhyw arwyddion o dwyll neu beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau trwy gydol yr archwiliad.

Mae'r anhawster cynhenid o ran canfod afreoleidd-dra, effeithiolrwydd rheolaethau Cyngor Sir Caerfyrddin, a natur, amseriad a maint y gweithdrefnau archwilio a gyflawnir, yn effeithio ar y graddau y mae fy ngweithdrefnau'n gallu canfod afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Mae disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd ar gyfer archwilio'r datganiadau ariannol i'w weld ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o fy adroddiad archwilydd.

Cyfrifoldebau archwilwyr eraill

Rwy'n cyfathrebu â'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, ymhlith materion eraill, ynglŷn â chwmpas ac amseriad arfaethedig yr archwiliad a chanfyddiadau sylweddol yr archwiliad, gan gynnwys unrhyw ddiffygion sylweddol mewn rheolaeth fewnol yr wyf yn eu nodi yn ystod fy archwiliad.

Tystysgrif cwblhau'r archwiliad

Ardystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Cyngor Sir Caerfyrddin yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru

25 Medi 2025

1 Cwr y Ddinas
Stryd Tyndall
Caerdydd,
CF10 4BZ

Cyfrifoldeb Cyngor Sir Caerfyrddin yw cynnal a sicrhau cywirdeb ei wefan; nid yw'r gwaith a gyflawnir gan yr archwilwyr yn cynnwys ystyried y materion hynny, felly nid yw'r archwilwyr yn derbyn dim cyfrifoldeb am unrhyw newidiadau posibl i'r datganiadau ariannol ers iddynt gael eu cyflwyno'n wreiddiol ar y wefan.

5 DATGANIADAU CYLLIDOL

Mae'r datganiadau cyllidol yn cynnwys y canlynol:

5.1 DADANSODDIAD GWARIANT A CHYLLID

Mae'r Dadansoddiad Gwariant a Chyllid yn dangos sut mae'r gwariant blynyddol yn cael ei ddefnyddio a'i gyllido o adnoddau (grantiau'r llywodraeth, rhenti a'r dreth gyngor) gan awdurdodau lleol o gymharu â'r adnoddau hynny a ddefnyddir neu a enillir gan awdurdodau yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Hefyd mae'n dangos sut mae'r gwariant hwn yn cael ei ddyrannu rhwng adrannau'r Cyngor at ddibenion gwneud penderfyniadau. Caiff incwm a gwariant y cyfrifir amdanynt o dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol eu cyflwyno'n fwy llawn yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

5.2 Y DATGANIAD INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

Mae'r datganiad hwn yn dangos y gost cyfrifyddu yn ystod y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol â'r arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol yn hytrach na'r swm sydd i'w ariannu o'r trethiant. Bydd Awdurdodau yn codi'r trethiant i dalu am wariant yn unol â'r rheoliadau: gallai hyn fod yn wahanol i'r gost cyfrifyddu. Dangosir sefyllfa'r trethiant yn y Dadansoddiad Gwariant a Chyllid a'r Datganiad Symudiadau yng Nghronfeydd.

5.3 DATGANIAD AM Y SYMUDIADAU YNG NGHRONFEYDD YR AWDURDOD

Mae'r datganiad hwn yn dangos y symudiadau yn ystod y flwyddyn yn y gwahanol gronfeydd sydd gan yr Awdurdod. Maen nhw wedi'u dadansoddi yn ôl 'cronfeydd defnyddiadwy' (hynny yw cronfeydd y gellir eu defnyddio ar gyfer gwariant neu i leihau trethi lleol) a chronfeydd eraill. Mae'r Datganiad yn dangos sut mae symudiadau blwyddyn cronfeydd yr Awdurdod wedi'u rhannu'n enillion a cholledion yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol a'r addasiadau statudol sydd eu hangen i ddychwelyd y cyfrifon i'r symiau oedd yn daladwy i'r dreth gyngor a rhenti preswylfeydd am y flwyddyn. Mae'r llinell Cynnydd/Gostyngiad Net yn dangos Balans statudol Cronfa'r Cyngor a symudiadau Balans y Cyfrif Refeniw Tai yn ystod y flwyddyn yn dilyn yr addasiadau hyn.

5.4 Y FANTOLEN

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth yr asedau a'r rhwymedigaethau sydd gan yr Awdurdod ar ddyddiad y fantolen. Mae asedau net yr Awdurdod (hynny yw, yr asedau namyn y rhwymedigaethau) yn cyfateb i'r cronfeydd sydd gan yr Awdurdod. Mae dau ddosbarth o gronfeydd. Y dosbarth cyntaf yw'r cronfeydd defnyddiadwy, hynny yw, y cronfeydd y gall yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae angen bod yn ddarbodus wrth dynnu o'r cronfeydd a thalu sylw i unrhyw gyfyngiadau statudol ar y defnydd sydd i'w wneud ohonynt (e.e. y Cronfeydd Cyfalaf na cheir eu defnyddio ond ar gyfer gwariant cyfalaf neu i ad-dalu dyled). Yn yr ail ddosbarth mae'r cronfeydd hynny *na* all yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Yn eu plith mae cronfeydd sydd ag enillion neu golledion ar bapur yn unig (e.e. y Gronfa Ailbrisiad), lle byddai'r symiau ond ar gael i ddarparu gwasanaethau pe byddai'r asedau'n cael eu gwerthu; a chronfeydd sydd â'r gwahaniaethau amseru a ddangosir yn y llinell 'Addasiadau rhwng y sail cyfrifyddu a'r sail ariannu yn unol â'r rheoliadau' yn y Datganiad Symudiadau yng Nghronfeydd yr Awdurdod.

5.5 Y DATGANIAD LLIF ARIAN

Mae'r Datganiad Llif Arian yn dangos y newidiadau yn arian parod ac arian cyfwerth yr Awdurdod yn ystod y cyfnod adrodd. Mae'r datganiad yn dangos sut mae'r Awdurdod yn creu ac yn defnyddio arian ac adnoddau cyfwerth ag arian drwy ddosbarthu'r llif arian yn weithgareddau gweithredol, buddsoddi ac ariannu.

5.1 DADANSODDIAD GWARIANT A CHYLLID

Y gwahaniaeth rhwng (Gwarged)/Diffyg Cronfa'r Cyngor
(CC) a'r Cyfrif Refeniw Tai (CRT) a (Gwarged)/Diffyg y
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

2024-25

	Gwariant Net a chodir ar y CC a'r CRT £'000	Cyfanswm Addasiadau £'000	Gwariant Net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr £'000
Adran			
Prif Weithredwr	5,572	884	6,456
Addysg, Gwasanaethau Plant a Theuluoedd	204,733	34,223	238,956
Gwasanaethau Corfforaethol	27,024	(1,640)	25,384
Cymunedau	134,181	9,807	143,988
Lle, Seilwaith & Datblygiad Economaidd	77,082	26,965	104,047
Cyfrif Refeniw Tai	(11,150)	21,447	10,297
Yswiriant a Chorfforaethol	12,449	(11,765)	684
Cost Net y Gwasanaethau	449,891	79,921	529,812
Incwm a Gwariant Arall	(442,889)	(97,396)	(540,285)
(Gwarged)/Diffyg cyn trosglwyddo i/(o'r) Cronfeydd a Glustnodwyd	7,002	(17,475)	(10,473)
Trosglwyddiadau i/(o'r) Cronfeydd a Glustnodwyd	(9,196)		
(Gwarged)/Diffyg ar ôl trosglwyddo i/(o'r) Cronfeydd a Glustnodwyd	(2,194)		
Balans CC a CRT ar 31ain Mawrth 2024: (Gwarged)/Diffyg	(25,997) (2,194)		
Balans CC a CRT ar 31ain Mawrth 2025:	(28,191)		

2023-24

Adran			
Prif Weithredwr	11,473	21,145	32,618
Addysg, Gwasanaethau Plant a Theuluoedd	195,220	16,712	211,932
Gwasanaethau Corfforaethol	25,395	(1,400)	23,995
Cymunedau	125,777	12,662	138,439
Lle, Seilwaith & Datblygiad Economaidd	62,786	7,001	69,787
Cyfrif Refeniw Tai	(5,844)	34,128	28,284
Yswiriant a Chorfforaethol	24,339	(23,926)	413
Cost Net y Gwasanaethau	439,146	66,322	505,468
Incwm a Gwariant Arall	(414,878)	(71,105)	(485,983)
(Gwarged)/Diffyg cyn trosglwyddo i/(o'r) Cronfeydd a Glustnodwyd	24,268	(4,783)	19,485
Trosglwyddiadau i/(o'r) Cronfeydd a Glustnodwyd	(18,511)		
(Gwarged)/Diffyg ar ôl trosglwyddo i/(o'r) Cronfeydd a Glustnodwyd	5,757		
Balans CC a CRT ar 31ain Mawrth 2023: (Gwarged)/Diffyg	(31,754) 5,757		
Balans CC a CRT ar 31ain Mawrth 2024:	(25,997)		

Gweler nodyn 6.5 i gael Esboniad o'r addasiadau rhwng gwariant net sy'n daladwy i Gronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai a gwariant net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

5.2 Y DATGANIAD INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

2023-24	2023-24	2023-24		2024-25	2024-25	2024-25
Cyfanswm y				Cyfanswm y		
Gwariant	Cyfanswm yr	Cyfanswm y		Gwariant	Cyfanswm yr	Cyfanswm y
Gros	Incwm Gros	Gwariant Net		Gros	Incwm Gros	Gwariant Net
£'000	£'000	£'000		£'000	£'000	£'000
		(Ail-ddatgan)				
		Adran				
48,662	(16,044)	32,618	Prif Weithredwr	10,598	(4,142)	6,456
273,264	(61,332)	211,932	Addysg, Gwasanaethau Plant a Theuluoedd	298,399	(59,443)	238,956
60,979	(36,984)	23,995	Gwasanaethau Corfforaethol	62,536	(37,152)	25,384
229,682	(91,243)	138,439	Cymunedau	237,374	(93,386)	143,988
96,262	(26,475)	69,787	Lle, Seilwaith & Datblygiad Economaidd	170,224	(66,177)	104,047
76,980	(48,696)	28,284	Cyfrif Refeniw Tai	63,925	(53,628)	10,297
414	(1)	413	Yswiriant a Chorfforaethol	682	2	684
786,243	(280,775)	505,468	Cost Net y Gwasanaethau	843,738	(313,926)	529,812
			Praeseptau ac Ardollau:			
		152	Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog			152
		13,014	Awdurdod Tân Canolbarth a Gorllewin Cymru			14,367
		168	Cyd-bwyllgor Corfforaethol De-orllewin Cymru			151
		7,886	Cynghorau Cymuned			8,656
		23,471	Awdurdod Heddlu Dyfed Powys			25,387
		2,875	(Enillion)/colledion ar werthu asedau nad ydynt yn gyfredol			(298)
			(Gwarged)/Diffyg ar y Gweithgareddau Masnachu na cynhwysir			
		332	yng Nghost Net y Gwasanaethau		Nodyn 6.6	(136)
		47,898	Gwariant Gweithredol Arall			48,279
		16,488	Llog i'w Dalu a Chostau Tebyg			16,661
		(3,154)	Llog net ar y rhywmedigaeth/(ased) buddion diffiniedig net			1,599
		(6,839)	Incwm Buddsoddi a Llog			(5,837)
			Incwm a gwariant yng nghyswllt eiddo buddsoddi			
		3,874	a newidiadau yn y gwerth teg		Nodyn 6.11	1,004
		(345)	Incwm Arall			0
		10,024	(Incwm) a Gwariant Cyllido a Buddsoddi			13,427
		(276,430)	Grant Cynnal Refeniw		Nodyn 6.35	(281,597)
		0	Grantiau Cyffredinol y Llywodraeth		Nodyn 6.35	(9,178)
		(143,537)	Treth y Cyngor		Nodyn 6.7	(156,657)
		(61,981)	Enillion Net y Trethi Annomestig		Nodyn 6.8	(69,050)
		(61,957)	Grantiau a chyfraniadau cyfalaf		Nodyn 6.35	(85,509)
		(543,905)	Trethiant ac Incwm Grantiau Amhenodol			(601,991)
		19,485	(Gwarged)/Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau			(10,473)
		(33,900)	(Gwarged) neu Ddiffyg ar ôl ailbrisió'r asedau Eiddo, Offeriant a Chyfarpar			(72,248)
		97,202	Ailfesur y rhwymedigaeth/(ased) buddion diffiniedig net*			(967)
		63,302	(Incwm) a Gwariant Cynhwysfawr Arall			(73,215)
		82,787	Cyfanswm (Incwm) a Gwariant Cynhwysfawr			(83,688)

* Ailddatganwyd oherwydd effaith y terfyn uchaf asedau ar y gronfa wrth gefn pensiynau. (Gweler nodyn 6.46 i gael rhagor o fanylion).

5.3 DATGANIAD AM Y SYMUDIADAU YNG NGHRONFEYDD YR AWDURDOD

	Balans Cronfa'r Cyngor £'000	Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi £'000	Cyfrif Refeniw Tai £'000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf £'000	Gronfa Grantiau Cyfalaf Heb eu Defnyddio £'000	CYFANSWM CRONFEYDD Y GELLIR EU DEFNYDDIO £'000	Cronfeydd na ellir eu defnyddio £'000	CYFANSWM CRONFEYDD YR AWDURDOD £'000
Balans ar 31 Mawrth 2023	(14,756)	(153,992)	(16,998)	(11,505)	(17,501)	(214,752)	(1,333,981)	(1,548,733)
Symudiadau yn y cronfeydd yn ystod 2023/24								
(Gwarged) neu ddiffyg ar ddarparu gwasanaethau	(4,158)	0	23,643	0	0	19,485	0	19,485
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	0	0	0	0	0	0	63,302	63,302
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(4,158)	0	23,643	0	0	19,485	63,302	82,787
Addasiadau rhwng y sail cyfrifyddu a'r sail ariannu yn unol â'r rheoliadau (nodyn 6.4)	20,432	0	(15,649)	(4,150)	2,486	3,119	(3,119)	0
(Cynnydd)/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddo i/(o'r) Cronfeydd a Glustnodwyd	16,274	0	7,994	(4,150)	2,486	22,604	60,183	82,787
Trosglwyddo i/(o'r) Cronfeydd a Glustnodwyd (nodyn 6.22)	(15,519)	18,511	(2,992)	0	0	0	0	0
(Cynnydd)/Gostyngiad yn y flwyddyn	755	18,511	5,002	(4,150)	2,486	22,604	60,183	82,787
Balans ar 31 Mawrth 2024	(14,001)	(135,481)	(11,996)	(15,655)	(15,015)	(192,148)	(1,273,798)	(1,465,946)

* Ailddatganwyd oherwydd effaith y terfyn uchaf asedau ar y gronfa wrth gefn pensiynau. (Gweler nodyn 6.46 i gael rhagor o fanylion).

	Balans Cronfa'r Cyngor £'000	Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi £'000	Cyfrif Refeniw Tai £'000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf £'000	Gronfa Grantiau Cyfalaf Heb eu Defnyddio £'000	CYFANSWM CRONFEYDD Y GELLIR EU DEFNYDDIO £'000	Cronfeydd na ellir eu defnyddio £'000	CYFANSWM CRONFEYDD YR AWDURDOD £'000
Balans ar 31 Mawrth 2024	(14,001)	(135,481)	(11,996)	(15,655)	(15,015)	(192,148)	(1,273,798)	(1,465,946)
Addasiadau wrth drosglwyddo i drefniadau cyfrifyddu newydd ar gyfer prydlesi	(1,482)	0	0	0	0	(1,482)	0	(1,482)
Addasiadau trosiannol rhwng sail gyfrifyddu a sail gyllido	1,482	0	0	0	0	1,482	(1,482)	0
Balans ar 31 Mawrth 2024	(14,001)	(135,481)	(11,996)	(15,655)	(15,015)	(192,148)	(1,275,280)	(1,467,428)
Symudiadau yn y cronfeydd yn ystod 2024/25								
(Gwarged) neu ddiffyg ar ddarparu gwasanaethau	(13,795)	0	3,322	0	0	(10,473)	0	(10,473)
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	0	0	0	0	0	0	(73,215)	(73,215)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(13,795)	0	3,322	0	0	(10,473)	(73,215)	(83,688)
Addasiadau rhwng y sail cyfrifyddu a'r sail ariannu yn unol â'r rheoliadau (nodyn 6.4)	17,402	0	73	3,422	(8,408)	12,489	(12,489)	0
(Cynnydd)/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddo i/(o'r) Cronfeydd a Glustnodwyd	3,607	0	3,395	3,422	(8,408)	2,016	(85,704)	(83,688)
Trosglwyddo i/(o'r) Cronfeydd a Glustnodwyd (nodyn 6.22)	(6,858)	9,196	(2,338)	0	0	0	0	0
(Cynnydd)/Gostyngiad yn y flwyddyn	(3,251)	9,196	1,057	3,422	(8,408)	2,016	(85,704)	(83,688)
Balans ar 31 Mawrth 2025	(17,252)	(126,285)	(10,939)	(12,233)	(23,423)	(190,132)	(1,360,984)	(1,551,116)

* Ailddatganwyd oherwydd effaith y terfyn uchaf asedau ar y gronfa wrth gefn pensiynau. (Gweler nodyn 6.46 i gael rhagor o fanylion).

5.4 Y FANTOLEN

31/03/24 £'000 (Ail- ddatgan)			31/03/25 £'000
	Nodiadau		
1,526,309	Eiddo, Offeriant a Chyfarpar	6.9	1,638,300
0	Asedau Hawl I Ddefnyddio	6.39	9,714
264,486	Asedau Seilwaith	6.9	268,994
2,414	Asedau Treftadaeth	6.10	2,607
21,157	Eiddo Buddsoddi	6.11	24,458
1,009	Buddsoddiadau Tymor Hir	6.12	1,009
8,181	Dyledwyr Tymor Hir	6.13	12,331
1,823,556	Asedau Tymor Hir		1,957,413
31,074	Buddsoddiadau Tymor Byr	6.14	8,997
1,980	Stocrestrau	6.15	1,455
110,569	Dyledwyr Tymor Byr	6.16	134,735
53,220	Arian Parod ac Arian Cyfwerth	6.17	14,472
196,843	Asedau Cyfredol		159,659
(11,811)	Benthyciadau Tymor Byr	6.18	(11,156)
(106,118)	Credydwyr Tymor Byr	6.19	(107,518)
(834)	Darpariaethau	6.20	(1,058)
(64)	Cyfrif Stocrecstri a Roddwyd	6.15	0
(118,827)	Rhwymedigaethau Cyfredol		(119,732)
(529)	Darpariaethau	6.20	(357)
(400,944)	Benthyciadau Tymor Hir	6.21	(407,239)
0	Rhwymedigaethau Tymor Hir Prydlesi	6.39	(4,171)
(34,153)	Rhwymedigaethau Tymor Hir Arall*	6.42	(34,457)
(435,626)	Rhwymedigaethau Tymor Hir		(446,224)
1,465,946	Asedau Net		1,551,116
14,001	Cronfa'r Cyngor		17,252
11,996	Cyfrif Refeniw Tai	7.2	10,939
	Cronfeydd Wrth Gefn Cronfa'r Cyngor sydd wedi'u		
130,306	Clustnodi	6.22	128,123
	Cronfeydd Cronfa'r Cyngor a ddelir gan ysgolion yn unol â		
5,175	RHYLL	6.22	(1,838)
15,655	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf	6.23	12,233
15,015	Grantiau Cyfalaf nas Cymhwyswyd	6.24	23,423
192,148	Cronfeydd Defnyddiadwy		190,132
563,887	Cronfa Ailbrisiad	6.25	616,456
751,255	Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	6.26	786,308
(497)	Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol		(496)
332	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig		332
(34,153)	Cronfa Bensiynau*	6.27	(34,457)
(7,026)	Cyfrif Absenoldebau Cronedig	6.28	(7,159)
1,273,798	Cronfeydd na ellir eu defnyddio		1,360,984
1,465,946	Cyfanswm Cronfeydd		1,551,116

* Ailddatganwyd oherwydd effaith y terfyn uchaf asedau ar y gronfa wrth gefn pensiynau. (Gweler nodyn 6.46 i gael rhagor o fanylion).

5.5 Y DATGANIAD LLIF ARIAN

2023-24 £'000	Cysoniad y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r Llif Arian Refeniw Net	Nodyn	2024-25 £'000
19,485	(Gwarged)/Diffyg Net ar ddarpariaeth y gwasanaethau	5.2	(10,473)
	Addasiadau i warged neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau ar gyfer symudiadau nad ydynt yn arian parod		
(54,208)	Dibrisiant		(61,008)
(49,624)	Amhariad a phrysiadau disgynnol		(39,181)
(3,753)	Symudiad yng nghwerth farchnad eiddo buddsoddi		(1,050)
2,342	Addasiadau l'r Gronfa bensiwn		(1,271)
1,288	Symudiad yn narpariaethau		(52)
(7,100)	Cludo swm yr asedau anghyfredol a werthwyd		(923)
	Symudiadau yn dyledwyr refeniw, credydwyr, stocrestrau ac Symudiadau arall		
(7,267)	nad yw'n arian parod		16,035
	Addasiad ar gyfer eitemau a gynhwysir yn y gwarged neu'r diffyg net ar ddarparu gwasanaethau sy'n buddsoddi ac ariannu gweithgareddau		
4,229	Enillion o werthu eiddo, offer a chyfarpar, eiddo buddsoddi ac asedau anniraethol		1,239
61,957	Grantiau Cyfalaf		85,509
(32,651)	Llifoedd Arian Net o'r Gweithgareddau Gweithredol		(11,175)
	GWEITHGAREDDAU BUDDSODDI		
110,429	Prynnu eiddo,offeriant a chyfarpar, eiddo buddsoddi ac asedau anniraethol		126,995
858,500	Prynnu buddsoddiadau tymor hir a thymor byr		833,000
9,973	Taliadau arall am weithgareddau buddsoddi		15,098
	Enillion o werthu eiddo, offeriant a chyfarpar, eiddo buddsoddi a asedau anniraethol		(1,257)
(4,233)			
(890,361)	Enillion o buddsoddiadau tymor byr a thymor hir		(855,077)
(55,918)	Grantiau cyfalaf a dderbyniwyd		(68,426)
28,390	Llif Arian Net o'r Gweithgareddau Ariannu		50,333
	GWEITHGAREDDAU ARIANNU		
(10,000)	Derbyniadau arian parod o fenthycia byr dymor a hirdymor		(15,000)
10,480	Ad-daliadau o fuddsoddiadau byr a hir dymor		9,360
	Taliadau arian parod ar gyfer lleihau'r rhwymedigaethau sy'n ymwneud a phrydlesi ariannol		5,230
0			(410)
480	Llif Arian o'r Gweithgareddau Ariannu		
	(CYNNYDD)/OSTYNGIAD NET MEWN ARIAN NEU ADNODDAU CYFWERTH AG ARIAN		
(3,781)			38,748
49,439	Arian ac adnoddau cyfwerth ag arian ar ddechrau'r cyfnod adrodd	6.17	53,220
53,220	Arian ac adnoddau cyfwerth ag arian ar ddiwedd y cyfnod adrodd	6.17	14,472
3,781	CYNNYDD/(OSTYNGIAD) MEWN ARIAN NEU ADNODDAU CYFWERTH AG ARIAN		(38,748)

Mae'r llif arian ar gyfer gweithgareddau gweithredu yn cynnwys yr eitemau canlynol:

2023-24 £'000		2024-25 £'000
16,520	Llog a Dalwyd	16,731
(6,387)	Llog a Dderbyniwyd	(6,076)

6 NODIADAU I'R CYFRIFON

6.1 Datganiad O'r Polisïau Cyfrifydda

Cyffredinol

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn crynhoi trafodion Cyngor Sir Caerfyrddin am flwyddyn ariannol 2024/25 a'i sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, sef 31^{ain} Mawrth 2025.

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod baratoi Datganiad o Gyfrifon blynyddol o dan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014, sy'n ei gwneud yn ofynnol iddynt gael eu paratoi yn unol ag arferion cyfrifyddu priodol. Yn bennaf, defnyddir y Côd Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2024/25 a'r Côd Ymarfer Adrodd am Gwasanaeth 2024/25, wedi'u hategu gan y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol.

Y confensiwn cyfrifyddu a fabwysiedir yn y Datganiad o Gyfrifon yw, yn bennaf, cost hanesyddol, wedi'i addasu gan ailbrisio rhai categorïau o asedau anghyfredol ac offerynnau ariannol.

Mae meysydd o fewn y cyfrifon nad ydynt yn cydymffurfio â'r cyhoeddiad uchod wedi'u nodi yn ôl yr angen.

6.1.1 Croniadau Incwm a Gwariant

Rhoddir cyfrif am weithgaredd yn y flwyddyn y mae'n digwydd yn hytrach na phryd y mae arian yn cael ei dalu neu'n cael ei dderbyn. Yn arbennig:

- Caiff referniw o werthu nwyddau ei gydnabod pan fo'r Awdurdod yn trosglwyddo risgiau a buddion arwyddocaol perchnogaeth i'r prynwr ac y bo'n debyg y bydd buddion economaidd neu botensial gwasanaeth cysylltiedig â'r trafodyn yn dod i'r Awdurdod.
- Caiff referniw o ddarparu gwasanaethau ei gydnabod pan all yr Awdurdod fesur yn ddibynadwy ganran cwblhau'r trafodyn ac y bo'n debyg y bydd buddion economaidd neu botensial gwasanaeth cysylltiedig â'r trafodyn yn dod i'r Awdurdod.
- Cofnodir gwariant ar nwyddau a gyflenwir pan gânt eu defnyddio - os oes bwlch rhwng dyddiad derbyn nwyddau a'r dyddiad defnyddio, fe'u nodir fel Stocrestrau ar y fantolen.
- O ran gwaith, cofnodir gwariant pan yw'n cael ei gwblhau. Cyn hynny, nodir 'cynllun ar waith' ar y Fantolen.
- Caiff treuliau mewn perthynas â gwasanaethau a geir (gan gynnwys gwasanaethau a ddarperir gan gyflogeion) eu cofnodi fel gwariant pan geir y gwasanaethau yn hytrach na phan wneir y taliadau.
- Mae'r llog a delir am fenthyciadau ac a dderbynnir yn sgil buddsoddiadau yn cael ei gyfrif ar sail y gyfradd log effeithiol ar gyfer yr offeryn ariannol perthnasol yn hytrach na'r llif arian a bennir neu a benderfynir gan y contract.
- Pan yw'r referniw a'r gwariant wedi cael eu cydnabod ond yr arian parod heb ei dderbyn neu ei dalu, bydd y swm perthnasol yn cael ei gofnodi yn y Fantolen fel dyled neu gredyd. Os oes amheuaeth a fydd dyledion yn cael eu talu, nodir balans y dyledwyr a bydd swm sy'n cyfateb i'r incwm na fydd yn cael ei gasglu o bosib yn cael ei gynnwys yn y cyfrif referniw.
- Un eithriad i'r egwyddor hon yw pan fydd taliadau referniw penodol yn daliadau chwarterol (e.e. trydan, nwy) lle mae'r cyfrifon referniw yn cynnwys pedwar taliad.

Mae'r polisi hwn yn cael ei ddefnyddio'n gyson bob blwyddyn ac felly nid yw'n cael effaith sylweddol ar gyfrifon y flwyddyn.

- Bydd incwm a gwariant yn cael eu nodi fel credyd neu ddebyd yng nghyfrif refeniw y gwasanaeth perthnasol, oni bai eu bod yn dderbyniadau cyfalaf neu'n wariant cyfalaf.

6.1.2 **Eiddo, Offeriant a Chyfarpar**

Caiff asedau sydd â sylwedd ffisegol ac a ddelir i'w defnyddio i gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, i'w rhentu i eraill, neu at ddibenion gweinyddol, ac y disgwylir iddynt gael eu defnyddio yn ystod mwy nag un flwyddyn ariannol, eu dosbarthu'n Eiddo, Offeriant a Chyfarpar.

Cydnabod: Caiff gwariant ar gaffael, creu neu wella Eiddo, Offeriant a Chyfarpar ei gyfalafu ar sail croniadau, ar yr amod ei bod yn debyg y bydd y buddion economaidd neu botensial gwasanaeth yn y dyfodol sy'n gysylltiedig â'r eitem yn dod i'r Awdurdod ac y gellir mesur cost yr eitem yn ddibynadwy. Caiff gwariant sy'n cynnal ond nad yw'n ychwanegu at botensial ased i gyflenwi buddion economaidd neu botensial gwasanaeth yn y dyfodol (h.y. atgyweiriadau a gwaith cynnal a chadw) ei godi fel traul pan y'i gwneir.

Mesur: I ddechrau caiff asedau eu mesur ar gost, sy'n cynnwys y pris prynu a/neu unrhyw wariant y gellir ei briodoli'n uniongyrchol i roi'r ased mewn cyflwr gweithio at y defnydd a fwriedir iddo.

Mae asedau yn cael eu trosglwyddo i'r fantolen ar y sail a argymhellir gan CIPFA ac yn unol â Safonau Gwerthuso a Phrisio Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig (RICS). Mae asedau yn cael eu dosbarthu i'r grwpiau sy'n ofynnol o dan y Côd Ymarfer ar Gyfrifon Awdurdodau Lleol, ar y sail ganlynol:

- seilwaith, asedau cymunedol ac asedau sy'n cael eu hadeiladu – cost hanesyddol dibrisiedig
- aneddiadau – gwerth teg, a bennir gan ddefnyddio sail gwerth defnydd sy'n bodoli ar gyfer tai cymdeithasol
- yr holl asedau eraill – gwerth teg, a bennir fel y swm a fyddai'n cael ei dalu am yr ased gyda'i ddefnydd sy'n bodoli (gwerth defnydd sy'n bodoli).
- Lle na fo tystiolaeth seiliedig ar y farchnad o werth teg oherwydd natur arbenigol ased, defnyddir cost amnewid dibrisiedig i gael amcangyfrif o'r gwerth teg

Ailbrisiadau

Ac eithrio asedau seilwaith ac asedau cymunedol, mae asedau sefydlog yn cael eu hail brisio yn ôl rhaglen dreigl bum mlynedd ac mae unrhyw newid mawr mewn gwerth asedau yn cael ei addasu yn y cyfrifon ar gyfer y flwyddyn y digwydd y cyfryw newid. Mae ailbrisio yn effeithiol o 1 Ebrill bob blwyddyn.

Prisiwyd tir ac adeiladau yn unol â'r methodolegau a'r seiliau amcangyfrif a nodwyd yn safonau proffesiynol Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig. Seilir prisiadau cerbydau, peiriannau, celfi ac offer ar sail cost hanesyddol wedi'i dibrisio.

Cynhaliwyd prisiadau mewnol gan briswyr yr awdurdod sy'n Gymrodryr Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig.

Mae asedau a geir o dan brydlesau cyllid yn cael eu cyfalafu yng nghyfrifon yr Awdurdod, ynghyd â'r rhwymedigaeth i dalu rhenti yn y dyfodol.

Gwneir credydau i'r gronfa ailbrisiu wrth gefn i gyd-fynd â'r cynnydd mewn prisiadau ac i gydnabod enillion sydd heb eu gwireddu. Fel eithriad, gallai enillion gael eu credydu i'r Datganiad Incwm A Gwariant Cynhwysfawr pan fyddant yn codi yn sgil tynnu yn ôl allan golled amharu a roddwyd yn flaenorol ar gyfrif refeniw gwasanaeth.

Yn ogystal â'r prisiadau wedi'u rhaglennu, cynhaliwyd asesiad i benderfynu a oedd newid sylweddol wedi digwydd o ganlyniad i amrywiadau mewn cyfraddau adeiladu a gwerthoedd y farchnad. Mae'r diweddariadau pen desg hyn yn caniatáu gwybodaeth gyfredol am gost adeiladau yn unig. Mae'r diweddariadau yn rhagdybio'r un gwerthoedd tir a ffioedd cysylltiedig. Mae'r diweddariad ar y Cyfrif Refeniw Tai yn seiliedig ar ddata'r Gofrestrfa Tir ar gyfer y Sir a chaiff ei gymhwyso ar draws pob math o dai.

Amhariad

Mae asedau'n cael eu hasesu ar ddiwedd pob blwyddyn i benderfynu a oes unrhyw arwydd bod yr ased wedi ei amharu. Lle bo arwyddion yn bodoli ac amcangyfrifir bod unrhyw wahaniaethau posibl o bwys, amcangyfrifir gwerth adferadwy'r ased a, lle bo hyn yn llai na gwerth cario'r ased, caiff colled amhariad ei chydabod ar gyfer y diffyg.

Lle canfyddir colledion amhariad, cyfrifyddir ar eu cyfer trwy:

- Lle bo balans enillion ailbrisiad ar gyfer yr ased yn y Gronfa Ailbrisiadau, caiff gwerth cario'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y balans hwnnw (hyd at swm yr enillion cronodig).
- Lle na fo balans yn y Gronfa Ailbrisiadau neu falans annigonol, caiff gwerth cario'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y llinell wasanaeth berthnasol / llinellau gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Lle bo colled amhariad yn cael ei gwrthdroi yn ddiweddarach, mae'r gwrthdroad yn cael ei gredydu i'r llinell wasanaeth berthnasol / llinellau gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, hyd at swm y golled wreiddiol, wedi'i gymhwyso ar gyfer y dibrisiad a fyddai wedi cael ei godi pe na bai'r golled wedi cael ei chydabod.

Gwarediadau ac Asedau a Ddelir i'w Gwerthu

Pan ddaw'n debyg y caiff gwerth cario ased ei adennill yn bennaf trwy werthiant yn hytrach na thrwy barhau i'w ddefnyddio, caiff ei ailddosbarthu'n Ased a Ddelir i'w Werthu. Mae'r ased yn cael ei ailbrisiu'n syth cyn ei ailddosbarthu ac yna ei gario ar y swm isaf o'r swm hwn a gwerth teg llai costau gwerthu'r ased. Lle bo gostyngiad wedyn yn y gwerth teg llai costau gwerthu'r ased, caiff y golled ei chofnodi yn y llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Caiff enillion yn y gwerth teg eu cydnabod dim ond hyd at swm unrhyw golledion a gydnabyddwyd o'r blaen yn y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau.

Ni chodir dibrisiad ar Asedau a Ddelir i'w Gwerthu.

Os nad yw asedau'n bodloni'r meini prawf mwyach i gael eu dosbarthu'n Asedau a Ddelir i'w Gwerthu, cânt eu hailddosbarthu'n asedau anghyfredol eto a'u prasio ar y swm isaf o'u gwerth cario cyn iddynt gael eu dosbarthu'n Asedau a Ddelir i'w Gwerthu, wedi'i gymhwyso ar gyfer dibrisiad, amorteiddiad neu ailbrisiadau a fyddai wedi cael eu cydnabod pe na baent wedi cael eu dosbarthu'n Asedau a Ddelir i'w Gwerthu, a'u gwerth adferadwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio â'u gwerthu.

Nid yw asedau sydd i gael eu hepgor neu eu sgrapio yn cael eu hailddosbarthu'n Asedau a Ddelir i'w Gwerthu. Pan fo ased yn cael ei waredu neu ei ddatgomisiynu, mae gwerth cario'r ased yn y Fantolen yn cael ei ysgrifennu i ffwrdd i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r ennill neu golled wrth ei waredu. Mae derbyniadau o warediadau (os oes rhai) yn cael eu credydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, hefyd fel rhan o'r enillion neu golledion wrth ei waredu (h.y. eu debydu yn erbyn gwerth cario'r ased ar adeg ei waredu). Mae unrhyw enillion ailbrisiad a gronnir ar gyfer yr ased yn y Gronfa Ailbrisiadau'n cael eu trosglwyddo i'r Cyfrif Cymhwysio Cyfalaf.

Mae symiau a cheir ar gyfer gwaredu mwy na £10,000 yn cael eu categorio fel derbyniadau cyfalaf a'u credydu i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf. Yna ni ellir defnyddio'r rhain ond ar gyfer buddsoddi cyfalaf newydd neu eu neilltuo i leihau angen sylfaenol yr Awdurdod i fenthg arian. Mae derbyniadau'n cael eu neilltuo i'r Gronfa o Balans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd.

Ni chaiff gwerth dileu gwarediadau ei godi yn erbyn y dreth gyngor, oherwydd darperir yn llawn am gost asedau sefydlog o dan drefniadau ar wahân ar gyfer ariannu cyfalaf. Mae symiau'n cael eu neilltuo i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf o Falans Cronfa'r Cyngor Gyffredinol yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd.

Dibrisiant

Darperir am ddibrisiad ar yr holl asedau Eiddo, Offeriant a Chyfarpar trwy ddyrannu eu symiau dibrisiadwy yn systematig dros eu hoesoedd defnyddiol. Gwneir eithriad am asedau sydd heb oes ddefnyddiol benodol y gellir ei bennu (h.y. tir rhydd-ddaliadol a rhai Asedau Cymunedol) Asedau Dros Ben ac asedau nad ydynt ar gael i'w defnyddio eto (h.y. asedau sy'n cael eu hadeiladu).

Defnyddiwyd yr oesau defnyddiol a'r cyfraddau dibrisio canlynol wrth gyfrifo dibrisiant llinell-syth:

Ased	Oes (Blynnyddoedd)
Tai Cyngor	30
Adeiladau <i>(gan gynnwys Asedau Cymunedol a Eiddo Buddsoddi)</i>	30
Cerbydau, Offeriant a Chyfarpar	1 i 10
Seilwaith	40

Yn ogystal, dibrisir enillion adbrisiu, a bydd swm sy'n gyfwerth â'r gwahaniaeth rhwng y dibrisiant gwerth cyfredol a roddir ar asedau a'r dibrisiant a fyddai wedi cael ei roi ar sail eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Cyfrif wrth Gefn Adbrisiadau i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Cyfrifyddu Cydrannol

Defnyddir cyfrifyddu cydrannol pan fydd gan ased unigol un neu ragor o rannau hanfodol ac iddynt oes economaidd sylweddol wahanol i'r prif ased. Felly byddai cydrannau'r prif ased yn dibrisio ar gyfraddau gwahanol.

Er mwyn pennu a oes gwahaniaeth o bwys yn y tâl dibrisio, mae'r Awdurdod yn cynnal dadansoddiad sensitifrwydd mewn perthynas â'i brosiectau cyfalaf mwyaf. Mae'r tâl yn cael

ei gyfrifo ar sail yr ased cyfan o'i gymharu â thâl ar sail y cydrannau. Caiff y tâl ar sail cydrannau ei ddefnyddio os oes gwahaniaeth o bwys rhwng y ddau gyfrifiad.

6.1.3 **Eiddo Buddsoddi**

Eiddo buddsoddi yw'r eiddo hwnnw a ddefnyddir dim ond i ennill rhenti a/neu am arbrisant cyfalaf. Nid yw'r diffiniad yn cael ei fodloni os caiff yr eiddo ei ddefnyddio mewn unrhyw ffordd i hwyluso cyflenwi gwasanaethau neu gynhyrchu nwyddau neu'n cael ei ddal i'w werthu.

Caiff eiddo buddsoddi ei fesur yn y lle cyntaf ar gost ac wedyn ar werth teg, ar sail y swm y gellid cyfnewid yr ased amdano rhwng partïon gwybodus ar hyd braich. Ni chaiff yr eiddo ei ddibrisio ond caiff ei ailbrisio bob blwyddyn yn ôl amgylchiadau'r farchnad ar ddiwedd y flwyddyn. Caiff enillion a cholledion wrth ailbrisio eu cofnodi yn y llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Caiff yr un peth ei wneud gydag enillion a cholledion wrth waredu'r eiddo.

Caiff y rhenti a geir am eiddo buddsoddi eu credydu i'r llinell Incwm Ariannu a Buddsoddi ac maent yn arwain at ennill i Falans Cronfa'r Cyngor. Fodd bynnag, nid yw'r trefniadau statudol yn caniatáu i enillion a cholledion ailbrisiadau a gwarediadau gael effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor. Felly caiff yr enillion a'r colledion eu tynnu allan o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd a'u cofnodi yn y Cyfrif Addasu Cyfalaf ac (ar gyfer unrhyw dderbyniadau o werthiant sy'n fwy na £10,000) y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf.

Mesuriad Gwerth Teg

Mae'r Cyngor yn mesur ei eiddo buddsoddi ar werth teg ar bob dyddiad adrodd. Gwerth teg yw'r pris y byddid yn ei gael i werthu ased, neu ei dalu i drosglwyddo rhwymedigaeth fel rhan o drafodyn trefnus rhwng cyfranogwyr y farchnad ar y dyddiad mesur. Bydd y defnydd o'r broses fesur ar ei uchaf a'i orau o safbwynt cyfranogwr y farchnad.

Rhagdybir bod unrhyw fesuriad gwerth teg o ased neu rwymedigaeth yn defnyddio'r un rhagdybiaethau ag y byddai cyfranogwyr y farchnad yn eu defnyddio wrth weithredu er eu budd economaidd pennaf a bod y trafodyn yn cael ei wneud yn y brif farchnad neu, os nad yw hynny'n bosibl, yn y farchnad fwyaf buddiol ar gyfer yr ased neu'r rhwymedigaeth.

Defnyddir technegau prisio priodol y mae data digonol ar gael ar eu cyfer. Mae mewnbynnau i'r technegau wedi'u categoreiddio o fewn yr hierarchaeth gwerth teg, sy'n cynnwys tair lefel fel a ganlyn:

- Mae mewnbynnau lefel 1 yn brisiau a ddyfynnwyd nas addaswyd mewn marchnadoedd actif ar gyfer asedau neu rwymedigaethau sydd union yr un peth y gall y Cyngor eu cyrchu ar y dyddiad mesur.
- Mae mewnbynnau lefel 2 yn fewnbynnau ac eithrio prisiau a ddyfynnwyd sydd wedi'u cynnwys yn Lefel 1 sy'n weladwy, naill ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol.
- Mae mewnbynnau lefel 3 yn fewnbynnau anweladwy ar gyfer yr ased neu'r rhwymedigaeth.

6.1.4 **Asedau Treftadaeth**

Mae gwahanol fathau o Asedau Treftadaeth ac maent wedi'u nodi yn y cyfrifon fel a ganlyn.

• Cyn-asedau Cymunedol

Mae'r asedau treftadaeth hynny a oedd gynt yn cael eu cynnwys mewn asedau cymunedol wedi cael eu trosglwyddo i'r categori newydd ar gyfer Asedau Treftadaeth.

Fe'u cofnodir ar sail y gost hanesyddol ac maent yn cynnwys Castell Caerfyrddin, regalia dinesig a darnau o waith celf.

- **Gwaith Celf Seilwaith**

Yn flaenorol câ'r asedau hyn eu nodi fel seilwaith ac roeddent un ai'n rhan o brosiect cyfalaf mawr neu'n ddarnau o waith celf ynddynt eu hunain ar gylchfannau neu yng nghanol trefi. A hwythau'n gyn-asedau seilwaith, fe'u cofnodir ar sail y gost hanesyddol.

- **Arddangosion Amgueddfeydd/Cofnodion Archif**

Mae gan yr Awdurdod gasgliad mawr o arddangosion amgueddfeydd a deunydd archif na chawsant eu cynnwys yn y Fantolen. Nid yw gwybodaeth am gost yr eitemau hyn ar gael yn hawdd ac ym marn yr Awdurdod ni fyddai'r budd o drefnu i brisio'r eitemau hyn yn cyfiawnhau'r gost o wneud hynny.

6.1.5 **Asedau Anniriaethol**

Asedau nad oes iddynt sylwedd ffisegol yw'r rhain ond asedau a ddaw â buddion economaidd i'r Awdurdod yn y dyfodol, sef asedau megis trwyddedau meddalwedd neu asedau a grëir yn fewnol ac sydd wedi'u cyfalafu.

Ar hyn o bryd nid oes gan yr Awdurdod asedau anniriaethol. Caiff gwelliannau ('*enhancements*') eu categoreiddio bob blwyddyn a byddai unrhyw asedau anniriaethol yn cael eu nodi fel rhan o'r ymarfer blynyddol hwn.

6.1.6 **Taliadau sy'n Cael eu Cynnwys yn y Refeniw am Asedau Anghyfredol**

Caiff y symiau canlynol eu debydu i wasanaethau, gwasanaethau cymorth a chyfrifon masnachu er mwyn cofnodi cost dal asedau sefydlog yn ystod y flwyddyn:

- dibrisiad yr asedau a ddefnyddiwyd gan y gwasanaeth perthnasol.
- colledion ailbrisiad ac amhariad ar asedau mae'r gwasanaeth yn eu defnyddio lle nad oes unrhyw enillion cronedig yn y Gronfa Ailbrisiadau y gellir dileu'r colledion yn eu herbyn.
- amorteiddio asedau sefydlog anniriaethol y gwasanaeth.

Nid yw'n ofynnol i'r Awdurdod godi treth gyngor i dalu am golledion dibrisiad, ailbrisiad ac amhariad nac amorteiddiadau. Fodd bynnag, mae'n ofynnol iddo roi cyfraniad blynyddol o'i refeniw tuag at leihau ei ofynion benthycia i gyd. Felly mae'r cyfraniad ym malans y Gronfa Gyffredinol (Darpariaeth Isafswm Refeniw neu Brifswm Cronfa Fenthyciadau) yn cymryd lle colledion dibrisiad, ailbrisiad ac amhariad ac amorteiddiadau, trwy drafodyn addasu gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd ar gyfer y gwahaniaeth rhwng y ddau.

6.1.7 **Gwariant Refeniw a Gyllidir gan Gyfalaf dan Statud**

Mae gwariant a wnaethpwyd yn ystod y flwyddyn y gellir ei gyfalafu o dan ddarpariaethau statudol ond nad yw'n arwain at greu asedau anghyfredol wedi cael ei godi fel gwariant ar y gwasanaeth perthnasol yn y cyfrif Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn. Lle bo'r Awdurdod wedi penderfynu talu cost y gwariant hwn o adnoddau cyfalaf sy'n bodoli eisoes neu drwy gael benthyciad, mae trosglwyddiad yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf wedyn yn tynnu allan y symiau a godwyd yn y Datganiad Newidiadau ar Falans Cronfa'r Cyngor fel nad oes unrhyw effaith ar lefel y Dreth Gyngor.

6.1.8 **Arian Parod ac Arian Gyfwerth**

Mae'r arian gyfwerth yn fuddsoddiadau sy'n rhwydd eu drosglwyddo i symiau arian parod heb newid ei werth. Caiff arian parod ei dynnu a'i adneuo gan ddibynnu ar ddiffyg neu waged arian parod ar y diwrnod. Mae pob cyfrif galw wedi cael eu dynodi fel Arian Parod ac Arian Gyfwerth. Mae'r Arian Parod Cyfatebol hefyd yn cynnwys buddsoddiadau cyfnod penodedig sy'n aeddfedu cyn pen tri mis neu lai ar ôl y dyddiad caffael.

6.1.9 **Grantiau a Chyfraniadau'r Llywodraeth**

Caiff grantiau gan lywodraethau a chyfraniadau gan drydydd partïon a rhoddion, pa un ydynt yn cael eu talu fel ernes, fel rhandaliadau neu fel ôl-daliadau, eu cydnabod fel taliadau dyledus i'r Awdurdod pan fo sicrwydd rhesymol:

- y bydd yr Awdurdod yn cydymffurfio â'r amodau sy'n gysylltiedig â'r taliadau, ac
- y bydd y grantiau neu'r cyfraniadau'n dod i law.

Ni chaiff symiau a gydnabyddir fel taliadau dyledus i'r Cyngor eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd nes i'r amodau sy'n gysylltiedig â'r grant neu'r cyfraniad gael eu bodloni. Mae'r amodau yn nodi ei bod yn ofynnol i'r buddion economaidd yn y dyfodol neu'r potensial gwasanaeth a gorfforir yn yr ased sy'n cael ei gaffael gan ddefnyddio'r grant neu'r cyfraniad gael eu defnyddio gan y derbynnydd fel y rhagnodir, neu fod yn rhaid i'r buddion economaidd yn y dyfodol neu'r potensial gwasanaeth gael eu dychwelyd i'r trosglwyddwr.

Mae symiau o arian a flaendalwyd fel grantiau a chyfraniadau nad yw'r amodau ar eu cyfer wedi cael eu bodloni'n cael eu cario yn y Fantolen fel credydwy. Pan gaiff yr amodau eu bodloni, caiff y grant neu'r cyfraniad ei gredydu i'r llinell wasanaeth berthnasol (grantiau a chyfraniadau refeniw priodoladwy) neu Incwm Trethi a Grantiau Amhenodol (grantiau refeniw heb eu neilltuo a'r holl grantiau cyfalaf) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Lle caiff grantiau cyfalaf eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, cânt eu tynnu allan o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd. Lle nad yw'r grant wedi cael ei ddefnyddio eto i ariannu gwariant cyfalaf, caiff ei gofnodi yn y gronfa Grantiau Cyfalaf Heb eu Defnyddio. Lle mae wedi cael ei ddefnyddio, caiff ei gofnodi yn y Cyfrif Addasu Cyfalaf. Caiff symiau yn y gronfa Grantiau Cyfalaf Heb eu Defnyddio eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf ar ôl iddynt gael eu defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf.

6.1.10 **Prydlesu**

Yr Awdurdod fel y Prydleswr

O dan IFRS 16 a fabwysiadwyd o 1 Ebrill 2024, mae'r rhwymedigaeth prydles yn cael ei mesur yn ôl gwerth presennol y taliadau prydles, wedi'i disgowntio yn ôl y gyfradd ymhyg yn y brydles, neu os na ellir cadarnhau hynny'n rhwydd, yn ôl cyfradd fenthyca gynyddrannol y lesddeiliad sy'n benodol i dymor a dyddiad dechrau'r brydles. Mae taliadau prydles yn cynnwys - taliadau sefydlog; taliadau prydles amrywiadwy sy'n dibynnu ar fynegai neu gyfradd, a gaiff eu mesur i ddechrau gan ddefnyddio'r mynegai neu'r gyfradd ar y cychwyn; y pris arfer o dan opsiwn prynu os yw'r Cyngor yn rhesymol sicr o'i arfer; cosbau am derfynu'n gynnar os yw tymor y brydles yn adlewyrchu bod y Cyngor yn arfer opsiwn torri; a thaliadau mewn cyfnod adnewyddu dewisol os yw'r Cyngor yn rhesymol sicr o arfer opsiwn estyn neu beidio ag arfer opsiwn torri.

Mae'r rhwymedigaeth prydles wedyn yn cael ei mesur yn ôl cost amorteiddiedig gan ddefnyddio'r dull cyfradd llog effeithiol. Mae'n cael ei hailfesur, gan wneud addasiad cyfatebol

i'r ased hawl i ddefnyddio, pan fydd newid mewn taliadau prydles yn y dyfodol o ganlyniad i adolygiad rhent, newid mewn mynegai neu gyfradd fel chwyddiant, neu newid i asesiad y Cyngor ynghylch a yw'n rhesymol sicr o arfer opsiwn prynu, estyn neu dorri.

Mae'r ased hawl i ddefnyddio yn cael ei fesur i ddechrau yn ôl cost, gan gynnwys: y rhwymedigaeth prydles gychwynnol; unrhyw daliadau prydles a wnaed eisoes, wedi tynnu unrhyw gymhellion prydles a gafwyd; costau uniongyrchol cychwynnol; ac unrhyw gostau dadfeilio neu adfer. Mae'r ased hawl i ddefnyddio wedyn yn cael ei ddibrisio ar sail llinell syth dros dymor byrrach y brydles neu oes ddefnyddiol yr ased sylfaenol. Mae'r ased hawl i ddefnyddio yn cael ei brofi am amhariad os oes unrhyw arwyddion o amhariad. Mae prydlesi asedau isel eu gwerth (o dan £10,000 pan fyddant yn newydd) a phrydlesi tymor byr o 12 mis neu lai yn cael eu cofnodi fel treuliau ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, yn ogystal â thaliadau amrywiadwy sy'n dibynnu ar berfformiad neu ddefnydd, taliadau 'allan o gcontract' a chydrannau gwasanaeth nad ydynt yn brydles.

Yr Awdurdod fel y Deiliad Prydlesi

Mae prydlesi yn cael eu dosbarthu fel prydlesi cyllid lle mae telerau'r brydles yn trosglwyddo'n sylweddol yr holl risgiau a buddion sy'n gysylltiedig â pherchnogaeth yr eiddo, yr offer neu'r cyfarpar o'r lesydd i'r lesddeiliad. Mae'r holl brydlesi eraill yn cael eu dosbarthu fel prydlesi gweithredol.

Pan fo'r Cyngor yn caniatáu prydles weithredol dros eiddo neu eitem o offer neu gyfarpar, mae'r ased yn cael ei gadw yn y Fantolen. Mae incwm rhent yn cael ei gredydu i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Gwneir credydau ar sail llinell syth dros oes y brydles, hyd yn oed os nad yw hyn yn cyfateb i batrwm y taliadau (e.e. mae premiwm yn cael ei dalu ar ddechrau'r brydles). Mae costau uniongyrchol cychwynnol a geir wrth drafod a threfnu'r brydles yn cael eu hychwanegu at swm cario ymlaen yr ased perthnasol a'u cofnodi fel treuliau dros dymor y brydles ar yr un sail ag incwm rhent.

6.1.11 Rhwymedigaethau Ariannol

Caiff rhwymedigaethau ariannol eu cydnabod ar y Fantolen pan ddaw'r Awdurdod yn barti i ddarpariaethau contractiol offeryn ariannol ac ar y dechrau cânt eu mesur yn ôl gwerth teg a'u cario yn unol â'u cost amorteiddiedig. Mae'r hyn a godir bob blwyddyn i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer y llog sy'n daladwy yn cael ei seilio ar werth cario'r rhwymedigaeth, wedi'i luosi gan y gyfradd llog weithredol ar gyfer yr offeryn. Y gyfradd llog weithredol yw'r gyfradd sy'n disgowntio'n union daliadau arian parod amcangyfrifedig yn y dyfodol dros oes yr offeryn i'r swm y cafodd ei gydnabod yn wreiddiol yn unol ag ef.

Ar gyfer y rhan fwyaf o'r benthyciadau sydd gan yr Awdurdod, mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prifswm ad-daladwy sy'n ddyledus (a hefyd llog cronedig); ac mai'r llog a godir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm taladwy am y flwyddyn yn unol â chytundeb y benthyciad.

Caiff enillion a cholledion ar adbrynu benthyciadau neu eu setlo'n gynnar eu credydu a'u debydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ym mlwyddyn eu hadbrynu neu eu setlo. Fodd bynnag, lle bo'r adbrynu wedi digwydd fel rhan o ailstrwythuro'r portffolio benthyciadau sy'n golygu addasu neu gyfnewid offerynnau sy'n bodoli eisoes, mae'r premiwm yn cael ei ddidynnu o gost amorteiddiedig y benthyciad newydd neu addasedig ac mae'r disgownt yn cael ei ychwanegu ati, ac mae'r dibrisiant i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cael ei ledaenu dros oes y benthyciad trwy addasiad i'r gyfradd llog weithredol.

Lle bo premiymau a disgowntiau wedi cael eu codi i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, mae'r rheoliadau'n caniatáu i'r effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor gael ei lledaenu dros flynyddoedd i ddod. Mae gan yr Awdurdod bolisi o ledaenu'r ennill neu'r golled dros y tymor oedd ar ôl ar y benthyciad yr oedd y premiwm yn daladwy arno neu yr oedd y disgownt yn dderbyniadwy arno pan gafodd ei ad-dalu. Mae cysoni'r symiau a godir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr gyda'r tâl net sy'n ofynnol yn erbyn Balans y Gronfa Gyffredinol yn cael ei gyflawni trwy drosglwyddiad i'r neu o'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd.

6.1.12 **Asedau Ariannol**

Benthyciadau a Symiau Derbyniadwy

Caiff benthyciadau a symiau derbyniadwy eu cydnabod ar y Fantolen pan ddaw'r Awdurdod yn barti i ddarpariaethau contractiol offeryn ariannol ac ar y dechrau cânt eu mesur yn ôl gwerth teg. Wedyn cânt eu mesur yn unol â'u cost amorteiddiedig. Mae credydau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer y llog derbyniadwy yn cael eu seilio ar werth cario'r ased wedi'i luosi gan y gyfradd llog weithredol ar gyfer yr offeryn. Ar gyfer y rhan fwyaf o'r benthyciadau mae'r Awdurdod wedi'u rhoi, mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prifswm derbyniadwy sy'n ddyledus (a hefyd llog cronedig) ac mai'r llog sy'n cael ei gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm derbyniadwy am y flwyddyn yng nghytundeb y benthyciad.

Lle bo'r Awdurdod wedi rhoi benthyciadau ar gyfraddau is na chyfraddau'r farchnad (benthyciadau meddal), caiff unrhyw golled sylweddol ei chofnodi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (wedi'i debydu i'r gwasanaeth priodol) am werth presennol y llog a fydd yn cael ei hepgor dros oes yr offeryn, gan arwain at gost amorteiddiedig is na'r prifswm dyledus. Mae'r llog yn cael ei gredydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfradd llog weithredol ychydig yn uwch na'r gyfradd dderbyniadwy gan y sefydliadau gwirfoddol, gyda'r gwahaniaeth yn cynyddu cost amorteiddiedig y benthyciad yn y Fantolen. Mae darpariaethau statudol yn ei gwneud yn ofynnol mai effaith benthyciadau meddal ar Falans Cronfa'r Cyngor yw'r llog derbyniadwy am y flwyddyn ariannol – mae cysoni'r symiau a gaiff eu debydu a'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr gyda'r ennill net sy'n ofynnol yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor yn cael ei gyflawni trwy drosglwyddiad i'r neu o'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd.

Lle nodir bod amhariad ar asedau oherwydd tebygrwydd sy'n deillio o ddigwyddiad yn y gorffennol na fydd taliadau sy'n ddyledus o dan y contract yn cael eu gwneud, caiff yr ased ei ysgrifennu i lawr a chodir tâl ar y gwasanaeth perthnasol (am symiau derbyniadwy sy'n benodol i'r gwasanaeth hwnnw) neu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Caiff y golled amhariad ei mesur fel y gwahaniaeth rhwng gwerth cario a gwerth presennol y llifoedd arian yn y dyfodol wedi'u diwygio, wedi'u disgowntio ar gyfradd llog weithredol wreiddiol yr ased.

Caiff unrhyw enillion a cholledion sy'n deillio wrth ddatgydnabod ased eu credydu neu eu debydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

O dan Offerynnau Ariannol IFRS 9, mae dosbarthu asedau ariannol bellach yn seiliedig ar ddull dosbarthu a mesur sy'n adlewyrchu'r model busnes ar gyfer dal yr asedau ariannol a'u nodweddion llif arian. Ceir tri phrif ddosbarthiad o asedau ariannol, sy'n cael eu mesur ar:

- Gost amorteiddiedig
- Gwerth teg drwy elw neu golled
- Gwerth teg drwy incwm cynhwysfawr arall

6.1.13 **Stocrestrau a Chontractau Hirdymor**

Caiiff stocrestrau eu cynnwys yn y Fantolen ar yr isaf o'r gost a'r gwerth gwiredadwy net ac eithrio stoc Cyfarpar Diogelu Personol a roddwyd, sydd wedi'i brisio yn ôl y costau a ddarperir gan wasanaethau a rennir gan y GIG. Mae cost stocrestrau'n cael ei dynodi gan ddefnyddio'r fformiwla gostio gyfartalog bwysoledig.

Cyfrifyddir ar gyfer contractau hirdymor ar sail codi gwerth y gwaith a'r gwasanaethau a gafwyd o dan y contract yn ystod y flwyddyn ariannol ar y Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau.

6.1.14 **Cost y Gwasanaethau Cynnal**

Caiiff costau gorbenion a gwasanaethau cymorth eu codi ar y rheiny sy'n cael budd o'r cyflenwad neu'r gwasanaeth. Defnyddir egwyddor costio amsugol llwyr – sef bod cost lawn gorbenion a gwasanaethau cymorth yn cael ei rhannu rhwng defnyddwyr yn ôl cyfran y buddion a dderbyniwyd.

6.1.15 **Darpariaethau**

Caiiff darpariaethau eu gwneud lle bo rhywbeth wedi digwydd sy'n gosod rhwymedigaeth ar yr Awdurdod sy'n debyg o alw am setliad trwy drosglwyddo buddion economaidd, ac y gellir gwneud amcangyfrif dibynadwy o swm y rhwymedigaeth. Er enghraifft, efallai bod y cyngor yn rhan o achos llys a allai arwain yn y pen draw at wneud setliad neu dalu iawndal.

Caiiff darpariaethau eu codi fel traul i'r llinell wasanaeth briodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn y daw'r Awdurdod i wybod am y rhwymedigaeth a chânt eu mesur yn ôl yr amcangyfrif gorau - ar ddyddiad y fantolen - o'r gwariant gofynnol i setlo'r rhwymedigaeth, gan gymryd risgiau ac elfennau ansicr perthnasol i ystyriaeth.

Pan gaiff taliadau eu gwneud yn y pen draw, cânt eu codi ar y ddarpariaeth sydd wedi'i chreu yn y Fantolen. Caiiff setliadau amcangyfrifedig eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol - lle daw'n llai na thebygol y bydd angen trosglwyddo buddion economaidd yn awr (neu gwneir setliad llai nag a ragwelwyd), caiiff y ddarpariaeth ei gwrthdroi a'i chredydu'n ôl i gyfrif refeniw'r gwasanaeth perthnasol.

Lle disgwylir bod rhywun arall (e.e. yn sgil hawliad yswiriant) yn talu canran o'r taliad, neu'r holl daliad, sydd ei angen i setlo darpariaeth, caiiff hyn ond ei gydnabod fel incwm yn y cyfrif refeniw gwasanaeth priodol os yw'n hollol bendant y bydd ad-daliad yn dod i law pe setlir y rhwymedigaeth.

6.1.16 **Cronfeydd Wrth Gefn**

Mae'r Awdurdod yn neilltuo symiau penodol fel cronfeydd wrth gefn at ddibenion polisi yn y dyfodol neu i ddarparu ar gyfer hapddigwyddiadau. Caiiff cronfeydd wrth gefn eu creu trwy neilltuo symiau o Balans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd. Pan fo angen talu gwariant sydd i gael ei ariannu o gronfa wrth gefn, caiiff ei godi ar y gwasanaeth priodol yn y flwyddyn honno i sgorio yn erbyn y Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Yna caiiff y gronfa wrth gefn ei neilltuo'n ôl i Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd fel na chodir cost net yn erbyn y dreth gyngor ar gyfer y gwariant.

Caiiff rhai cronfeydd penodol eu cadw er mwyn rheoli'r prosesau cyfrifyddu ar gyfer asedau anghyfredol, offerynnau ariannol, budd-daliadau ymddeoliad a chyflogeion, ac nid ydynt yn

adnoddau y gall yr Awdurdod eu defnyddio – caiff y cronfeydd hyn eu hesbonio yn y polisïau perthnasol.

6.1.17 **Budd-daliadau i Gyflogeion**

Budd-daliadau sy'n daladwy yn ystod eu cyflogaeth

Budd-daliadau tymor byr i gyflogeion yw'r rheiny y mae'n rhaid eu setlo cyn pen 12 mis ar ôl diwedd y flwyddyn. Maent yn cynnwys budd-daliadau fel cyflogau, gwyliau blyneddol â thâl ac absenoldeb salwch â thâl i'r cyflogeion presennol a chânt eu cydnabod fel traul am wasanaethau yn y flwyddyn mae'r cyflogeion yn rhoi gwasanaeth i'r Awdurdod. Gwneir cronriad ar gyfer cost hawliau i wyliau y mae cyflogeion yn eu hennill ond heb eu cymryd cyn diwedd y flwyddyn, y gall cyflogeion eu cario ymlaen i'r flwyddyn ariannol nesaf. Gwneir y cronriad ar y cyfraddau cyflog sy'n berthnasol yn y flwyddyn gyfrifyddu ganlynol, sef y cyfnod mae'r cyflogai'n cymryd y budd-dal ynddi. Codir y cronriad i'r Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau, ond yna caiff ei wrthdroi allan trwy'r Datganiad Newidiadau i Gronfeydd er mwyn i'r budd-daliadau gwyliau gael eu codi i refeniw yn y flwyddyn ariannol y cymerir yr absenoldeb gwyliau ynddi.

Budd-daliadau dod â swyddi i ben

Budd-daliadau dod â swyddi i ben yw'r symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan yr Awdurdod i ddod â chyflogaeth swyddog i ben cyn y dyddiad ymddeol arferol neu benderfyniad swyddog i dderbyn dileu ei swydd yn wirfoddol, a chânt eu codi ar sail cronriadau i'r llinell Costau Heb eu Dosbarthu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fo modd dangos bod yr Awdurdod wedi ymrwymo i ddileu cyflogaeth swyddog neu grŵp o swyddogion neu wneud cynnig i annog dileu swyddi'n wirfoddol.

Lle bo budd-daliadau dod â swyddi i ben yn golygu gwella pensiynau, mae darpariaethau statudol yn ei gwneud yn ofynnol codi'r swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn neu'r pensiwnwr yn y flwyddyn, nid y swm a gyfrifir yn unol â'r safonau cyfrifyddu perthnasol, ar Falans Cronfa'r Cyngor. Yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd, mae angen neilltuadau i ac o'r Gronfa Wrth Gefn Bensiynau er mwyn dileu'r debydau a chredydau tybiannol ar gyfer budd-daliadau dod â swyddi i ben o ran gwelliannau i bensiynau, a rhoi yn eu lle ddebydau ar gyfer yr arian parod a dalwyd i'r gronfa bensiwn a phensiynwyr ac unrhyw symiau o'r fath sy'n daladwy ond heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn.

Budd-daliadau Ôl Gyflogaeth

Mae gweithwyr y Cyngor yn aelodau o ddau gynllun pensiwn ar wahân:

- Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan *Capita Teachers' Pensions* ar ran yr Adran Addysg.
- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir gan Gyngor Sir Caerfyrddin.

Mae'r ddau gynllun yn darparu budd-daliadau penodol i'r aelodau (cyfandaliadau ymddeol a phensiynau), a enillwyd wrth iddynt weithio i'r Cyngor.

Fodd bynnag, mae'r trefniadau ar gyfer cynllun yr athrawon yn golygu na ellir nodi'r rhwymedigaethau ar gyfer y budd-daliadau hyn yn benodol i'r Awdurdod. Felly cyfrifyddir ar gyfer y cynllun fel pe bai'n gynllun cyfraniadau diffiniedig ac ni chaiff unrhyw rwymedigaeth o ran talu budd-daliadau yn y dyfodol ei chydnabod yn y Fantolen a chodir cyfraniadau'r cyflogwr sy'n daladwy i bensiynau athrawon yn y flwyddyn ar llinell y Gwasanaeth Addysg Phlant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Cronfa Bensiwn Dyfed

Mae'r Cronfa yn cael ei gyfrif yn gynllun budd-daliadau penodol.

Mae asedau'r Gronfa sydd i'w priodoli i'r Cyngor, yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail actiwaraid gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu unedau – h.y. asesiad o'r hyn a delir yn y dyfodol mewn perthynas â'r budd-daliadau ymddeol y mae'r gweithwyr wedi'u hennill hyd yn hyn, yn seiliedig ar ragdybiaethau ynghylch cyfraddau marwolaeth, cyfraddau trosiant gweithwyr, ac ati, a rhagamcanion enillion gweithwyr presennol.

Caiff gwerth y rhwymedigaethau ei ddisgowntio i gyfateb â phrisiau cyfredol.

Mae asedau'r Gronfa sydd yn briodol i'r Cyngor yn cael eu cynnwys yn y Fantolen yn ôl eu gwerth teg:

- gwarannau a ddyfynnwyd – y pris cynnig
- gwarannau na ddyfynnwyd – amcangyfrif proffesiynol
- gwarannau cyfunol – y pris cynnig
- eiddo – gwerth y farchnad.

Mae balans net pensiynau yn cael ei rannu mewn i'r cydrannau canlynol:

Cost gwasanaethau sef:

- costau gwasanaeth cyfredol - y cynnydd yn y rhwymedigaethau yn sgil y blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd eleni - wedi'u pennu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr y gwasanaethau sy'n cyflogi'r gweithwyr.
- cost gwasanaeth y gorffennol – y cynnydd yn y rhwymedigaethau yn deillio o benderfyniadau yn y flwyddyn gyfredol y mae eu heffaith yn gysylltiedig â blynyddoedd gwasanaeth a enillwyd mewn blynyddoedd cynharach – yn cael ei debydu i'r Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r Costau Heb eu Dosbarthu.
- y llog net ar y rhwymedigaeth buddion diffiniedig net (yr ased), h.y. cost y llog net i'r Awdurdod – y newid yn ystod y cyfnod yn y rhwymedigaeth buddion diffiniedig net (yr ased) sy'n deillio o dreigl amser, wedi'i gofnodi dan linell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr – cyfrifir hyn drwy gymryd y gyfradd ostyngol a ddefnyddir i fesur yr ymrwymiad buddion diffiniedig ar ddechrau'r cyfnod a'i defnyddio ar gyfer y rhwymedigaeth buddion diffiniedig net (yr ased) ar ddechrau'r cyfnod – gan ystyried unrhyw newidiadau yn y rhwymedigaeth buddion diffiniedig net (yr ased) yn ystod y cyfnod o ganlyniad i'r cyfraniadau a'r buddion a delir.

Ailfesur sef:

- yr adenillion ar asedau'r cynllun – ac eithrio'r symiau sydd wedi'u cynnwys yn y llog net ar y rhwymedigaeth/(ased) buddion diffiniedig net – i'w cofnodi dan y Gronfa Bensiynau dan y pennawd Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Eraill
- enillion a cholledion actiwaraid – newidiadau yn y rhwymedigaeth bensiynau net sy'n digwydd oherwydd nad yw pethau wedi cyd-fynd â'r rhagdybiaethau a wnaed adeg y prisio actiwaraid diwethaf neu oherwydd bod yr actiwariaid wedi

diweddarau eu rhagdybiaethau – i'w cofnodi dan y Gronfa Bensiynau dan y pennawd Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Eraill

- Addasiad i'r terfyn asedau – yn gostwng i'r terfyn ased a gyfrifwyd os yw hyn yn is na sefyllfa'r ased.
- cyfraniadau a dalwyd i'r Gronfa – arian parod a dalwyd fel cyfraniadau cyflogwr i'r gronfa bensiwn i setlo rhwymedigaethau; ni chyfrifir amdanynt fel traul

Mewn perthynas â budd-daliadau ymddeoliad, mae darpariaethau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i godi'r swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn neu'n uniongyrchol i'r pensiynwr yn y flwyddyn, nid y swm a gyfrifir yn unol â'r safonau cyfrifyddu perthnasol, ar Falans Cronfa'r Cyngor. Yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd, mae hyn yn golygu bod yna neilltuadau i ac o'r Gronfa Wrth Gefn Bensiynau er mwyn dileu'r debydau a chredydau tybiannol ar gyfer budd-daliadau ymddeoliad a rhoi yn eu lle ddebydau ar gyfer yr arian parod a dalwyd i'r gronfa bensiwn a phensiynwyr ac unrhyw symiau o'r fath sy'n daladwy ond heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn. Felly mae'r balans sy'n codi ar y Gronfa Wrth Gefn Bensiynau yn mesur yr effaith fuddiannol ar Gronfa'r Cyngor o fod yn ofynnol i gyfrifyddu ar gyfer budd-daliadau ymddeoliad ar sail llifoedd arian yn hytrach nag wrth i gyflogaion ennill budd-daliadau.

Budd-daliadau Dewisol

Mae gan yr Awdurdod hefyd bwerau cyfyngedig i ddewis talu budd-daliadau ymddeol i weithiwr sy'n ymddeol yn gynnar. Os bernir y bydd unrhyw rwymedigaeth yn codi yn sgil talu budd-dal i unrhyw aelod o staff (gan gynnwys athrawon) caiff ei gronni yn y flwyddyn y penderfynwyd gwneud y taliad a'i gyfrif yn unol â'r polisïau sy'n gymwys i'r Gronfa.

6.1.18 Buddiannau mewn Cwmnïau ac Endidau eraill

Mae gan y cyngor fuddiannau mewn nifer o gwmnïau â natur is-gwmnïau sy'n ei gwneud yn ofynnol paratoi cyfrifon grŵp. Nid yw'r Cyfrifon Grŵp wedi cael eu paratoi, gan na fyddai cyfuno'r cyfrifon yn effeithio ar sefyllfa ariannol yr Awdurdod yn ei hanfod, nac ar allu'r sawl sy'n darllen y cyfrifon i weld holl weithgaredd economaidd y Cyngor a'r risg y mae'n agored iddi.

CWM Environmental Cyf

Cyngor Sir Caerfyrddin yw unig gyfranddaliwr CWM Environmental Cyf. Yn hanesyddol, mae'r cwmni wedi cael ei weithredu fel cwmni masnachu hyd braich, ond yn ystod y flwyddyn 2018/19 dewisodd yr Awdurdod ddefnyddio Esemptiad Teckal, gan fod mwy nag 80% o weithgaredd y cwmni yn cael ei wneud gyda'r Awdurdod. Darperir rhagor o wybodaeth yn nodyn 6.12 (Buddsoddiadau Tymor Hir) a nodyn 6.36 (Trafodion Partïon Cysylltiedig).

Llesiant Delta Wellbeing Cyf

Cyngor Sir Caerfyrddin yw unig gyfranddaliwr Llesiant Delta Wellbeing Cyf. Crëwyd y cwmni i drosglwyddo a thyfu'r gwasanaeth Llinell Gofal fel y cytunwyd gan Fwrdd Gweithredol y Cyngor ym mis Ionawr 2018. Darperir rhagor o wybodaeth yn nodyn 6.12 (Buddsoddiadau Tymor Hir) a nodyn 6.36 (Trafodion Partïon Cysylltiedig).

Egni Sir Gâr Cyfyngedig

Cyngor Sir Caerfyrddin yw Ymddiriedolwr Gwarchod cofrestredig Egni Sir Gâr Cyfyngedig ac mae'r Aelod Cabinet dros Newid Hinsawdd, Datgarboneiddio a Chynaliadwyedd yn aelod o'r bwrdd. Darperir rhagor o wybodaeth yn nodyn 6.12 (Buddsoddiadau Tymor Hir).

Cartrefi Croeso Cyfyngedig

Cyngor Sir Caerfyrddin yw unig gyfranddaliwr Cartrefi Croeso. Crëwyd y cwmni i ddatblygu datblygiadau tai ar sail fasnachol yn Sir Gaerfyrddin fel y cytunwyd gan Fwrdd Gweithredol y Cyngor. Rhoddir rhagor o wybodaeth yn nodyn 6.12 (Buddsoddiadau Tymor Hir) a nodyn 6.36 (Trafodion Partion Perthnasol). Ni chynhaliwyd unrhyw weithgarwch busnes yn ystod y flwyddyn.

Amlogsgfa Gorllewin Cymru

Mae'r Awdurdod yn cadw cyfran ariannol yn Amlogsgfa Gorllewin Cymru. Darperir rhagor o wybodaeth yn nodyn 6.37 (Gweithrediadau a Reolir ar y Cyd a Threfniadau Tebyg Eraill).

6.1.19 Gweithrediadau a Reolir ar y Cyd, Asedau a Reolir ar y Cyd a Threfniadau Tebyg Arall

Gweithrediadau a reolir ar y cyd yw gweithgareddau y mae'r Awdurdod yn eu cyflawni ar y cyd gyda mentrwy'r eraill sy'n golygu defnyddio asedau ac adnoddau'r mentrwy'r yn hytrach na sefydlu endid ar wahân. Mae'r Awdurdod yn cydnabod ar ei Fantolen yr asedau mae'n eu rheoli a'r rhwymedigaethau arno ac yn debydu a chredydu'r gwariant mae'n ei wneud a'r gyfran o'r incwm mae'n ei hennill o weithgarwch y gweithgaredd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Asedau a reolir ar y cyd yw eitemau o eiddo, offeriant neu gyfarpar a reolir ar y cyd gan yr Awdurdod a mentrwy'r eraill, gyda'r asedau'n cael eu defnyddio i gael buddiannau i'r mentrwy'r. Nid yw'r gyd-fenter yn golygu sefydlu endid ar wahân. Mae'r Awdurdod yn cyfrifyddu ar gyfer ei gyfran ef yn unig o'r asedau a reolir ar y cyd, y rhwymedigaethau arno a'r treuliau mae'n gorfod eu talu ar ei ran ei hun neu ar y cyd gydag eraill mewn perthynas â'i fudd yn y gyd-fenter a'r incwm mae'n ei ennill o'r fenter.

Rydym wedi nodi y gallai'r canlynol ddod o dan y diffiniad uchod at ddibenion cyfrifyddu:

Partneriaeth (ERW gynt)

Partneriaeth Pensiwn Cymru

Dinas-ranbarth Bae Abertawe

Cyd-bwyllgor Corfforaethol De-orllewin Cymru

Amlogsgfa Gorllewin Cymru

Mae trefniadau potensial eraill yn cynnwys Y Consortiwn Comisiynu ar gyfer Plant Cymru ymhlith eraill. At ddiben llunio'r cyfrifon hyn, ni ychwanegwyd cofnodion mewn perthynas â'r trefniadau hyn ac eithrio'r gwariant a'r incwm uniongyrchol sy'n berthnasol i bob cynllun. Nid yw'r addasiadau yn rhai perthnasol ac ni fyddent yn effeithio ar sefyllfa ariannol yr Awdurdod, nac ar allu'r sawl sy'n darllen y cyfrifon i weld holl weithgaredd economaidd yr Awdurdod a'r risg y mae'n agored iddi.

6.1.20 Rhwymedigaeth Amodol

Mae rhwymedigaeth amodol yn codi lle bo rhywbeth wedi digwydd sy'n gosod rhwymedigaeth bosibl ar yr awdurdod na fydd ei bodolaeth yn cael ei chadarnhau ond wrth i bethau ansicr yn y dyfodol, nad ydynt yn llwyr o dan reolaeth yr awdurdod, ddigwydd neu beidio.

Mae rhwymedigaethau amodol hefyd yn codi mewn amgylchiadau lle câi darpariaeth ei gwneud fel arall ond naill ai nad yw'n debygol y byddai angen all-lif adnoddau neu na ellir mesur swm y rhwymedigaeth yn ddibynadwy.

Ni chaiff rhwymedigaethau amodol eu cydnabod yn y Fantolen ond yn hytrach eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon.

6.1.21 **TAW**

Nid yw'r incwm a'r gwariant yn cynnwys unrhyw symiau TAW, gan fod pob TAW yn daladwy i Gyllid a Thollau ei Mawrhydi, a gellir adennill ganddynt hwy bob TAW a dalwyd.

6.2 **Dyfarniadau Beirniadol wrth Ddefnyddio Polisiâu Cyfrifyddu**

Wrth ddefnyddio'r polisiâu cyfrifyddu a nodir yn Nodyn 6.1, bu'n rhaid i'r Awdurdod wneud rhai dyfarniadau penodol ynglŷn â thrafodion cymhleth neu'r rheiny sy'n destun ansicrwydd ynglŷn â digwyddiadau yn y dyfodol. Dyma'r dyfarniadau beirniadol a wneir yn y Datganiad o Gyfrifon:

- Ansicrwydd parhaus ynghylch cyllido awdurdodau lleol yn y dyfodol.

Fodd bynnag, mae gan yr Awdurdod strategaeth gyllidebol dair blynedd gadarn gyda chynigion o ran effeithlonrwydd a rhesymoli gwasanaethau er mwyn sicrhau cyllideb fantoledig, ac felly mae wedi penderfynu nad yw'r ansicrwydd hwn yn ddigon eto i roi arwydd y gallai fod amhariad ar asedau'r Awdurdod.

Ar hyn o bryd mae ysgolion gwirfoddol a reolir ac ysgolion gwirfoddol a gynorthwyir wedi'u heithrio o fantolen yr Awdurdod er bod gan yr Awdurdod rwymedigaethau a risgiau o ran costau eiddo megis gwaith atgyweirio a chynnal a chadw, nid yw'r Awdurdod yn berchen ar yr ysgolion ac nid oes hawl ganddo i unrhyw ddarpar fuddion economaidd sydd ynghlwm wrth yr asedau.

6.3 **Tybiaethau a Wnaethpwyd am y Dyfodol ac ansicrwydd ynglŷn a Ffynonellau Mawr Eraill wrth Amcangyfrif**

Yn y Datganiad o Gyfrifon ceir ffigurau amcangyfrifedig sydd wedi'u seilio ar dybiaethau mae'r Awdurdod wedi'u gwneud am y dyfodol neu sy'n ansicr mewn rhyw ffordd arall. Gwneir amcangyfrifon gan gymryd mewn i ystyriaeth profiad hanesyddol, tueddiadau cyfredol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, oherwydd na ellir pennu balansau â sicrwydd, gallai'r gwir ganlyniadau fod yn sylweddol wahanol i'r tybiaethau a'r amcangyfrifon.

Yr unig eitemau ym Mantolen yr Awdurdod y mae risg sylweddol o addasiad o bwys mewn perthynas â nhw yn y flwyddyn ariannol sydd i ddod yw:

- y Diffyg o ran Pensiynau - mae'r amcangyfrif o'r rhwymedigaeth net i dalu pensiynau'n dibynnu ar nifer o benderfyniadau cymhleth sy'n ymwneud â'r gyfradd ddisgowntio a ddefnyddir, y gyfradd yr amcangyfrifir y bydd cyflogau'n codi, newidiadau i oed ymddeol, cyfraddau marwolaethau a'r adenillion a ddisgwylir ar asedau'r gronfa bensiwn. Mae cwmni o actiwariad ymgynghorol wedi cael ei gyflogi i roi cyngor arbenigol i'r Awdurdod am y tybiaethau i gael eu defnyddio.
- Prisiadau Eiddo, Offer a Chyfarpar – Mae prisiadau mantolen yn seiliedig ar gyfuniad o ffactorau sy'n cynnwys mynegeion y farchnad yn ogystal â phenderfyniadau am oes asedau yn y dyfodol a thybiaethau am lefel y gwaith atgyweirio a chynnal a chadw a fydd yn cael ei wneud, sy'n effeithio ar oes asedau. Cynhelir prisiadau gan syrfewyr â chymwysterau proffesiynol a gyflogir gan yr Awdurdod.

6.4 **Addasiadau rhwng y Sail Cyfrifyddu a'r Sail Ariannu yn unol â'r Rheoliadau**

Mae'r nodyn hwn yn sôn am yr addasiadau gaiff eu gwneud i gyfanswm yr incwm a gwariant cynhwysfawr a gydnabyddir gan yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn. Caiff yr addasiadau eu gwneud yn unol â'r arferion cyfrifyddu priodol i'r adnoddau a enwir yn y darpariaethau statudol fel rhai sydd ar gael i'r Awdurdod i dalu am ei wariant cyfalaf a refeniw yn y dyfodol.

	Cronfeydd y gellir eu defnyddio				
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd	Symudiad yn Cronfeydd na ellir eu defnyddio
2024-25	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf:					
Gwrthdroi eitemau a ddebyddwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:					
Taliadau am ddibrisiant a niwed i asedau nad ydynt yn gyfredol	(45,645)	(15,363)	0	0	61,008
Enillion/(Colledion) ar ôl ailbrisio Eiddo, Offeriant a Chyfarpar	(28,349)	(10,832)	0	0	39,181
Symudiadau yng ngwerth Eiddo Buddsoddi ar y farchnad	(1,050)	0	0	0	1,050
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a chymhwyswyd	51,155	16,621	0	0	(67,776)
Gwariant refeniw a ariannwyd o'r cyfalaf o dan statud	(4,080)	0	0	0	4,080
Symiau'r asedau nad ydynt yn gyfredol a ddiddymwyd drwy waredu neu werthu fel rhan o'r elw/colled i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(923)	0	0	0	923
Mewnosod eitemau na ddebyddwyd na chredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:					
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiadau cyfalaf	15,280	4,889	0	0	(20,169)
Gwariant cyfalaf a godir ar falansau Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai	13,408	4,795	0	0	(18,203)

	Cronfeydd y gellir eu defnyddio				
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd	Symudiad yn Cronfeydd na ellir eu defnyddio
2024-25	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd:					
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf nas cymhwyswyd a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	17,733	0	0	(17,733)	0
Grantiau a gymhwyswyd i'r cyllid cyfalaf a drosglwyddwyd i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	0	0	0	9,325	(9,325)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf:					
Trosglwyddo elw ariannol o werthu eiddo a gredydwyd fel rhan o'r elw/colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	1,136	85	(1,181)	0	(40)
Derbyniadau Cyfalaf Statudol	18	0	(311)	0	293
Defnyddio'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	0	0	4,914	0	(4,914)
Cyfraniad o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf tuag at y costau gweinyddol o waredu asedau nad ydynt yn gyfredol	0	0	0	0	0
Derbyniadau Cyfalaf a Neilltuwyd	0	0	0	0	0
Trosglwyddo o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig ar ôl derbyn arian	0	0	0	0	0

	Cronfeydd y gellir eu defnyddio				
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd	Symudiad yn Cronfeydd na ellir eu defnyddio
2024-25	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol:					
Swm sy'n dangos sut mae'r costau ariannol a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r costau sydd i'w codi yn ystod y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	1	0	0	0	(1)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Bensiynau:					
Gwrthdroi eitemau sy'n ymwneud â buddiannau ymddeol a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gweler Nodyn 6.42)	(32,811)	(1,615)	0	0	34,426
Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn	31,749	1,406	0	0	(33,155)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Absenoldebau Cronedig:					
Swm sy'n dangos sut mae'r taliadau i swyddogion a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail gronedig yn wahanol i'r taliadau sydd i'w codi yn ystod y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	(220)	87	0	0	133
Cyfanswm yr Addasiadau	17,402	73	3,422	(8,408)	(12,489)

	Cronfeydd y gellir eu defnyddio				
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd	Symudiad yn Cronfeydd na ellir eu defnyddio
2023-24	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf:					
Gwrthdroi eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:					
Taliadau am ddibrisiant a niwed i asedau nad ydynt yn gyfredol	(38,305)	(15,903)	0	0	54,208
Enillion/(Colledion) ar ôl ailbrisio Eiddo, Offeriant a Chyfarpar	(22,780)	(26,844)	0	0	49,624
Symudiadau yng ngwerth Eiddo Buddsoddi ar y farchnad	(3,753)	0	0	0	3,753
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a chymhwyswyd	42,628	13,306	0	0	(55,934)
Gwariant refeniw a ariannwyd o'r cyfalaf o dan statud	(856)	0	0	0	856
Symiau'r asedau nad ydynt yn gyfredol a ddiddymwyd drwy waredu neu werthu fel rhan o'r elw/colled i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(7,061)	(39)	0	0	7,100
Mewnosit eitemau na ddebydwyd na chredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:					
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiadau cyfalaf	10,470	4,618	0	0	(15,088)
Gwariant cyfalaf a godir ar falansau Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai	27,426	8,910	0	0	(36,336)

	Cronfeydd y gellir eu defnyddio				
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd	Symudiad yn Cronfeydd na ellir eu defnyddio
2023-24	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd:					
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf nas cymhwyswyd a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	5,615	408	0	(6,023)	0
Grantiau a gymhwyswyd i'r cyllid cyfalaf a drosglwyddwyd i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	0	0	0	8,509	(8,509)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf:					
Trosglwyddo elw ariannol o werthu eiddo a gredydwyd fel rhan o'r elw/colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	4,182	43	(4,225)	0	0
Derbyniadau Cyfalaf Statudol	4	0	(334)	0	330
Defnyddio'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	0	0	409	0	(409)
Cyfraniad o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf tuag at y costau gweinyddol o waredu asedau nad ydynt yn gyfredol	0	0	0	0	0
Derbyniadau Cyfalaf a Neilltuwyd	0	0	0	0	0
Trosglwyddo o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig ar ôl derbyn arian	0	0	0	0	0

	Cronfeydd y gellir eu defnyddio				
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd	Symudiad yn Cronfeydd na ellir eu defnyddio
2023-24	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol:					
Swm sy'n dangos sut mae'r costau ariannol a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r costau sydd i'w codi yn ystod y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	1	0	0	0	(1)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Bensiynau:					
Gwrthdroi eitemau sy'n ymwneud â buddiannau ymddeol a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gweler Nodyn 6.42)	(27,124)	(1,316)	0	0	28,440
Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn	29,479	1,303	0	0	(30,782)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Absenoldebau Cronedig:					
Swm sy'n dangos sut mae'r taliadau i swyddogion a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail gronedig yn wahanol i'r taliadau sydd i'w codi yn ystod y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	506	(135)	0	0	(371)
Cyfanswm yr Addasiadau	20,432	(15,649)	(4,150)	2,486	(3,119)

6.5 **Nodyn i'r Dadansoddiad Gwariant a Chyllid**

2024-25

	Addasiadau rhwng y Sail Cyfrifyddu a'r Sail Cyllido			
	Addasiadau ar gyfer Dibenion Cyfalaf £'000	Newidiadau Net ar gyfer Addasiadau Pensiynau £'000	Gwahaniaethau Eraill £'000	Cyfanswm Addasiadau £'000
Adran				
Prif Weithredwr	802	230	(148)	884
Addysg, Gwasanaethau Plant a Theuluoedd	33,871	(958)	1,310	34,223
Gwasanaethau Corfforaethol	(15)	(1,531)	(94)	(1,640)
Cymunedau	9,372	988	(553)	9,807
Lle, Seilwaith & Datblygiad Economaidd	26,557	658	(250)	26,965
Cyfrif Refeniw Tai	21,400	135	(88)	21,447
Yswiriant a Chorfforaethol	(11,765)	0	0	(11,765)
Cost y Gwasanaethau Net	80,222	(478)	177	79,921
Incwm a Gwariant Arall	(99,098)	1,749	(47)	(97,396)
Y Gwahaniaeth rhwng (Gwarged)/Diffyg CC a'r CRT a'r (Gwarged)/Diffyg ar Darparu Gwasanaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(18,876)	1,271	130	(17,475)

2023-24

Adran				
Prif Weithredwr	20,523	402	220	21,145
Addysg, Gwasanaethau Plant a Theuluoedd	18,983	(451)	(1,820)	16,712
Gwasanaethau Corfforaethol	(269)	(1,232)	101	(1,400)
Cymunedau	10,752	1,193	717	12,662
Lle, Seilwaith & Datblygiad Economaidd	6,178	553	270	7,001
Cyfrif Refeniw Tai	33,837	156	135	34,128
Yswiriant a Chorfforaethol	(23,926)	0	0	(23,926)
Cost y Gwasanaethau Net	66,078	621	(377)	66,322
Incwm a Gwariant Arall	(68,147)	(2,963)	5	(71,105)
Y Gwahaniaeth rhwng (Gwarged)/Diffyg CC a'r CRT a'r (Gwarged)/Diffyg ar Darparu Gwasanaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(2,069)	(2,342)	(372)	(4,783)

Esboniad Naratif

Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf

Llinellau gwasanaeth - ychwanegu enillion a cholledion ailbrisio, dibrisiant, ac amharu a didynnu cyllid refeniw uniongyrchol.

Mae Gwariant ac Incwm Arall yn cynnwys y canlynol:

Gwariant Gweithredu Arall - Addasiadau ar gyfer gwarediadau cyfalaf gyda throsglwyddiad incwm a geir drwy waredu asedau a'r symiau a gaiff eu dileu o ran yr asedau hynny. Mae'n ychwanegu/didynnu costau i weithrediadau masnachu na'i chynhwysir yn y llinellau gwasanaeth.

Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi - didynnu'r taliadau statudol ar gyfer cyllido cyfalaf (MRP) a chaiff cyfraniadau refeniw eraill eu didynnu o incwm a gwariant arall gan na chaiff y rhain eu codi o dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol.

Trethiant ac incwm a gwariant grant amhenodol - mae grantiau cyfalaf yn cael eu haddasu ar gyfer incwm nad yw'n cael ei godi o dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Caiff grantiau referniw eu haddasu o'r rhai sy'n dderbyniadwy yn ystod y flwyddyn i'r rheiny sy'n dderbyniadwy heb amodau neu roedd yr amodau ar eu cyfer wedi eu bodloni gydol y flwyddyn. Mae credydau ar gyfer grantiau cyfalaf sy'n dderbyniadwy yn ystod y flwyddyn heb amodau neu roedd yr amodau ar eu cyfer wedi eu bodloni gydol y flwyddyn.

Newid Net ar gyfer Addasiadau Pensiynau

Llinellau gwasanaeth - cyfraniadau gan y cyflogwr a wneir gan yr Awdurdod yn cael eu gwaredu fel y caniateir yn ôl y gyfraith ac yn cael eu disodli gan y costau gwasanaeth presennol a'r costau gwasanaeth yn y gorffennol.

Mae Gwariant ac Incwm Arall yn cynnwys y canlynol:

Incwm Cyllido a Buddsoddi - mae'r llog net ar y rhwymedigaeth buddion diffiniedig yn cael ei godi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Gwahaniaethau Eraill

Llinellau gwasanaeth - addasiadau ar gyfer tâl gwyliau a drosglwyddwyd i'r gronfa gronedig absenoldeb.

Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi - addasiadau i'r Gronfa Gyffredinol ar gyfer y gwahaniaethau amseru ar gyfer premiymau a gostyngiadau.

6.6 Gweithrediadau Masnachu

Mae'r awdurdod yn ymgymryd â'r gweithrediadau masnachu canlynol sy'n ffurfio'r Gwargedion/Diffygion ar Weithgareddau Masnachu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr: Gwasanaethau Eiddo, Cynnal a Chadw Cerbydau, Glanhau Adeiladau, Rheoli Fflyd a Dylunio Sifil.

6.7 **Treth y Cyngor**

Daw incwm Treth y Cyngor trwy godi tâl ar eiddo preswyl yn ôl gwerth yr eiddo ac mae'r gwerth hwnnw wedi'i rannu yn naw band prisio yr amcangyfrifwyd eu gwerth ar 1 Ebrill, 2003. Cyfrifir y taliadau drwy rannu faint o incwm y bydd ei angen ar Gyngor Sir Caerfyrddin, Comisiynydd Heddlu a Throsedd Dyfed-Powys a'r Cynghorau Tref a Chymuned â sylfaen Treth y Cyngor. Sylfaen Treth y Cyngor yw cyfanswm nifer yr anheddau ym mhob band prisio, wedi'i addasu yn ôl rhyw gyfran i drosi'r rhif i swm cyfatebol ar gyfer band D ac addasu ar gyfer disgowntiau. Sylfaen Treth y Cyngor am 2024/25 oedd 76,460.40 (75,071.95 ar gyfer 2023/24). Mae'r sylfaen dreth ar gyfer 2024/25 yn cynnwys premiymau 50% ar gyfer eiddo gwag tymor hir ac ail gartrefi.

Mae biliau Treth y Cyngor yn seiliedig ar y lluosyddion canlynol ar gyfer y bandiau o A i I. Mae'r tabl canlynol yn dangos y lluosydd sy'n berthnasol i bob band, ynghyd â'r nifer cyfwerth o breswylfeydd Band 'D' ym mhob band. Yn ogystal, mae un band is (A-) a luniwyd i gynnig y gostyngiad priodol mewn perthynas â phreswylfeydd i bobl ag anabledd, lle mae deddfwriaeth yn caniatáu gostyngiad o ran pennu band, i'r band sy'n union o dan y band y gosodwyd y breswylfa ynddo yn ôl ei gwerth gwirioneddol.

Band	A-	A	B	C	D	E	F	G	H	I
Lluosydd	5/9	6/9	7/9	8/9	9/9	11/9	13/9	15/9	18/9	21/9
Preswylfeydd Band D	17	5,189	16,600	14,993	13,433	15,112	8,947	3,472	544	114

Dadansoddiad o'r enillion net o Dreth y Cyngor:

	2023-24	2024-25
	£'000	£'000
Treth y Cyngor sy'n Gasgladwy	145,279	158,837
Symudiad yn Lwfans Amhariad	(1,742)	(2,180)
Enillion Net o Dreth y Cyngor (gan gynnwys praeseptau)	143,537	156,657

6.8 **Trethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)**

Trefnir yr NNDR yn ôl dealltwriaeth genedlaethol. Y Cyngor sy'n gyfrifol am gasglu'r trethi oddi wrth drethdalwyr ei ardal ond wedyn mae'n talu'r arian i gronfa'r NNDR a weinyddir gan Lywodraeth Cymru. Mae'r Llywodraeth yn ailddosbarthu'r symiau sy'n daladwy yn ôl i'r awdurdodau lleol ar sail swm penodol am bob pen o'r boblogaeth. Mae busnesau lleol yn talu trethi sy'n cael eu cyfrifo drwy luosi eu gwerthoedd trethol â gwerthoedd penodol a ddarparwyd gan Lywodraeth Cymru (56.2c am 2024/25 a 53.5c ar gyfer 2023/24).

Ar 31 Mawrth 2025 cyfanswm y trethi annomestig oedd £118,161,145 (£118,933,718 ar 31 Mawrth 2024).

6.9 Eiddo, Offeriant a Chyfarpar

Symudiadau yn 2024-25	Tai Cyngor	Tir ac Adeiladau Eraill	Cerbydau peiriannau ac Offer	Asedau Cymunedol	Asedau Dros Ben	Asedau'n cael eu hadeiladu	CYFANSWM
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth Llyfr Gros 01/04/24	479,460	930,249	29,320	8,656	13,916	100,714	1,562,315
Ychwanegiadau	30,753	20,559	3,420	267	1	76,249	131,249
Codiadau Ailbriso a gydnabwyd yn y Gronfa Ailbriso	27,339	92,086	20	0	182	0	119,627
Colledion Ailbriso a gydnabwyd yn y Gronfa Ailbriso	(3,597)	(40,520)	0	0	(437)	0	(44,554)
Codiadau Ailbriso a Gydnabwyd yn y Ddarpariaeth Gwas.	10,989	7,115	0	0	421	0	18,525
Colledion Ailbriso a Gydnabwyd yn y Ddarpariaeth Gwas.	(15,281)	(34,885)	(58)	0	(31)	0	(50,255)
Datgydnabod Gwaredu	0	0	(362)	0	(142)	0	(504)
Aildosbarthiadau: i ac o Asedau i'w werthu	0	(725)	0	0	(14)	0	(739)
Aildosbarthiadau: i ac o Eiddo Buddsoddi	0	(1,429)	0	0	0	0	(1,429)
Aildosbarthiadau: o Asedau'n cael eu hadeiladu	6,150	14,978	0	21	0	(23,955)	(2,806)
Aildosbarthiadau: EOC	0	(868)	0	0	80	768	(20)
Ysgrifennu nôl Dibrisiant i'r swm gros a gariwyd ar ailbriso	(20,017)	(6,241)	(443)	0	0	0	(26,701)
Gwerth Llyfr Gros 31/03/25	515,796	980,319	31,897	8,944	13,976	153,776	1,704,708
Dibrisiant a'r Amhariad Cronedig ar 01/04/24	(18,244)	(5,162)	(12,006)	(597)	3	0	(36,006)
Tâl Dibrisiant	(15,196)	(28,946)	(3,056)	(60)	0	0	(47,258)
Dibrisiant a Symudwyd i'r Gronfa Ailbriso	20,017	6,241	443	0	0	0	26,701
Datgydnabod Gwaredu	0	0	343	0	0	0	343
Symudiadau eraill o ran dibrisiant ac amhariadau	(8,671)	(1,517)	0	0	0	0	(10,188)
Dibrisiant Cronnol i 31/03/25	(22,094)	(29,384)	(14,276)	(657)	3	0	(66,408)
Gwerth Llyfr Net ar 31/03/25	493,702	950,935	17,621	8,287	13,979	153,776	1,638,300

Symudiadau yn 2023-24	Tai Cyngor	Tir ac Adeiladau Eraill	Cerbydau peiriannau ac Offer	Asedau Cymunedol	Asedau Dros Ben	Asedau'n cael eu hadeiladu	CYFANSWM
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth Llyfr Gros 01/04/23	493,344	894,864	30,804	8,576	18,520	69,117	1,515,225
Ychwanegiadau	28,694	24,168	3,472	80	2	50,991	107,407
Codiadau Ailbrisio a gydnabwyd yn y Gronfa Ailbrisio	1,595	61,024	0	0	180	0	62,799
Colledion Ailbrisio a gydnabwyd yn y Gronfa Ailbrisio	(9,386)	(16,399)	0	0	(1,822)	0	(27,607)
Codiadau Ailbrisio a Gydnabwyd yn y Ddarpariaeth Gwas.	2	6,407	0	0	86	0	6,495
Colledion Ailbrisio a Gydnabwyd yn y Ddarpariaeth Gwas.	(17,410)	(26,750)	(858)	0	(898)	0	(45,916)
Datgydnabod Gwaredu	(48)	(787)	(2,576)	0	(2,000)	0	(5,411)
Aildosbarthiadau: i ac o Asedau i'w werthu	0	(948)	0	0	(152)	0	(1,100)
Aildosbarthiadau: i ac o Eiddo Buddsoddi	0	54	0	0	0	(350)	(296)
Aildosbarthiadau: o Asedau'n cael eu hadeiladu	14	16,765	0	0	0	(19,044)	(2,265)
Aildosbarthiadau: EOC	0	0	0	0	0	0	0
Ysgrifennu nŵl Dibrisiant i'r swm gros a gariwyd ar ailbrisio	(17,345)	(28,149)	(1,522)	0	0	0	(47,016)
Gwerth Llyfr Gros 31/03/24	479,460	930,249	29,320	8,656	13,916	100,714	1,562,315
Dibrisiant a'r Amhariad Cronedig ar 01/04/23	(8,980)	(5,700)	(12,816)	(537)	3	0	(28,030)
Tâl Dibrisiant	(15,888)	(26,846)	(3,206)	(60)	0	0	(46,000)
Dibrisiant a Symudwyd i'r Gronfa Ailbrisio	17,345	28,149	1,522	0	0	0	47,016
Datgydnabod Gwaredu	0	9	2,494	0	0	0	2,503
Symudiadau eraill o ran dibrisiant ac amhariadau	(10,721)	(774)	0	0	0	0	(11,495)
Dibrisiant Cronnol i 31/03/24	(18,244)	(5,162)	(12,006)	(597)	3	0	(36,006)
Gwerth Llyfr Net ar 31/03/24	461,216	925,087	17,314	8,059	13,919	100,714	1,526,309

Cafodd yr holl asedau a ail-ddosbarthwyd yn Rhai i'w Gwerthu, eu gwerthu yn ystod y flwyddyn. Nid oedd unrhyw asedau a ddosbarthwyd fel Rhai i'w Gwerthu, ar 31 Mawrth 2025.

Datganiad o'r Asedau Anghyfredol a gedwir yn ôl eu gwerth presennol 2024/25

Mae'r datganiad canlynol yn dangos y camau a gymerwyd o ran rhaglen dreigl yr Awdurdod i ailbrisio asedau sefydlog. Ymgwymerir â'r gwaith prisio gan briswyr yr Awdurdod sy'n perthyn i Sefydliad Brenhinol y Syrffewyr Siartredig. Pennir sylfaen y prisio yn y datganiad o bolisïau cyfrifydda.

	Tai Cyngor £'000	Tir ac Adeiladau Eraill £'000	Cerbydau Peiriannau ac Offer £'000	Asedau Gwarged £'000	CYFANSWM £'000
Symudiad yn gwerth teg ar:					
Y Blynnyddoedd Blaenorol	384,528	726,353	27,189	19,606	1,157,676
31 Mawrth 2021	(9,902)	12,901	1,233	3,951	8,183
31 Mawrth 2022	93,924	78,237	(2,695)	(2,344)	167,122
31 Mawrth 2023	24,794	77,373	5,077	(2,693)	104,551
31 Mawrth 2024	(13,884)	35,385	(1,484)	(4,604)	15,413
31 Mawrth 2025	36,336	50,070	2,577	60	89,043
Gwerth Llyfr Gros ar 31/03/25	515,796	980,319	31,897	13,976	1,541,988

Asedau Seilwaith

Yn unol â'r rhyddhad dros dro a gynigiwyd gan y diweddariad i'r Cod ar asedau seilwaith, nid yw'r nodyn hwn yn cynnwys datgelu cost gros a dibrisio cronedig ar gyfer asedau seilwaith oherwydd bod arferion adrodd hanesyddol a diffygion gwybodaeth canlyniadol yn golygu na fyddai hyn yn dangos y sefyllfa o ran asedau yn gywir i ddefnyddwyr y datganiadau ariannol.

Mae'r awdurdod wedi penderfynu yn unol â Rheoliad 24L Cymru o Reoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid Cyfalaf a Chyfrifeg) (Cymru) 2022 (fel y'u diwygiwyd) mai'r swm cario ymlaen sydd i'w dad-gydnabod o ran yr asedau seilwaith, pan fo'r gwariant newydd yn ddim.

Mae'r awdurdod wedi dewis peidio â datgelu'r wybodaeth hon gan fod yr arferion yr adroddwyd arnynt yn flaenorol a'r diffygion gwybodaeth canlyniadol yn golygu nad yw cost gros a dibrisio cronedig yn cael eu mesur yn gywir ac ni fyddai'n sail i ddefnyddwyr y datganiadau ariannol wneud penderfyniadau economaidd neu benderfyniadau eraill sy'n ymwneud ag asedau seilwaith.

	2023-24 £'000	2024-25 £'000
Gwerth Llyfr Net ar 1af Ebrill	255,373	264,486
Ychwanegiadau net	15,055	12,806
Ailddosbarthiadau	2,265	0
Tâl dibrisiant net	(8,207)	(8,298)
Cyfanswm Symudiadau Net	9,113	4,508
Gwerth Llyfr Net ar 31ain Mawrth	264,486	268,994

Concrit Awyredig Awtoclafiedig Cyfnerth (RAAC)

Yn 2023, ffurfiwyd Tasglu RAAC trawsadrannol i fynd i'r afael â'r risgiau posibl sy'n gysylltiedig â Choncrit Awyredig Awtoclafiedig Cyfnerth (RAAC). Cynhaliodd y Tasglu arolygon cynhwysfawr ynghylch 166 o adeiladau amhreswyl a adeiladwyd rhwng 1944 a 1999, neu'r rhai ag estyniadau to gwastad.

Ar ôl cwblhau'r arolygon, nodwyd RAAC mewn un eiddo buddsoddi. Mae mesurau diogelwch dros dro wedi'u rhoi ar waith ar unwaith i sicrhau bod yr eiddo yn parhau i gael ei ddefnyddio'n ddiogel. Bydd yr eiddo yn parhau i gael ei fonitro'n fanwl wrth iddo gael ei ddefnyddio, tra bod opsiynau adfer yn cael eu datblygu.

Ymrwymïadau Cyfalaf

Ar 31 Mawrth 2025 roedd y Cyngor wedi ymrwymo drwy gontract i waith cyfalaf oedd yn werth tua £53 miliwn (£59 miliwn ar 31 Mawrth 2024).

	£'000
Tai Cyngor	3,791
<i>Roedd y prif gontractau yn cynnwys:</i>	
Maesgriffiths, Llansteffan	1,719
Addysg a Phlant	11,815
<i>Roedd y prif gontractau yn cynnwys:</i>	
Ysgol Bryngwyn	10,738
Diwylliant, Chwaraeon a Thwristiaeth	900
Adfywio / Datblygu Economaidd	22,113
<i>Roedd y prif gontractau yn cynnwys:</i>	
Canolfan yn Pentre Awel	15,916
Hwb Caerfyrddin	6,191
Corfforaethol	1,580
Seilwaith Amgylcheddol a Llifogydd	
<i>Roedd y prif gontractau yn cynnwys:</i>	
Amnewid Fflyd	5,050
Llwybr Dyffryn Tywi	10,759
Cyfanswm	<u>53,012</u>

6.10 Asedau Treftadaeth

Roedd Asedau Treftadaeth gyda swm net o £2,607k yn cael eu dal ar 31 Mawrth 2025 (£2,414k ar 31 Mawrth 2024). Gellir cael rhagor o fanylion am Asedau Treftadaeth y Cyngor, sy'n cael eu hystyried yn Arddangosfeydd Amgueddfeydd, gan Guradur Amgueddfa'r Sir yng Nghyngor Sir Gaerfyrddin.

6.11 Eiddo Buddsoddi

Cyfrifyddwyd ar gyfer yr eitemau canlynol o incwm a gwariant yn y llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

	2023-24 £'000	2024-25 £'000
Incwm rhent o Eiddo Buddsoddi	(889)	(995)
Treuliau gweithredol uniongyrchol yn deillio o eiddo buddsoddi	761	474
(Ennill)/colled net	(128)	(521)
Gwariant Anuniongyrchol	249	475
(Enillion)/Colledion net o addasiadau i'r Gwerth Teg	3,753	1,050
Incwm a gwariant yng nghyswllt Eiddo Buddsoddi a newidiadau yn y Gwerth Teg	3,874	1,004

Mae'r tabl canlynol yn rhoi crynodeb o'r newid i werth teg Eiddo Buddsoddi dros y flwyddyn:

	2023-24 £'000	2024-25 £'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	26,213	21,157
Ychwanegiadau	1,382	417
Gwarediadau	(2,981)	(24)
Enillion/(Colledion) net o addasiadau i'r gwerth teg	(3,753)	(1,050)
Colledion ailbrisio a gydnabuwyd yn y gronfa ailbrisio wrth gefn	0	16
Trosglwyddiad:		
(I)/O Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar	296	3,942
(I)/O Asedau Seilwaith	0	0
	21,157	24,458

Mesuriad Gwerth Teg o Eiddo Buddsoddi

Dyma fanylion eiddo buddsoddi'r Cyngor a gwybodaeth am yr hierarchaeth gwerth teg fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2024		31 Mawrth 2025	
	Mewnbynnau anweladwy sylweddol eraill (lefel 3)	Gwerth Teg	Mewnbynnau anweladwy sylweddol eraill (lefel 3)	Gwerth Teg
Mesuriadau Gwerth Teg cylchol gan ddefnyddio:				
Eiddo Masnachol	8,217	8,217	10,015	10,015
Garejys	39	39	61	61
Asedau Tir	12,854	12,854	14,335	14,335
Eiddo Preswyl	47	47	47	47
Cyfanswm	21,157	21,157	24,458	24,458

6.12 Buddsoddiadau Tymor Hir

	31 Mawrth 2024	31 Mawrth 2025
	£'000	£'000
Cwm Environmental Ltd.	329	329
Egni Sir Gar Cyfyngedig	680	680
Banciau a Isgwmnioedd a feiddienir yn llwyr - 100%	0	0
	1,009	1,009

Er bod CWM Environmental, Llesiant Delta Wellbeing Cyf a Chartrefi Croeso yn is-gwmnïau sy'n golygu paratoi cyfrifon grŵp ar eu cyfer, nid oes cyfrifon grŵp wedi'u paratoi gan na fyddai cyfuno'r rhain yn effeithio'n sylweddol ar sefyllfa ariannol yr Awdurdod na gallu darlennydd y cyfrifon i weld y gweithgareddau economaidd cyflawn a'r risg o ran y Cyngor.

Cwm Environmental Cyf

Is-gwmni sy'n perthyn yn llwyr i'r Awdurdod yw CWM Environmental Cyf. Sefydlwyd y cwmni yn unol â Deddf Diogelu'r Amgylchedd 1990 ar gyfer Gwaredu Gwastraff.

Breiniwyd y cwmni gyda'r Swyddfa Gymreig ar 10 Mawrth 1997 ac roedd buddiannau'r Awdurdod ar 31 Mawrth 2025 fel â ganlyn:

	£'000
Cyfalaf Cyfranddaliadau	329

Mae'r buddsoddiad wedi'i gynnwys yn y Buddsoddiadau Tymor Hir ar y Fantolen ac nid yw'r Awdurdod wedi rhoi ymrwymiad i'r cwmni y bydd yn talu unrhyw ddiffygion neu golledion cronol.

Mae CWM Environmental Cyf. yn gweithredu dau is-gwmni a feddienir yn llwyr sydd â'r cyfranddaliadau canlynol:

Pembrokeshire Recycling Company Ltd	£1.00
Carmarthenshire Recycling Company Ltd	£1.00

Mae Pembrokeshire Recycling Company Ltd a Carmarthenshire Recycling Company Ltd wedi'i cofrestru yng Nghymru a Lloegr ac yn gwmni cwsgr.

Mae'r Cwmni wedi cynhyrchu Adroddiadau Blynnyddol drafft am y flwyddyn. Mae crynodeb o'r cyfrifon drafft heb eu archwilio am y flwyddyn yn diweddu 31 March 2025 wedi ei nodi isod ynghyd â'r asedau net ar y dyddiad hwnnw:

	Blwyddyn yn diweddu 31 Mawrth 2025 £'000
Trosiant	16,968
Llai: Cost y Gwerthiannau	(14,264)
Elw Gros	2,704
Argostau	(2,609)
Elw/(Colled) Net cyn treth	95
Treth ar elw/colled	0
Elw a Gedwir/(Colled)	95
Asedau Net ar 31 Mawrth 2025	4,876

Gellir cael copi o'r adroddiad blynnyddol oddi wrth y Swyddfa Gofrestredig yn y cyfeiriad canlynol:

Y Brif Swyddfa,
Canolfan Ailgylchu Nant-y-caws
Heol Llanddarog,
Caerfyrddin,
SA32 8BG

Llesiant Delta Wellbeing Cyf

Mae Llesiant Delta Wellbeing Cyf yn is-gwmni ym mherchnogaeth lwyr yr Awdurdod. Cyfanswm gwerth y cyfalaf cyfrannau yw £1. Mae'r buddsoddiad wedi'i gynnwys yn y Buddsoddiadau Tymor Hir ar y Fantolen ac nid yw'r Awdurdod wedi rhoi ymrwymiad i'r cwmni hwn y bydd yn talu unrhyw ddiffygion neu golledion cronol.

Mae'n ofynnol i'r cwmni lunio cyfrifon wedi'u harchwilio am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2025 sy'n cael eu cyflwyno i Dŷ'r Cwmnïau. Nodir isod grynodedb o'r cyfrifon drafft wedi'i archwilio am y flwyddyn a'r asedau net ar 31 Mawrth 2025.

	Am y flwyddyn yn diweddu 31 Mawrth 2025 £'000
Trosiant	8,446
Llai: Cost y Gwerthiannau	(6,764)
Elw Gros	1,682
Argostau	(1,674)
Elw/(Colled) Net cyn treth	8
Treth ar elw/colled	(1)
Newidiadau mewn rhwymedigaethau pensiwn diffiniedig	(1,365)
Elw a Gedwir/(Colled)	(1,358)
Asedau Net/(Rhwymwedigaethau) ar 31 Mawrth 2025	554

Catreffi Croeso

Mae Cartrefi Croeso yn is-gwmni ym mherchnogaeth lwyr yr Awdurdod. Cyfanswm gwerth y cyfalaf cyfrannau yw £100. Mae'r buddsoddiad wedi'i gynnwys yn y Buddsoddiadau Tymor Hir ar y Fantolen ac nid yw'r Awdurdod wedi rhoi ymrwymiad i'r cwmni hwn y bydd yn talu unrhyw ddifffygion neu golledion cronol. Yn ystod y flwyddyn 2023/24, rhoddwyd y cwmni ynghwsg.

Mae'n ofynnol i'r cwmni lunio cyfrifon wedi'u harchwilio am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2025 sy'n cael eu cyflwyno i Dŷ'r Cwmnïau. Nid oedd unrhyw weithgarwch busnes yn ystod y flwyddyn. Nodir isod grynodedb o'r canlyniadau masnachu drafft am y flwyddyn a'r asedau net ar 31 Mawrth 2025.

	Am y flwyddyn yn diweddu 31 Mawrth 2025 £'000
Trosiant	0
Llai: Cost y Gwerthiannau	0
Elw Gros	0
Argostau	0
Elw/(Colled) Net cyn treth	0
Treth ar elw/colled	0
Elw a Gedwir/(Colled)	0
Asedau/(Rhwymedigaethau) Net ar 31 Mawrth 2025	(607)

Egni Sir Gar

Bu i Gyngor Sir Caerfyrddin fuddsoddi yn y prosiect ffotofoltaidd solar a sefydlwyd gan Egni Sir Gâr Cyfyngedig, sef cymdeithas budd cymunedol a gofrestrwyd gyda'r Awdurdod Ymddygiad Ariannol (rhif 7193). Roedd y cynllun wedi gosod panelau ffotofoltaidd solar ar 17 o adeiladau annomestig ym mhorthfolio'r Cyngor yn 2016. Mae Cyngor Sir Caerfyrddin yn 100% gyfranddalwyr o Egni Sir Gar Cyfyngedig.

Gwerthodd y gymdeithas gyfrannau i gyllido'r gwariant cyfalaf a gofynion cyfalaf gweithredol cysylltiedig â datblygu, gosod, a chynnal a chadw'r paneli. Cwblhawyd gosodiad paneli haul ffotofoltäig yn ystod 2016.

Cafodd Cytundeb Pryniadau Cyfrannau ei sefydlu rhwng Cyngor Sir Caerfyrddin ac Egni Sir Gâr Cyfyngedig.

Ni wnaethpwyd ad-daliad cyfalaf yn ystod y flwyddyn.

	£'000
Cyfranddaliadau 'A' cyffredin	100
Cyfranddaliadau 'B' cyffredin	580
Cyfanswm Cyfalaf Cyfranddaliadau	680

Mae gan bob cyfranddaliad werth mewn enw o £1.00 yr un.

6.13 Dyledwyr Tymor Hir

	31 Mawrth 2024	31 Mawrth 2025
	£'000	£'000
Benthyciadau Gwella Cartrefi (mwy na blwyddyn o hyd)	612	501
Taliadau yn erbyn ystadau pobl mewn cartrefi preswyl (Cyngor Sir Caerfyrddin)	846	760
Taliadau yn erbyn ystadau pobl mewn cartrefi preswyl (Darparwyr Allanol)	1,824	1,783
Cyfraniad Cyfalaf at fenthyciadau i bobl sy'n prynu eu cartref cyntaf	817	795
Benthyciadau Ceir	23	13
Benthyciad Eglwys Gymunedol Tywi	106	0
Benthyciad Canol Trefi	718	1,102
Benthyciad Cartrefi Croeso	2	2
Benthyciad Cynghorau Tref a Chymuned	298	236
Benthyciad Cwm Environmental	243	4,449
Benthyciad Scarlets	2,616	2,616
Eraill	76	74
	8,181	12,331

Mae menter Troi Tai'n Gartrefi Llywodraeth Cymru a Benthyciadau Gwella Cartrefi yn darparu benthyciadau di-log i sicrhau bod tai gwag yn cael eu defnyddio unwaith eto. Bydd y taliadau hyn i landlordiaid yn creu cronfa benthyciadau ailgylchadwy y gellir ei defnyddio yn ystod cyfnod y cynllun sy'n dod i ben.

Rhoddwyd £270k yn fenthyciad blwydd-dal ar gyfradd llog amrywiol sef 2.5% uwchlaw y gyfradd sylfaenol am gyfnod o 15 mlynedd i Eglwys Gymunedol Tywi yn Rhagfyr 2012 i'w helpu i wireddu prosiect Canolfan Xcel. Ad-dalwyd y benthyciad hwn yn llawn ym mis Rhagfyr 2024.

Ymrwymwyd i fenthyciad 10 mlynedd o £321k ar gyfradd llog sefydlog o 3.38% gyda CWM Environmental Cyf ym mis Chwefror 2020 er mwyn caffael tir sy'n ffinio â safle Nantycaws. Ymrwymwyd i fenthyciad 5 mlynedd ychwanegol o £201k ar gyfradd llog sefydlog o 3.12% gyda CWM Environmental Cyf ym mis Ebrill 2020 er mwyn adeiladu swyddfa newydd ar safle Nant-y-caws. Ymrwymwyd i fenthyciad 5 mlynedd o £278k ar gyfradd llog sefydlog o 6.10% y flwyddyn gyda CWM Environmental Limited ym mis Chwefror 2025 at ddibenion setliad prydles a chostau cyfreithiol wrth adleoli.

Cytunodd y Cyngor Sir ar fenthyciad gwerth £10m gyda CWM Environmental Ltd ym mis Rhagfyr 2023 i alluogi'r cwmni i ailadeiladu a chyfarparu Cyfleuster Adfer Adnoddau yn dilyn y tân ar y safle ym mis Ebrill 2021. O'r cyfleuster £10m, ymrwymwyd i fenthyciad o £2m ar gyfradd llog sefydlog o 6.18% y flwyddyn ym mis Ionawr 2025 ac ymrwymwyd i fenthyciad pellach o £2m ar gyfradd llog sefydlog o 6.24% y flwyddyn ym mis Mawrth 2025, y ddau dros gyfnod o 10 mlynedd.

Mae'r Cyngor Sir, fel rhan o'r Cytundeb Datblygu a wnaed gyda Chlwb Rygbi Llanelli Cyfyngedig (y clwb), wedi blaendalu swm o £2.4m am dymor o 15 mlynedd i'r clwb. Ym mis Hydref 2010, cytunodd y Cyngor Sir i amrywio telerau'r benthyciad lle gohiriwyd taliadau llog o £216,000 tan ddiwedd cyfnod y benthyciad yn 2023. Yn dilyn diwedd y cytundeb hwn, cytunwyd ar estyniad pellach i'r benthyciad am gyfnod o 15 mlynedd o Ebrill 2023. Cytunwyd i amrywio telerau a bydd ad-daliad y prif fenthyciad yn dechrau ym mis Ebrill 2026 ar sail rhandaliadau cyfartal o £218,000 y flwyddyn. Mae'r llog yn parhau i fod yn daladwy ar y benthyciad ac mae'n cael ei godi ar gyfradd o 2.2% yn uwch na Chyfradd Sylfaenol y Banc (4.5% ar 31 Mawrth 2025).

Mae benthyciadau i Gynghorau Tref a Chymuned ar gyfer gosod polion golau LED newydd sy'n defnyddio ynni'n effeithlon. Menter Buddsoddi i Arbed yw hon.

Nod Benthyciadau Canol y Dref yw cefnogi busnesau i ailddatblygu eiddo gwag neu eiddo sy'n cael ei danddefnyddio yng nghanol trefi i ddefnydd masnachol a/neu breswyl.

6.14 Buddsoddiadau Tymor Byr

Buddsoddiadau sydd i'w had-dalu o fewn deuddeng mis yw'r rhain ac fe'u dadansoddir fel â ganlyn:

	31 Mawrth 2024 £'000	31 Mawrth 2025 £'000
Cyfleuster Adneuo Cyfrif Banciau a Rheoli Dyledion	20,970	867
Llywodraeth Leol	10,104	8,130
	31,074	8,997

6.15 Stocrestrau

	2023-24 £'000	2024-25 £'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	2,063	1,980
Pryniannau	7,767	7,760
Cydnabuwyd fel traul yn y flwyddyn	(7,847)	(8,279)
Balansau a ddilëwyd	(4)	(6)
Newidiadau net eraill yn y flwyddyn	1	0
Balans ar ddiwedd y flwyddyn	1,980	1,455

Cyfrif Stocrestri a Roddwyd

Yn ystod y flwyddyn, derbyniodd yr Awdurdod swm sylweddol o Gyfarpar Diogelu Personol gan Lywodraeth Cymru i'w ddefnyddio yn fewnol yn ogystal ag i'w gomisiynu i wasanaethau gofal cymdeithasol. Cafodd y stoc a gadwyd ar ddechrau'r flwyddyn ei defnyddio'n llawn yn ystod y flwyddyn.

2023-24 £'000		2024-25 £'000
(114)	Balans ar 1 Ebrill	(64)
(240)	Derbynniwyd	0
290	Defnyddiwyd	64
(64)	Balans ar 31 Mawrth	0

Ni wnaeth yr Awdurdod ddosbarthu Cyfarpar Diogelu Personol na phroffion llif unffordd yn rhinwedd ei swyddogaeth fel asiant i sefydliadau allanol yn ystod y flwyddyn.

6.16 Dyledwyr Tymor Byr

	31 Mawrth 2024 £'000	31 Mawrth 2025 £'000
Refeniw a Thollau EM	7,669	7,226
Llywodraeth Ganolog	43,895	56,128
Heddlu, Brigad Dân, Parc Cenedlaethol ac Awdurdodau Lleol	7,607	19,682
Cyrff Gwasanaeth Iechyd Gwladol	15,879	12,049
Talwyr Treth y Cyngor	5,278	6,424
Tenantiaid Tai	1,996	2,559
Arall	28,245	30,667
	110,569	134,735

6.17 Arian Parod ac Arian Cyfwerth

Mae balans yr Arian Parod a'r Arian Cyfwerth yn cynnwys yr elfennau canlynol:

2023-24		2024-25
£'000		£'000
75	Arian parod a ddelir gan yr Awdurdod	78
(4,642)	Cyfrifon cyfredol yn y banc	(3,505)
	Adneuon tymor byr gyda banciau, cronfeydd	
47,756	marchnadoedd arian a chyfrif cadw i reoli dyledion	12,894
10,031	Adneuon tymor byr gyda Awdurdodau Lleol	5,005
53,220	Cyfanswm Arian Parod ac Arian Cyfwerth	14,472

6.18 Benthyciadau Tymor Byr

Benthyciadau sydd i'w had-dalu o fewn deuddeng mis yw'r rhain ac fe'u dadansoddir fel â ganlyn:

	31 Mawrth	31 Mawrth
	2024	2025
	£'000	£'000
Bwrdd Benthyciadau Gweithfeydd Cyhoeddus	11,459	10,804
Benthyciadau'r Farchnad	64	64
Salix a Buddsoddi i Arbed	288	288
	11,811	11,156

6.19 Credydwy'r Tymor Byr

	31 Mawrth	31 March
	2024	2025
	£'000	£'000
Refeniw a Thollau EM	(6,229)	(6,610)
Llywodraeth Ganolog	(5,913)	(5,393)
Heddlu, Brigâd Dân, Parc Cenedlaethol ac Awdurdodau Lleol	(10,157)	(2,185)
Cyrff Gwasanaeth Iechyd Gwladol	(3,651)	(1,359)
Tenantiaid Tai	(673)	(955)
Talwyr Treth y Cyngor	(3,628)	(4,288)
Cysylltiedig â'r Gweithwyr	(8,374)	(8,810)
Cronfa Pensiwn Dyfed	(7,576)	(11,629)
Cronfeydd Ymddiredolaethau*	(6,527)	(6,796)
Rhwymedigaethau Prydlesi Cyllid	0	(3,497)
Arall	(53,390)	(55,996)
	(106,118)	(107,518)

* Arian a gedwir ar ran cleient yw hwn.

6.20 **Darpariaethau**

Mae'r crynodeb isod yn dangos y symudiad yn lefel y darpariaethau yn ystod 2024/25:

	1 Ebrill 2024 £'000	Gwerth- droad £'000	Ychwa- negiad £'000	Defnydd £'000	31 Mawrth 2025 £'000
Adran Y Gwasanaethau Corfforaethol	76	(35)	109	0	150
Adran Lle, Seilwaith & Datblygiad					
Economaidd	22	0	0	0	22
Adran Cymunedau	244	0	0	(206)	38
Municipal Mutual Insurance (MMI)	126	0	0	(1)	125
Darpariaeth Ôl-ofal Safleoedd Tirlenwi	229	0	0	(81)	148
Yswiriant	666	0	266	0	932
	1,363	(35)	375	(288)	1,415
	Rhwymedi gaethau Cyfredol (< 1 blwyddyn) £'000	Rhwymedi gaethau Tymor Hir (> 1 blwyddyn) £'000	Cyfanswm £'000		
Balansau ar 31 Mawrth 2025					
Adran Y Gwasanaethau Corfforaethol	40	110	150		
Adran Lle, Seilwaith & Datblygiad					
Economaidd	8	14	22		
Adran Cymunedau	0	38	38		
Municipal Mutual Insurance (MMI)	2	123	125		
Darpariaeth Ôl-ofal Safleoedd Tirlenwi	76	72	148		
Yswiriant	932	0	932		
	1,058	357	1,415		

Diben y Prif Ddarpariaethau

Adran y Gwasanaethau Corfforaethol

Gwneir darpariaethau ar gyfer symiau sy'n ddyledus i CThEM mewn perthynas ag addasiad treth cyflogres y flwyddyn flaenorol £110k. Mae hefyd darpariaeth ar gyfer goramser i gau'r cyfrifon.

Adran Lle, Seilwaith & Datblygiad Economaidd

Mae'r cyfanswm yn cynnwys £14k ar gyfer gwaith adferol oherwydd ansefydlogrwydd y tir ym Mharc y Goron a £8k ar gyfer taliadau trosglwyddo asedau cymeradwy.

Adran Cymunedau

Mae'r ddarpariaeth o £206k i fodloni gofynion y broses trosglwyddo i ddigidol yn y DU wedi'i defnyddio'n llawn yn 2024/25. Darparu £38k ar gyfer costau cyfreithiol/bargyfreithwyr ar gyfer erlyniadau sy'n ymwneud â safonau masnach ac iechyd anifeiliaid.

Municipal Mutual Insurance (MMI)

O ran blyneddodd y polisi cyn 1992/93, gallai'r holl awdurdodau lleol y mae MMI wedi'u hyswrio wynebu'r posibilrwydd o rwymedigaeth yswiriant yn ymwneud â chau MMI ar 30 Medi 1992. Ym mis Ionawr 2012, sbardunodd Cyfarwyddwyr MMI y "Cynllun Trefniant Ariannol ar gyfer MMI" a chyhoeddwyd yr hysbysiad ardoll ar 1 Ionawr 2014. Roedd yr ardoll gychwynnol yn 15% a chynyddodd i 25% ar ddiwedd 2015/16. Tra bo rhwymedigaeth net yn parhau ar fantolen MMI, mae Gweinyddwr y Cynllun yn parhau i fonitro'r sefyllfa o ran hawliadau a bydd yn hysbysu credydwy'r cynllun os oes angen addasu'r ardoll. Gan fod y mater yn dal yn gyfredol, cedwir y ddarpariaeth yn y cyfrifon.

Ôl-ofal Safleoedd Tirlenwi

Mae dyletswydd ar endidau sy'n gweithredu safleoedd tirlenwi wneud gwaith adfer a darparu ôl-ofal priodol, gan gynnwys monitro a rheoli'r nwyon a'r trwytholchion a gynhyrchir ar y safleoedd hyn. Mae'r ddarpariaeth hon yn gydnabyddiaeth o'r costau ôl-ofal a ragamcanir ar gyfer safleoedd tirlenwi caeedig Wernddu a Nant-y-caws.

Y Ddarpariaeth Yswiriant

Mae'r ddarpariaeth hon ar gyfer hawliadau yswiriant sydd wedi cael eu cofrestru ac sy'n debygol o ddod i ran yr Awdurdod.

6.21 Benthyciadau Tymor Hir**Y Cyfanswm sy'n Ddyledus**

	31 Mawrth 2024 £'000	31 Mawrth 2025 £'000	Dyddiadau Aeddfedu
Ffynonellau'r Benthyciadau			
Bwrdd Benthyciadau Gweithfeydd Cyhoeddus	388,448	395,033	2025-2073
Benthyciadau'r Farchnad (Nodyn i)	3,112	3,110	2025-2055
Benthyciadau di-log (Nodyn ii)	9,384	9,096	2025-2037
	400,944	407,239	

- (i) Benthyciad FMS Wertmanagement AoR yw hwn sydd yn fenthyciad LOBO (Opsw'n Rhoi Benthyciad Cymryd Benthyciad). Nodir y Cyfradd Llog Cyfatebol. Benthyciad cyfradd llog banc graddedig ydyw, a 4.72 % yw ei gyfradd llog presennol. Caiff yr un sy'n rhoi'r benthyciad ddewis amrywio'r gyfradd llog bob dyddiad talu llog. Os dewisa'r un sy'n rhoi'r benthyciad wneud hynny, caiff yr Awdurdod ddewis derbyn y gyfradd llog newydd neu ad-dalu'r benthyciad i'r un a'i rhoddodd. Mae'n rhaid addasu'r cyfrifon i unioni'r gwahaniaeth rhwng y gyfradd a godir a'r gyfradd a delir er mwyn dangos gwir gost y benthyciad dros y cyfnod benthycia.

(ii)

Benthyciadau di-log**Cyfanswm dyledus ar:**

	31 Mawrth	31 Mawrth
	2024	2025
	£'000	£'000
SALIX	2,029	1,741
Benthyciadau Gwella Cartrefi	1,292	1,292
Benthyciadau Canol Trefi	6,063	6,063
	9,384	9,096

Mae Re:fit Cymru yn gynllun a hyrwyddir gan Lywodraeth Cymru sy'n darparu benthyciadau di-log drwy raglen ariannu Salix am hyd at 10 mlynedd, sy'n ceisio cyflymu'r broses o wella effeithlonrwydd ynni ym mhob adeilad sector cyhoeddus yng Nghymru.

Darperir y Cynllun Benthyciadau Gwella Cartrefi o dan statud gan Lywodraeth Cymru. Diben y cynllun yw rhoi benthyciadau i berchen-feddianwyr a'r sector rhentu preifat er mwyn gwella eiddo neu fod eiddo gwag yn cael ei ddefnyddio unwaith eto. Mae'r cyllid ar gael tan 31 Mawrth 2030 a chynigir yr arian ymlaen llaw i drydydd partïon ar sail benthyciad di-log i'w had-dalu.

Rhoddir y Benthyciadau Canol Trefi o dan statud gan Lywodraeth Cymru. Diben y cynllun yw darparu benthyciadau i leihau nifer y safleoedd gwag, y safleoedd sy'n cael eu tanddefnyddio a'r safleoedd diangen yng nghanol trefi a chefnogi arallgyfeirio canol trefi drwy annog defnydd mwy cynaliadwy ar gyfer safleoedd ac adeiladau gwag, megis preswyl, hamdden ac ar gyfer gwasanaethau allweddol. Mae cyfnod y cyllid yn para tan 31 Mawrth 2037, gyda blaendaliadau i drydydd partïon fydd yn ad-daladwy'n ddi-log.

6.22 Cronfeydd Wrth Gefn Cronfa'r Cyngor sydd wedi'u Clustnodi

Mae crynodeb o'r cronfeydd wrth gefn sydd wedi'u Clustnodi a sefydlwyd gan yr awdurdod hwn neu ei ragflaenwyr wedi'i nodi isod:

	1 Ebrill 2023	Trosglwy ddiadau Mewn £'000	Trosglwy ddiadau Allan £'000	31 Mawrth 2024	Trosglwyd diadau Mewn £'000	Trosglwy ddiadau Allan £'000	31 Mawrth 2025
Yswiriant	13,655	1,077	(881)	13,851	1,278	(1,040)	14,089
Cronfa Datblygiadau Mawr	38,662	4,672	(19,459)	23,875	5,081	(9,310)	19,646
Arian Cyfalaf y Rhaglen Moderneiddio							
Addysg	12,879	2,573	(163)	15,289	3,251	(1,261)	17,279
Cronfa Datblygu	750	4	(1)	753	200	(149)	804
Cronfa Datblygu Ysgolion	314	14	0	328	6	0	334
Y Fargen Ddinesig/Pentre Awel	10,969	1,857	(3,736)	9,090	2,347	(3,789)	7,648
Buddsoddi er mwyn Arbed - Goleuadau							
Cyhoeddus	1,301	0	(496)	805	0	0	805
Cronfa Salix	215	456	(488)	183	203	(288)	98
Cronfa Ymddeoliad Corfforaethol	6,241	108	0	6,349	66	0	6,415
Swyddi Afraid	935	207	(42)	1,100	102	(71)	1,131
Seilwaith TG	333	0	0	333	0	0	333
System Rheoli Ariannol	317	0	0	317	0	0	317
Parc Dewi Sant/St David's Park	1,203	0	(1,203)	0	0	0	0
Cyd Fentrau	1,613	228	(58)	1,783	338	(131)	1,990
Cynlluniau sy'n derbyn Cyllid Allanol	2,019	1,483	(1,290)	2,212	1,711	(1,241)	2,682
Ty Llanelly	142	0	0	142	0	0	142
Cronfa Trosglwyddo Asedau Cymunedol	37	0	0	37	0	0	37
Rheoli'r Fflyd	1,299	1,022	0	2,321	1,422	0	3,743
Cyllid Cyfalaf Priffyrdd	1,297	39	0	1,336	0	(16)	1,320
Budd-daliadau Treth y Cyngor/Tai	880	0	0	880	0	0	880
Cynlluniau Gwasanaethau Tai	4,913	811	(214)	5,510	105	(585)	5,030
Datblygiad Gweithwyr	235	0	(50)	185	0	(53)	132
Brexit	200	0	0	200	0	(200)	0
Cronfeydd Adrannau	21,827	8,155	(7,339)	22,643	9,697	(7,488)	24,852
Ailosod Gwasanaethau (Ar ôl COVID19)	1,400	0	0	1,400	0	0	1,400
Cronfa Caledi COVID19	4,391	0	0	4,391	0	0	4,391
Adfer Economaidd	450	0	0	450	0	0	450
Costau Etholiad y Cyngor Sir	173	106	0	279	108	0	387
Canolfan Ailgylchu Nant-y-caws	1,700	0	0	1,700	0	0	1,700
Cynllun Cynaliadwyedd HWB Ysgolion	790	920	(73)	1,637	802	(53)	2,386
Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd	89	0	(66)	23	0	(23)	0
Hwb Caerfyrddin	100	0	(100)	0	0	0	0
Strategaeth Gwastraff	252	0	0	252	0	0	252
Datgarboneiddio	500	0	0	500	0	0	500
Arian Cyfatebol Ffyniant Bro	3,500	0	0	3,500	0	0	3,500
Risgiau Chwyddiant	1,537	0	0	1,537	0	0	1,537
Grant Cynnal Refeniw	3,075	0	0	3,075	0	(3,075)	0
Cynllun Disgresiynol Costau Byw	766	0	(271)	495	0	(53)	442
Targedu Buddsoddiad mewn Adfywio	84	37	0	121	3	0	124
Adnewyddu Ystafelloedd Cartref Preswyl	498	0	(42)	456	0	(361)	95

Parhad trosodd

	1 Ebrill 2023	Trosglwy ddiadau Mewn	Trosglwy ddiadau Allan	31 Mawrth 2024	Trosglwy ddiadau Mewn	Trosglwy ddiadau Allan	31 Mawrth 2025
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Trefniadau Diogelu rhag Colli							
Rhyddid (DOLS)	123	0	(123)	0	0	0	0
Neuadd y Dref Cydweli	1,000	0	(228)	772	228	0	1,000
Eraill	204	25	(33)	196	56	0	252
	142,868			130,306			128,123
A ddelir gan ysgolion yn unol â RHYLL	11,124	806	(6,755)	5,175	1,022	(8,035)	(1,838)
	11,124			5,175			(1,838)

Yswiriant

Neilltuwyd cronfeydd er mwyn cyllido costau hawliadau a cholledion eraill a allai ddod i ran yr Awdurdod.

Cronfa Datblygiadau Mawr

Cafodd y gronfa hon ei chreu i gefnogi prosiectau datblygu cyfalaf mawr yn y Sir a chaiff ei ddefnydd ei hadlewyrchu yn y rhaglen gyfalaf 5 mlynedd.

Arian Cyfalaf MDdA

Pennwyd swm i dalu costau'r benthyciadau darbodus sy'n cyllido rhaglen Moderneiddio'r Ddarpariaeth Addysg a chaiff ei ddefnydd ei hadlewyrchu yn y rhaglen gyfalaf 5 mlynedd.

Cronfa Datblygu

Nôd y gronfa hon yw cynorthwyo'r Awdurdod yn ei gynlluniau hir dymor drwy bennu adnoddau ar gyfer prosiectau nad oedd modd ymgymryd â hwy gyda dyraniadau arferol y gyllideb.

Y Fargen Ddinesig/Pentre Awel

Cyllid sydd wedi'i neilltuo ar gyfer gwariant posibl yn y dyfodol mewn perthynas â phrosiectau'r Fargen Ddinesig, megis costau datblygu prosiect, costau benthycia a llog a chyfraniad Sir Gaerfyrddin at gostau gweithredu cyffredinol y Fargen Ddinesig (gan gynnwys y Swyddfa Ranbarthol) yn unol â Chydygytundeb Dinas-ranbarth Bae Abertawe.

Buddsoddi er mwyn Arbed - Goleuadau Cyhoeddus

Arian wrth gefn wedi cael ei neilltuo i ddarparu cymorth ariannol ychwanegol ar gyfer prosiect Buddsoddi er mwyn Arbed Llywodraeth Cymru i newid lampau stryd yn oleuadau LED pyladwy. Gwaddol y fenter fydd gostyngiad mewn costau ynni a threthi carbon cysylltiedig drwy raglen 3 blynedd lle caiff tua 12,000 o lanternau sodiwm eu troi'n oleuadau LED sy'n defnyddio llai o ynni, a fydd yn cynnwys trefniadau lle mae'r goleuadau'n cael eu pylu am ran o'r nos yn unig.

Cronfa Salix

Mae Salix, sef menter gymdeithasol annibynnol sy'n darparu cyllid ar gyfer technolegau profedig sy'n gost-effeithiol wrth arbed CO₂, wedi darparu grant ar gyfer yr awdurdod i ganiatáu i fenthyciadau gael eu rhoi i ysgolion / adrannau i ariannu cynlluniau sy'n arbed ynni. Mae'r benthyciadau hyn yn cael eu had-dalu o'r arbedion a geir yn sgil hynny, ac mae'r gronfa yn cael ei hail-lenwi er mwyn i ysgolion / adrannau eraill elwa o'r cynllun.

Cronfa Ymddeoliad Corfforaethol

Sefydlwyd y Gronfa hon i gefnogi polisi'r Awdurdod o ran swyddi afraid ac ymddeoliad cynnar, gan alluogi'r Awdurdod i ddarparu ar gyfer y straen actiwaraidd ar y Gronfa Bensiwn a achosir gan ymddeoliad cynnar neu swyddi afraid.

Swyddi Afraid

Sefydlwyd y gronfa hon gan yr Adrannau i gwrdd â'r costau posib a allai godi wedi i gontractau tymor penodol staff ddod i ben pan fydd y cynlluniau a gyllidir yn allanol yn diweddu.

Seilwaith TG

Sefydlwyd y gronfa hon er mwyn ategu'r bwriad i newid gweinyddion a seilwaith TG yr Awdurdod.

System Rheolaeth Ariannol

Fe'i sefydlwyd i ddarparu ar gyfer y buddsoddiad sylweddol yn y System Rheolaeth Ariannol.

Cy'd Fentrau

Mae'r Awdurdod wedi llunio nifer o gytundebau Mentrau ar y Cy'd gyda Llywodraeth Cymru. Mae'r incwm rhent a dderbynnir mewn perthynas â'r rhain yn cael ei roi i'r naill ochr er mwyn talu am rwymedigaethau yn y dyfodol.

Cynlluniau sy'n derbyn Cyllid Allanol

Cynnig arian cyfatebol ar gyfer prosiectau sydd ar waith neu gynlluniau a fydd yn derbyn cyllid allanol yn y dyfodol.

Tŷ Llanelly

Darparu'r cyllid y cytunwyd arno ar gyfer prosiect Tŷ Llanelly, er mwyn cynorthwyo â chynaliadwyedd y cyfleuster newydd hwn a ystyrir yn rhan annatod o'r cynlluniau hirdymor i adfywio canol y dref.

Cronfa Trosglwyddo Asedau Cymunedol

Gwelodd yr awdurdod y gallai rhai gwasanaethau neu gyfleusterau lleol gael eu gweithredu'n fwy effeithiol gan Grwpiau Cymunedol neu Gynghorau Cymuned. Sefydlwyd y gronfa hon i wella cyfleusterau neu i gynnig cymhelliad ariannol er mwyn symud ymlaen â'r prosiectau hyn.

Rheoli'r Fflyd

Sefydlwyd y Gronfa hon i gydraddoli'r gost gydol oes o weithredu a chynnal a chadw cerbydau'r Cyngor, i ddefnyddwyr gwasanaethau dros gyfnodau y cytunwyd arnynt.

Cyllid Cyfalaf Priffyrdd (Cynllun Menter Benthycia Llywodraeth Leol)

Sefydlwyd y gronfa er mwyn talu costau benthycia i gyllido rhaglen cynnal a chadw a gwelliannau cyfalaf Priffyrdd.

Budd-daliadau Treth y Cyngor/Tai

Mae'r gronfa hon wedi'i chlustnodi i ddigoni'r costau posibl y bydd Sir Gaerfyrddin yn mynd iddynt yn sgil y gostyngiadau blynyddol yn y grant Gweinyddu Budd-daliadau Tai, a diwygiadau Lles.

Cynlluniau Gwasanaethau Tai

Mae'r gronfa yma wedi ei sefydlu i gynorthwyo prosiectau Tai yn cynnwys dod â thai gwag yn ôl i ddefnydd, y Cynlluniau Adsefydlu Syriaid ac Affganiaid a chynllun prydlesu'r Sector Rhentu Preifat.

Cronfa y Rhaglen Barod am Waith

Arian wrth gefn a neilltuwyd i ddarparu 4 haen o hyfforddiant a lleoliadau gwaith yn y Cyngor er mwyn cynorthwyo pobl leol, gan gynnwys pobl ifanc sydd â fawr ddim neu ddim hanes cyflogaeth, i ennill cymwysterau a chael swydd er mwyn gwella eu rhagolygon cyflogaeth.

Brexit

Sefydlwyd y gronfa hon i ymdrin ag unrhyw gostau posibl sy'n gysylltiedig â Brexit.

Cronfeydd Adrannau

Mae gan yr Awdurdod bolisi sy'n caniatáu dyraniadau i gronfeydd wrth gefn adrannau, wedi'u hariannu gan danwariant yn ystod y flwyddyn y gellir eu dyrannu ar gyfer prosiectau/gwasanaethau un tro penodol. Mae'r ymagwedd hon yn hybu defnydd gofalus o arian cyhoeddus.

Ailosod Gwasanaethau (Ar ôl COVID19)

Cyllid a neilltuwyd ar gyfer unrhyw gostau unwaith yn unig o ran ailosod neu aildrefnu gwasanaethau yn ystod cam adfer y pandemig COVID19.

Cronfa Caledi COVID19

Neilltuwyd y gronfa o arian gan Lywodraeth Cymru ar ddiwedd y flwyddyn i helpu i ddelio ag effaith COVID19.

Cronfa Adfer Economaidd

Neilltuwyd y gronfa i helpu i ddatblygu a chyflawni cynllun adfer economaidd y Sir yn dilyn COVID19.

Costau Etholiad y Cyngor Sir

Neilltuwyd y gronfa i ariannu cost etholiadau'r Cyngor Sir.

Canolfan Ailgylchu Nantycaws

Sefydlwyd y gronfa hon i ddelio â chostau gweithredu ychwanegol o ganlyniad i dân ar y safle ailgylchu yn Nantycaws yn 2021.

Cynllun Cynaliadwyedd HWB Ysgolion

Neilltuwyd y gronfa i ddarparu rhaglen cynnal a chadw ac adnewyddu barhaus hirdymor wedi'i chynllunio ar gyfer TG ysgolion.

Cronfa Grant Cynnal Refeniw

Cronfa benodol a sefydlwyd i reoli arian ychwanegol a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru drwy'r Grant Cynnal Refeniw ar ddiwedd blwyddyn ariannol 2021/22.

Cronfa Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd

Cronfa a sefydlwyd i gynorthwyo gyda chostau sy'n gysylltiedig â chynnal Eisteddfod yr Urdd yn Llanymddyfri.

Arian Cyfatebol Ffyniant Bro

Cronfa a sefydlwyd i ddarparu'r arian cyfatebol sydd ei angen ar gyfer Cynigion Ffyniant Bro yn y dyfodol.

Cronfa Risgiau Chwyddiant

Cronfa a sefydlwyd i ymateb i bwysau chwyddiant uwchlaw'r rheiny y cyllidebwyd ar eu cyfer yn barod.

Cynllun Disgresiynol Costau Byw

Darparwyd cyllid Llywodraeth Cymru at ddibenion datblygu cynllun lleol i gynorthwyo â'r cynnydd mewn costau byw yn Sir Gâr.

Cronfa Targeddu Buddsoddiad mewn Adfywio

Cronfa a sefydlwyd i ddal arian dros ben o gynlluniau TRI at ddiben ail-fuddsoddi yn unol â chytundeb gyda Llywodraeth Cymru.

Cronfa Datgarboneiddio

Arian a osodwyd o'r neilltu fel rhan o broses gyllideb 2022/23 i gyflymu cynlluniau datgarboneiddio.

Cronfa Strategaeth Gwastraff

Cyllid ar gyfer costau untro gweithredu'r strategaeth wastraff dros y blynyddoedd nesaf.

Cronfa Adnewyddu Ystafelloedd Cartref Preswyl

Cronfa a sefydlwyd i gynorthwyo gyda adnewyddu ystafelloedd Cartrefi Preswyl.

Neuadd y Dref, Cydweli

Sefydlwyd cronfa wrth gefn i ddarparu ar gyfer gwaith brys a oedd angen ei wneud i Neuadd y Dref, Cydweli

A Ddelir gan Ysgolion yn unol â RHYLL

Dyma sefyllfa net balansau pob ysgol. Er bod gan rai ysgolion waged, mae gan eraill ddiffyg. Cydnabyddir y bydd yn cymryd amser mewn llawer o achosion i weithredu'r newidiadau angenrheidiol i fantoli cyllidebau ysgolion unigol, ac felly cytunir ar gynlluniau adfer diffyg fesul ysgol.

6.23 Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf

	2023-24	2024-25
	£'000	£'000
Balans Agoriadol	11,505	15,655
Trosglwyddo elw arian parod ar werthiant a gredydwyd fel enillion/colledion wrth eu gwerthu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Derbyniadau Cyfalaf Stadudol	4,225	1,181
	406	383
	<u>16,136</u>	<u>17,219</u>
Defnyddio'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	(409)	(4,914)
Ad-daliad Benthyciad Tymor Hir	(72)	(72)
Balans wrth Gau	<u>15,655</u>	<u>12,233</u>

Mae'r gronfa wrth gefn derbyniadau cyfalaf yn cynrychioli'r derbyniadau cyfalaf sydd ar gael i gyllido gwariant cyfalaf mewn blynyddoedd i ddod, ar ôl neilltuo'r symiau statudol ar gyfer ad-dalu benthyciadau allanol. Defnyddiwyd yr holl lwfans atgyweiriadau mawr a dderbyniwyd oddi wrth Llywodraeth Cynulliad Cymru yn ystod y flwyddyn. Nid oedd arian gweddill i'w gario ymlaen mewn perthynas â'r grant hwn.

6.24 Grantiau Cyfalaf Heb eu Defnyddio

	2023-24	2024-25
	£'000	£'000
Balans Agoriadol	17,501	15,015
Ychwanegiadau	6,023	17,733
	<u>23,524</u>	<u>32,748</u>
Grantiau a Chyfraniadau wedi'u cymhwyso	(8,509)	(9,325)
Balans Cau	<u>15,015</u>	<u>23,423</u>

6.25 Cronfa Ailbrisiad

Mae'r Gronfa Ailbrisiad yn cynnwys yr enillion a wnaed gan yr Awdurdod sy'n deillio o'r cynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Offeriant a Chyfarpar. Gostyngir y balans pan fydd asedau gydag enillion cronedig yn:

- cael eu hailbrisiu tuag i lawr neu eu hamharu a'r enillion yn cael eu colli
- cael eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau a'r enillion yn cael eu colli drwy ddibrisiad,
- neu yn cael eu gwaredu a'r enillion yn cael eu gwireddu.

Mae'r Gronfa ond yn cynnwys yr enillion drwy ailbrisiad sydd wedi cronni ers 1 Ebrill 2007, y dyddiad y cafodd y Gronfa ei chreu. Caiff enillion cronedig sy'n hanu o ddyddiad cynharach eu cynnwys ym mantolen y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

2023-24		2024-25
£'000		£'000
548,398	Balans ar 1 Ebrill	563,887
62,800	Ailbrisiu asedau i fyny	119,643
	Ailbrisiu asedau i lawr a cholledion amhariad nas codwyd	
(28,900)	i'r Warged/Diffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau	(47,395)
	Gwaged neu ddiffyg wrth ailbrisiu asedau anghyfredol nas cofnodwyd yn y Warged neu Ddiffyg ar y	
33,900	Ddarpariaeth Gwasanaethau	72,248
	Gwahaniaeth rhwng dibrisiad gwerth teg a dibrisiad cost	
(16,893)	hanesyddol	(18,422)
	Enillion cronedig ar asedau sydd wedi cael eu gwerthu	
(1,518)	neu eu sgrapio	(1,257)
(18,411)	Y swm a ysgrifennwyd i ffwrdd i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf	(19,679)
563,887	Balans ar 31 Mawrth	616,456

6.26 Cyfrif Addasiadau Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf yn llyncu'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o'r trefniadau cyfrifyddu gwahanol ar gyfer defnyddio asedau nad ydynt yn gyfredol ac ar gyfer ariannu caffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny yn unol â'r darpariaethau statudol. Bydd y costau caffael, adeiladu neu wella yn cael eu tynnu o'r Cyfrif gan fod dibrisiant, colledion oherwydd niwed a dibrisiant asedau anniriaethol yn cael eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gyda symiau cysoni o'r Gronfa Ailbrisiad i drosi ffigurau gwerth teg yn sail costau hanesyddol). Bydd y symiau a neilltuwyd gan yr Awdurdod i dalu am y costau caffael, adeiladu a gwella yn cael eu rhoi yn y Cyfrif. Mae'r Cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronedig ar Eiddo Buddsoddi a hefyd enillion a wireddwyd ar asedau a roddwyd nad ydynt eto wedi'u defnyddio gan yr Awdurdod. Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys yr enillion drwy ailbrisiad sydd wedi cronni ar Eiddo, Offeriant a Chyfarpar cyn 1 Ebrill 2007, y dyddiad y cafodd y Gronfa Ailbrisiad ei chreu i gadw'r cyfryw enillion.

Yn Nodyn 6.4 ceir manylion am ffynhonnell yr holl drafodion yn y Cyfrif, ac eithrio'r rheini sy'n ymwneud â'r Gronfa Ailbrisiad.

2023-24 £'000		2024-25 £'000
732,439	Balans ar 1 Ebrill	751,255
	Addasiad i'r Balans a Gariwyd Ymlaen ynghylch IFRS 16	1,482
	Balans wedi'i addasu ar 1 Ebrill	752,737
	Gwrthdroi eitemau sy'n ymwneud â gwariant cyfalaf a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:	
(37,315)	Taliadau am ddibrisiant a niwed i asedau nad ydynt yn gyfredol	(37,043)
0	Taliadau am ddibrisiant a niwed i asedau IFRS16	(5,543)
(49,624)	Enillion/(colledion) drwy Ailbrisiu Eiddo, Offeriant a Chyfarpar	(39,181)
(856)	Gwariant refeniw a ariannwyd drwy gyfalaf o dan statud Symiau'r asedau nad ydynt yn gyfredol a ddiddymwyd drwy waredu neu werthu fel rhan o'r elw/colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(4,080)
(7,100)		(923)
637,544		665,967
1,518	Symiau addasu a ddiddymwyd o'r Gronfa Ailbrisiad	1,257
	Y swm net a ddiddymwyd o gost yr asedau nad ydynt yn gyfredol a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn	667,224
639,062	Derbyniadau Cyfalaf a Neilltuwyd	0
0	Symudiadau ychwanegol o fewn y flwyddyn	(253)
(330)		
409	Defnyddio'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	4,914
	Grantiau a chyfraniadau cyfalaf a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a	
55,934	Gwariant Cynhwysfawr a gymhwyswyd i ariannu cyfalaf	67,776
	Cymhwyso grantiau i ariannu cyfalaf o'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf na	
8,509	Chymhwyswyd	9,325
	Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad a godir ar falansau	
15,088	Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai	20,169
36,336	Gwariant cyfalaf a godir ar falansau Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai	18,203
755,008		787,358
	Symudiadau yng ngwerth Eiddo Buddsoddi ar y farchnad a (ddebydwyd) neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(1,050)
(3,753)		
751,255	Balans ar 31 Mawrth	786,308

6.27 Cronfa Bensiynau

Mae'r Gronfa Bensiynau yn llyncu'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o'r gwahanol drefniadau cyfrifyddu ar gyfer buddiannau ôl-gyflogaeth ac ar gyfer ariannu buddiannau yn unol â'r darpariaethau statudol. Mae'r Awdurdod yn rhoi cyfrif am y buddiannau ôl-gyflogaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr gan fod y buddiannau'n cael eu hennill gan gyflogaeth dros flynyddoedd o wasanaeth. Mae'n diweddarau'r rhwymedigaethau a gydnabyddir i adlewyrchu chwyddiant, y newid yn y rhagdybiaethau a'r elw a gafwyd drwy fuddsoddi unrhyw adnoddau a neilltuwyd i dalu'r costau. Serch hynny, yn unol â'r trefniadau statudol rhaid i'r buddiannau a enillir gael eu hariannu gan fod yr Awdurdod yn talu cyfraniadau cyflogwyr i gronfeydd pensiwn neu'n talu unrhyw bensiynau y mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt.

2023-24 £'000		2024-25 £'000
(Ail-ddatgan)		
60,707	Balans ar 1 Ebrill	(34,153)
113,401	Ailfesur y rhwymedigaeth/(ased) buddion diffiniedig net	157,706
(210,603)	Effaith y Terfyn Ased*	(156,739)
	Gwrthdroi eitemau sy'n ymwneud â buddiannau ymddeol a ddebyddwyd neu a gredydwyd i'r Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarparu	
(28,440)	Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(34,426)
	Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn	
30,782		33,155
<u>(34,153)</u>	Balans ar 31 Mawrth	<u>(34,457)</u>

Mae effaith y terfyn uchaf asedau ar gyfer 2023-24 wedi'i hailddatgan i (£210,603) o (£176,450). Addasiad cyfrifyddu technegol yw hwn sy'n golygu bod angen cymhwyso cyfrifiad y terfyn uchaf asedau i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol ar wahân i unrhyw rwymedigaethau pensiwn heb eu hariannu y tu allan i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

6.28 Cyfrif Absenoldebau Cronedig

Mae'r cyfrif hwn yn cynrychioli cost yr hawl i absenoldeb â thâl sy'n ddyledus ond nas cymerwyd ar 31 Mawrth, sy'n cael ei chodi ar gost gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ac sy'n cael ei gwrthdroi yn y Datganiad Symudiadau Cronfeydd ac yn cael ei chodi ar y cyfrif hwn i gydymffurfio â'r gofynion statudol.

	2023-24 £'000	2024-25 £'000
Balans ar 1 Ebrill	(7,397)	(7,026)
Setlo neu ganslo cronïad y flwyddyn flaenorol	7,397	7,026
Cronïad ar gyfer y flwyddyn gyfredol	<u>(7,026)</u>	<u>(7,159)</u>
Balans ar 31 Mawrth	<u>(7,026)</u>	<u>(7,159)</u>

6.29 Gwariant ac Incwm yn cael eu Dadansoddi yn ôl Natur

Caiff gwariant ac incwm yr Awdurdod eu dadansoddi fel a ganlyn. Mae hwn yn cynnwys gwariant ac incwm o fewn a thu hwnt i gost gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, ac mae'n gyson â'r gwarged neu'r diffyg o ran darpariaeth gwasanaethau.

2023-24 £'000		2024-25 £'000
	Gwariant	
347,186	Treuliau cyflogeion	370,188
342,814	Treuliau gwasanaeth arall	380,592
31,648	Ad-daliadau gwasanaethau cymorth	35,286
103,832	Dibrisiant a thaliadau tebyg	100,189
77,333	Llog i'w Dalu a Chostau Tebyg	90,093
44,691	Praeseptau ac Ardollau	48,713
2,875	Enillion/colledion ar werthu asedau nad ydynt yn gyfredol	(298)
950,379	Cyfanswm y Gwariant	1,024,763
	Incwm	
(185,439)	Ffioedd, taliadau ac incwm arall o wasanaethau	(195,285)
(67,309)	Llog ac Incwm Buddsoddiadau	(76,666)
(205,518)	Incwm Treth y Cyngor ac Enillion net y Trethi Annomestig	(225,707)
(472,628)	Grantiau a Chyfraniadau	(537,578)
(930,894)	Cyfanswm Incwm	(1,035,236)
19,485	(Gwarged)/ddiffyg ar ddarparu gwasanaethau	(10,473)

6.30 Cyllideb Gyfun

Mae'r Awdurdod wedi sefydlu cytundeb cyllideb gyfun ar y cyd â Bwrdd Iechyd Lleol Hywel Dda ar gyfer darparu storfa offer cymunedol integredig. Mae gan yr Awdurdod a'r Bwrdd gytundeb ar waith, lle mae'r partneriaid yn cyfrannu cyllid gwerth £175,748 a £408,940, yn eu tro, at y gyllideb y cytunwyd arni.

Mae unrhyw gyllid ychwanegol ynghyd ag unrhyw ddiffyg neu warged yn y gyllideb gyfun ar ddiwedd y flwyddyn ariannol yn cael eu cytuno rhwng partneriaid.

6.31 Lwfansau'r Aelodau

Talodd yr Awdurdod y symiau canlynol i Aelodau o'r cyngor yn ystod y flwyddyn:

	2023-24	2024-25
	£	£
Lwfansau	1,608,717	1,708,537
Treuliau	33,525	31,361
Cyfanswm	1,642,242	1,739,898

Mae rhagor o wybodaeth am Lwfansau Aelodau i'w chael ar wefan yr Awdurdod, www.sirgar.llyw.cymru o dan y pennawd Lwfansau Cyngorwyr.

6.32 Enillion Gweithwyr

Nifer y gweithwyr (yn cynnwys staff yn yr ysgol) yr oedd eu cyflogau heb gynnwys cyfraniadau pensiwn yn £60,000 neu fwy oedd:

Band Cyflogau	Nifer y Gweithwyr 2023-24	Nifer y Gweithwyr 2024-25	Ymadawodd yn 2024-25
£60,000 to £64,999	77	96	0
£65,000 to £69,999	86	80	0
£70,000 to £74,999	35	51	0
£75,000 to £79,999	19	26	0
£80,000 to £84,999	19	28	1
£85,000 to £89,999	6	6	0
£90,000 to £94,999	2	5	0
£95,000 to £99,999	4	4	1
£100,000 to £104,999	15	6	0
£105,000 to £109,999	2	11	0
£110,000 to £114,999	3	3	0
£115,000 to £119,999	2	1	0
£120,000 to £124,999	1	2	0
£125,000 to £129,999	0	1	0
Cyfanswm Nifer y Gweithwyr:	271	320	2

Mae gwerth y taliadau yn cynnwys taliadau afreidedd/terfynu (os derbynnir).

Cynhwysir yn y band uchod padair ar ddeg o athrawon a gyflogir gan ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr. Mae chwe ohonynt yn cael eu rhannu rhwng ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr/a reolir ac ysgolion nad ydynt yn wirfoddol a gynorthwyr/a reolir.

Os yw gweithiwr yn cael ei gyflogi am lai na'r oriau amser llawn arferol ond bod ei gyflog gros yn fwy na £60,000, yna caiff hefyd ei gynnwys yn y bandiau uchod.

Nid yw'r bandiau uchod yn cynnwys uwch-swyddogion sy'n aelodau o Dîm Rheoli'r Awdurdod y rhestrir eu manylion yn y tabl canlynol.

Enillion Uwch Swyddogion ble mae eu cyflog yn £150,000 neu'n fwy y flwyddyn

Nodir yn y tabl isod enillion Uwch Swyddogion, gan gynnwys cyfraniadau pensiwn neu daliadau cyfwerth, ble mae eu cyflog yn £150,000 neu'n fwy.

Swydd		Cyflog (yn cynnwys ffioedd a lwfansau) £	Cyfraniadau Pensiwn £	Lwfansau Treuliau £
Mrs S W Walters - Prif Weithredwr a Swyddog Canlyniadau	23/24	161,638	32,812	0
	24/25	176,899	33,633	0
Mr J Morgan -Cyfarwyddwr Cymunedau a Dirprwy Prif Weithredwr	23/24	154,406	31,344	0
	24/25	158,266	32,128	0

Enillion Uwch Swyddogion ble mae eu cyflog rhwng £60,000 a £150,000 y flwyddyn

Swydd		Cyflog (yn cynnwys ffioedd a lwfansau) £	Cyfraniadau Pensiwn £
Cyfarwyddwr Lle, Seilwaith & Datblygiad Economaidd	23/24	135,045	27,406
	24/25	141,376	28,699
Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol	23/24	140,369	28,495
	24/25	143,878	29,207
Cyfarwyddwr Addysg, Gwasanaethau Plant a Theuluoedd (i)	23/24	140,369	28,495
	24/25	83,929	17,038
	24/25	62,256	12,638

Cynhwysir yn yr uchod daliadau diswyddo/terfynu (os derbynnir). Ni roddwyd buddion mewn nwyddau neu daliadau bonws i'r swyddogion a nodwyd yn nhablau enillion yr Uwch Swyddogion. Ni dalwyd lwfansau treuliau i Uwch Swyddogion lle mae'r cyflog rhwng £60,000 a £150,000 y flwyddyn.

Mae ffigurau cyflogau uwch-swyddogion yn cynnwys ffioedd Swyddog Canlyniadau mewn perthynas ag etholiadau'r Cyngor Sir a Chynghorau Tref a Chymuned.

Er mwyn rhoi gwerth ar y cyfraniadau pensiwn sy'n berthnasol i uwch-swyddogion, defnyddiwyd 20.3%, sef y Gyfradd Gyfrannu Gyffredin ar gyfer tâl pensiynadwy yn 2024/25 (20.3% yn 2023/24).

(i) Ymddeolodd y Cyfarwyddwr Addysg, Gwasanaethau Plant a Theuluoedd ar 31/10/2024. Dechreuodd deiliad newydd y swydd ar 14/10/2024.

Roedd cymhareb cyflog y Prif Weithredwr (heb gynnwys ffioedd Swyddog Canlyniadau) a'r cyflog canolrifol yng Nghyngor Sir Gaerfyrddin fel a ganlyn:

	2023-24	2024-25
Cyflog y Prif Weithredwr	£161,638	£165,679
Cyflog canolrif yr holl weithwyr	£28,915	£30,257
Cymhareb Cyflog y Prif Weithredwr i cyflog canolrif yr holl weithwyr	5.59 : 1	5.48 : 1

6.33 Pecynnau Ymadael

Yn ystod 2024/25 gwariodd yr Awdurdod ar gostau dileu swyddi a dalwyd i'r rhai a oedd yn gadael, ynghyd â chostau taliadau digolledu i'r Gronfa Bensiwn Llywodraeth Leol o ran costau hawlio pensiynau yn gynnar.

Mae'r holl gostau sy'n gysylltiedig â'r buddion terfynu wedi'u cynnwys fel rhan o ddiffiniadau'r gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r costau uchod wedi'u nodi yn y tabl isod.

Band cost y pecyn ymadael (gan gynnwys taliadau arbennig)	Nifer y dileu swyddi gorfodol		Eraill sy'n gadael – y nifer a gytunwyd		Cyfanswm y Pecynnau Ymadael yn ôl bandiau cost		Cost gyfan y Pecynnau Ymadael ym mhob band	
	2023-24	2024-25	2023-24	2024-25	2023-24	2024-25	2023-24 £	2024-25 £
£0 - £20,000	3	5	6	3	9	8	75,259	43,625
£20,001 - £40,000	1	1	0	0	1	1	21,825	29,297
£40,001 - £60,000	1	0	0	1	1	1	48,022	54,403
£60,001 - £80,000	0	1	1	0	1	1	65,735	67,278
£80,001 - £100,000	0	0	0	0	0	0	0	0
£100,001 - £150,000	0	0	0	0	0	0	0	0
CYFANSWM	5	7	7	4	12	11	210,841	194,603

6.34 Costau Archwiliad

Yn 2024/25 gwariodd Cyngor Sir Caerfyrddin y canlynol mewn perthynas â ffioedd archwiliad ac arolwg cyllidol, sy'n daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru:

	2023-24 £'000	2024-25 £'000
	(Ail-datgan)	
Gwasanaethau Archwiliad Cyllidol	220	224
Gwasanaethau Archwilio Perfformiad	99	119
Ardystio Hawliadau a Ffurflenni am Grantiau	42	42
Archwiliad Harbwr Porth Tywyn	1	1
Cyfanswm	362	386

Mae'r ffi ar gyfer Gwasanaethau Archwilio Ariannol 2023/24 wedi'i hailddatgan gan yr amcangyfrifwyd y byddai'n £231k yn y cynllun archwilio. Yn unol â Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013, roedd ffi derfynol Archwilio Cymru yn adleisio cost y gwaith a gwblhawyd a rhoddwyd ad-daliad o £11k. Ailddatganwyd y ffi ar gyfer Archwilio Perfformiad Llywodraeth Leol 2023/24 hefyd gan yr amcangyfrifwyd y byddai'n £117k yn y cynllun archwilio, ond rhoddwyd ad-daliad o £18k am waith sydd bellach wedi'i ohirio tan 2025/26.

6.35 Incwm Grantiau

Credydodd yr Awdurdod y grantiau, cyfraniadau a rhoddion canlynol i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

	2023-24 £'000 (Ail-ddatgan)	2024-25 £'000
Credydwyd i Wasanaethau		
Addysg a Gwasanaethau Plant:		
APADGOS Ôl 16 a Chyllid DOG	7,777	8,163
Grant Plant a Chymunedau	7,825	8,529
Grant Gwella Ysgolion y Consortia Rhanbarthol (RCSIG).	6,873	0
Grant Datblygu Disgyblion (PDG)	202	0
Grant Cyfle Chwaraeon Cymru Gyfan	633	664
Y Gronfa Integreiddio Rhanbartho	28	53
Grant Addysg yr Awdurdod Lleol	15,585	32,069
Grant y Gwasanaethau Ieuenctid	610	610
Y Gronfa Ffyniant Gyffredin (SPF)	0	1,793
Dileu Elw o Ofal	743	311
Plant ar eu Pen eu hunain sy'n Ceisio Lloches	1,253	2,000
Gwasanaethau Cymdeithasol Oedolion a Thai:		
Cefnogi Pobl	8,831	9,621
Grant Rhaglen Datblygu'r Gweithlu Gofal Cymdeithasol	470	474
Grant Gofal Iechyd Parhaus	812	812
Grant Wanless	480	767
Trais yn Erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol	808	960
Y Gronfa Partneriaeth Rhanbarthol (RPF)	608	652
Cronfa Integreiddio Rhanbarthol	5,592	4,998
Grant Cyfalaf Cyffredinol	803	0
Digartrefedd-Neb Heb Help	1,651	1,123
Grant y Gweithlu a Chynaliadwyedd	2,727	2,731
Gwasanaethau Prifffyrdd a Thrafnidiaeth:		
Cymhorthdal Tocynnau Teithio Rhatach	1,496	1,695
Grant Gwasanaethau Trafnidiaeth Lleol	1,856	3,240
Gwasanaethau Diwylliannol, Amgylcheddol, Rheoleiddio a Chynllunio:		
Grant Rheoli Gwastraff Cynaliadwy	636	671
Cronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop (ERDF)	553	0
Cronfa Gymdeithasol Ewrop	612	0
Y Gronfa Ffyniant Gyffredin (SPF)	6,583	22,718
Rhanbarth Ddinesig Bae Abertawe	0	1,846
Grant Plant a Chymunedau	839	711
Cyngor Chwaraeon Cymru	383	510
Gwasanaethau Canolog i'r Cyhoedd:		
Budd-daliadau Tai	35,276	35,192

Parhad trosodd

	2023-24 £'000	2024-25 £'000
Grantiau Eraill:		
Grantiau Addysg a Gwasanaethau Plant Llywodraeth Cymru - Adfer ar ôl COVID	3,370	0
Cynllun Adsefydlu Wcrainiaid	1,325	569
Grantiau eraill a ariennir gan Lywodraeth Cymru*	5,688	4,400
Grantiau eraill	11,313	13,412
Cyfanswm	134,241	161,294

* Mae ffigur cymharol 2023/24 ar gyfer y Cynllun Datblygu Gwledig (£442K) wedi'i aildosbarthu fel Grantiau Eraill - ariannwyd gan Lywodraeth Cymru.

	2023-24 £'000	2024-25 £'000
Grant Cynnal Refeniw	276,430	281,597
Grantiau Cyffredinol Y Llywodraeth	0	9,178
Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf		
Grant Ysgolion yr 21ain Ganrif/Grant Gwella Adeiladu Ysgolion	1,953	8,185
Lwfans Atgyweiriadau Mawr	12,302	13,384
Grantiau Trafnidiaeth	6,873	7,504
Grant Cyfalaf Cyffredinol	5,273	4,517
Cronfa Gofal Canolraddol	1,303	4,704
ERDF	2,117	0
Grant Cyfalaf Cynnal Ysgolion	504	2,475
Grant y Gwasanaeth Ynni	4,304	316
Grant Twrisitaeth	631	2,945
Grant amddiffyn arfordirol	306	0
Grant Rheoli Gwastraff Strategol (SWM)	60	182
Y Gronfa Ffyniant Bro	1,509	22,593
Y Gronfa Ffyniant Gyffredin (SPF)	2,989	2,671
Cyllid Dinas-ranbarth Bae Abertawe	19,768	9,245
Grantiau a Chyfraniadau Eraill	2,065	6,788
Cyfanswm	61,957	85,509

Mae'r Awdurdod wedi cael nifer o grantiau, cyfraniadau a rhoddion nad ydynt wedi cael eu cydnabod fel incwm eto gan fod amodau'n gysylltiedig â hwy a fydd yn ei gwneud yn ofynnol i arian neu eiddo gael ei ddychwelyd i'r rhoddwr. Mae'r balansau ar ddiwedd y flwyddyn fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2024 £'000	31 Mawrth 2025 £'000
Derbyniadau Grantiau Refeniw ymlaen llaw		
Cymunedol - amrywiol	231	217
Lle a Seilwaith - amrywiol	263	281
Prif Weithredwr - amrywiol	375	309
Prif Weithredwr - Y Gronfa Ffyniant Gyffredin (SPF)	6,134	0
Addysg - amrywiol	138	20
	7,141	827

Prif Grantiau yn erbyn Grantiau Asiantaeth

Fel y nodwyd yn Nodyn 1.2.2 crynhoir gwerth ffrydiau cyllido ychwanegol sy'n darparu ystod o daliadau cymorth yn y tablau canlynol:

Prifswm mewn Natur

		Incwm Llywodraeth Cymru	Incwm Cyrff Cyhoeddus Eraill
2024/25	Gwariant		
	£'000	£'000	£'000
Cynllun Adsefydlu Wcrainiaid	354	(569)	0
Grant Dewisol Costau Byw	53	0	0
CYFANSWM	407	(569)	0

Asiantaeth mewn Natur

		Incwm Llywodraeth Cymru	Incwm Cyrff Cyhoeddus Eraill
2024/25	Gwariant		
	£'000	£'000	£'000
Cynllun Adsefydlu Wcrainiaid	300	(10)	(290)
CYFANSWM	300	(10)	(290)

6.36 Trafodion gyda Phartïon Cysylltiedig

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod ddatgelu trafodion sylweddol gyda phartïon cysylltiedig – cyrff neu unigolion sydd â'r potensial i reoli neu ddylanwadu ar yr Awdurdod neu i'r Awdurdod eu rheoli neu ddylanwadu arnynt. Mae datgelu'r trafodion hyn yn caniatáu i'r darllenwyr asesu i ba raddau y gallai'r Awdurdod fod wedi cael ei gyfyngu o ran ei allu i weithredu'n annibynnol neu y gallai fod wedi sicrhau'r gallu i gyfyngu ar allu parti arall i fargeinio'n rhydd gyda'r Awdurdod.

Llywodraeth Ganolog

Mae gan y Llywodraeth Ganolog reolaeth effeithiol dros weithrediadau cyffredinol yr Awdurdod – mae'n gyfrifol am ddarparu'r fframwaith statudol mae'r Cyngor yn gweithredu o dano, yn darparu'r rhan fwyaf o'i gyllid ar ffurf grantiau ac yn rhagnodi telerau nifer o'r trafodion sydd gan y Cyngor gyda phartïon eraill (e.e. budd-daliadau tai). Caiff y grantiau a geir oddi wrth adrannau llywodraethau eu nodi yn Nodyn 6.35.

Cronfa Bensiwn Dyfed

Gweinyddir Cronfa Bensiwn Dyfed gan Gyngor Sir Caerfyrddin. Mae'r Gronfa yn cael ei harchwilio gan bwyllgor, sy'n cynnwys aelodau o blith Cyngorwyr Sir Caerfyrddin, ac sy'n cael ei gynghori gan ymgynghorydd annibynnol. Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol yw Swyddog Cyllid Cyfrifol Cronfa Bensiwn Dyfed hefyd. Yn yr un modd, Swyddog Monitro'r Cyngor yw Swyddog Monitro'r Gronfa Bensiwn hefyd.

Manylir ar y trafodion rhwng y ddau gorff yn Nodyn 6.42. Cododd y Cyngor swm o £1.3 miliwn (£1.5 miliwn yn 2023/24) ar y Gronfa Bensiwn mewn perthynas â gweinyddiaeth a chymorth yn ystod 2024/25. Mae Credydwy'r Tymor Byr (Nodyn 6.19) yn cynnwys swm o £11.6 miliwn sy'n ddyledus i Gronfa Bensiwn Dyfed ar 31 Mawrth 2025 (£7.6 miliwn ar 31 Mawrth 2024).

CWM Environmental Cyf

Mae CWM Environmental Cyf yn is-gwmni ym mherchnogaeth lwyr Cyngor Sir Caerfyrddin. Ceir manylion buddsoddiadau yn Nodyn 6.12 o dan Fuddsoddiadau Tymor Hir. Yn dilyn newidiadau llywodraethu fel yr amlinellir yn Nodyn 6.1.18, penodwyd Cyfarwyddwr Lle a Seilwaith yn un o gyfarwyddwyr cwmni CWM Environmental. Hefyd, rheolir buddiant y Cyngor fel cyfranddaliwr drwy Fwrdd Cyfranddalwyr, sy'n cynnwys aelodau o'r Tîm Rheoli Corfforaethol yn ogystal â'r Aelod Cabinet dros Trafnidiaeth, Gwastraff a Seilwaith.

Cododd Cwm Environmental swm o £13.09 miliwn (£11.73 miliwn yn 2023/24) ar y Cyngor mewn perthynas â gwasanaethau gwastraff yn ystod 2024/25. Mae Credydwy'r Tymor Byr (Nodyn 6.19) yn cynnwys swm o £1.26 miliwn sy'n ddyledus i Cwm Environmental ar 31 Mawrth 2025 (£1.89 miliwn ar 31 Mawrth 2024).

Mae manylion benthyciad rhwng yr Awdurdod a CWM Environmental Cyf wedi'u cynnwys yn Nodyn 6.13 o dan 'Dyledwyr Tymor Hir'.

Egni Sir Gar Cyfyngedig

Cyngor Sir Caerfyrddin yw Ymddiriedolwr Gwarchod cofrestredig Egni Sir Gâr Cyfyngedig ac mae'r Aelod o'r Cabinet dros newid hinsawdd, datgarbaneiddio a ch chynaliadwyedd ar y bwrdd. Ceir manylion buddsoddiadau yn Nodyn 6.12 o dan Fuddsoddiadau Tymor Hir.

Porth Tywyn Marina Ltd (yn nwylo'r gweinyddwyr)

Ym mis Mehefin 2023, penododd yr Uchel Lys Weinyddwyr ar gyfer Burry Port Marina Ltd, y cwmni sy'n prydlesu ac yn gweithredu Marina Porth Tywyn. Yn dilyn hyn, mae'r Awdurdod wedi ymrwmo i gytundeb cyllido gyda'r Gweinyddwyr i alluogi'r harbwr i barhau i gael ei weithredu'n ddiogel yn ystod y cyfnod gweinyddu. Oherwydd y trefniant hwn, gellid ystyried bod gan yr Awdurdod elfen o reolaeth.

Nodir crynodeb o drafodion Cyngor Sir Caerfyrddin â Burry Port Marina Ltd isod:

	2024-25
	£'000
Gwariant	180
Incwm	30
	2025
Balansau heb eu talu ar 31ain Mawrth:	£'000
Dyledwyr	209
Credydwyr	88

Yn ystod mis Ebrill 2025 ildiodd y gweinyddwyr brydles yr Harbwr i Gyngor Sir Caerfyrddin gan drosglwyddo'r holl staff. Mae'r Harbwr yn parhau i fod yn weithredol.

Cartrefi Croeso Cyfyngedig

Mae Cartrefi Croeso Cyfyngedig yn gwmni tai ym mherchnogaeth lwyr Cyngor Sir Caerfyrddin. Yn y blynyddoedd blaenorol roedd gan y cwmni dri chyfarwyddwr, a benodwyd gan y Prif Weithredwr mewn ymgynghoriad ag Arweinydd y Cyngor. Yn mis Medi 2021, cytunodd y Cabinet i ddod â'r holl brosiectau oedd yn cael eu datblygu gan y cwmni yn fewnol a gweithredu'r broses gyfreithiol i'r cwmni roi'r gorau i fasnachu ond ei gadw fel cwmni "segur". Mae'r broses hon bellach wedi'i gweithredu, mae'r holl gyfarwyddwyr bellach wedi ymddiswyddo ac wedi'u disodli gan Bennaeth Tai y Cyngor at ddibenion gweinyddol yn unig. Yn ystod y flwyddyn, ni cafwyd ostyngiad yng ngwariant Cartrefi Croeso a ariennir gan y Cyngor. Y balans diwygiedig a oedd yn ddyledus i'r Cyngor ar 31 Mawrth oedd £607,000.

Llesiant Delta Wellbeing

Mae Llesiant Delta Wellbeing yn gwmni a sefydlwyd yn 2017/18 i ehangu a thyfu'r gwasanaeth Llinell Gofal sydd ym mherchnogaeth lwyr Cyngor Sir Caerfyrddin. Mae'r Cyngor yn cyflawni materion a gadwyd yn ôl o ran cyfranddalwyr drwy grŵp llywodraethu cyfranddalwyr, sy'n cynnwys aelodau o'r Tîm Rheoli Corfforaethol, Aelodau o'r Cabinet a Chynghorwyr eraill.

Nodir crynodeb o drafodion Cyngor Sir Caerfyrddin â Llesiant Delta Wellbeing isod:

	2023-24	2024-25
	£'000	£'000
Gwariant	7,253	5,625
Incwm	1,094	321

	2024	2025
	£'000	£'000
Balansau heb eu talu ar 31ain Mawrth:		
Credydwy'r	675	421
Dyledwyr	71	30

Mae'r gwariant yn cynnwys taliad i Llesiant Delta Wellbeing am ddarparu gwasanaethau Llinell Gofal i'r Cyngor, ar gyfer ei ddinasyddion ei hun ac er mwyn cyflawni rhwymedigaethau contractiol sydd gan y Cyngor gyda chwsmeriaid trydydd parti, cyflawni prosiect CONNECT o fewn Cronfa Integreiddio Rhanbarthol Partneriaeth Gofal Gorllewin Cymru yn ogystal â phrosiectau eraill gyda phartneriaid lleol.

Mae'r incwm yn cynnwys y gost a gytunwyd ar gyfer gwasanaethau cymorth a ddarperir i Llesiant Delta Wellbeing gan weithwyr y Cyngor.

Yn ystod y flwyddyn, cynyddodd y cwmni ei weithgarwch Delta Connect sy'n cael ei ariannu gan grant drwy Bartneriaeth Gofal Gorllewin Cymru a gynhelir gan y cyngor.

Buddiannau Aelodau

Mae gan yr Awdurdod drefniadau mewn lle sy'n gofyn i'r aelodau a'r swyddogion i adnabod a datgelu trafodion gyda phartion cysylltiedig.

Mae gan aelodau'r cyngor rheolaeth uniongyrchol dros polisiau cyllidebol a gweithredol y cyngor. Dangosir cyfanswm lwfansau'r aelodau a dalwyd yn 2024/25 yn Nodyn 6.31.

Talodd yr awdurdod grantiau gwerth £126k (£144k yn 2023/24) i sefydliadau yr oedd gan un deg naw aelod fuddiant ynddynt. Rhoddwyd y grantiau gan ystyried datganiadau o fuddiant mewn ffordd briodol. Ni chymerodd yr aelodau perthnasol ran mewn unrhyw drafodaeth na phenderfyniad ynghylch y grantiau.

Buddiannau Swyddogion

Prif Weithredwr

Mae aelod o deulu agos y Prif Weithredwr yn gweithio i W B Griffiths a'i feibion. Yn ystod 2024/25, gwariodd y cyngor gyfanswm o £2,092k gyda'r contractwr (£359k yn 2023/24). Roedd y swm o £153k yn ddyledus gan gredydwy'r ar 31 Mawrth 2025. (£87k ar 31 Mawrth 2024).

Swyddog Monitro

Mae'r Swyddog Monitro yn berchen ar y cyd ar eiddo rhent lle mae'r tenant yn derbyn budd-dal tai, sy'n cael ei weinyddu gan Gyngor Sir Caerfyrddin. Yn ystod 2024/25, gwerth y budd-dal tai oedd £3,883 (2023/24 £5,978).

6.37 Gweithrediadau a Reolir ar y Cyd a Threfniadau Tebyg Arall**Partneriaeth Pensiwn Cymru**

Mae Gweithredwr Cronfa Fuddsoddi Cymru wedi cael ei benodi gan Bartneriaeth Pensiwn Cymru i reoli buddsoddiadau a lleihau treuliau rheoli buddsoddiadau ar gyfer yr wyth cronfa pensiwn sydd yng Nghymru. Cyngor Sir Caerfyrddin yw'r Awdurdod Cynnal i ddarparu cymorth gweinyddol ac ysgrifenyddol a gweithredu penderfyniadau a wneir gan Gyd-bwyllgor Llywodraethu Partneriaeth Pensiwn Cymru. Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol yw Swyddog Cyllid Cyfrifol Partneriaeth Pensiwn Cymru hefyd. Yn yr un modd, Swyddog Monitro'r Cyngor yw Swyddog Monitro Partneriaeth Pensiwn Cymru hefyd.

Cododd y Cyngor swm o £165k (£157k yn 2023/24) ar Bartneriaeth Pensiwn Cymru mewn perthynas â gweinyddiaeth a chymorth yn ystod 2024/25.

	Partneriaeth Pensiwn Cymru 2024-25 Cyfanswm £'000
Gwariant	1,926 *
Incwm	(1,926)
(Gwarged)/Diffyg am y flwyddyn	0
Asedau Cyfredol	942
Rhwymedigaethau Cyfredol	(942)
Cyfanswm Asedau llai Rhwymwdigaethau	0

* Rhennir y gwariant yn gyfartal rhwng wyth o gronfeydd y CPLIL. Yr eithriad yw pan fo Ymgynghorydd Allanol yn darparu gwasanaeth ar gyfer cronfeydd penodol y CPLIL o fewn y gronfa. Mae'r costau ychwanegol hyn yn cael eu rhannu'n gyfartal rhwng y Cronfeydd priodol. Dyma wyth o gronfeydd y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol:

Cronfa Pensiwn Caerdydd a Bro Morgannwg
 Cronfa Pensiwn Dinas a Sir Abertawe
 Cronfa Pensiwn Clwyd
 Cronfa Pensiwn Dyfed
 Cronfa Pensiwn Gwent Fawr
 Cronfa Pensiwn Gwynedd
 Cronfa Pensiwn Powys
 Cronfa Pensiwn Rhondda Cynon Taf

Partneriaeth (ERW gynt)

Mae Partneriaeth yn gynghrair o awdurdodau lleol yn Ne-orllewin Cymru sy'n gweithio i wella safonau addysg plant a phobl ifanc o fewn y rhanbarth, a dyma'r sefydliad olynol yn dilyn y penderfyniad i ddiddymu ei ragflaenydd sef ERW. Gwnaed y penderfyniad i sefydlu Partneriaeth ym mis Gorffennaf 2020 a chafodd ei sefydlu'n ffurfiol ym mis Ebrill 2022 a bu'n weithredol o fis Medi 2021:

Ceir isod fersiwn o'r Cyfrif Incwm a Gwariant a'r Fantolen drafft ar gyfer y flwyddyn a oedd yn gorffen ar 31 Mawrth 2025:

	Partneriaeth	
	2024-25	
	Cyfanswm	Rhan CSG
	£'000	£'000
Gwariant	3,360	1,176
Incwm	(2,321)	(812)
(Gwarged)/Diffyg am y flwyddyn	1,039	364
Asedau Cyfredol	828	290
Rhwymedigaethau Cyfredol	(288)	(101)
Cyfanswm Asedau llai Rhwymwddigaethau	540	189
Cronfeydd	(540)	(189)
Cyfanswm Cyllido	(540)	(189)

Dinas-Ranbarth Bae Abertawe

Mae Bargaen Ddinesig Bae Abertawe yn fuddsoddiad o £1.374 biliwn mewn 9 prosiect mawr ledled Dinas-Ranbarth Bae Abertawe – sy'n cynnwys Sir Gaerfyrddin, Castell-nedd Port Talbot, Sir Benfro ac Abertawe.

Mae Bargaen Ddinesig Bae Abertawe yn cael ei harwain gan y pedwar awdurdod lleol rhanbarthol drwy Gytundeb Cyd-bwyllgor, ynghyd â phartneriaid di-bleidlais - Byrddau Iechyd Prifysgol Bae Abertawe a Hywel Dda, Prifysgol Abertawe, Prifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant.

Ceir isod fersiwn o'r Cyfrif Incwm a Gwariant a'r Fantolen ar gyfer y flwyddyn a oedd yn gorffen ar 31 Mawrth 2025:

	Dinas-Ranbarth Bae Abertawe
	2024-25
	Cyfanswm
	£'000
Gwariant	3,267
Incwm	(2,828)
(Gwarged)/Diffyg am y flwyddyn	439
Asedau Cyfredol	69,589
Rhwymedigaethau Cyfredol	(3,933)
Cyfanswm Asedau llai Rhwymwddigaethau	65,656
Cronfeydd	65,656
Cyfanswm Cyllido	65,656

Amlosgfa Gorllewin Cymru (Parc Gwyn, Arberth)

Yn ystod 2020/21, daeth i'r amlwg fod yr Awdurdod yn cadw cyfran ariannol yn Amlosgfa Gorllewin Cymru, a weithredir gan Gyngor Sir Penfro. Yn seiliedig ar gyfran o 14%, amcangyfrifir mai £230k yw'r gwarged a gronnwyd sy'n ddyledus i Gyngor Sir Caerfyrddin. Er mwyn bod yn ofalus, nid yw'r gwerth hwn wedi'i gynnwys yn yr asedau a gydnabyddir ar fantolen Sir Gaerfyrddin.

Cyd-bwyllgor Corfforaethol De-orllewin Cymru

Creodd Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 y fframwaith ar gyfer mecanwaith cyson ar gyfer cydweithio rhanbarthol rhwng llywodraeth leol, sef Cyd-bwyllgorau Corfforaethol.

Bwriad Cyd-bwyllgor Corfforaethol De-orllewin Cymru yw galluogi rhai swyddogaethau i gael eu cyflawni'n fwy effeithiol ac yn strategol ar lefel ranbarthol, gan wneud defnydd mwy effeithlon o adnoddau gwerthfawr. Mae gan Gyd-bwyllgor Corfforaethol De-orllewin Cymru swyddogaethau sy'n ymwneud â chynllunio datblygu strategol a chynllunio trafnidiaeth ranbarthol. Mae'r Cyd-bwyllgor hefyd yn gallu gwneud pethau i hyrwyddo llesiant economaidd ei ardal. Sefydlwyd Cyd-bwyllgor Corfforaethol De-orllewin Cymru yn ffurfiol ar 13 Ionawr 2022.

Ar 23 Ionawr 2024 cymeradwyodd Cyd-bwyllgor Corfforaethol De-orllewin Cymru gyllideb 2024/25 a osodwyd ar £615,049 gydag ardoll gan bob un o'r awdurdodau cyfansoddol: Sir Gaerfyrddin, Castell-nedd Port Talbot, Sir Benfro ac Abertawe. O ran rhai swyddogaethau, mae Parc Cenedlaethol Sir Benfro a Pharc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog hefyd yn aelodau.

Ceir isod fersiwn o'r Cyfrif Incwm a Gwariant a'r Fantolen ar gyfer y flwyddyn a oedd yn gorffen ar 31 Mawrth 2025:

	Cyd-bwyllgor Corfforaethol De-orllewin Cymru
	2024-25
	Cyfanswm
	£'000
Gwariant	379
Incwm	(711)
(Gwarged)/Diffyg am y flwyddyn	(332)
Asedau Cyfredol	1,293
Rhwymedigaethau Cyfredol	(117)
Cyfanswm Asedau llai Rhwymwdigaethau	1,176
Cronfeydd	1,176
Cyfanswm Cyllido	1,176

6.38 Gwariant Cyfalaf ac Ariannu Cyfalaf

Caiff cyfanswm y gwariant cyfalaf a wnaethpwyd yn y flwyddyn ei ddangos yn y tabl isod ynghyd â'r adnoddau a ddefnyddiwyd i'w ariannu. Lle bo gwariant cyfalaf i gael ei ariannu yn y blynnyddoedd i ddod trwy godi symiau i refeniw wrth i asedau gael eu defnyddio gan yr Awdurdod, mae'r gwariant yn arwain at gynnydd yn y Gofyniad Ariannu Cyfalaf, sy'n mesur y gwariant cyfalaf a wnaethpwyd yn hanesyddol gan yr Awdurdod nad yw wedi cael ei ariannu eto. Caiff y Gofyniad Ariannu Cyfalaf ei ddadansoddi yn ail ran y nodyn hwn.

	2023-24 £'000	2024-25 £'000
Buddsoddiad Cyfalaf		
Eiddo, Offeriant a Chyfarpar	107,407	131,248
Asedau Seilwaith	15,055	12,683
Eiddo Buddsoddi	1,382	417
Asedau Treftadaeth	0	16
Benthyciadau Tymor Hir	331	4,831
Gwariant Refeniw a Ariannwyd o Gyfalaf o dan Statud	7,621	16,467
	131,796	165,662
Ffynonellau Ariannol		
Derbyniadau Cyfalaf	409	4,914
Grantiau llywodraeth a Chyfraniadau Arall	62,699	80,163
Cronfa wrth gefn grantiau heb eu cymhwyso	8,509	9,325
Symiau a neilltuwyd o refeniw	21,565	9,705
Cyfraniadau refeniw uniongyrchol	14,771	8,498
Benthyciadau	23,843	53,057
	131,796	165,662
Gofyniad Ariannu Cyfalaf Agoriadol	495,646	504,328
Esboniad o'r Newidiadau yn y Flwyddyn		
Addasiad i'r balans agoriadol oherwydd IFRS16	0	11,405
	495,646	515,733
Cynnydd yn yr angen sylfaenol i fenthycia (a gynhelir gan gymorth ariannol gan lywodraethau)	2,758	2,611
Cynnydd yn yr angen sylfaenol i fenthycia (nas cynhelir gan gymorth ariannol gan lywodraethau)	5,924	31,530
Cynnydd/(gostyngiad) yn y Gofyniad Ariannu Cyfalaf	8,682	34,141
Gofyniad Ariannu Cyfalaf Terfynol	504,328	549,874

6.39 Prydlesi

Yn 2024/25, mae'r Awdurdod wedi cymhwyso IFRS 16 - Prydlesi fel y'i mabwysiadwyd gan y Cod Ymarfer Cyfrifyddu. Prif effaith y gofynion newydd yw, ar gyfer trefniadau y rhoddwyd cyfrif amdanynt yn flaenorol fel prydlesi gweithredol (h.y. heb gydnabod yr eiddo ar brydles fel ased a rhenti yn y dyfodol fel rhwymedigaeth), y dylid cynnwys ased hawl i ddefnyddio a rhwymedigaeth prydles ar y fantolen o 1 Ebrill 2024. Mae prydlesi ar gyfer eitemau isel eu gwerth a phrydlesi sy'n dod i ben ar neu cyn 31 Mawrth 2024 wedi'u heithrio o'r trefniadau newydd.

Mae IFRS 16 wedi'i chymhwyso'n ôl-weithredol, ond gan gydnabod yr effaith gronnol ar 1 Ebrill 2024. Mae hyn yn golygu bod asedau hawl i ddefnyddio a rhwymedigaethau prydles wedi'u cyfrifo fel pe bai IFRS 16 erioed wedi bod yn berthnasol ond wedi'i chydabod yn 2024/25 ac nid trwy addasu ffigurau'r flwyddyn flaenorol. Dangosir manylion y newidiadau mewn polisïau cyfrifyddu isod.

A. Diffiniad o brydles

Yn flaenorol, byddai'r Awdurdod yn penderfynu ar ddechrau contract a oedd y trefniant yn brydles neu'n cynnwys prydles o dan IFRIC 4 ac IAS 17. O dan IFRS 16, mae'r Awdurdod yn asesu a yw contract yn brydles neu'n cynnwys prydles yn seiliedig ar y diffiniad o brydles isod:

Mae contract yn brydles, neu'n cynnwys prydles, os yw'r contract yn trosglwyddo'r hawl i reoli'r defnydd o ased a nodwyd am gyfnod o amser yn gyfnewid am gydnabyddiaeth. I asesu a yw contract yn trosglwyddo'r hawl i reoli'r defnydd o ased a nodwyd, mae'r Awdurdod yn asesu'r canlynol:

- A yw'r contract yn cynnwys defnyddio ased a nodwyd – gallai hyn gael ei nodi'n benodol neu'n ymhlwg, a dylai fod ar wahân yn ffisegol neu gynrychioli'n sylweddol holl allu ased sydd ar wahân yn ffisegol. Os oedd gan y cyflenwr hawl amnewid wirioneddol, yna nid yw'r ased yn cael ei nodi;
- A oes gan yr Awdurdod yr hawl i dderbyn yn sylweddol yr holl fuddion economaidd a photensial gwasanaeth sy'n gysylltiedig â defnyddio'r ased trwy gydol y cyfnod defnydd; ac
- A oes gan yr Awdurdod yr hawl i gyfarwyddo'r defnydd a wneir o'r ased trwy gydol y cyfnod defnydd. Bydd gan yr Awdurdod yr hawl hon pan fydd ganddo'r hawl iau gwneud penderfyniadau sydd fwyaf perthnasol i newid sut mae'r ased yn cael ei ddefnyddio ac at ba ddiben. Mewn achosion prin lle mae'r penderfyniad ynghylch sut ac at ba ddiben y defnyddir yr ased yn cael ei wneud ymlaen llaw, mae gan yr Awdurdod yr hawl i gyfarwyddo'r defnydd o'r ased os yw'r canlynol yn berthnasol:
 - Bod gan yr Awdurdod yr hawl i weithredu'r ased; neu
 - Bod yr Awdurdod wedi dylunio'r ased mewn ffordd sy'n pennu ymlaen llaw sut y bydd yn cael ei ddefnyddio ac at ba ddiben

Wrth drosglwyddo i IFRS 16, dewisodd yr Awdurdod gymhwyso'r dull ymarferol fel nad oedd yn rhaid ailasesu pa drafodiadau sy'n brydlesi. Dim ond i gontractau a nodwyd yn flaenorol fel prydlesi y cymhwysodd IFRS 16. Ni chafodd contractau nad oeddent wedi'u nodi o'r blaen fel prydlesi o dan IAS 17 ac IFRIC 4 eu hailasesu o ran a oes prydles. Felly, dim ond i gontractau a wnaed neu a newidiwyd ar neu ar ôl 1 Ebrill 2024 y cymhwyswyd y diffiniad o brydles o dan IFRS 16.

B. Yr Awdurdod fel lesddeiliad

Fel lesddeiliaid, dosbarthodd yr Awdurdod brydlesi fel prydlesi gweithredol neu brydlesi cyllid yn seiliedig ar ei asesiad ynghylch a oedd y brydles yn trosglwyddo'n sylweddol yr holl risgiau a buddion sy'n gysylltiedig â pherchen ar yr ased sylfaenol i'r Awdurdod. O dan IFRS 16, mae'r Awdurdod yn cydnabod asedau hawl i ddefnyddio a rhwymedigaethau prydles ar gyfer y rhan fwyaf o brydlesi – h.y. mae'r prydlesi hyn ar y fantolen.

Penderfynodd yr Awdurdod gymhwyso eithriadau cydnabod i brydlesi tymor byr ac wedi dewis peidio â chydabod asedau hawl i ddefnyddio a rhwymedigaethau prydles ar gyfer prydlesi tymor byr sydd â thymor o 12 mis neu lai a phrydlesi asedau isel eu gwerth. Mae'r Awdurdod yn cydnabod y taliadau prydles sy'n gysylltiedig â'r prydlesi hyn fel treuliau ar sail llinell syth dros dymor y brydles.

Prydlesi sydd wedi'u dosbarthu fel prydlesi gweithredol o dan IAS 17

Wrth drosglwyddo, mesurwyd rhwymedigaethau prydles yn ôl gwerth presennol y taliadau prydles oedd yn weddill, wedi'u disgowntio yn ôl cyfradd fenthycy gynyddrannol yr Awdurdod ar 1 Ebrill 2024. Mae asedau hawl i ddefnyddio'n cael eu mesur naill ai yn ôl:

- Eu swm cario ymlaen fel pe bai IFRS 16 wedi'i chymhwyso ers y dyddiad cychwyn, wedi'u disgowntio gan ddefnyddio cyfradd fenthycy gynyddrannol yr Awdurdod ar ddyddiad y cais cychwynol neu
- Swm sy'n hafal i'r rhwymedigaeth prydles, wedi'i addasu gan swm unrhyw daliadau prydles a ragdalwyd neu a gronwyd
- Yn achos asedau hawl i ddefnyddio ar gyfer taliadau prydles hedyn pupur neu mewn enw, cydnabyddir ased hawl i ddefnyddio yn ôl gwerth teg ar 1 Ebrill 2024. Bydd unrhyw gynnydd, sef y gwahaniaeth rhwng y gwerth teg hwnnw a'r rhwymedigaeth prydles, yn cael ei gydnabod fel ased a roddwyd a'i gofnodi fel addasiad i falansau agoriadol.

Defnyddiodd yr Awdurdod y dulliau ymarferol canlynol wrth gymhwyso IFRS 16 i brydlesi a ddosbarthwyd yn flaenorol fel prydlesi gweithredol o dan IAS 17.

- Mae rhwymedigaethau prydles yn cael eu mesur yn ôl gwerth presennol y taliadau prydles oedd yn weddill ar 1 Ebrill 2024, wedi'u disgowntio yn ôl cyfradd fenthycy gynyddrannol yr Awdurdod ar y dyddiad hwnnw.
- Mae un disgownt wedi'i gymhwyso i bortffolios prydlesi â nodweddion rhesymol tebyg.
- Cyfartaledd pwysedig y cyfraddau benthyca cynyddrannol a ddefnyddiwyd i ddisgowntio rhwymedigaethau oedd 3.36%.
- Mae asedau hawl i ddefnyddio yn cael eu mesur yn ôl swm y rhwymedigaeth prydles, wedi'i addasu ar gyfer unrhyw daliadau prydles a ragdalwyd neu a gronwyd a oedd ar y fantolen ar 31 Mawrth 2024 – mae unrhyw gostau uniongyrchol cychwynol wedi'u heithrio.
- Aseswyd pob prydles i gadarnhau a oeddent yn rhwymedigaethus ar 31 Mawrth 2024, felly nid yw asedau hawl i ddefnyddio wedi bod yn destun adolygiad amhariad – mae symiau cario ymlaen wedi'u lleihau gan unrhyw ddarpariaethau ar gyfer contractau rhwymedigaethus a oedd ar fantolen 31 Mawrth 2024

Yn dilyn cymhwyso addasiad y Côd o IFRS 16 mae'r canlynol wedi'i ychwanegu at y fantolen ar:

1 Ebrill 2024:

- £13.683m Eiddo, offer a chyfarpar – tir ac adeiladau (asedau hawl i ddefnyddio)

31 Mawrth 2025:

- 4.171m Credydwyr anghyfredol (rhwymedigaethau prydles)
- £3.497m Credydwyr cyfredol (rhwymedigaethau prydles)

Mae'r rhwymedigaethau prydles sydd wedi'u cydnabod o'r newydd o £11.405m yn cymharu â'r ymrwymïadau prydles weithredol o £12.308m ar 31 Mawrth 2024 a ddangoswyd yn y nodiadau ar gyfer datganiadau ariannol 31 Mawrth 2024. Pan fydd y rhain yn cael eu disgowntio i'w gwerth presennol o £12.308m (gan ddefnyddio'r gyfradd fenthycu gynyddrannol ar 1 Ebrill 2024), mae gwahaniaeth o £903k o'r rhwymedigaethau prydles sydd wedi'u cydnabod o'r newydd. Y rheswm dros hyn yw bod y rhwymedigaethau prydles yn eithrio symiau ar gyfer prydlesi eitemau isel eu gwerth a phrydlesi a fydd yn dod i ben cyn 31 Mawrth 2025.

Prydlesi a ddosbarthwyd fel prydlesi cyllid o dan IAS 17

Nid oes gan yr Awdurdod unrhyw brydlesi wedi'u dosbarthu fel prydlesi cyllid.

Asedau Hawl i Ddefnyddio

Mae'r tabl isod yn dangos y newid yng ngwerth asedau hawl i ddefnyddio a gedwir o dan brydlesi gan yr awdurdod:

	Tir ac adeiladau £'000	Cerbydau, offer a chymarpar £'000	CYFANSWM £'000
Balans ar 1 Ebrill 2024	6,223	7,460	13,683
Ychwanegiadau	0	1,575	1,575
Ailbrisiadau	0	0	0
Dibrisio ac Amorteiddio	(736)	(4,808)	(5,544)
Gwarediadau	0	0	0
Balans ar 31 Mawrth 2025	5,487	4,227	9,714

Dadansoddiad aeddfedrwydd o rwymedigaethau prydles

Disgwylir i'r rhwymedigaethau prydles gael eu setlo dros y bandiau amser canlynol (wedi'u mesur yn ôl y symiau taliadau disgwyliedig heb eu disgowntio):

	31 Mawrth 2024 £'000	31 Mawrth 2025 £'000
Llai na blwyddyn	0	3,770
Rhwng un a phum mlynedd	0	2,874
Mwy na phum mlynedd	0	2,538
Cyfanswm rhwymedigaethau heb eu disgowntio	0	9,182

Trafodiadau o dan brydlesi:

Cafodd yr awdurdod y treuliau a'r llif arian canlynol mewn perthynas â phrydlesi.

	2023-24 £'000	2024-25 £'000
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		
Cost y llog ar rwymedigaethau prydles	0	430
Cost yn ymwneud â phrydlesi tymor byr	0	24
Cost yn ymwneud â phrydlesi eithriedig o ran eitemau isel eu gwerth	0	475
Ymrwymadau prydlesi eithriedig lluosog wedi'u heithrio o rwymedigae	0	25
Datganiad Llif arian		
Cyfanswm llif arian ar gyfer prydlesi	0	6,218

C. Yr Awdurdod fel lesydd

Nid yw'n ofynnol i'r Awdurdod wneud unrhyw addasiad wrth drosglwyddo i IFRS 16 ar gyfer prydlesi lle mae'n gweithredu fel lesydd, ac eithrio is-brydlesi, neu lle mae'r Awdurdod yn barti i brydles heb unrhyw gost ynghlwm wrthi. Fel arall, bydd yr Awdurdod yn rhoi cyfrif am brydlesi gan gymhwyso IFRS 16 fel y'i mabwysiadwyd gan y Côd o 1 Ebrill 2024.

- O dan IFRS 16, mae'n ofynnol i awdurdodau sy'n gweithredu fel lesydd canolraddol asesu dosbarthiad is-brydles gan gyfeirio at yr ased hawl i ddefnyddio, nid yr ased sylfaenol.
- Pan fo awdurdod yn barti i brydles heb unrhyw gost ynghlwm wrthi, lle mae'n gweithredu fel lesydd ac mae'r brydles yn cael ei dosbarthu fel prydles cyllid, mae'r Côt yn ei gwneud yn ofynnol iddo ddadgydnabod yr ased sy'n cael ei ddarparu i'r trydydd parti, a chydabod unrhyw werth gweddilliol heb ei warantu yn unol â gofynion IFRS 16.

Wrth drosglwyddo, ailasesodd yr Awdurdod unrhyw gontractau is-brydles a ddosbarthwyd yn flaenorol fel prydles weithredol o dan IAS 17. Mae'r Awdurdod yn dod i'r casgliad nad yw unrhyw is-brydles yn brydles cyllid o dan IFRS 16.

Prydlesi Gweithredol

Mae'r Awdurdod yn gosod eiddo ar brydles o dan brydlesi gweithredol at y dibenion canlynol:

- i ddarparu gwasanaethau cymunedol, megis cyfleusterau chwaraeon, gwasanaethau twristiaeth a chanolfannau cymunedol
- at ddibenion datblygu economaidd i ddarparu safleoedd fforddiadwy addas i fusnesau lleol.

Isod mae'r incwm a chredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn mewn perthynas â'r prydles hyn:

	2023-24 £'000	2024-25 £'000
Dim hwyrach na blwyddyn	1,302	1,242
Yn hwyrach na blwyddyn ond dim hwyrach na phum mlynedd	2,767	3,037
Yn hwyrach na phum mlynedd	24,458	22,277
	28,527	26,556

Nid yw'r taliadau prydles lleiaf a dderbynnir yn cynnwys rhenti sy'n amodol ar ddigwyddiadau a gynhelir ar ôl llofnodi'r brydles.

Yn 2024/25 roedd y rhenti amodol y gallai'r Awdurdod eu derbyn yn £4,807 (£4,807 yn 2023/24).

D. Gwerthu a Phrydlesu'n Ôl

Nid oedd gan yr Awdurdod unrhyw drafodiadau Gwerthu a Phrydlesu'n ôl ar 1 Ebrill 2024.

6.40 Colledion Amhariad

Gwnaethpwyd asesiad ar ddiwedd y flwyddyn sy'n dangos nad oes unrhyw achosion o amhariad i asedau'r Awdurdod.

6.41 Cyfrifyddu ar gyfer Cynlluniau Pensiynau fel Cynlluniau Cyfraniadau Diffiniedig

Mae athrawon sy'n cael eu cyflogi gan yr Awdurdod yn aelodau o'r Cynllun Pensiwn Athrawon, sy'n cael ei weinyddu gan yr Adran Addysg. Mae'r Cynllun yn darparu budd-daliadau penodedig i athrawon ar ôl iddynt ymddeol, ac mae'r awdurdod yn cyfrannu at y costau trwy roi cyfraniadau sydd wedi'u seilio ar ganran o gyflogau pensiynadwy'r aelodau.

Mae'r cynllun yn dechnegol yn gynllun buddiannau diffiniedig aml-gyflogwr. Fodd bynnag, nid yw'n cael ei ariannu ac mae'r Adran Addysg yn defnyddio cronfa dybiannol fel sail ar gyfer cyfrifo cyfradd cyfraniadau'r cyflogwyr a delir gan awdurdodau lleol. Prisir y gronfa dybiannol bob pedair blynedd.

Nid yw'r Awdurdod yn gallu nodi ei gyfran o sefyllfa ariannol sylfaenol a pherfformiad y Cynllun gyda digon o ddibynadwyedd at ddibenion cyfrifyddu. At ddibenion y Datganiad Cyfrifon hwn, fe'i cyfrifir felly ar yr un sail â chynllun cyfraniadau diffiniedig.

Yn 2024/25 roedd £22.4 miliwn yn daladwy gan Cyngor Sir Caerfyrddin i'r Adran Addysg mewn perthynas â chostau pensiwn athrawon, sef 28.68% o dâl pensiynadwy athrawon a darlithwyr. Y ffigurau am 2023/24 oedd £17.8 miliwn a 23.68%. Roedd £1.9 miliwn heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn. Amcangyfrifir mai £23 miliwn fydd y cyfraniadau i'w talu yn y flwyddyn ariannol nesaf.

Yn ogystal, mae'r Cyngor Sir yn gyfrifol am bob taliad pensiwn sy'n ymwneud â blynyddoedd ychwanegol y mae wedi'u dyfarnu ynghyd â'r codiadau cysylltiedig. Yn 2024/25 roedd y rhain yn dod i swm o £0.28 miliwn.

Mae'r awdurdod yn gyfrifol am gostau unrhyw fudd-daliadau ychwanegol a roddir wrth ymddeol yn gynnar y tu allan i delerau'r Cynllun Athrawon. Mae'r budd-daliadau hyn wedi'u cronni'n llawn yn y rhwymedigaeth pensiynau a ddisgrifir uchod.

6.42 Cynlluniau Pensiwn Budd-daliadau Diffiniedig

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion a chyflogeion eraill, mae'r Awdurdod yn rhoi cyfraniadau tuag at gost budd-daliadau ôl-gyflogaeth. Er na fydd y budd-daliadau hyn yn daladwy nes y bydd y gweithwyr yn ymddeol, mae'r Awdurdod wedi ymrwymo i wneud y taliadau. Mae'n rhaid datgelu'r rhwymedigaethau i wneud y taliadau hyn pan fydd gweithwyr yn ennill eu hawliau at y dyfodol.

Mae Cronfa Bensiwn Dyfed yn aelod o Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Gweinyddir ef gan Gyngor Sir Caerfyrddin ac mae'n gynllun budd-daliadau penodol, sy'n golygu fod yr awdurdod a'r gweithwyr yn talu cyfraniadau i gronfa. Cyfrif lefel y cyfraniadau i sicrhau cydbwysedd rhwng y rhwymedigaeth o ran pensiynau a'r asedau a fuddsoddiwyd.

Gweithredir Cronfa Bensiwn Dyfed dan fframwaith rheoleiddio'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a Phanel Cronfa Bensiwn Dyfed sy'n gyfrifol am lywodraethu'r cynllun. Pennir polisi yn unol â Rheoliadau'r Gronfa Bensiwn. Penodir rheolwyr buddsoddi'r gronfa gan y Pwyllgor ac fe'u cynghorir gan Ymgynghorydd Buddsoddi annibynnol a swyddogion Cyngor Sir Caerfyrddin.

Y risgiau pennaf i'r Awdurdod yn sgil y cynllun yw'r rhagdybiaethau o ran gweddill oes, newidiadau statudol yn y cynllun, newidiadau yn strwythur y cynllun (h.y. bod llawer o arian yn cael ei godi o'r cynllun), newid o ran chwyddiant, arenillion bondiau a pherfformiad y buddsoddiadau ecwiti a ddelir gan y cynllun. Caiff y rhain eu lliniaru i raddau gan y gofynion statudol i glustnodi i'r Gronfa Gyffredinol a'r Cyfrif Refeniw Tai y symiau sy'n ofynnol yn statudol fel y disgrifir yn y nodyn polisiâu cyfrifyddu.

Buddion yn ôl Disgresiwn ar ôl Ymddeol

Mae buddion yn ôl disgresiwn ar ôl ymddeol, pan ymddeolir yn gynnar, yn drefniant buddion diffiniedig nas cyllidir, a thano cydnabyddir rhwymedigaethau pan roddir dyfarniadau. Nid oes asedau wedi'u cronni gan y cynllun i dalu am y rhwymedigaethau pensiwn hyn.

Trafodion yn ymwneud â budd-daliadau ôl-gyflogaeth

Mae cost budd-daliadau ymddeol yn cael eu cydnabod yng Nghostau'r Gwasanaethau pan fo'r gweithwyr yn ennill cyflog yn hytrach na phan fo'r gweithiwr yn eu derbyn fel pensiwn. Fodd bynnag mae'r tâl a gynhwysir yn nhreth y cyngor yn seiliedig ar yr arian sy'n daldawy yn ystod y flwyddyn, felly mae gwir gost budd-daliadau ymddeol yn cael eu tynnu yn ôl allan o'r Cyfrif Incwm a Gwariant yn y Datganiad Symudiad ar Falans Cronfa'r Cyngor.

Gwnaed y trafodion canlynol yn y Cyfrif Incwm a Gwariant a Datganiad Symudiad ar Falans Cronfa'r Cyngor yn ystod y flwyddyn:

	2023-24 £'000	2024-25 £'000
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		
Costau y Gwasanaethau:		
Cost y Gwasanaeth Cyfredol	31,484	32,800
Enillion Gwasanaeth Blaenorol	0	0
Setliadau a Chwtogiadau	110	27
Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi		
Cost y Llog Net	(3,154)	(8,721)
Llog ar y Terfyn Asedau	0	10,320
Cyfanswm y Budd-daliadau Ôl-gyflogaeth a godwyd i'r Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau	28,440	34,426
Budd-daliadau Ôl-gyflogaeth eraill a godwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		
Ailfesur y rhwymedigaeth buddion diffiniedig net sef:		
Yr adenillion ar asedau'r cynllun	(81,907)	37,216
Effaith y Terfyn Ased	210,603	156,739
Yr enillion a brofwyd mewn perthynas â'r rhwymedigaethau	6,435	99
Enillion a cholledion actiwaraidd yn deillio o newidiadau yn y rhagdybiaethau demograffig	(17,100)	(3,210)
Enillion a cholledion actiwaraidd yn deillio o newidiadau yn y rhagdybiaethau ariannol	(20,829)	(191,811)
Cyfanswm y Budd-daliadau Ôl-gyflogaeth a godwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	125,642	33,459
Datganiad Newidiadau i Gronfeydd		
Gwrthdroi symiau net a godwyd i'r Warged neu Ddiffyg ar gyfer Darpariaeth Gwasanaethau ar gyfer Budd-daliadau Ôl-gyflogaeth yn unol â'r cod	(28,440)	(34,426)
Y Swm gwirioneddol a gynhwyswyd yn Balans Cronfa'r Cyngor ar gyfer pensiynau eleni:		
Cyfraniadau Cyflogwyr sy'n daladwy i'r Cynllun	30,782	33,155
Newidiadau yn y terfyn uchaf asedau hyd at 31 Mawrth 2025		
	£'000	
Effaith y terfyn uchaf asedau ar ddechrau'r cyfnod	210,603	
Llog ar warged sy'n uwch na'r terfyn uchaf asedau	10,320	
Newid yn y terfyn uchaf asedau (llog net)	156,739	
Effaith y terfyn uchaf asedau ar ddiwedd y cyfnod	377,662	

Asedau a Rhwymedigaethau mewn perthynas â Budd-daliadau Ôl-gyflogaeth**Cyngor Sir Gâr**

Newid yn asedau'r cynllun:

	2023-24	2024-25
	£'000	£'000
	(Ail-ddatgan)	
Balans ar 1 Ebrill	1,346,392	1,485,502
Y llog ar asedau'r cynllun	64,680	72,571
Yr enillion a brofwyd mewn perthynas â'r asedau	81,907	(37,216)
Costau Gweinyddiaeth	(680)	(738)
Setliadau	0	0
Cyfraniadau'r cyflogwr	30,782	33,155
Cyfraniadau gan aelodau'r cynllun	10,764	11,555
Budd-daliadau a dalwyd	(48,343)	(53,640)
Balans ar 31 Mawrth	<u>1,485,502</u>	<u>1,511,189</u>
Effaith y Terfyn Ased	(210,603)	(377,662)

Newid mewn rhwymedigaeth budd-daliadau:

	2023-24	2024-25
	£'000	£'000
	(Ail-ddatgan)	
Balans ar 1 Ebrill	(1,285,685)	(1,309,052)
Cost y Gwasanaeth Cyfredol	(31,484)	(32,800)
Cost llog	(60,846)	(63,112)
Cyfraniadau gan aelodau'r cynllun	(10,764)	(11,555)
Yr enillion a brofwyd mewn perthynas â'r rhwymedigaethau	(6,435)	(99)
Enillion a cholledion actiwaraid yn deillio o newidiadau yn y rhagdybiaethau demograffig	17,100	3,210
Enillion a cholledion actiwaraid yn deillio o newidiadau yn y rhagdybiaethau ariannol	20,829	191,811
Cwtogiadau	(110)	(27)
Setliadau	0	0
Budd-daliadau a dalwyd	48,343	53,640
Costau gwasanaeth blaenorol	0	0
Balans ar 31 Mawrth	<u>(1,309,052)</u>	<u>(1,167,984)</u>
(Rhwymedigaethau)/Asedau Net y Cynllun	<u>(34,153)</u>	<u>(34,457)</u>

Mae'r prisiad actiwaraidd o rwymedigaethau cynllun pensiwn y Cyngor a'r gronfa bensiwn a ddangosir ar y Fantolen yn adrodd ased neu rwymedigaeth net o sero. Penderfynodd Actiwari'r Cyngor, Mercer Ltd, fod gwerth teg asedau cynllun pensiwn y Cyngor yn drech na gwerth presennol rhwymedigaethau'r cynllun ar 31 Mawrth 2025 gan arwain at ased cynllun pensiwn. Mae Buddion Cyflogeion IFRIC 14 ac IAS 19 yn mynnu, lle mae ased cynllun pensiwn yn bodoli, ei fod yn cael ei fesur ar yr isaf o:

- Y gwarged yn y cynllun buddion diffiniedig; a
- Terfyn asedau, sydd wedi'i gapio ar £0

Y Terfyn asedau yw gwerth presennol unrhyw fuddion economaidd sydd ar gael ar ffurf ad-daliadau o'r cynllun neu ostyngiadau mewn cyfraniadau i'r cynllun yn y dyfodol. Cyfrifodd actiwari'r Cyngor y terfyn asedau fel gwerth presennol net costau gwasanaethau'r dyfodol llai gwerth presennol net cyfraniadau'r dyfodol. Mae terfyn uchaf yr asedau a gyfrifwyd ar gyfer 2024/25 yn arwain at fwy o gyfraniadau gwasanaeth yn y dyfodol na chostau gwasanaeth felly mae'r budd economaidd wedi'i gyfyngu i sero. Mae'r Cyngor yn dibynnu ac yn rhoi sicrwydd ar farn broffesiynol yr Actiwari a'r rhagdybiaethau a ddefnyddiwyd i gyfrifo'r prisiad actiwaraidd hwn.

Mae asedau'r Gronfa Bensiwn Dyfed yn cynnwys:

Dyfynnwyd			31 Mawrth 2024	31 Mawrth 2025
			£'000	£'000
Ecwitis	DU	le	182,068	170,311
	Fyd-eang	le	721,496	757,258
	Siapan	le	59,574	58,936
	Marchnadoed Sy'n Datblygu	Na	84,812	88,253
	Ewropeaidd heblaw DU	le	32,779	20,250
Bondiau	Credyd Byd Eang	le	139,779	138,727
Eiddo	Cronfeydd Eiddo	Na	182,977	157,768
Amgen	SAIF	Na	56,764	55,763
	Seilwaith	Na	10,321	20,854
	Seilwaith	Na	1,171	1,511
	Credyd Preifat	Na	6,326	27,957
Arian	Cyfrifon Arian	le	7,435	13,601
Cyfanswm			1,485,502	1,511,189

Hanes y Cynllun

	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24	2024-25
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	(Ail-ddatgan)				
Gwerth presennol y rhwymedigaethau yn y Cynllun					
Pensiwn Llywodraeth Leol	(1,865,382)	(1,894,891)	(1,285,685)	(1,309,052)	(1,167,984)
Gwerth teg yr asedau yn y Cynllun					
Pensiwn Llywodraeth Leol	1,304,924	1,392,785	1,346,392	1,485,502	1,511,189
Effaith y Terfyn Ased*	0	0	0	(210,603)	(377,662)
Gweddillion/(diffyg) yn y cynllun	(560,458)	(502,106)	60,707	(34,153)	(34,457)

*Mae effaith y terfyn uchaf asedau ar gyfer 2023-24 wedi'i hailddatgan i (£210,603k) o (£176,450k). Addasiad cyfrifyddu technegol yw hwn sy'n golygu bod angen cymhwyso cyfrifiad y terfyn uchaf asedau i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol ar wahân i unrhyw rwymedigaethau pensiwn heb eu hariannu y tu allan i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

Mae'r tabl yn dangos yr ymrwymadau sylfaenol sydd gan yr Awdurdod yn y tymor hir i dalu budd-daliadau ôl-gyflogaeth. Mae'r diffyg o £34.5m yn ymwneud â rhwymedigaethau pensiwn heb eu hariannu sydd wedi'u heithrio o gyfrifiad y terfyn uchaf asedau.

£34.2 miliwn yw cyfanswm y cyfraniadau disgwylidig gan yr Awdurdod i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn ystod y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2026.

Y sail ar gyfer amcangyfrif asedau a rhwymedigaethau

Mae'r rhwymedigaethau wedi cael eu hasesu ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull credydu unedau rhagamcanol, amcangyfrif o'r pensiynau y bydd yn rhaid eu talu yn y blynyddoedd i ddod gan ddibynnu ar dybiaethau ynglŷn â chyfraddau marwolaethau, lefelau cyflogau, enillion ar fuddsoddiadau, chwyddiant yn y dyfodol ac ati. Mae asedau a rhwymedigaethau Cronfa'r Cyngor Sir yn y Fantolen a chostau gwasanaeth y presennol a'r gorffennol a geir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr wedi cael eu hasesu gan Mercer Ltd, cwmni annibynnol o actiwariaid, gyda'r amcangyfrifon ar gyfer y Gronfa'n cael eu seilio ar y prisiad llawn diweddaraf o'r cynllun ar 31 Mawrth 2022.

Dangosir y prif ragdybiaethau a ddefnyddiwyd yn y cyfrifiadau isod:

	2023-24	2024-25
	%	%
Rhagdybiaethau Ariannol:		
Cyfradd chwyddiant CPI	2.7	2.6
Cyfradd y cynnydd mewn cyflogau	4.2	4.1
Cyfradd y cynnydd mewn pensiynau	2.8	2.7
Y gyfradd ar gyfer rhwymedigaethau cynlluniau disgownt	4.9	5.8

	2023-24	2024-25
	%	%
Rhagdybiaethau o ran hyd oes:		
Gweddill oes ar gyfartaledd yn 65 oed ar gyfer pensiynwyr presennol:		
Dynion	21.5	21.5
Menywod	23.8	23.9
Gweddill oes ar gyfartaledd yn 65 oed ar gyfer pensiynwyr y dyfodol:		
Dynion	22.9	22.9
Menywod	25.6	25.7

Mae'r amcangyfrif o'r ymrwymïadau buddion diffiniedig yn sensitif i'r rhagdybiaethau actiwaraid a amlinellir yn y tabl uchod. Mae'r dadansoddiadau sensitifrwydd isod wedi'u pennu ar sail y newidiadau sy'n rhesymol bosibl o ran y rhagdybiaethau a ddigwydd ar ddiwedd cyfnod yr adroddiad ac maent yn tybio, yn achos pob newid, fod y rhagdybiaeth a ddadansoddiwyd yn newid tra bo pob rhagdybiaeth arall yn aros yr un fath. Mae'r rhagdybiaethau o ran gweddill oes, er enghraifft, yn tybio bod disgwyliad oes yn codi neu'n disgyn i ddynion a menywod. Yn ymarferol, mae hyn yn annhebygol o ddigwydd, a gall newid yn rhai o'r rhagdybiaethau fod yn gysylltiedig â'i gilydd. Mae'r amcangyfrifon yn y dadansoddiadau sensitifrwydd wedi dilyn polisïau cyfrifyddu'r cynllun, h.y. ar sail actiwaraid gan ddefnyddio'r dull credydu unedau rhagamcanol. Nid oedd dulliau a mathau y rhagdybiaethau a ddefnyddiwyd wrth lunio'r dadansoddiadau sensitifrwydd isod yn wahanol i'r rhai a ddefnyddiwyd yn y cyfnod blaenorol.

	Yr Effaith ar Ymrwymiad	
	Buddion Diffiniedig y Cynllun	
	Codiad yn	Gostyngiad yn
	Rhagdybiaeth	Rhagdybiaeth
	£'000	£'000
Gweddill oes (1 flwyddyn o gynnydd neu ostyngiad)	23,724	(23,724)
Cyfradd chwyddiant (0.25% y flwyddyn o gynnydd neu ostyngiad)	42,420	(42,420)
Cyfradd y cynnydd mewn cyflogau (0.25% y flwyddyn o gynnydd neu ostyngiad)	9,767	(9,767)
Cyfradd y cynnydd mewn pensiynau (0.25% y flwyddyn o gynnydd neu ostyngiad)	42,420	(42,420)
Y gyfradd ar gyfer disgowntio rhwymedigaethau'r cynllun. (0.5% y flwyddyn o gynnydd neu ostyngiad)	(80,385)	80,385
Newid yn adenillion buddsoddi 2024/25 (cynyddu neu ostwng 1%)	0	0

6.43 Rhwymedigaethau Amodol

Tan fis Mawrth 2023, roedd yr Awdurdod yn gweithredu fel asiant casglu ar ran Dŵr Cymru mewn perthynas â thaliadau dŵr a charthffosiaeth tenantiaid y Cyfrif Refeniw Tai. Yn gyfnewid am y gwasanaeth hwn roedd yr Awdurdod wedi bod yn derbyn comisiwn sydd wedi'i drin fel ffrwd incwm i'r Cyfrif Refeniw Tai. Mae'r trefniant hwn wedi cael ei gwestiynu yn sgil dyfarniad Llys yn ystod 2015/16 (Kim Jones yn erbyn Bwrdeistref Southwark yn Llundain) a ddywedodd fod Awdurdodau Lleol sy'n casglu trethi dŵr drwy gyfrwng y Cyfrif Refeniw Tai yn gwneud hynny fel cyflenwr dŵr ac nid fel asiant i'r cyflenwr dŵr. Yn draddodiadol ystyrid hyn yn drefniant asiantaeth, ond roedd dyfarniad y Llys yn dynodi bod yr Awdurdod perthnasol wedi bod yn gweithredu fel cyflenwr dŵr, sydd â goblygiadau ariannol sylweddol i'r rheiny sy'n cael eu heffeithio o ran ffi'r asiantaeth a lle bo camau gweithredu wedi cael eu

cymryd yn erbyn dyledion rhent y gellid ystyried eu bod yn cynnwys trethi dŵr. Ar 31 Mawrth 2025 nid ydym wedi derbyn unrhyw ohebiaeth yn ymwneud â hawliadau posibl.

Er bod yr Awdurdod yn prynu ystod o yswiriannau, mae'n parhau i fod yn gyfrifol am ran o'r risg yn sgîl y ffaith ei fod yn derbyn "Gordaliadau Polisi" ac yn pennu "Terfynau Indemniad". Gosodir "Terfyn ar Golledion" ar Bolisiâu Atebolrwydd ac Eiddo sef yr uchafswm agrededig y gallai'r Awdurdod fod yn gyfrifol amdano a bwrw nad eir y tu hwnt i'r Terfynau Indemniad. Mae terfyn yr indemniad yn cael ei bennu gan yr yswiriwr a dyna'r uchafswm posibl y bydd yn ei gwmpasu o dan y contract.

Mae nifer o hawliadau yswiriant wedi cael eu cofrestru ond heb eu cwblhau eto. Ble mae'n debygol y bydd costau yn dod i ran yr Awdurdod, cydnabuwyd y gwariant yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant ac fel symudiad yn y Ddarpariaeth Yswiriant (gweler nodyn 6.20). Mae'n bosibl yr aiff yr Awdurdod i gostau yn ymwneud â hawliadau cofrestredig eraill neu hawliadau nad ydynt eto wedi cael eu cyflwyno. Neilltuwyd arian mewn Cronfa Yswiriant Wrth Gefn (gweler nodyn 6.22) at y diben hwn.

Ar ddiwedd y flwyddyn, roedd nifer fach o hawliadau cyflogaeth yn erbyn yr awdurdod nad oedd wedi'u datrys. Nid yw'n bosibl amcangyfrif yn ddibynadwy y tebygolrwydd neu'r gwerth i'r awdurdod. Felly, nid oes unrhyw ddarpariaeth wedi'i gwneud yn y datganiadau ariannol hyn.

Ym mis Tachwedd 2020, roedd dyfarniad llys ynghylch Cydraddoli Isafswm Pensiwn Gwarantedig. Dyfarnodd y Llys ei bod yn ofynnol i ymddiriedolwyr cynlluniau ailystyried Gwerthoedd Trosglwyddo Cyfwerth ag Arian Parod (CETV) o'r gorffennol i sicrhau cydraddoli Isafswm Pensiwn Gwarantedig. Gall hyn arwain at daliadau ychwanegol lle mae cydraddoli Isafswm Pensiwn Gwarantedig yn golygu na chafodd aelodau yr hyn yr oedd ganddynt hawl lawn iddo. Ar gyfer cynlluniau pensiwn gwasanaethau cyhoeddus, mae Adran Actiwari'r Llywodraeth yn disgwyl y bydd y dyfarniad hwn yn cael ei gyflwyno ar sail traws-gynllun a bydd angen cael cyngor cyfreithiol. Efallai y bydd hyn yn gofyn am ailedrych ar achosion CETV blaenorol ar gyfer aelodau a oedd wedi cyrraedd Oedran Derbyn Pensiwn y Wladwriaeth ar ôl 5 Ebrill 2016 ac a oedd wedi cymryd CETV o'r cynllun cyn i CETV gael ei gydraddoli. Er y disgwylir i hyn gynrychioli codiad cymharol fach ar gyfer is-set gymharol fach o aelodau, nid yw'n bosibl gwneud amcangyfrif dibynadwy o'r costau tebygol. Felly, nid oes unrhyw atebolrwydd wedi'i gydnabod yn y datganiadau ariannol hyn.

Ym mis Mehefin 2023, dyfarnodd yr Uchel Lys yn achos Virgin Media yn erbyn Ymddiriedolwyr Cynllun Pensiwn NTL fod newidiadau i fuddion aelodau mewn cynlluniau pensiwn buddion diffiniedig a gontractwyd allan rhwng 1996 a 2016 yn gofyn am dystysgrif actiwaraid yn unol ag adran 37 o Ddeddf Cynlluniau Pensiwn 1993, a bod newidiadau heb yr ardystiad hwn i'w hystyried yn ddi-rym. Mae'r gofyniad hwn yn berthnasol i hawliau gwasanaeth yn y gorffennol a hawliau gwasanaeth yn y dyfodol, ac i newidiadau sy'n arwain at anfantais neu fantais i aelodau'r cynllun. Apeliwyd y dyfarniad ym mis Mehefin 2024 ond gwrthodwyd yr apêl. Ar gyfer y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, nid yw Adran Actiwari'r Llywodraeth (GAD) yn credu bod unrhyw gadarnhad actiwaraid yn absennol. Felly, nid ydynt yn disgwyl unrhyw newidiadau o ran atebolrwydd yn dilyn y dyfarniad hwn. Ar ben hynny, barn Trysorlys EF yw y byddai diwygiadau perthnasol i gynlluniau gwasanaeth cyhoeddus wedi cael eu gwneud gan ddeddfwriaeth, felly mae'n parhau'n ddilys nes iddynt gael eu dirymu/diddymu gan ddeddfwriaeth newydd. Gan fod hwn yn faes cyfreithiol cymhleth, mae'n parhau i fod yn faes ansicr, gydag effaith anhysbys ar fuddion pe bai'n cael ei ganfod i fod yn berthnasol.

O fis Rhagfyr 2023, cyflwynodd Deddf Rhentu Cartrefi (Cymru) 2016 newidiadau mewn hawliau i denantiaid a chynyddodd gyfrifoldebau diogelwch i landlordiaid. Mae gan hyn

oblygiadau ariannol posibl i'r Cyfrif Refeniw Tai, ond ni ellir amcangyfrif hyn ar hyn o bryd. Mae'r cyngor yn cael cyngor cyfreithiol i egluro ei gyfrifoldebau ac unrhyw gamau adfer posibl.

6.44 **Offerynnau Ariannol**

Nodiadau Datgelu ynghylch Rhwymedigaethau Ariannol, Asedau Ariannol a Risgiau

Balansau Offerynnau Ariannol

Mae'r benthyciadau a'r buddsoddiadau a ddatgelir yn y Fantolen yn cynnwys y categorïau canlynol o offerynnau ariannol:

	Tymor Hir		Cyfredol	
	31 Mawrth 2024 £'000	31 Mawrth 2025 £'000	31 Mawrth 2024 £'000	31 Mawrth 2025 £'000
Rhwymedigaethau Ariannol (prifswm)	400,833	407,129	9,290	8,704
Llog Cronedig	0	0	2,522	2,452
Addasiadau Eraill o ran Cyfrifyddu	112	110	0	0
Rhwymedigaethau Ariannol yn ôl cost amorteiddiedig	400,945	407,239	11,812	11,156
Cyfanswm y benthyciadau				
Benthyciadau a symiau i'w derbyn (prifswm)	0	0	30,500	8,172
Llog Cronedig	0	0	574	825
Buddsoddiadau yn ôl cost amorteiddiedig	0	0	31,074	8,997
Ecwiti ar werth teg drwy incwm cynhwysfawr arall				
Buddsoddiad mewn ecwiti annyfynedig am y gost	1,009	1,009	0	0
Cyfanswm y buddsoddiadau	1,009	1,009	31,074	8,997

Enillion/Colledion yn sgil Offerynnau Ariannol

Mae'r enillion a'r colledion a nodir yn Natganiad y Cyfrif Incwm a Gwariant Cynhwysfawr mewn perthynas ag offerynnau ariannol fel a ganlyn:

	Rhwymedigaethau Ariannol		Asedau Ariannol			
	Rhwymedigaethau a fesurir yn ôl y gost amorteiddiedig		Benthyciadau a Symiau i'w Derbyn yn ol gost amorteiddiedig		Cyfanswm	
	2023-24	2024-25	2023-24	2024-25	2023-24	2024-25
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost y llog	(16,488)	(16,661)	0	0	(16,488)	(16,661)
Colledion yn sgil Amharu	0	0	0	0	0	0
Y llog sy'n daladwy a thaliadau tebyg	(16,488)	(16,661)	0	0	(16,488)	(16,661)
Incwm Llog	0	0	6,839	5,837	6,839	5,837
Incwm buddsoddi a llog	0	0	6,839	5,837	6,839	5,837
Enillion/(colled) net am y flwyddyn	(16,488)	(16,661)	6,839	5,837	(9,649)	(10,824)

Benthyciadau Gweithwyr i Brynu Car

Mae'r awdurdod yn rhoi benthyciadau ar gyfer prynu ceir i weithwyr yn yr awdurdod sydd â swyddi lle mae angen iddynt yrru'n rheolaidd ar fusnes yr awdurdod. Codir llog o 1% uwchlaw'r gyfradd sylfaenol ar y benthyciadau.

Benthyciadau Gweithwyr i Brynu Car	31 Mawrth 2024	31 Mawrth 2025
	£'000	£'000
Balans Agoriadol	17	23
Benthyciadau Newydd	17	0
Benthyciadau a ad-dalwyd	(11)	(10)
Balans Cau	23	13

Cario Gwerth Teg yr Asedau a'r Rhwymedigaethau yn ôl y Costau Amorteiddio

Mae rhwymedigaethau ariannol ac asedau ariannol megis benthyciadau a symiau i'w derbyn yn cael eu cario ar y fantolen yn ôl y gost amorteiddio. Gellir asesu eu gwerth teg drwy gyfrifo gwerth presennol y llif arian sy'n digwydd dros weddill bywyd yr offerynnau gan ddefnyddio'r tybiaethau canlynol:

- O ran benthyciadau gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (BBGC) a benthyciadau eraill sy'n daladwy, defnyddiwyd cyfraddau ad-daliadau cynnar y BBGC i roi'r gwerth teg yn unol â gweithdrefnau'r BBGC ar gyfer adbrynu dyledion;
- O ran benthyciadau i'w derbyn defnyddiwyd cyfraddau meincnod cyffredin y farchnad i roi'r gwerth teg;

- Pan fo offeryn i'w dalu ymhen llai na 12 mis neu mae'n ddyled fasnachol neu'n swm arall i'w dderbyn bernir mai'r gwerth teg fydd y prifswm sydd heb ei dalu neu'r swm ar y bil;
- Cymerir mai'r swm ar yr anfoneb neu'r bil fydd gwerth teg y dyledion a symiau eraill i'w derbyn.

Mae'r gwerthoedd teg a gyfrifwyd fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2024		31 Mawrth 2025	
	Swm a gariwyd	Gwerth Teg	Swm a gariwyd	Gwerth Teg
Dyled BBGC	399,907	390,634	405,836	362,528
Dyled heb fod i BBGC	12,849	10,296	12,559	10,020
Cyfanswm y rhwymedigaethau ariannol	412,756	400,930	418,395	372,548

Mae'r gwerth teg yn uwch na'r swm a gariwyd gan fod portffolio benthyciadau yr Awdurdod yn cynnwys nifer o fenthyciadau cyfradd sefydlog lle mae cyfradd y llog sy'n daladwy yn uwch na'r cyfraddau sydd ar gael ar y farchnad ar fenthyciadau cyffelyb ar ddyddiad y fantolen.

	31 Mawrth 2024		31 Mawrth 2025	
	Swm a gariwyd	Gwerth Teg	Swm a gariwyd	Gwerth Teg
Benthyciadau'r farchnad arian < 1 flwyddyn	31,074	31,074	8,997	8,997
Benthyciadau'r farchnad arian > 1 flwyddyn	0	0	0	0
Cyfanswm y buddsoddiadau	31,074	31,074	8,997	8,997
Dyledion Masnachol	36,012	36,012	35,457	35,457
Cyfanswm y Benthyciadau a symiau i'w derbyn	67,086	67,086	44,454	44,454

Pennwyd gwerth teg y rhwymedigaethau ariannol drwy gyfeirio at reolau adbryniant BBGC a chyfraddau adbryniant cyffredin BBGC ar y dyddiad y lluniwyd pob mantolen ac maent yn cynnwys y llog cronedig. Defnyddiwyd yr un gweithdrefnau a'r cyfraddau llog i bennu gwerth teg dyledion nad oeddent yn rhai BBGC ac mae hyn yn rhoi amcangyfrif cadarn o werth teg yr offerynnau hynny.

Cafodd gwerth teg y benthyciadau a'r symiau i'w derbyn eu pennu drwy gyfeirio at arferion tebyg, fel uchod, sy'n rhoi amcangyfrif da o werth teg offeryn ariannol ac mae'n cynnwys y llog cronedig. Defnyddiwyd cyfraddau buddsoddi mynegiannol ar y dyddiad y lluniwyd pob mantolen i roi'r cyfraddau cyfatebol cyffredin ar y farchnad. Dylai'r cyfraddau gael eu pennu gan faint y gwerthiant a'r cymar, ond nid yw'n ymarferol i ddefnyddio'r ffigurau hynny ac nid yw'r gwahaniaeth yn debygol o fod o bwys.

Mae gwerth teg benthyciadau'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (BBGC) o £362.528 miliwn yn mesur effaith economaidd y telerau a gytunwyd â'r BBGC o'u cymharu ag amcangyfrifon o'r telerau a fyddai'n cael eu cynnig ar gyfer trafodion yn y farchnad ar ddyddiad y Fantolen. Mae'r gwahaniaeth rhwng y swm a gariwyd a'r gwerth teg yn mesur y llog ychwanegol y bydd yr Awdurdod yn ei dalu dros gyfnodau'r benthyciadau sy'n weddill o dan y cytundebau â'r BBGC, o'i gymharu â'r hyn y byddai'n ei dalu pe bai'r benthyciadau ar gyfraddau cyffredin y farchnad, cyfraddau llog adbrynant BBGC.

Fodd bynnag, mae gan yr Awdurdod allu parhaus i fenthycia ar gyfraddau gostyngol gan y BBGC yn hytrach na'r marchnadoedd. Ffordd arall o fesur y llog ychwanegol y bydd yr Awdurdod yn ei dalu o ganlyniad i'w ymrwymadau gyda'r BBGC o ran benthyciadau cyfradd sefydlog yw cymharu telerau'r benthyciadau hyn â'r cyfraddau benthycia newydd sydd ar gael gan y BBGC, cyfraddau Sicrwydd y BBGC. Os byddai gwerth yn cael ei gyfrifo ar y sail hon, byddai'r swm a gariwyd o £405.836 miliwn yn werth £325.385 miliwn.

Mae prisio offerynnau ariannol wedi cael eu dosbarthu'n dair lefel yn unol â safon a dibynadwyedd y wybodaeth a ddefnyddir i benderfynu ar werthoedd teg.

- Mewnbynnau Lefel 1 – prisiau a ddyfynnwyd nas addaswyd mewn marchnadoedd actif ar gyfer asedau neu rhwymedigaethau sydd union yr un peth, y gall yr awdurdod eu cyrchu ar y dyddiad mesur
- Mewnbynnau Lefel 2 – mewnbynnau ac eithrio prisiau a ddyfynnwyd sydd wedi'u cynnwys yn Lefel 1 sy'n weladwy ar gyfer yr ased neu'r rhwymedigaeth, naill ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol
- Mewnbynnau Lefel 3 – mewnbynnau anweladwy ar gyfer yr ased neu'r rhwymedigaeth

Gwerth Teg Asedau Ariannol

Mae rhai o asedau'r Awdurdod yn cael eu mesur ar werth teg ar sail gylchol ac fe'u disgrifir yn y tabl canlynol, gan gynnwys y technegau prisio a ddefnyddir yw mesur.

Asedau Ariannol wedi'i mesur ar werth teg

	Lefel	Techneg brisio a ddefnyddir i mesur gwerth teg	31	31
			Mawrth 2024	Mawrth 2025
Mesuriadau gwerth teg cylchol	mewnbyn yn hierarchaeth gwerth teg		£'000	£'000

Gwerth Teg trwy Incwm Cynhwysfawr Arall

Cyfranddaliadau ecwiti yn CWM				
Environmental Cyf	Lefel 3	Ar gost	329	329
Cyfranddaliadau ecwiti yn Egni				
Sir Gar Cyfyngedig	Lefel 3	Ar gost	680	680
Cyfanswm			1,009	1,009

Hierarchaeth gwerth teg ar gyfer asedau ariannol a rhwymedigaethau ariannol nad ydynt yn cael eu mesur ar werth teg.

Mesuriadau gwerth teg cylchol gan ddefnyddio:	31 Mawrth 2024		31 Mawrth 2025	
	Mewnbynnau gweladwy sylweddol		Mewnbynnau gweladwy sylweddol	
	eraill (Lefel 2)	Cyfanswm	eraill (Lefel 2)	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000
Rhwymedigaethau ariannol				
Rhwymedigaethau ariannol a ddelir yn ôl cost amorteiddiedig:				
BBGC	390,634	390,634	362,528	362,528
nid y BBGC	10,296	10,296	10,020	10,020
Cyfanswm	400,930	400,930	372,548	372,548
Asedau Ariannol				
Benthyciadau a Symiau i'w derbyn	31,074	31,074	8,997	8,997
Cyfanswm	31,074	31,074	8,997	8,997

Datgelu natur a Maint y Risg yn codi o Offerynnau Ariannol

Risgiau Allweddol

Mae gweithgareddau'r Awdurdod yn golygu ei fod yn agored i nifer o risgiau ariannol. Y risgiau allweddol yw:

- Risg credyd – y posibilrwydd y bydd partïon eraill yn methu â thalu symiau sy'n ddyledus i'r Awdurdod;
- Risg hylifedd – y posibilrwydd na fydd gan yr Awdurdod arian ar gael i fodloni ei ymrwymadau i wneud taliadau;
- Risg ail gyllido – y posibilrwydd y bydd yn rhaid i'r Awdurdod adnewyddu offeryn ariannol wedi iddo aeddfedu a hynny ar gyfraddau llog neu delerau anfanteisiol;
- Risg y farchnad – y posibilrwydd y bydd yr Awdurdod yn gwneud colled ariannol o ganlyniad i newidiadau mewn mesurau megis symudiadau mewn cyfraddau llog.

Gweithdrefnau Cyffredinol ar gyfer Rheoli Risg

Mae gweithdrefnau cyffredinol yr Awdurdod ar gyfer rheoli risg yn canolbwyntio ar natur anrhagweladwy y marchnadoedd ariannol, a phennu cyfyngiadau i leihau'r risgiau hyn. Pennir y gweithdrefnau ar gyfer rheoli risg gan fframwaith cyfreithiol sydd wedi'i nodi yn *Neddf Llywodraeth Leol 2003* a'r rheoliadau cysylltiedig. Mae'r rhain yn ei gwneud yn ofynnol bod yr Awdurdod yn cydymffurfio â Chôd Darbodus CIPFA, Côd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys y Gwasanaethau Cyhoeddus a'r Canllawiau Buddsoddi a gyhoeddwyd drwy'r Ddeddf. Yn gyffredinol mae'r gweithdrefnau hyn yn ei gwneud yn ofynnol bod yr Awdurdod yn rheoli risg fel a ganlyn:

- drwy fabwysiadu'n ffurfiol ofynion y fersiynau Diwygiedig o Gôd Darbodaeth CIPFA a Chôd Ymarfer CIPFA ynghylch Rheoli'r Trysorlys.
- Mabwysiadu'n ffurfiol Datganiad Polisi y trysorlys a chymalau Reoli Trysorlys;

- Cymeradwyo'n flynyddol ymlaen llaw ddangosyddion darbodus ar gyfer y tair blynedd ddilynol yn cyfyngu ar:
 - Holl Fenthyciadau yr Awdurdod;
 - Terfynau uchaf ac isaf o ran cyfraddau llog sefydlog ac amrywiol y bydd yn agored iddynt;
 - Terfynau uchaf ac isaf o strwythur aeddfedrwydd ei ddyled y bydd yn agored iddynt;
 - Uchafswm y buddsoddiadau blynyddol sy'n cymryd mwy na blwyddyn i aeddfedu.
- Cymeradwyo strategaeth fuddsoddi ar gyfer y flwyddyn i ddod, gan nodi'r meini prawf ar gyfer buddsoddi a dewis cymheiriaid buddsoddi yn unol â Chanllawiau'r Llywodraeth;

Mae'n ofynnol i rhain gael eu hadroddiad ac iddynt gael eu cymeradwyo pan/cyn cyllideb flynyddol yr Awdurdod i bennu Treth y Cyngor neu cyn dechrau'r flwyddyn y maent yn berthnasol iddynt. Cynhwysir manylion y materion hyn yn yr adroddiad blynyddol ar y polisïau a'r strategaeth ar gyfer rheoli'r trysorlys sy'n amlinellu'r ymagwedd fanwl at reoli risg mewn perthynas â buddsoddiad yr Awdurdod mewn offerynnau ariannol. Cyflwynir adroddiad bob chwarter i'r Aelodau ar yr union berfformiad hefyd. Gweithredir y polisïau hyn gan yr Adran Buddsoddiadau Pensiwn a'r Trysorlys.

Cafodd y strategaeth flynyddol ynghylch rheoli'r trysorlys, sy'n cynnwys y dangosyddion darbodaeth, ei chymeradwyo gan y Cyngor ar 28 Chwefror 2024 ac mae ar gael ar wefan y Cyngor. Arhosodd yr Awdurdod o fewn y Terfyn Awdurdodedig a'r Ffin Weithredol yn ystod y flwyddyn.

Mae'r Awdurdod yn cynnal egwyddorion ysgrifenedig ar gyfer rheoli risg yn gyffredinol, ynghyd â pholisïau ysgrifenedig ar gyfer meysydd penodol megis risg cyfraddau llog, risg credyd, a buddsoddi arian dros ben drwy Arferion Rheoli y Trysorlys. Mae'r Arferion hyn yn ofynnol gan y Côd Ymarfer a chânt eu hadolygu'n rheolaidd.

Risg Credyd

Buddsoddiadau

Perir risg credyd gan arian yn cael ei adnau mewn banc a sefydliadau ariannol a'r peryglon credyd y mae cwsmeriaid yr Awdurdod yn agored iddynt. Lleiheir y risg cymaint ag y bo modd drwy'r Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol (sy'n rhan o Adroddiad yr Awdurdod ynghylch y Polisi a'r Strategaeth sy'n ymwneud â Rheoli'r Trysorlys), sy'n mynnu na roddir arian ar adnau yng ngofal sefydliadau ariannol oni bai eu bod yn bodloni meini prawf penodedig ynghylch isafswm credyd, yn unol â'r Gwasanaethau Mesur Statws Credyd sy'n cael eu cynnig gan Fitch, Moody's a Standard & Poors. Mae'r Strategaeth Fuddsoddi a Pholisi Rheoli'r Trysorlys hefyd yn pennu'r uchafswm a'r cyfnod hwyaf y gellir buddsoddi mewn sefydliad ariannol o bob categori. Nid yw arian yn cael ei adnau mewn banciau a sefydliadau ariannol os nad ydynt yn bodloni isafswm gofynion y meini prawf ar gyfer buddsoddi a amlinellir uchod.

Mae'r Strategaeth Rheoli'r Trysorlys flynyddol yn nodi'r rhestr a'r terfynau. Mae cwsmeriaid ar gyfer nwyddau a gwasanaethau'n cael eu hasesu, gan gymryd i ystyriaeth eu sefyllfa ariannol, profiad blaenorol a ffactorau eraill, a chaiff terfynau credyd unigol eu gosod yn unol â graddfeydd mewnol yn unol â pharamedrau a osodir gan y cyngor.

Ni ellir asesu'n gyffredinol y graddau mwyaf y mae credyd yn risg i'r Awdurdod mewn perthynas â'i fuddsoddiadau mewn banciau a chymdeithasau adeiladu, sef £36,000, oherwydd bydd y risg y bydd unrhyw sefydliad yn methu â thalu taliadau llog neu ad-dalu'r prifswm yn benodol i bob sefydliad unigol. Mae profiad diweddar wedi dangos mai anaml y

mae endidau o'r fath yn methu â chyflawni eu hymrwymadau.

Mae'r dadansoddiad canlynol yn rhoi crynodeb o'r graddau mwyaf y mae credyd yn risg i'r Cyngor ar asedau ariannol eraill, wedi'i seilio ar brofiad o ddiffygdlu.

	Swm ar 31 Mawrth 2025 £'000	Profiad Hanesyddol o ddiffygdlu %	Amcangyfrif o uchafswm y diffygdlu y bydd yn agored iddo £'000
<u>Adneuon gyda banciau a sefydliadau ariannol</u>			
Cymheiriaid safon AAA	38,000	0.04	15.2
Cymheiriaid safon AA	29,000	0.02	5.8
Cymheiriaid safon A	29,500	0.05	14.8
Dyledion Masnachol	35,457	3.50	1,241.0
	<u>131,957</u>		<u>1,276.8</u>

Ni chafwyd unrhyw achosion o dorri meini prawf y Cyngor ar gyfer partïon i gontractau yn ystod y cyfnod adrodd ac nid yw'r Cyngor yn disgwyl unrhyw golledion eraill oherwydd diffyg perfformiad gan unrhyw un o'i bartïon i gontractau mewn perthynas ag adneuon a bondiau.

Dyledion Masnachol

Mae ffigur y dyledwyr masnach, sef y £35.457 miliwn a nodir uchod, yn cynnwys £25.291 miliwn sy'n hwyr yn cael ei dalu. Gellir dadansoddi'r symiau y mae'r dyddiad ar gyfer eu talu wedi pasio yn ôl oed fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2024 £'000	31 Mawrth 2025 £'000
Llai na tri mis	8,796	5,200
Rhwng tri a chwe mis	1,376	1,934
Rhwng chwe mis a blwyddyn	3,326	4,188
Mwy na blwyddyn	12,092	13,969
	<u>25,590</u>	<u>25,291</u>

Mae'r Cyngor yn cyflwyno tâl cyfreithiol ar eiddo lle, er enghraifft, mae'r cleientiaid angen cymorth gan y gwasanaethau cymdeithasol ond nad ydynt yn gallu fforddio talu'n syth. £1.996 miliwn oedd cyfanswm y warant gyfochrog ar 31 Mawrth 2025.

Risg Hylifedd

Mae gan yr Awdurdod fynediad parod at fenthyciadau gan y Marchnadoedd Arian i fodloni unrhyw anghenion beunyddiol o ran llif arian, ac er mai darparu mynediad at gronfeydd tymor hwy wna'r BBGC mae hefyd yn gweithredu fel benthyciwr cyfle olaf i gynghorau (er na fydd yn darparu arian i gyngor sy'n gweithredu'n anghyfreithiol). Mae Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 yn ei gwneud yn ofynnol hefyd bod yr Awdurdod yn darparu cyllideb gytbwys sy'n

sicrhau bod digon o arian yn cael ei godi i dalu am y gwariant blynyddol. Felly nid oes unrhyw risg o bwys na fydd yn gallu codi arian i fodloni ei ymrwymadau o dan offerynnau ariannol.

Mae'r Awdurdod yn rheoli ei sefyllfa o ran hylifedd drwy'r gweithdrefnau rheoli risg a nodir uchod (pennu a chymeradwyo dangosyddion darbodus a chymeradwyo polisïau a strategaeth rheoli'r trysorlys) yn ogystal â thrwy system gynhwysfawr i reoli llif arian, yn unol â'r Côd Ymarfer. Nod hyn yw sicrhau y bydd arian ar gael pan fydd ei angen.

Ail gyllido a Risg Aeddfedrwydd

Mae'r Awdurdod yn cynnal portffolio sylweddol o ddyledion a buddsoddiadau. Er mai'r gweithdrefnau ar gyfer risgiau ail gyllido a ddefnyddir mewn perthynas â'r gweithdrefnau llif arian a nodir uchod, mae'r risg yn y tymor hwy i'r Awdurdod yn ymwneud â rheoli'r buddsoddiad mewn offerynnau ariannol newydd pan fydd y rhai presennol yn aeddfedu. Mae'r risg hwn yn berthnasol pan fo rhwymedigaethau ariannol tymor hir ac asedau ariannol tymor hir yn aeddfedu.

Cyfyngiadau'r dangosydd darbodus a gymeradwywyd ar gyfer trefniadau ad-dalu benthyciadau a'r cyfyngiadau a osodir ar fuddsoddiadau sy'n hwy na blwyddyn yw'r paramedrau allweddol a ddefnyddir i ymdrin â'r risg hwn. Mae polisïau a'r strategaeth a gymeradwywyd gan yr Awdurdod ar gyfer rheoli'r trysorlys yn ymdrin â'r prif risgiau ac mae Tîm y Trysorlys yn ymdrin â'r risgiau gweithredol o fewn y paramedrau a gymeradwywyd. Mae hyn yn cynnwys:

- monitro proffil aeddfedrwydd rhwymedigaethau ariannol a newid y proffil naill ai drwy fenthyciadau newydd neu aildrefnu'r ddyled bresennol; a
- mae monitro proffil aeddfedrwydd y buddsoddiadau i sicrhau bod digon o hylifedd ar gael i fodloni anghenion beunyddiol yr Awdurdod o ran llif arian, a thaenu buddsoddiadau tymor hir yn sefydlogi taliadau aeddfedrwydd ac elw ar gyfer anghenion llif arian dros dymor hir.

Isod, ceir dadansoddiad ynghylch aeddfedrwydd y rhwymedigaethau ariannol, ynghyd ag uchafswm ac isafswm yr hyn a allai fod yn daladwy.

	2023-24			2024-25		
	Uchafswm	Isafswm	31 Mawrth	Uchafswm	Isafswm	31 Mawrth
	Cymeradwy	Cymeradwy	2024	Cymeradwy	Cymeradwy	2025
	%	%	£'000	%	%	£'000
Llai na blwyddyn	15	0	11,812	15	0	11,156
1–2 flynedd	15	0	8,704	15	0	12,690
2–5 mlynedd	50	0	24,240	50	0	34,954
5–10 mlynedd	50	0	37,088	50	0	36,684
Mwy na 10 mlynedd	50	0	330,910	N/A	0	322,911
			412,754			418,395

Mae dadansoddiad o aeddfedrwydd asedau ariannol fel a ganlyn:

	2023-24	2024-25
	£'000	£'000
Llai na blwyddyn	31,074	8,997
Mwy na blwyddyn	0	0
	31,074	8,997

Mae'r holl ddyledion a symiau eraill i'w talu i fod i gael eu talu mewn llai na blwyddyn ac nid

yw'r £35.457 miliwn o ddyledion masnachol wedi'u cynnwys yn y tabl uchod.

Risg y Farchnad

Risg Cyfradd Llog – Mae'r Awdurdod yn agored i symudiadau yn y cyfraddau llog ar ei fenthyciadau a'i fuddsoddiadau. Mae symudiadau mewn cyfraddau llog yn cael effaith gymhleth ar yr Awdurdod, yn dibynnu ar sut y mae cyfraddau llog sefydlog a chyfraddau amrywiol yn symud ar draws gyfnodau gwahanol yr offerynnau ariannol. Er enghraifft byddai codiad yn y cyfraddau llog sefydlog a'r cyfraddau amrywiol yn cael yr effeithiau canlynol:

- benthyciadau cyfradd amrywiol – bydd cost y llog a godir ar y Cyfrif Incwm a Gwariant yn codi;
- benthyciadau cyfradd sefydlog – bydd gwerth teg yr rhwymedigaeth benthyc yn disgyn(dim effaith ar balansau refeniw);
- buddsoddiadau cyfradd amrywiol – bydd incwm y llog a gredydir i'r Cyfrif Incwm a Gwariant yn codi; a
- buddsoddiadau cyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg yr asedau yn disgyn (dim effaith ar balansau refeniw).

Nid yw benthyciadau yn cael eu cario ar y fantolen yn ôl eu gwerth teg, felly ni fyddai enillion a cholledion nominal ar fenthyciadau cyfradd sefydlog yn effeithio ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Fodd bynnag bydd newidiadau yn y llog a delir ac a dderbynnir ar fenthyciadau a buddsoddiadau cyfradd amrywiol yn cael eu cynnwys yn y Cyfrif Incwm a Gwariant ac yn effeithio ar Falans Gronfa Gyffredinol y Cyngor, yn amodol ar ddylanwadau grantiau'r Llywodraeth. Bydd symudiadau yng ngwerth teg buddsoddiadau cyfradd sefydlog yn cael eu hadlewyrchu yn Datganiad am y symudiadau yng Nghronfeydd, os na fydd y buddsoddiadau wedi cael eu dynodi yn rhai Gwerth Teg drwy'r Cyfrif Incwm a Gwariant.

Mae gan yr Awdurdod nifer o strategaethau ar gyfer rheoli risg cyfraddau llog. Mae Strategaeth Flynyddol Rheoli'r Trysorlys a'r Rhaglen Cyfalaf 5 mlynedd yn dwyn ynghyd ddangosyddion darbodus y Cyngor a gweithrediadau disgwylidig y trysorlys, gan gynnwys disgwyliad yn symudiadau cyfraddau llog. O'r Strategaeth hon pennir dangosydd darbodus i ddarparu'r terfynau uchaf ac isaf o ran cyfraddau llog sefydlog ac amrywiol y bydd yr Awdurdod yn agored iddynt.

Pe byddai pob cyfradd llog wedi bod 1% yn uwch (a bod yr holl amrywiadau eraill yn gyson) byddai'r effaith ariannol fel a ganlyn:

	£'000
Cynnydd yn y llog i'w dalu ar fenthyciadau cyfradd amrywiol	0
Cynnydd yn y llog i'w dderbyn ar fuddsoddiadau cyfradd amrywiol	(717)
Cynnydd yn y grant derbyniadwy gan Lywodraethau i ariannu costau	269
Effaith ar y Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau	(448)
Cyfran o'r holl effaith a ddebydwyd i'r Cyfrif Refeniw Tai	434
Gostyngiad yng ngwerth teg asedau buddsoddi cyfradd sefydlog	0
Effaith ar Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	(14)
Gostyngiad yng ngwerth teg rhwymedigaethau benthyciadau cyfradd sefydlog (dim effaith ar y Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau nac Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall)	(40,615)

Oddeutu'r un effaith â'r uchod a gâi gostyngiad o 1% yn y cyfraddau llog ond y byddai'r symudiadau i'r gwrthwyneb. Seilir y tybiaethau hyn ar yr un fethodoleg ag a ddefnyddir yn y Nodyn – Gwerth teg Asedau a Rhwymedigaethau wedi cario ar cost amorteiddio.

Risg Prisiau – Nid yw'r Awdurdod, ac eithrio'r Gronfa Bensiwn, yn buddsoddi mewn cyfranddaliadau ecwiti. Nid yw felly'n agored i golledion yn codi oherwydd symudiadau mewn prisiau.

Risg Cyfnewidfa Dramor – Nid oes gan yr Awdurdod unrhyw asedau nac rhwymedigaethau ariannol mewn arian tramor. Nid yw felly yn agored i golledion yn codi o oherwydd symudiadau yn y cyfraddau cyfnewid.

6.45 **Safonau Cyfrifyddu sydd wedi'u cyhoeddi ond heb eu mabwysiadu hyd yn hyn.**

Mae Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol CIPFA yn mynnu bod effaith ddisgwyliedig unrhyw safonau cyfrifyddu sydd wedi eu cyhoeddi ond heb eu mabwysiadu eto yn cael ei datgan. Ar ddyddiad y fantolen, nid oes safonau neu ddiwygiadau perthnasol i safonau presennol sydd wedi eu cyhoeddi ond sydd heb eu mabwysiadu eto gan y Cod a fydd yn cael unrhyw effaith ar y datganiadau ariannol. Mae'r manylion canlynol wedi'u darparu er gwybodaeth:

Mae Côt 2025/26 yn cyflwyno newidiadau sy'n deillio o'r canllawiau cyfrifyddu mewn perthynas â:

- IFRS 7 Contractau Yswiriant: Mae IFRS 17 yn disodli IFRS 4 ac yn nodi egwyddorion ar gyfer cydnabod, mesur, cyflwyno a datgelu contractau yswiriant.
- IAS 21 Effeithiau Newidiadau Mewn Cyfraddau Cyfnewid Tramor (Diffyg Cyfnewidiadwyedd). Mae'r diwygiadau i IAS 21 yn esbonio sut y dylai endid asesu a yw arian cyfredol yn gyfnewidiol a sut y dylai bennu cyfradd cyfnewid ar y pryd pan welir diffyg cyfnewidiadwyedd, yn ogystal â gofyn am ddatgelu gwybodaeth sy'n galluogi defnyddwyr datganiadau ariannol i ddeall yr effaith pan nad yw arian cyfredol yn gyfnewidiadwy.
- Mae'r newidiadau i fesur asedau na fuddsoddir o fewn Côt 2025/26 yn cynnwys addasiadau a dehongliadau o IAS 16 Eiddo, Offer a Chyfarpar ac IAS 38 Asedau Anniriaethol. Mae'r rhain yn cynnwys sefydlu tair proses ailbrisio ar gyfer eiddo, offer a chyfarpar gweithredol, gan ofyn am ddefnyddio ffactorau mynegrifo ar gyfer asedau diriaethol na fuddsoddir a gofyniad i brisio asedau anniriaethol gan ddefnyddio'r dull cost hanesyddol. Mae gan y rhain yr un effaith a gofyn am newid i bolisi cyfrifyddu oherwydd diwygiad i'r safonau, a fyddai fel arfer yn cael ei ddatgelu o dan IAS 8. Fodd bynnag, mae'r addasiadau hefyd yn cynnwys rhyddhad rhag gofynion IAS 8 ar ôl newid yn y polisi cyfrifyddu.

Gan ei bod yn ofynnol yn ôl y Côt bod y safonau hyn yn weithredol o 1 Ebrill 2025 nid oes unrhyw effaith ar Ddatganiad Cyfrifon 2024/25.

6.46 Addasu ffigurau'r cyfnod blaenorol

Mae mantolen y cyfnod blaenorol wedi'i hailddatgan i adlewyrchu effaith y terfyn uchaf asedau ar y gronfa wrth gefn pensiynau. Mae effaith y terfyn uchaf asedau wedi'i hailddatgan i (£210,603k) o (£176,450k). Adlewyrchwyd yr addasiadau hyn yn y Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen, y Gronfa Wrth Gefn (Nodyn 6.27) a Chynlluniau Pensiwn Buddion Diffiniedig (Nodyn 6.42).

6.47 Digwyddiadau ar ôl y Cyfnod Adrodd

Awdurdodwyd y datganiad o gyfrifon i'w gyhoeddi gan Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol ar 30 Mehefin 2025. Nid yw digwyddiadau sy'n digwydd ar ôl y dyddiad hwn yn cael eu hadlewyrchu yn y datganiadau ariannol neu'r nodiadau. Lle bo digwyddiadau'n digwydd cyn y dyddiad hwn yn darparu gwybodaeth am amodau a oedd yn bodoli ar 31 Mawrth 2025, mae'r ffigurau yn y datganiadau ariannol a'r nodiadau wedi'u haddasu ym mhob agwedd sylweddol i adlewyrchu effaith y wybodaeth hon.

7 Y CYFRIF REFENIW TAI (CRT)**7.1 Datganiad Incwm a Gwariant CRT**

2023-24 £'000			2024-25 £'000
	Gwariant	Nodiadau	
	Atgyweiro a Chynnal a Chadw		
6,832	- Ymatebol		14,141
6,828	- Cynlluniwyd/Cylchredol		3,648
3,999	- Tai Gwag		2,543
14,162	Goruwchwilio a Rheoli		14,763
1,560	Taliadau Cymorth Canolog		1,663
1,242	Rhenti, Ardrethi Trethi a chostau eraill		1,549
260	Newidiadau i'r lwfans ar gyfer drwgddyledion		318
42,747	Dibrisiant ac Amhariad Asedau nad ydynt yn gyfredol	8.6	26,195
0	Gwariant Refeniw a Gyllidir gan Gyfalaf dan Statud		0
41	Costau Rheoli Dyledion		43
<u>77,671</u>	Cyfanswm Gwariant		<u>64,863</u>
	Incwm		
(47,274)	Rhenti Anheddau	8.1	(51,859)
(140)	Rhenti nad ydynt yn Annedd		(145)
(36)	Lesddeiliaid		(30)
(913)	Ffioedd Gwasanaethau	8.2	(1,031)
(672)	Grantiau		(882)
(686)	Incwm Arall		(963)
3	Comisiwn - Trethi Dŵr		0
<u>(49,718)</u>	Cyfanswm Incwm		<u>(54,910)</u>
27,953	Cost Net Gwasanaethau y CRT fel y mae wedi ei gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant		9,953
331	Cyfran Gwasanaethau y CRT o'r Craidd Corfforaethol a Democrataidd		344
28,284	(Incwm)/Cost net Gwasanaethau CRT		10,297
	Cyfran CRT yr incwm a gwariant gweithredol a gynhwysir yn Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		
(3)	(Cynydd) neu ostyngiad ar werthu Asedau nad ydynt yn gyfredol CRT		(84)
9,894	Y Llôg sy'n daladwy a chostau cyffelyb		10,207
(674)	Y Llôg a geir a'r incwm buddsoddi		(552)
(144)	Llog net ar y rhywmedigaeth/(ased) buddion diffiniedig net		75
(13,714)	Grantiau a chyfraniadau cyfalaf derbyniadwy		(16,621)
<u>23,643</u>	(Gwarged) neu Diffyg am y flwyddyn ar Wasanaethau CRT		<u>3,322</u>

7.2 **Datganiad Newidiadau i'r Cyfrif Refeniw Tai**

Mae'r amcanion cyffredinol ar gyfer y Datganiad Newidiadau i'r Cyfrif Refeniw Tai a'r egwyddorion cyffredinol ar gyfer ei lunio yr un peth â'r rheiny'n gyffredinol ar gyfer y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd, y mae wedi'i gynnwys ynddo. Mae'r datganiad yn cymryd yr alldro ar Ddatganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai ac yn ei gysoni i'r warged neu ddiffyg ar gyfer y flwyddyn ar Falans y Cyfrif Refeniw Tai, wedi'i gyfrifo'n unol â gofynion Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989.

2023-24 £'000			2024-25 £'000	2024-25 £'000
(16,998)	Balans ar y CRT ar ddiwedd y flwyddyn blaenorol			(11,996)
	(Gwarged) neu ddiffyg ar gyfer y flwyddyn ar Gyfrif			
23,643	Incwm a Gwariant y CRT		3,322	
	Addasiadau rhwng sail cyfrifyddu a sail ariannu o dan y			
(15,649)	statud	7.3	73	
	Cynnydd neu (ostyngiad) net cyn trosglwyddiadau i neu			
7,994	o		3,395	
(2,992)	Trosglwyddiadau (i) neu o gronfeydd	7.4	(2,338)	
	(Cynnydd) neu ostyngiad yn y flwyddyn ar y CRT			1,057
5,002				
(11,996)	Balans ar y CRT ar ddiwedd y flwyddyn gyfredol			(10,939)

7.3 **Addasiadau rhwng y Sail Cyfrifyddu a'r Sail Ariannu yn unol â'r rheoliadau stadud**

2023-24 £'000		2024-25 £'000
0	Amorteiddio Premimau a Disgowntiau	0
(135)	Trosglwyddiadau i / (o'r) Cyfrif Absoneldebau Cronedig	87
4	Cynnydd neu ostyngiad ar werthu Asedau CRT anghyfredol	85
(13)	Cyfran CRT o'r cyfraniadau i / o'r Gronfa Pensiynau	(209)
8,910	Gwariant Cyfalaf cyllidwyd gan CRT	4,795
(24,415)	Trosglwyddiadau i / o'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf	(4,685)
(15,649)		73

7.4 **Trosglwyddiadau i neu (o'r) Cronfeydd Wrth Gefn wedi'u Clustnodi**

2023-24				2024-25		
£'000	£'000	£'000		£'000	£'000	£'000
Tros. o	Tros. i	Net		Tros. o	Tros. i	Net
(78)	196	118	Cronfa Yswiriant	(131)	212	81
(3,110)	0	(3,110)	Cyfrif Gweithredol Cymunedau	(2,419)	0	(2,419)
(3,188)	196	(2,992)		(2,550)	212	(2,338)

8 NODIADAU I'R DATGANIAD INCWM A GWARIANT Y CYFRIF REFENIW TAI (CRT)

Cyflwyniad

Cofnod yw'r Cyfrif Refeniw Tai o'r incwm a'r gwariant refeniw sy'n gysylltiedig â stoc dai awdurdod. Prif ddiben y Cyfrif yw sicrhau bod y rhenti a godir ar denantiaid yn cyfateb i'r gwariant ar reoli tenantiaethau ac ar gynnal a chadw tai. Yn sgil hyn cyfrif statudol yw'r Cyfrif Refeniw Tai, sydd wedi ei neilltuo rhag gweddill Cronfa'r Cyngor, fel na ellir defnyddio arian treth y cyngor i gynorthwyo â rhenti (neu i'r gwrthwyneb).

8.1 Incwm Rhenti Grôs

Dyma gyfanswm yr incwm rhent a ddisgwyli'r yn ystod y flwyddyn ar ôl caniatáu am adeiladau gwag a.y.y.b. Yn 2024/25 y cyfanswm oedd £51.9 miliwn (£47.3 miliwn am 2023/24). Ar 31 Mawrth 2025 roedd 2.27% o'r eiddo a oedd ar gael i'w gosod, yn wag (1.9% ar 31 Mawrth 2024). Cyfartaledd y rhenti oedd £105.21 yr wythnos yn 2024/25 (£98.58 yn 2023/24).

8.2 Taliadau Gwasanaethau a Chyfleusterau

Hwn yw incwm yr Awdurdod o daliadau am wasanaethau a chyfleusterau yn gysylltiedig â darparu tai ac eiddo arall o fewn y Cyfrif Refeniw Tai. Roedd hyn yn dod i gyfanswm o £1.061miliwn yn 2024/25 (£950k yn 2023/24).

8.3 Y Stoc Dai

Roedd y Cyngor yn gyfrifol am reoli 9,390 o anheddau ar gyfartaledd yn ystod 2024/25 (9,335 yn 2023/24). Roedd y stoc ar 31 Mawrth fel â ganlyn:

	2023-24	2024-25
Tai	5,162	5,176
Fflatiau/Rhandai/Fflat un ystafell	2,028	2,049
Byngalos	2,176	2,188
	9,366	9,413

Gellir crynhoi'r newid yn y stoc fel â ganlyn:

	2023-24	2023-24
Y Stoc Agoriadol ar 1 Ebrill	9,303	9,366
Gwerthiannau	0	0
Dymchweliadau/Dilewyd	(13)	0
Adeiladu o'r Newydd/Prynu/Trosi	76	47
Y Stoc wrth Gau 31 Mawrth	9,366	9,413

8.4 Ôl-ddyledion Rhent

	Ar 31 Mawrth 2024 £'000	Ar 31 Mawrth 2025 £'000
Ôl-ddyledion	3,082	3,062
Ôl-ddyledion fel Canran o'r Incwm Gros o Renti	6.44%	5.85%

O gymharu â'r flwyddyn flaenorol mae yna ostyngiad o 0.2% yn ôl-ddyledion y tenantiaid presennol, o ran y ganran o ddebyd gros sydd i'w gasglu. Mae'r perfformiad y tu allan i'r ffiniau o ran yr hyn a ystyrir yn lefel arferion da (2%) sef 3.6%. Mae yna ostyngiad o 0.04% yn ôl-ddyledion y cyn-denantiaid, o ran y ganran o'r debyd gros sydd i'w gasglu. Ar ôl cymeryd y £275,000 dyledion a ddilëir i ystyriaeth, roedd ostyngiad o 0.2%.(£155k yn 2023/24)

Roedd y ddarpariaeth ar gyfer Drwgddyledion ar 31 Mawrth 2025 yn £1,382,074 (£1,442,551 ar 31 Mawrth 2024).

8.5 **Gwariant Cyfalaf**

Cyfanswm y Gwariant Cyfalaf yn 2024/25 ar dir a phreswylfeydd sydd ynghlwm wrth y Cyfrif Refeniw Tai oedd £38.650 miliwn (£33.288 miliwn yn 2023/24).

	2023-24 £'000	2024-25 £'000
Cyllidwyd hyn fel â ganlyn :-		
Lwfans Atgyweiriadau Sylweddol	6,200	7,976
Benthyciadau	10,906	16,971
Derbyniadau Cyfalaf - Gwerthiant Preswylfeydd/Tir	166	85
Cyllid Allanol	7,106	8,319
Incwm Adran 106	0	504
Cyllid Refeniw Uniongyrchol	8,910	4,795
	33,288	38,650
Gwariwyd ar:		
Tai	32,763	38,125
Tir	0	0
Eraill	525	525
	33,288	38,650

8.6 **Dibrisiant**

Mae dibrisiad a cholledion amharu mewn perthynas ag asedau'r Cyfrif Refeniw Tai wedi cael eu debydu i'r Cyfrif Incwm a Gwariant yn unol â darpariaethau cyffredinol SORP a'u tynnu yn ôl allan yn y Symudiadau ym malans y Cyfrif Refeniw Tai. Yn lle'r tâl dibrisiad, cofnodwyd Darpariaeth Refeniw Isaf y Cyfrif Refeniw Tai ar ffurf credyd o'r Cyfrif Cyllid Cyfalaf i osgoi effeithio lefelau rhenti.

Mae preswylfeydd y Cyfrif Refeniw Tai yn cael eu hailbrisio bob pum mlynedd, a cafodd hyn eu wneud diwethaf ar 1 Ebrill 2020. Cynhaliwyd ymarfer ar 31 Mawrth 2024 i adolygu a oedd y swm a gariwyd yn sylweddol wahanol i'r gwerth presennol ar ddiwedd y flwyddyn. O fabwysiadu mynegai'r Gofrestrfa Tir, a ddangosodd cynydd o 5.7% ar gyfer Sir Gaerfyrddin, bu newid sylweddol. Felly mae'r ganran hon wedi cael ei chymhwyso ar draws pob math o dai.

Dibrisiant a Cholledion Amhariad:

	2023-24	2024-25
	£'000	£'000
Dibrisiant	15,903	15,214
Amhariadau a Cholledion Adbriso	26,844	10,832
Dibrisiant Asedau Hawl I Ddefnyddio	0	149
	<u>42,747</u>	<u>26,195</u>

Amhariadau a Cholledion Adbriso ar:

	2023-24	2024-25
	£'000	£'000
Tai	20,987	6,555
Tir	14	0
Eraill	5,843	4,277
	<u>26,844</u>	<u>10,832</u>

9 CYFRIF CRONFA'R DEGWM DYFED

Mae Cronfa'r Degwm Dyfed yn gynllun sydd yn bennaf yn rhoi grantiau tuag at gostau cynnal a chadw addoldai. Er hynny, gall elusennau cofrestredig sy'n dod â budd i drigolion wneud cais am gymorth tuag at gostau rhedeg, neu gost prosiect penodol neu gost prynu offer. Yn ogystal â chynorthwyo elusennau cenedlaethol, mae'r Gronfa'n cefnogi elusennau lleol sy'n gyfrifol am ddarparu cyfleusterau hamdden neu wasanaethau eraill sydd o les i'r Gymuned.

Adeg Ad-drefnu Llywodraeth Leol yn 1996 rhannwyd y Gronfa ymhlith yr Awdurdodau Unedol newydd. Roedd y swm a oedd ar gael i bob Awdurdod yn cael ei gyfrifo yn ôl y canrannau canlynol y cytunwyd arnynt:

Cyngor Sir Caerfyrddin	41%
Cyngor Sir Ceredigion	25%
Cyngor Sir Benfro	34%

Cytunwyd mai Cyngor Sir Caerfyrddin fyddai'n gyfrifol am weinyddu'r portffolio buddsoddiadau.

Gweddill Sir Gaerfyrddin yn y gronfa ar 31 Mawrth 2025 oedd £1.851 miliwn (£1.868 miliwn ar 31 Mawrth 2024).

10 CRONFEYDD YMDDIRIEDOLAETHAU 2024/25

Mae'r cyngor yn gweithredu cronfeydd ymddiriedolaeth ar gyfer gwasanaethau addysg, gwasanaethau diwylliannol a gwasanaethau cymdeithasol. Mae'r rhain yn cynrychioli cyfanswm asedau net o £984k ar 31 Mawrth 2025 (£932k ar 31 Mawrth 2024).

11 GOFAL CYMDEITHASOL / GWASANAETHAU PLANT – EIDDO PRESWYLLWYR, CYFRIFON A GEDWIR YN DDIOGEL, CRONFEYDD AMWYNDER A CHYFRIFON BUDDION I'R STAFF

11.1 Eiddo Preswylwyr

Caniateir pobl mewn cartrefi preswyl i gael lwfans personol a delir iddynt bob wythnos. Os nad yw'r preswilydd yn dymuno gwario'r holl lwfans mewn wythnos telir yr hyn sy'n weddill i gyfrif Cadwmigei y Preswylwyr. Roedd y balans ar 31 Mawrth 2025 yn £687,252 (£682,325 ar 31 Mawrth 2024) ac mae hyn yn adlewyrchu swm y lwfansau personol sy'n cael eu dal gan yr Awdurdod ar ran ei drigolion.

11.2 Cyfrifon a Gedwir yn Diogel

Mae'r Adran Cymunedau yn cadw Cyfrifon a Gedwir yn Ddiogel ar gyfer defnyddwyr y gwasanaeth sy'n byw yn y gymuned nad ydynt yn gallu delio â'u materion ariannol oherwydd anallu meddyliol. Y Cyfarwyddwr Cymunedau yw'r sawl sydd wedi'i enwebu gyda'r Adran Gwaith a Phensiynau ar gyfer bob un o'r rhai hyn sy'n defnyddio'r gwasanaeth. Y balans ar 31 Mawrth 2025 oedd £1,365,248 (£1,443,744 ar 31 Mawrth 2024) ac mae hyn yn adlewyrchu'r swm arian a ddelir gan yr Awdurdod ar ran defnyddwyr ei wasanaeth.

11.3 Cronfeydd Amwynder a Chyfrifon Buddion i'r Staff

Cronfeydd a gedwir ar ran sefydliadau, megis canolfannau dydd, chartrefi preswyl a canolfannau plant/cylchoedd chwarae yw cronfeydd amwynder. Mae'r taliadau ar gyfer eitemau a brynir er budd preswylwyr a chleientiaid y sefydliadau hyn, a daw'r incwm o roddion ac anrhegion ac ati gan deuluoedd y cleientiaid, a chymynroddion o ystadau cleientiaid ymadawedig.

Cronfeydd a gedwir ar ran staff sy'n gweithio mewn sefydliadau penodol a geir yn y Cyfrifon Buddion i'r Staff. Daw'r incwm o roddion gan deuluoedd cleientiaid a chymynroddion o ystadau cleientiaid ymadawedig. Mae'r taliadau ar gyfer eitemau sydd o fudd i'r holl staff sy'n gweithio mewn sefydliad penodol.

Roedd y balans ar 31 Mawrth 2025 yn £151,676 (£137,535 ar 31 Mawrth 2024).

11.4 Cyfrifon a Reolir – Taliadau uniongyrchol

Mae Taliadau Uniongyrchol yn caniatáu i ddefnyddwyr gwasanaeth dderbyn taliadau arian parod gan yr awdurdod lleol yn hytrach na gwasanaethau gofal. Gall hyn roi mwy o hyblygrwydd a rheolaeth i'r defnyddiwr gwasanaeth o'i becyn cymorth. Caiff cyfrifon eu rheoli gan dîm yn yr Adran Cymunedau sy'n darparu gwasanaethau cymorth a chyngor i dderbynwyr taliadau uniongyrchol, gan gynnwys gwasanaethau bancio rheoledig a gwasanaethau'r gyflogres ar gyfer y Cynorthwyr Personol sy'n darparu gofal.

Y balans ar 31 Mawrth 2025 oedd £3,354,634 ar ran defnyddwyr y gwasanaeth. Y balans ar 31 Mawrth 2024 oedd £3,084,526.

11.5 Cyfrifon Cronfeydd Ysgolion

Mae gan y rhan fwyaf o ysgolion gyfrifon a reolir gan weithwyr ysgol ond nid ydynt yn rhan o gyllideb ddirprwyedig yr ysgol ac y tu allan i'r diffiniad o arian cyhoeddus.

Cyfanswm y balans ar draws yr ysgolion ar 31 Mawrth 2025 oedd £3,425,232.

12 GEIRFA

Mae'r adran ganlynol yn ceisio esbonio ystyr rhai o'r termau technegol sy'n cael eu defnyddio yn y Datganiadau. Mae'r adran wedi'i rhannu yn dermau Cyffredinol a'r rhai hynny sy'n ymwneud â Chyfrifon y Gronfa Bensiwn.

Cyffredinol

Amrywiad

Y gwahaniaeth rhwng yr union wariant a'r gyllideb – a fynegir fel arian neu ganran.

Archwiliad

Archwiliad annibynnol ar ein gweithgareddau yw'r archwiliad hwn

Archwilio Cymru

Corff annibynnol yn cael ei arwain gan Archwilydd Cyffredinol Cymru sy'n gyfrifol am benodi archwilywyr allanol i awdurdodau lleol.

Asedau a Ddelir i'w Gwerthu

Mae'r rhain yn asedau na ddefnyddir mwyach i ddarparu gwasanaeth ac sydd wrthi'n cael eu marchnata ac sy'n debygol iawn o gael eu gwerthu cyn pen blwyddyn.

Asedau Cyfredol

Asedau tymor byr yw'r rhain, sydd ar gael i'r Awdurdod defnyddio yn ystod y flwyddyn gyfrifydda ganlynol.

Asedau/Rhwymedigaethau Pensiynau Net (Nodiadau ar y Symudiad mewn Rhwymedigaethau Pensiwn Net)

Costau Gwasanaeth Presennol – gwerth y codiad yn rhwymedigaethau'r aelodau sy'n gweithio o ganlyniad i gynnydd o flwyddyn yn eu gwasanaeth (h.y. o ddechrau'r flwyddyn i ddiwedd y flwyddyn), llai unrhyw gyfraniadau gan weithwyr.

Cyfraniadau'r Cyflogwyr – Cyfraniadau'r cyflogwr yw'r symiau a delir gan y cyflogwr yn ystod y flwyddyn. Maent yn cynnwys unrhyw symiau a delir mewn perthynas â phwysau ymddeoliadau cynnar ac unrhyw gostau a adenillir o ran budd-daliadau blynyddoedd ychwanegol gorfodol.

Costau Gwasanaeth Blaenorol – Cyfyd costau gwasanaeth blaenorol pan fo cyflogwr yn gwneud ymrwymiad i ddarparu lefel uwch o fudd-dâl na'r hyn a addawyd yn flaenorol, er enghraifft creu budd-dâl pensiwn ar gyfer cymar lle nad oedd y cyfryw fudd-dâl yn bodoli neu ganiatáu ymddeoliad cynnar gyda blynyddoedd ychwanegol o wasanaeth.

Costau Llog – Mae cost y llog yn seiliedig ar gyfradd y disgownt a gwerth presennol rhwymedigaethau'r cynllun ar ddechrau'r cyfnod. Ffordd arall o edrych ar y "llog ar rhwymedigaethau" yw dad-ddirwyn blwyddyn o ddisgownt mewn perthynas â rhwymedigaethau.

Enillion a Cholledion Actiwaraid – Yn yr achos hwn y gwahaniaeth rhwng yr union elw ar yr asedau a'r elw a ddisgwylir.

Yr Elw Disgwyliedig ar Asedau – Mae'r elw a ddisgwylir ar asedau yn seiliedig ar ddisgwyliadau hir dymor ar ddechrau'r cyfnod.

Enillion neu Golledion ar Gytundebau neu Gwtogiadau – Pan fo rheolau'r Cynllun yn caniatáu gweithwyr i ymddeol yn gynnar neu drosglwyddo allan o'r Cynllun, cyfrifir am y cyfryw gytundebau neu gwtogiadau yn y rhagdybiaethau demograffig arferol a wneir gan yr actiwari a bydd unrhyw enillion neu golledion a achosir yn enillion a cholledion actiwaraid. Mae unrhyw golledion a achosir gan gytundeb neu gwtogiad nad yw wedi'i gyfrif yn y rhagdybiaethau actiwaraid yn cael ei fesur ar y dyddiad y mae'r cyflogwr yn dangos ei ymrwymiad i'r trafodion ac mae'n cael ei gydnabod yn y cyfrif elw a cholled ar gyfer y dyddiad hwnnw. Mae unrhyw enillion a achosir gan gytundeb neu gwtogiad nad ydyw wedi'i gyfrif yn y rhagdybiaethau actiwaraid yn cael ei fesur ar y dyddiad y mae pob parti y mae angen eu caniatâd wedi ymrwymo yn ddi-droi'n ôl i'r trafodion ac fe'i cydnabyddir yn y cyfrif elw a cholledion am y dyddiad hwnnw.

Asedau Treftadaeth

Yn ôl y diffiniad, Asedau Treftadaeth yw'r asedau hynny sy'n cael eu dal a'u cynnal yn bennaf oherwydd eu cyfraniad i wybodaeth a diwylliant.

Awdurdod Bilio

Awdurdod lleol sy'n gyfrifol am gasglu treth y cyngor a threthi annomestig.

Awdurdodau Praesept

Yr awdurdodau hynny sydd heb fod yn awdurdodau bilio, h.y. nid ydynt yn casglu treth y cyngor a threthi annomestig. O ran Cyngor Sir Caerfyrddin yr awdurdodau praesept yw Heddlu Dyfed-Powys a'r Cyngorau Tref a Chymuned.

Balans

Y gwarged neu'r diffyg mewn unrhyw gyfrif ar unrhyw adeg.

Blwyddyn Ariannol

Dyma gyfnod y cyfrifon. Yn achos yr awdurdodau lleol, mae'n dechrau ar 1 Ebrill ac yn dod i ben ar 31 Mawrth yn y flwyddyn ganlynol.

Budd-daliadau Tai

Lwfans i bobl ar incwm isel (neu ddim incwm) i dalu am eu rhent yn gyfan neu am gyfran ohono. Awdurdodau lleol sy'n caniatáu neu'n talu'r budd-dâl ond ad-delir rhan o gost y budd-daliadau a'r gost o redeg y gwasanaeth gan lywodraeth ganolog. Gelwir y budd-daliadau a delir i denantiaid yr awdurdod yn 'gostyngiad yn y dreth'ac enw'r budd-dâl a delir i denantiaid y sector preifat yn 'lwfans rhent'.

Bwrdd Benthyciadau Gweithfeydd Cyhoeddus (BBGC) (PWLB)

Un o asiantaethau'r Llywodraeth yw hon ac mae'n darparu benthyciadau tymor hir ar gyfer awdurdodau lleol. Mae'n codi cyfraddau llog sydd ychydig yn unig yn uwch na'r cyfraddau y mae'r Llywodraeth yn eu talu am fenthycia.

Côd Darbodus

Côd ymddygiad proffesiynol yw'r Côd Darbous i gefnogi awdurdodau lleol mewn gwneud penderfyniadau buddsoddi cyfalaf.

Credydwr

Mae credydwr yn rhywun y mae arnom arian iddo ar ddiwedd y flwyddyn ariannol am waith sydd wedi'i wneud, nwyddau sydd wedi dod i law neu wasanaethau sydd wedi'u rhoi.

Cronfa Bensiwn

Y gronfa a gynhelir i dalu taliadau pensiwn ar ymddeoliad y cyfranogwyr

Cronfa'r Cyngor

Prif gronfa refeniw yr awdurdod lleol. Defnyddir y gronfa hon i dalu am wariant beunyddiol ar wasanaethau.

Cronfa Wrth Gefn

Symiau yw'r rhain sydd wedi'u neilltuo ond sydd heb fod yn disgyn o fewn diffiniad darpariaethau ac maent yn cynnwys cronfeydd wrth gefn cyffredinol (balansau) y mae'n rhaid i bob awdurdod eu cynnal fel mater o ddarbodaeth.

Cronfeydd Wrth Gefn wedi'u Clustnodi

Dyma'r cronfeydd sydd wedi'u neilltuo ar gyfer diben penodol.

Croniad

Mae croniad yn swm a ddangosir yn ein cyfrifon ar gyfer incwm neu wariant yn ystod cyfnod y cyfrifon ond sydd heb gael ei dalu ar ddyddiad y fantolen.

Cyfrif Refeniw

Cyfrif yw hwn sy'n cofnodi ein gwariant a'n hincwm beunyddiol ar eitemau fel cyflogau wythnosol a misol, costau rhedeg gwasanaethau a chyllido gwariant cyfalaf.

Cyfrif Refeniw Tai (HRA)

Y cyfrif hwn sy'n cynnwys ein holl incwm a gwariant ym maes tai.

Cyllideb

Cynllun ar gyfer gwario yw cyllideb, a hynny at y flwyddyn ariannol nesaf fel rheol.

Cyllido Refeniw yn Uniongyrchol

Adnoddau a ddarperir o gyllideb refeniw yr awdurdod i gyllido costau prosiectau cyfalaf.

Dadansoddiad Goddrychol

Dadansoddiad o incwm a gwariant yn ôl math. Mae'r cyfryw benawdau yn cynnwys costau gweithwyr, eiddo a thrafnidiaeth. Mae'r incwm yn cynnwys grantiau llywodraeth, ffioedd a thaliadau.

Darpariaeth

Ystyr darpariaeth yw swm y byddwn yn ei neilltuo yn ein cyfrifon ar gyfer y rhwymedigaethau neu'r colledion sy'n debygol neu'n sicr o ddigwydd, ond nid oes sicrwydd ynghylch y symiau na'r dyddiadau.

Derbyniadau Cyfalaf

Dyma'r derbyniadau a geir drwy werthu tir ac adeiladau y mae statudau'n cyfyngu ar y defnydd a wneir ohonynt. Dim ond i gyllido gwariant cyfalaf newydd neu i'w neilltuo er mwyn cyllido gwariant cyfalaf hanesyddol y gellir eu defnyddio.

Dibrisiant

Dull o ddyrannu cost Eiddo, Offeriant a Chyfarpar dros eu bywydau defnyddiol yw dibrisiant.

Dyledwr

Mae dyledwr yn rhywun y mae arno arian i ni ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

Eiddo Buddsoddi

Mae'r rhain yn eiddo a gedwir dim ond er mwyn cael rhent amdanynt neu er mwyn y cynnydd yn eu gwerth, neu at y ddau ddiben hyn, yn hytrach nag er mwyn darparu gwasanaethau.

Eiddo, Offeriant a Chyfarpar

Mae'r asedau hyn yn asedau sydd â sylwedd ffisegol ac fe'u cedwir i'w defnyddio wrth gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau a gwasanaethau, i'w gosod ar rent i eraill (fel rhan o wasanaeth) neu at ddibenion gweinyddol. Y disgwyl yw y bydd unrhyw ased a gaiff ei gynnwys yn y categori hwn yn cael ei ddefnyddio am fwy nag un flwyddyn ariannol.

Y Fantolen

Datganiad o'n hasedau, ein rhwymedigaethau a'n balansau eraill ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

Ffioedd a Thaliadau

Incwm a enillir drwy godi tâl ar ddefnyddwyr gwasanaethau am y cyfleusterau, e.e. defnyddio offer hamdden, parcio ceir, casglu gwastraff masnachol, ac ati.

Grant Cynnal Refeniw

Y prif grant a delir gan Lywodraeth Cymru i gefnogi cyllideb awdurdodau lleol.

Gwarannau

Buddsoddiadau megis stociau, cyfrannau a bondiau yw'r rhain.

Gwariant Cyfalaf

Ystyr gwariant cyfalaf yw gwario ar asedau anghyfredol megis Eiddo, Offeriant a Chyfarpar, Eiddo Buddsoddi ac Asedau Treftadaeth. Byddai hyn yn cynnwys prynu neu adeiladu asedau newydd, ynghyd â'r gwariant dilynol ar waith cynnal a chadw/datblygu mawr.

Gwariant Gros

Cyfanswm y gost o ddarparu gwasanaethau'r Cyngor cyn ystyried unrhyw incwm megis ffioedd a thaliadau am wasanaethau, ac ati.

Gwerth Realeiddiadwy Net

Pris gwerthu yr ased, llai'r gost berthnasol ei werthu.

IFRS

Safon Adrodd Ariannol Rhyngwladol.

IFRIC

Pwyllgor Dehongli Adroddiadau Ariannol Rhyngwladol.

Safonau cyfrifyddu yw'r ddau uchod sy'n rhoi canllaw ar gyfer cyfrifyddu ariannol.

Isafswm y Ddarpariaeth Refeniw (MRP)

Dyma'r swm mae'r Awdurdod wedi ei neilltuo i ad-dalu benthyciadau.

Praeseptau

Dyma'r swm bydd yr Awdurdod yn ei dalu i Awdurdod Nad yw'n Bilio (er enghraifft Cyngor Cymuned) er mwyn iddo dalu ei gostau (ar ôl caniatáu ar gyfer ei incwm).

Pris Cynnig

Y pris y byddai trydydd parti yn ei dalu i'r cynllun am y buddsoddiad ar ffurf trafodyn hyd braich.

Prydlesi Gweithredol

Dull o brynu eitemau cyfalaf.

Gyda'r prydlesi hyn mae'r risgiau (a'r enillion) o fod yn berchen ar yr ased yn aros gyda'r perchennog.

Rhwymedigaeth

Swm sy'n daladwy rywbyrd yn y dyfodol yw rhwymedigaeth.

Rhwymedigaethau Cyfredol

Rhwymedigaethau tymor byr yw'r rhain, sydd i gael eu talu gennym yn ystod y flwyddyn gyfrifydda nesaf.

Stocrestrau

Ystyr stocrestrau yw deunyddiau crai a brynir i'w defnyddio o ddydd i ddydd. Mae gwerth yr eitemau hynny a oedd heb eu defnyddio gennym ar ddyddiad y fantolen yn cael ei ddangos yn yr asedau cyfredol yn y fantolen.

Treth y Cyngor

Prif ffynhonnell treth leol i awdurdodau lleol. Codir treth y cyngor ar gartrefi yn ei ardal gan yr Awdurdod Bilio a defnyddir yr arian i fodloni gofynion treth y cyngor yr Awdurdod Bilio ac i dalu'r awdurdodau praesept.

Trethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)

Yr NNDR, neu'r Trethi Busnes, yw'r tâl y bydd deiliaid safleoedd busnes yn ei dalu er mwyn cyllido rhan o wariant yr awdurdodau lleol. Y Llywodraeth sy'n pennu'r NNDR ac mae'n ganran o'r gwerthoedd trethol. Yr un yw y ganran drwy Gymru gyfan. Mae'r cyfanswm sy'n cael ei gasglu yn cael ei rannu rhwng yr awdurdodau unigol yn ôl eu cyfran hwy o'r oedolion yn y boblogaeth.